

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Lignvm Vitae, Ornamentum, & Decus Ecclesiae

In Qvinque Libros Divisvm. In quibus, Totius Sanctiss. Religionis Divi Benedicti initia; Viri Dignitate, Doctrina, Sanctitate, ac Principatu clari describuntur: & Fructus qui per eos S. R. E. accesserunt, fuissimè explicantur

Wion, Arnold

Venetiis, 1595

Ligni Vitae Liber Qvintvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38397

LIGNI VITAE

LIBER QUINTVS.

DONNO ARNOLDO VVION

Belga Duacensi, & Monacho Casinensi.

AUCTORE.

ARGVMENTVM.

ACTENVS de Monachismo, Monachismoque initiis, & incrementis generatim, atque in vniuersum dictum est, & quidem breuissime, pro rerum in eo gestarum multitudinem, & magnitudine, quibus recensendis tam immenso volumine opus esset, quam est ipsa Europa, quæ tota Benedictinis monasterijs aliquando plena fuit: Nunc & ad singula quæque bona descendendū,

& alij peculiare quidam fructus, & præcipue quædam vtilitates, quæ à Monachis processerunt, commemorandæ sunt. Quæ antequam à nobis explicentur, primo uidendum de ipsius Ordinis (Nigrorum videlicet) Reformatoribus, qui Arborem Benedictinam iam quasi desiccantem, suis lachrymis, tanquam diuinæ gratie rore, irrigarunt; loliantem, & herbas malas ac tribulos germinantem, suis prædicationibus, penetrabilioribus gladio ancipiti, mundarunt; incurvantem, suis exemplis fortissimis, tanquam tignis, & laquearibus dilectionis Dei & proximi, per quæ omnis spiritalis fabrica sustentatur, erexerunt; & aliquando quasi conuulsam, sua stabilitate, non arundinea, quæ à vento mouetur & circumfertur, sed petrea, firmarunt & stabilierunt. Et licet nonnullis uideatur, nos horum memoriam prosequi debuisse, cum de Ordinū diuersi habitus conditoribus ageremus, uisum est tamen nobis nullo aptiori loco de eis potuisse agere, quam in præsentī. Non enim fuerunt nouorum Ordinum conditores, sed Ordinis iam à multis

L L I secu-

seculis conditi, propagatores, seu Reformatores. Nouus namque Ordo, ut in primo libro diximus, habitum diuersum includit: & reformatio vero, ceremonias tantum, & quædam particularia instituta, illis temporibus magis accommodata, nulla prorsus habitus mutatione facta, respicit. Vnde cum aliquem monachum nigrum describere volumus (ad differentiam aliorum Ordinum alterius coloris, qui inscribuntur Monachi Ordinis, uel Camaldulensis, uel Vallis Umbrosæ, &c.) non dicimus Domnus, uel Frater talis, Monachus S. Benedicti, Ordinis Cluniacensis, uel Casinensis: sed Monachus talis, Ordinis S. Benedicti, Congregationis Cluniacensis, uel Casinensis, & eiusmodi. Et hac consideratione habita, loco à cæteris discretis appositum, utpote qui Arborem nouam plantare nonauerunt, sed tantum ut Arbor iam in bonam terram plantata cresceret, crescens germinaret, germinans pullularet, pullulans fructificaret, & fructificans maturefceret, satagerunt. Horum primi sunt. Sanctus Maurus Abbas congregationis Gallicanæ, siue Maurianæ, quæ postmodum in Luxouiensem, & deinde in Floriacensem transiit, est; & Placidus similiter Abbas, & martyr, congregationis S. P. N. Benedicti primi discipuli, qui ex corpore Arboris, antequam ad ramos peruenias, egredi conspiciuntur.

Hos sequitur S. Oddo Abbas secundus Cluniacensis, & congregationis æquinocæ institutor & reformatore, qui in medio Tertiæ & Quarti rami depictus est.

Quintum & Sextum ramos coniungit Sanctus Stephanus Abbas, qui congregationem Grandimontensem fundauit.

Inter Septimum & Octauum refulget D. Ludouicus Barbotritius Venetus, S. Iustinæ Patavinæ Abbas, & illius congregationis auctor, quæ postea in Casinensem commutata est.

Nono, & Decimo inhaeret D. Ioannes Myndensis, Abbas Cluniacensis, & congregationis Bursfeldensis reparator.

Summitatem vero Arboris, ornat D. Garsias à Cifneros Abbat Montiserrati, & illius congregationis, siue, ut alij uolunt, Vallisitanæ auctor.

Hi sunt septem illi Montes immensi, septem scilicet Ordines Monastici propagatores & reformatores, rosa & lilio, id est, maritimo & uirginitate ornati, qui filios S. P. Benedicti, ad montem Christi est, suis exemplis peruenire docuerunt, & eosdem gaudium æternæ salutis lætificauerunt. Et quamuis plures alias Ordines Monastici reformationes, seu congregationes legamus, mysterium tamen

hoc septenarium considerantes, nullas alias apponere libuit: cum quod ex particulares fuerint, alicuius Diæcesis tantum; aut certe paucorum cœnobiorum, uel ex una præfatarum dependentes; tum etiam quod nomine huiusmodi congregationum antiquaro, earum etiam memoria similiter perierit. Radice igitur sic ut diximus plantata & explicata, & corpore Arboris adamussim emundato & erecto; postremo, ut dixi, tactus eius iam maturi colligendi erunt, id est quedam, ex multis, non enim potuimus omnium reminisci, utilitates enumerandæ & manifestandæ, quæ ex monastica Benedictina Arbore processerunt. Ad hoc uero perficiendum, hoc sapientis dictum utiurpare posse mihi uideor, Dixi, ascendam in palmam & apprehendam fructus eius; Cant. 7. nam palmæ, typus, ut in Epistola ad Lectorem diximus, recte religioni congruit, magnopereque consonat. Sic enim S. Gregorius quoque moral. lib. 19. c. 16. spiritualiam hominum uitam huic arbori comparat; quia quemadmodum palma, ut ipse ait, inferius tactu aspera est, & quasi aridis corticibus obuoluta, superius uero & uisu & fructibus pulchra: inferius corticum suorum inuolutionibus angustiat, sed superius amplexitudine pulchræ uiriditatis expanditur. Eodem modo uita monachorum, in ijs quidem quæ exteriora sunt & infima, despecta atque angusta uidetur, in summo uero, id est, in anima, quæ in homine pars summa est, aptissimæ retributionis fiducia dilaturatur. Aliunde uero hanc retributionem sperare non habent humiles & abiecti monachi, nisi ex operum a se factorum magnitudine, & fructuum in ecclesia Dei productorum numerositate, ut in eis impleatur illud Esaiæ c. 3. Fructum adinventionum suarum comedent. Ut uideatur quanto aliis quæ à Deo acceperunt bona, libenter accommodant, tanto ipsi incommutabiles in nouitate perdurent, & qui tunc in radice inchoationis exiuerunt, fortes in culminis perfectione, & gloriosi appareant.

Fructus autem primus, isque præciosissimus ille est qui parem in terris non habeat, unique Deo sit inferior, & qui summam eruditionem cum sanctitate coniunctam requirat, Pastores enim & Doctores coniungit Apostolus, per quos rectè summi Pontifices intelligantur, qui uices illius, qui exemplo prius, quam verbo docuit, in terris gerentes, in hoc unum inuenerunt, ut sibi subditi exemplum sanctitatis præberent, & sanctiones, per quas quid factum opus esset agnoscerent, imperarent.

Quibus sic in his quæ ad Deum pertinent occupatis, dati sunt

L L l 2 Opi-

Opitulatores, Coadiutores scilicet, uiri sapientes, timore Dei ueritate repleti, ab omni que quæstu & auaritia, quæ est idololatriæ seruitus, alieni: hi sunt S. R. E. Cardinales, fructum secundum, quæque pulcherrimum offerentes, qui iudicia populi agentes, suis laboribus Ecclesiam Dei ornarunt, & onus Pontificium, quasi parito onere, leuius reddiderunt.

His adiungitur ramus fidei tertius, paucos continens ex multis, qui ultra quod pro fidei defensione sanguinem fundere non dubitarunt, effusionem illam aliquo egregio facinore prius consecrasset.

Quartus ramus habet Apostolos, præfatæ fidei annunciatores, qui florentissimas prouincias, maximaque regna, uirtutum operationibus, & prædicationibus, a Paganismo ad Christianam religionem conuerterunt, & Euangelii lumen, ubi nullum antea erat, attulerunt: ubi autem obscuratum erat, instaurarunt: & in eo opere ita assidui fuerunt, ut post Apostolos Christi, & Apostolica tempora, uix aliorum nomen inuenias, quam Monachorum.

Necessaria etiã erant in S. Ecclesia ieiunia, cetera que corporales speritates, tum ut Deus mortaliu peccatis placaretur, tum ut homines exemplum haberent quod imitarentur, per quos Gratia, & Infirmorum curationes fierent: quare in Quinto ramum nonnulli Confessores appositi, qui non solum sanctitate in Ecclesia Dei resplenderunt, uerum etiam spiritali, aut temporali aliquo munere eam ditarunt.

Et cum inter naturalia bona, quæ hominem magis opere illustrant & augment, illa duo potissima censeretur debent, doctrina scilicet, & doctrina: has ita in Monachis effloruisse uidemus, ut uere dici possit, ab ijs eruditorem factam, maiorem, iuc in modum illustratam esse sapientiam, ut facilius, & planior posteris traderetur. Episcopis namque ob occupationes, maneri sibi à Concilio Niceno iniuncto incumbere non ualentibus, successerunt Monachi, qui legius ab hominum occupationibus, semoti, in solitudine sua, commotis Ecclesiæ, litterarum subsidia conseruarunt; & Interpretationum diuinarum scripturarum & sermonum incumbentes, sua doctrina, per annos septingentos & amplius, Ecclesiæ Dei bases mirabiliter sustentarunt. Horum aliqui, ex præcipuis, in Sexto ramo referantur, qui non solum doctrinæ laude fuere clarissimi, uerum etiam aliquo egregio opere nomen sibi æternum compararunt.

Sed hæc licet magna sint, illa sine dubio maiora, quæ cum Ecclesiæ hostibus, cum ipsis hæreticis geruntur, cuius belli modum non

iam est præter Monachos & Religiosos, qui sustineat: Ideoque Ramo septimo positi perpauci, qui Discretionis spiritu præditi, id est, qui s. bono, vel malo agatur spiritu cognitione pleni, disputando, concionando, libros scribendos, publicosque sermones miscendo, se tanquam munitionem ac propugnaculum, Hæreticorum firmitati opposuerunt, & fidem in eis iam labefactatam, sua industria restituerunt, & redintegrarunt.

Quia vero operari & bene facere nemo quis potest, cui Sermo licentia, & intellectus eorum quæ agere debet datus non fuerit; Octauum ramum præoccupant nonnulli, ex præcipuis, Iuris Pontificii collectores, siue interpretes, ex quorum lectione quid facere, & quid omittere oporteat, edocemur.

Prophetiam deinde, & futurorum intelligentiam, vtilissimam nonnunquam in Ecclesia Dei fuisse, qui historias legere velit agnosceret, mirum enim dictu quam multi sapientissime ex huiusmodi prædicationibus, comminatoriis maximè, ad semitam veritatis sint rediit. Qui in hoc igitur genere excelluerunt Monachi, vel sanctimoniales, Nonum ramum ornare conspiciuntur.

Qui vero Ramum decimum suis adinventionibus replere videntur, ij sunt Euangelistæ, qui Diaconij officio contenti, & in eo permanentes statu, corporis Christi mystici strenui cooperatores extiterunt.

Diligentia quoque eorum non contemnenda uidetur, qui multarum & diuersarum linguarum cognitione periti, multa vigilia doctrinam attulerunt in spatio temporis, & plurimos libros de una in aliam linguam suo labore transferentes, multis imaginem sapientia sequentibus, & discere desiderantibus, ut in bono confirmarentur proposito occasionem dederunt. Hi in ramo undecimo collocati, sui exemplum posteris reliquerunt.

Gubernationes quoque, minorum videlicet personarum prælationes, in opus ministerii Sanctorum assumptas refert etiam Paulus, quæ coronidis loco, sua secum opera deportantes, Duodecimum huius sacrae Arboris Ramum fructiferum claudere conspiciuntur.

Et hæc de Ramorum dispositione dicta sufficiant. Reliqua, ut per se nota, cum Lector sine doctore intelligere sufficiat, sub silentio prætereunda duximus. Optantem igitur hanc Sanctissimi Patris Nostri Benedicti per Icona effigatam Arborem sacram condescendere, in primis nosse oportet sibi iter arduum, per gradus

humilitatis duodecim, quæ ab eodem S. Patre in suis Canonici-
stitutis c. 7. describuntur, propositum esse: hoc si animo subditi,
ueniet subinde uiam, omni odoramento exotico fragantior, &
melle suauiore, ubi inter Angelorum Choros, & animarum co-
tus felices, illam Apocalypseos uisionem decantare poteris, Ego
vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omni-
bus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis, stantes ante cin-
num, in conspectu Agni, amicti stolis albis, & palmæ in manibus
eorum, dicentem, Salus Deo nostro. Et quid mirum? Nam,

Stirpis ab vnus populosis undique truncis,

Si sortum numeres, multiplicesque choros:

Sique animo dulces succus bene concipis, Arbor

Hæc una, in toto non habet Orbe panem.

Sed si,

Cælestes cupiat quisquis conscendere Ramos

Arboris immense, quatuor ista ferat.

Sit patiens, humilis, parens, duransque laborum,

Optatos fructus, tempus ad omne leget.

DE SEPTEM immensis Montibus,

Id est,

ORDINIS MONASTICI NIGRORVM,
tum Propagatoribus tum Reformatoribus,
Corpus sanctę huius Arboris perficientibus:
quorum primus:

S. MAVRVS ABBAS

Congregationis Gallicanę institutor;
qui

Germinabit sicut Lilium, & florebit in æternum.

Osee. 14. Caput. I.

INTER Sanctos Prophetas Esaiam & Hieremiã,
qui nube tecti Arborem hanc hinc inde circum-
stant, Abbates duo ex ipsius Arboris corpore egre-
di conspiciuntur, medij inter S. P. N. Benedictum,
& primos ipsius Arboris ramos. Horum primus
qui uictorię suę tropheum, Regum Franciæ stē-
ma, tria scilicet lilia aurea in cæruleo campo, dextra gestare uide-
tur, est S. Maurus Abbas. Is natione Romanus, Patre Amicio Aequi-
tio Rom. Cos. matre Iulia, duodennis S. P. Benedicto, dum esset Sub-
laci, anno salutis 523. à patre oblatus, in tantum uirum sub eius
magisterio profecit, ut, cum esset unus ex eius imitatoribus præci-
pius, dignus habitus sit qui petente Episcopo Cænomannico, ad
Gallias mitteretur, anno Domini 541. conuersionis suę 18. ætatis
30. vi Monasticum Ordinem, à S. P. N. Benedicto in Italia fundatū,
ipse quoque per totam Galliam disseminaret. Quam prouinciam
adeo strenne executus est, ut non solum in Gallia, uerum etiam in
Hispania, & in alijs circumuicinis Gallię prouincijs, monasticus or-

LLI 4 do

do per eum diffusissimè dilatus sit. Et hoc mirabile dictu, quod
spatio 42. ferè annorum, quibus Gallias rexit, in sola Gallia ita
ta monasteria fundasse dicitur, ut eorum omnium reditus annu
decies centena millia aureorum attigerint: ita ut potius reges, quàm
cœnobita, vir Sanctus posteris suis reliquisse uideatur. Vnde Cae-
lus IX. Rex Galliarum, qui hac nostra ætate uixit, dicere solitus erat, S.
Maurum plures monasteriis à se constructis solo breuiario suo, in
Gallia, diuitias peperisse, quam Reges ipsi gladio & potentia ac-
quiere potuerint. Fundatus ergo sic extra Italiam ordo monachorum,
ad differentiam congregationis primæ quæ nunc Specuensis, aut
Casinensis à locis à S. P. N. Benedicto primum inhabitatis, aut
etiam Benedictina, à suo ipsius nomine, uocabatur, denominationem
congr. Gallicanæ à regione, aliàs Glanofolianæ à monasterio primi
in Gallia constructo, siue Maurianæ, à nomine ipsius S. Mauri, po-
nit: quas denominationes, pro vniuscuiusque arbitrio, retinuit usque
ad annos Domini 600. & 651. & amplius. Nam cum illo anno mo-
nasterium Luxouienſe à S. Columbano Abbate, & monacho con-
gregationis Benchorenſis Hibernicæ, in Burgundia constructum
fuiſſet: isto uero agente Floro Comite cœnobium Floriacenſe, iux-
ta Aurelios, in honorem S. P. N. Benedicti (ad quod non diu post
eius reliquiæ per S. Aygulphum translatae referuntur) à Leodegari-
do Abbate fundatum, ceperunt scriptores pro monasteriorum di-
gnitate, & prout affectus ferebatur, diuersas sibi congregationum
denominationes formare, aliis Floriacensis, aliis uero Luxouienſis
etymologiam usurpantibus: cum tamen ambæ ex Glanofolianæ Ga-
licana Mauriana dependerent, & tres simul una eademque esse
gregatio: quæ nomen simul & dignitatem amisit, in exordio con-
gregationis Cluniacensis, uti infra uidebitur. Igitur S. Maurus, qui
in religione annos 62. uixisset, & in Gallia 41. esset quæ ætatis an-
num 74. obiit apud monasterium suum Glanofoliense, quod ipse
Andegauis construxerat, an. Christi 583. inchoante, die 15. mensis
Ianuarii, & ibidem primum sepultus est. Nunc uero pars corporis
eius maxime, apud Parisium, pars altera apud Secusum in
Pedemontias alpes, digno honore reconduntur. Scripsit Epistola
unam ad Gordianum monachum, quæ excusa est in fine chronici
Casinensis, fol. 200. Item &

Dialogum vnum de rebus suis cum ad Gallias properaret,
quem uidisse se refert MS. D. Io. Petrus Villa de cano-
Marchio Messanenſis, in quadam sua epistola, ad me uisum
S. P. L.

S. PLACIDVS ABBAS ET MARTYR.

Congregationis Siculae institutor: qui

*Extendit palmites suos usque ad mare; & usque ad
flumen propagines eius: Psal. 79. Cap. II.*

M A Y R O, de quo haecenus diximus, proximus est S. Placidus Abbas & Martyr, qui ut aetate, & religione coequalis eius fuit, ita fuit & congregationis fundatore. Missus namque à S. P. N. Benedicto anno Domini 536. aetatis suae 21. & religionis 13. cum aliquot Monachis in Siciliam, ut octodecim curtes, quae à patre suo Tertullo Rom. Cos. & Patricio, monasterio Casinensi fuerant delegatae, tanquam proprius ipsarum patronus, contra quosdam qui eas iniuste occupare nitentur, tueretur; cum Messanam applicuisset, sibi & socijs monasterium S. Baptistae Ioannis statuit, ubi paruo tempore triginta sibi Monachis societatis, initium Congregationi nouae, quae post eius mortem Sicula appellata est, dedit. Quam ob causam, quod uidelicet Monachifimum Nigrorum Benedictinum, in Siciliam prius omniū intulerit, neotherica regni Siciliae insignia (prisca enim ignoramus) manibus gestare uidetur, scutum scilicet transuersum, sine in obliquum, quadripartitum, in cuius lateribus hinc inde Aquila nigra uniceps in aere argenteo; supra uero & infra, palli quatuor rubentes, in aurea planicie. Stetit autem haec congregatio Sicula, per annos plus minus quadringentos, usque ad tempora Saracenorum uidelicet, qui paulo post Caroli Magni, & filiorum eius aetatem Siciliam inuaserunt. Martyrio coronatus est S. Placidus, cum 33. monachis, fratribus duobus Euticio & Victorino, & Flauia sorore, à Piratis in ciuitate Messana, anno salutis 541. religionis 19. aetatis 26. ingressus uero in Siciliam anno 6. die 5. mensis Octobris, & in Ecclesia S. Ioannis Baptistae, cum fratribus, & alijs socijs Monachis, a Gordiano Monacho. Messalino Romano, V. C. & Pompeio Cilio Phaebo Romano, qui & ipse postea apud eosdem humanus est, digno honore reconditus, cum simili Epiraphio:

*Reliquias Placidi celebres, Messana, perennes,
Hic iacet, hic saeuam pertulit ille decem.*

Et

Et ad sepulchrum Pompeii Phæbi hæc inscriptio reperta.

Σεξός Πομπεινός Φοίβος Ρομῆς, ἐθάλε χεῖρας, Id est,
Sextus Pompeius Phæbus Romanus, hic iacet.

Inuentum est autem huiusmodi sepulchrum, cum inscriptione, non longè à sepulchro præfatorum Sanctorum, an. Domini 1784, die quarto mensis Augusti, quando Sanctorum corpora, quæ mille, & amplius annis ignota in terra latuerant, Diuino miru, cum multa miraculorum attestazione sunt inuenta; de quorum mentione latius in Martyrologio nostro egimus ad pridie Nonas Augusti. Ad eorum verò Lysana, & præcipuè ante quatuor Fratrum reliquias, sequentem octauum rythmum, ut ita loquar, à D. Ioh. Petro Villa de canibus compositum, nunc legi intellexi:

*Abdala el suo Mamuca furibondo,
Come potean al lor uoler piegare,
Noi gran Romani, che domammo il Mondo,
Con ardir, & fortezza militare?
Immo Christiani, che'l baratro profondo
Possiam col uerbo, e'l segno conculcare,
Scesti de la progenie Anicia, e Oetania,
Placido, Eutichio, Vitorino, e Flauia.*

S. ODDO ABBAS.

Primus Ord. Monastici Nigrorum reformatus,
& Cluniacensis Congregat. institutor,
ac Officij S. Martini Episc. auctor.

nam

In consilio iustorum, & Congregatione, magna opera

Domini. Psal. 110. Cap. III.

VI ABBATIS habitu, imaginem Diui Martini monachis tenentis, tertium, & quarium Arconismos coniungere conspiciuntur, is est Sanctus Oddo Abbas Cluniacensis secundus. Hic cum ex nobilissimo Francorum genere carnis originem duceret, pueritiæ annis exactis Canonicus Turonensis

factus, & Parisium, ut bonis litteris informaretur, missus, Remigium illum

illum Antisiodorensē monachum, in Dialectica, Philosophia, & Theologia, præceptorem habuit. Turonem deinde reuersus, in magno precio ob sapientiæ suæ doctrinam, à suis concanonis est habitus. Sed cum omnis mundana philosophia ei vilesceret, ad uerā Christi philosophiam aspirans, S. Bernonem Balmensis cœnobii Abbatem adiit, à quo benigne susceptus, insuper & monachalibus uersibus, diu ab eo concupitis, indutus est. Sub cuius magisterio de uirtute in uirtutem proficiens, in tanta opinione sanctitatis apud omnes fuit, ut dignus sit iudicatus ipso S. Bernoni in monasterio Cluniacensi, ad quod ex Balmensi translatus fuerat, succedere. Abbas igitur factus, cum monachismum à primo rigoris sui feruore deficientem, & laxum nimium conspiceret, uideretq; Arborem à S. P. N. Benedicto plantatam, iam quodammodo ad luxum, & noliuptates incuruari, ad eius erectionem animum applicuit, tantumq; effectum exemplis, tum exhortationibus, tum etiam auctoritate, qua plurimum apud Summum Eccl. Ro. Pontificem, qui eius disciplinæ cœnobium s. Pauli, extra urbem in uia Ostiensi, primus ei supposuit, aliosq; secularis status Principes uiros ualebat, ut non solum in Gallia, uerum etiam in Hispania, Italia, & Germania, Ordinem monasticum Nigronum ex integro correxerit, anno Do. circiter 930. Quæ correctio & reformatio, ideo quod à monasterio, & Abbate Cluniacensi processerat, Cluniacensis Congregatio denominata, in tantum successu tēporis creuit, & aucta est, ut ramis suis etiam ultra mare dilatatis, radices quoq; suas in terra Sancta, & Constantinopoli fixerit, subsequē habuerit Abbatis, Prioratus, & Præposituras, tam mediate, quam immediate sibi subiectas, duo millia, & amplius, ut Cluniacensis Ecclesiæ libri loquuntur. Illam uero reformationem perfecisse creditur, adiutus precibus S. Martini Turonensis Episcopi, cuius imaginem præ manibus tenet, eius enim cum ipse esset deuotissimus, ad illius memoriam ampliandam, cuius fuerat expertus suffragium, solemnes illas Antiphonas, totumq; officium Ecclesiasticū, in transitu ipsius Sancti decantandum, ipse composuit, quod ferè per omnes Ecclesias celebri deuotione retinetur, cum illo Hymno solemni, *Rex Christe Martini decus*, in quo pulcherrima expostulatione, Sanctum ipsum deprecatur, ut memor gloriæ quam olim in monachismo habuerat, ipsum ad primam suam gloriam reducere dignetur, sic in fine Hymni inquit;

Et specialis gloriæ

Monastico nunc Ordini

Quondam recorderis tuæ

Iam penè lapsa subueni.

Com-

Composuit à deuotum illum Hymnū de S. Maria Magdalena, quā utitur Eccl. Ro. in hodiernū diem, uidelicet *Lauda Mater Ecclesie*. Et ut erat in scripturis sanctis studiosus, & eruditus, nō minus quā sanctitate clarus, scripsit ad posterorum utilitatem,

Sacrorum Hymnorum in honorem Sanctorum, lib. 1.

Homiliatum, ac sermonum ad suos fratres, lib. 1.

De uita S. Gerardi, lib. 1. Cronicham succinctam, lib. 1.

Vitam, & Translationē S. Martini Episcopi Turonensis, lib. 1.

Quæ excusæ sunt Parisijs, cum Sulpitio Senero, anno 1511.

Abbreviationum Moralium D. Gregorij Papæ in Iob, lib. 2. si rectē memini, qui impressi sunt Parisijs, in 4.

In Hieremiam Prophetam lib. 3. qui sunt Cluniaci MS. uocantur quæ in hodiernum, Liber occupationum S. Oddonis.

De sacrosancta Euch. uersus aliquot, qui sunt in lib. nostro. Ad Oddonem Episcopum Cameracensem.

Et alia nonnulla, quæ ad manus meas non perueniunt. Quando obierit mox uidebitur in Catalogo Abbatum Generalium tam monasterii, quam Congregationis Cluniacensis, qui sequitur.

Generales Congregationis Cluniacensis. Cap. III.

Nō Dominicę Natiuitatis 910. Gulielmus Pius Aquitaniz Dux, in ualle, quæ dicitur Cluniacalis Burgundia, non longe à ciuitate Matiscornensis, nobis construxit in honorem Sanctorum Petri & Pauli Apostolorum, à loco in quo ædificatū fuit Cluniacense dictum; ei quæ primus Abbas præ-

stus S. Berno, aduocatus ex Balmensi monasterio, quod erat in comitatu Burgundiæ iuxta Polinium. Qui

S. Berno, ex Comitibus Burgundiæ originem ducens, præfuit sanctissimè annis 16. & miraculis clarus, quieuit anno 916. Idibus Ianuarij, & in veteri Cluniacensi ecclesia S. Petri sepultus est, retro Altare S. Catarinæ.

S. Oddo ex nobilibus Francorum, secundus Cluniacensis Abbas, & primus ordinis Monastici Nigrorum reformator, necnon, & Greg. Cluniacensis primus Generalis, defuncto S. Bernone creatus an. 926. præfuit annis 17. in Abbacia; in Generalatu uero 13. uel citius: & bonis operibus plenus, migravit à seculo an. 943. die 18. Nouembris, & Cluniaci sepultus est.

S. Armar

S. Aymardus Comitis Engolismensis filius, Abbas III. & Gener. II. creatus anno 943. præfuit annis 11. & tandem luminibus orbatus abdicauit anno 954. & anno 963. resignationis suæ 9. obiit Cluniaci die 5. Octobris, ibidem in ueteri ecclesia S. Petri retro altare B. Mariæ sepultus.

S. Mayolus nobilissimis parentibus in Prouincia natus, Abbas III. & Gener. III. ob abdicationem Aymardi, creatus anno 954. præfuit in omni bonitate annis 40. & tandem sanctitate clarus, obdormiuit feliciter anno Domini 994. die 5. idus Maij, in monasterio Siluigniaco, in quo & sepultus est.

S. Odilo, Aruernus, ex Equestri nobilissimo sanguine procreatus, Abbas V. & Gener. III. creatus anno 994. præfuit annis 55. Præfuit festum Omnium fidelium defunctorum, altera die post festum Omnium Sanctorum, in suis monasterijs obseruari præcepit, quem ritum Vniuersalis Ecclesia suscepit. Obiit pridie Calendas Ianuarij anno Domini 1048. ætatis suæ 87. Siluigniaci, ubi & sepultus est.

S. Hugo, Gallus, Eduensis, nobili genere ortus, Abbas VI. & Gener. V. creatus anno 1059. Calendis Ianuarij, præfuit annis 60. mensibus 3. & diebus 29. obiitque clarus miraculis anno Domini 1109. tertio Calendas Maii. Cluniaci in Ecclesia maiori Sanctorum Petri & Pauli Apostolorum, quam ipse construxit, primum sepultus est, retro altare matutinali: sed inde postmodum translatus die 13. Maii, super altare maius honorifice collocatus est.

S. Pontius, Comitis Margulienensis filius, Abbas VII. & Gener. VI. creatus anno Domini 1109. rexit annis 13. Et anno regiminis 10. factus est S. R. E. Cardinalis à Calisto Papa II. & post triennium obiit anno 1122. quarto Calendas Ianuarij Cluniaci, ubi & sepultus est in Ecclesia maiori, iuxta altare S. Martini. Vacauit Abbatia menses duos, & dies aliquot.

D. Hugo, huius nominis II. ex Priore de Marcigniaco, Abbas VIII. & Gener. VII. creatus anno 1123. præfuit mensibus tribus: & eodem anno, die 7. idus Iulij, Cluniaci mortuus est, sepultus ibidem iuxta altare SS. Nazarij, & Celsi. Vacauit Abbatia mensem unum, & dies duodecim.

S. Petrus, cognomento Venerabilis, & Mauricius, nobilis Aruernus, Abbas IX. & Gener. VIII. creatus die Octauarum Assumptionis Dñæ Mariæ, anno 1123. rexit in omni doctrina & pietate annos 35. menses 4. & dies 4. Obiit autem Cluniaci plenus dierum anno omni 1157. octauo Calendas Ianuarij, ibique sepultus est inter altare

altare SS. Iacobi & Philippi, & altare S. Dionysij. Vir scientia singularis fuit, & sermone dulcis, & compositus, scripsitque ad populorum utilitatem, uidelicet.

Reuelationes multorum, lib. 1.

De conuersatione Eremitica, lib. 1. Suscepi literas dilectionis.

Epistolarum ad diuersos, lib. 6. in quibus inseruit librum unum

contra Iudeos: & alterum contra Petrobrusianos hereticos: qui excusi sunt Parisijs, in folio.

Cum esset in Hispania cum Imperatore, transtulit de Arabico in

Latinum, Alchoranum Machometi: quem, Cluniacum reuerteretur,

confutauit doctissime libris quinque, qui quidem impressi sunt, sed

ubi non uidi. Scripsit, &

De miraculis sui temporis, lib. 2.

De transfiguratione Domini, serm. 1.

De laude sepulchri, serm. 1.

De S. Marcello PP. & martyre. serm. 1.

In ueneratione reliquiarum quarumlibet, serm. 1.

Contra eos qui negabant Christum, nunquam se in Euangelio

aperte Deum dixisse, epistolam unam longam, & utilissimam, ad Po-

trum de S. Ioanne.

De uita S. Matthæi Card. Albanensis, lib. 1.

De diuersis monachis, Epitaphia.

De laude Saluatoris,

De Resurrectione,

De S. Hugone Abbate,

} Rythmos.

De Beata Virgine Maria,

De S. P. N. Benedicto,

De S. Maria Magdalena.

} Hymnos.

De eadem Beata Virgine Maria, Profani unam.

Et alia multa, quæ ad manus meas non peruenerunt.

D. Hugo III. de Frafan, Abbas X. & Gener. IX. creatus anno 1163.

præfuit annis 5. & mensibus 2. Obijt idibus Martij anno 1163. &

sepultus iacet apud Valles sub Poligniaco.

D. Stephanus, Abbas XI. & Gener. X. creatus anno 1163. rexit an-

nos decem: post quos coactus abdicauit anno 1173. & sequenti

mortuus pridie Idus Augusti, Cluniaci sepultus est ante altare S.

Stephani.

D. Radulphus de Soliaco, Abbas XII. & Gener. XI. creatus an-

no

no 1173, nepos Henrici Vintoniensis Episcopi, præfuit annis tribus, & libere ac sponte abdicavit anno 1176. obiitque eodem anno pridie Calendas Octobris, sepultus ad S. Mariam de Caritate super Ligerim.

D. Gualterus, Abbas XIII. & Gener. XII. creatus anno 1176. cum rexisset quasi anno uno, eodem anno obiit die 8. Idus Septembris; & Cluniaci sepultus est ante capellam S. Martialis.

D. Gulielmus, ex Abbate Ramensi, Cluniacensis Abbas XIII. & Gener. XIII. creatus anno 1176. præfuit annis duobus, & mensibus quatuor; obiitque anno Domini 1179. inchoante, die 3. Idus Januarii, apud monasterium Caritatis, ubi & sepultus est.

D. Theobaldus, ex monacho Crispeiensis, & Abbate S. Basoli, Cluniacensis Abbas XV. & Gener. XIII. creatus anno 1179. præfuit fere anno uno: eodem nempe assumptus in Cardinalem ab Alexandro Papa III. Abbatia, & Generalatus cessit. Obiit anno 1188. pridie Nonas Novembris, & Cluniaci sepultus est.

D. Hugo III. de Claromonte, ex Abbate S. Luciani Beluacensis, Cluniacensis Abbas XVI. & Gener. XV. creatus an. Domini 1180. rexit annos 18. & menses aliquot. Obiit anno 1199. die 6. Idus Aprilis, sepultus Cluniaci inter altaria S. Andreæ, & S. Vincentii cū his epitaphijs.

Quid sit homo; quid sit honor.

Quid opes, quid cetera mundi;

Aequè cuncta metens; mors metuenda mouet.

De Claromonte clarum culmen Cluniaci;

Clauit Hugo patet; clareat ante Deum.

Nobilitas, probitas, pietas prudentia, forma.

Marcet in hoc, cedit, deficit, aret, obit.

Lux Aprilis eum; subtraxit sexta, beatus

Vivat in octaua: qui legis adde preces.

Aliud Epigramma.

Portas Petre poli venientes claudere noli,

Ignarum doli, Christo conducito soli.

Mitis amore Dei, ditetur luce dici,

Mors moriatur ei, & vivat vita Requiei.

D. Hugo V. ex Abbate Radingensi, Cluniacensis Abbas XVII. & Gener. XVI. creatus anno 1199. rexit annos octo, & menses aliquot. Obijt anno 1207. die 4. Cal. Septembris. Sepultus iacet apud Cluniacum sub S. Pontio Abbate.

D. Gu-

D. Gulielmus II. ex Priore S. Martini de Campis Parisijs, Cluniacensis Abbas XVIII. & Gener. XVII. creatus anno 1207. cum exisset Ordinem annos septem, & menses septem plus minus, dedicauit feria 4. ante Pascha anno 1215. & octo alijs annis superuens, obiit Cluniaci anno 1222. die 11. Calend. Octob.

D. Geroldus, siue Girardus, vel Gerondus, ex Abbate Bolismensis Cluniacensis Abbas XIX. & Gener. XVIII. creatus anno 1215. ipso die quo abdicauit Gulielmus, præfuit annis quinque plus minus. Factus namque Episcopus Valentinus anno 1220. resignauit: postea Patriarcha Hierosolymitanus anno circiter 1230. creatus, in eadem dignitate obiit Hierosolymis anno . . die 7. Idus Septembris, & apud Sepulchrum Domini ibidem sepultus est. Scripsit epistolam vnā insignem, cuius exemplar est excusum in Hist. Angliæ Matthæi Paris, folio 480.

D. Rolandus, Abbas XX. & Gener. XIX. creatus anno 1210. præfuit annis plus minus octo. Et resignatione facta anno 1218. in capitulo fratrum, reliquam vitæ priuatus exegit, obiitque die de Cluniaci, 2. Idus Nouemb. & ibidem in Capitulo sepultus est.

D. Bartholomæus Abbas XXI. & Gener. XX. creatus an. 1218. præfuit annis duobus, obiit Cluniaci anno 1230. ipso Calend. Maii ibidemque retro Chorum sepultus est.

D. Stephanus II. de Bergiaco, ex Priore Siluigniaci, Cluniacensis Abbas XXII. & Gener. XXI. creatus anno 1230. præfuit annis sex, tandemque resignans obiit pridie Calendas Nouembris, & Siluigniaci sepultus est.

D. Hugo VI. ex Abbate maioris monasterij Turonis, Cluniacensis Abbas XXIII. & Gen. XXII. creatus anno 1236. cum rexisset annos plus minus octo, in Episcopum Lingonensem assumptus est, anno 1244. Obiit in Syria Idibus Aprilis, & apud Damiam sepultus est.

D. Gulielmus III. de Pon, siue de Pontoise, Prior Caritatis, & Abbas XXIII. ac Gen. xxiii. creatus anno 1244. præfuit annis plus minus 14. Postea anno 1257. in Episcopum Agenensem electus, resignauit, & anno Episcopatus sui 7. Domini 1263. die 15. Calend. Ianuarii, obiit, & apud S. Martinum de Campis Parisijs sepultus est.

Narrat auctor Chronici Cluniacensis rem miram quæ contigit anno primo huius Abbatis, videlicet, quod Innocentius Papa in hospitatus sit in monasterio Cluniacensi, habens secum Cardines xii, Patriarchas duos, Constantinopolitanum, & Antiochenum, & chiepi.

chiepiscopos tres; & Episcopos, quindecim. Aderat & Imperator Constantinopolitanus, Rex Franciæ, cum Matre, sorore, & fratre Comite Artelæ: filij Regum Castellæ, & Aragoniæ: Dux Burgundiæ; Comites sex, & multi alij Principes & Barones, cum infinita militum multitudine; & cum tam multi essent, monachi tamen nūquam amiserunt Dormitorium, Refectorium, Monasterium, Capitulum, Infirmarium, Cellerarium, Coquinam, neque aliquam de officinis Conuentui deputatis, omnibus hospitantibus infra Ecclesiæ Monasterij, clausura monachorum intacta.

D. Yuo, de Poiseu, ex Priore S. Marcelli Cabilonensis, Abbas XXV. & Gener. XXIII. creatus anno Domini 1257. præfuit annis 18. nullisq. Obiit anno 1275 die 8. Septembris, & Cluniaci sepultus est inter altaria SS. Iacobi & Clementis.

D. Yuo II. de Chiseus, siue Chasant, Prior S. Martini de Campis, & Abbas XXVI. ac Gener. XXV. electus in die sepulturæ sui prædecessoris, anno 1275. præfuit annis 14. quatuor diebus minus. Obiit die 3. Septembris an. 1289. & inter altaria SS. Andreæ & Clementis Cluniaci sepultus est.

D. Gulielmus III. de Igiaco, Abbas XXVII. & Gener. XXVI. creatus anno 1289. præfuit annis sex. Obiit anno 1295. tertio Calendas Octobris, & Cluniaci sepultus est in capitulo fratrum iuxta Rolandum Abbatem.

D. Bertrandus, de Columberijs, Prior Caritatis, & Abbas xxviii. ac Gener. XXVII. creatus anno 1295. rexit annos 13. Obijt anno fatalis 1308. 4. Calendas Nouembris, & Cluniaci sepultus est inter altaria SS. Vincentii, & Nazarij & Celsi martyrum.

D. Henricus, de Fialteris, Procurator ordinis in Curia Romana, Abbas XXIX. & Gener. XXVIII. creatus anno 1308. rexit annos 11. Deinde anno 1319. renunciatus Episcopus secundus S. Flori in Arvernica, præfuit Episcopatu annis 10. obiitque anno 1330. inchoante 4. Calendas Februarii, in Episcopatu suo sepultus.

D. Raymundus, Abbas xxx. & Gener. xxix. creatus anno 1319. in abdicatione sui prædecessoris, præfuit ordini annis tribus. Obiit anno Domini 1322. ipsis Calendis Nouembris, Auinione, ibique sepultus est in ecclesia B. Mariæ de Donis.

D. Petrus II. de Castro Lucij DD. Doctor, Abbas XXXI. & Gener. XXX. à summo Pontifice creatus an. Christi 1322. rexit an. 20. Abdicauit anno 1342. quando factus est Episcopus Valentinus in Gallia, quem Episcopatum cum administrasset annis duobus obiit an-

M M m no

no 1344. quarto Nonas Martij, & Cluniacum deportatus, ibi sepultus est in capella S. Martialis.

D. Iterius, de Momande, DD. Doctor, Abbas xxxii & Gener. xxi. creatus anno 1342. rexit annos quatuor, & menses aliquot. Obiit anno 1347. quarto Idus Februarii, Auinione, ubi & sepultus est in capella S. Mariæ de Donis.

D. Hugo VII. Abbas XXXIII. & Gener. XXXII. creatus anno 1340. præfuit annis 4. Deinde deuotione tactus resignauit in manus Domini Papæ, & ordinem Cartusiensium ingressus anno 1351. in eodem uixit annos 18. in quo & mortuus est anno Domini 1368. pridie calendæ Augusti, in Prioratu Vallis Sanctæ Mariæ eiusdem Ordinis sepultus.

D. Androinus de Ruppe, siue Rocca, Theologiæ Doctor, ex Abbate S. Sequani, Abbas XXXIII. & Gener. XXXIII. creatus anno 1351. rexit annos 10. plus minus. Et anno 1361. die 15. Cal. Obiit Auinione, ab Innocentio PP. VI. in numerum purpuratorum cooptatus, resignauit: indeque obiit Viterbii anno 1369. sepultus in eadem in Ecclesia Veritatis, sed inde Cluniacum reportatus iuxta pellam S. Martialis repositus est.

D. Simon de Brossa, DD. Doctor, Abbas XXXV. & Gener. xxxvi. creatus anno 1361. præfuit annis septem, & mensib. aliquot. Obiit anno 1369. 6. Calendæ Iunij, & sepultus est Parisiis apud Scolares.

D. Ioannes de Pino, Prior S. Martini de Campis, Abbas XXXVI. & Gener. XXXV. creatus anno 1369. rexit annos quinque. Obiit anno 1374. die 6. Idus Ianuarii. & Parisiis apud S. Martinum de Campis sepultus est.

D. Iacobus, Abbas S. Theofredi, & Abbas Cluniacensis XXXVII. ac Gener. xxxvi. creatus anno 1374. præfuit annis octo, & mensibus sex. Obiit anno 1382. die 2. Nonas Iulij, Auinione in ecclesia S. Martialis sepultus.

D. Ioannes II. de Cofanco, ex Abbate montis Eremacenfis, Abbas xxxviii. ac Gener. xxxvii. creatus anno 1382. præfuit annis 1. mense 1. diebus 5. Obiit quarto Idus Septembris anno 1400. & Cluniaci iuxta introitum chori sepultus est.

D. Raymundus II. de Cadoena monachus Tornacenfis, & Prior maior Cluniacensis, & Abbas xxxix. ac Gener. xxxviii. creatus anno 1400. die 4. Idus Septembris, mox ut sepultus est eius prædecessor, à toto conuentu, ut moris antiqui erat, in capitulo electus ab Episcopo Cabilonenfi consecratus est. Præfuit laudabiliter annis 14. diebus 14.

diebus 3. Obiit anno 1416. die 12. mensis Septembris, & Cluniaci iuxta capellam S. Dionysii à parte maioris altaris sepultus est.

D. Robertus de Chaudespia. DD. Doctor, Prior Celsinarum, & Procurator Ordinis in Concilio Constantiensi, Abbas XL. & Gener. XXXIX. creatus anno salutis 1416. rexit annos 7. Obiit anno 1423. iuxta prædecessorem suum sepultus.

D. Oddo II. de Petteria, monachus Cluniacensis, & Prior Silvaniaci, deinde Abbas xli. & Gener. xl. creatus anno 1423. præfuit annis 33. & mensibus 10. Vir fuit sanctissimus, silentii, maxime nocturni, præcipuus custos, observantiae regularis amator, & prophetie etiam spiritu clarus. Obiit anno 1457. Cluniaci sepultus.

D. Ioannes de Bourbonio, Episcopus Aniciensis, & Cluniacensis Abbas xlii. ac Generalis ordinis xli. creatus anno Domini 1457. Quantum præfuerit ignoro, cum auctor Chronici Cluniacensis, qui penes me est Manuscriptus in eius creatione historiam suam finiat. Adiecimus & sequentem ex Iudoco Clithoueo S. T. Doctore.

D. Iacobus de Ambasia, monachus, & Abbas Cluniacensis . . . qui floruit anno Domini 1507. quo ferè tempore creatus est Episcopus Clatomontanus.

Reliqui Cluniacenses Abbates usque ad præsens, qui fuerint ignoramus, arbitramur tamen maiori ex parte Commendatarios fuisse, non autem Monachos professos.

S. STEPHANVS ABBAS

Congregationis Grandimontensis
Reformator.

qui clamabat.

Reformamini in nouitate sensus vestri. Rom. 12.

Cap. V.

OST Reformationem Cluniacensem annis
centum, surrexit, & noua Ordinis monasti-
corum restrictio, à monte in quo inchoata est
Grandimontensis vocata. Hæc agente S. Stephano
abbate, qui inter quintum, & sextum ramos com-
pigitur medius, hoc fermè initio legitur propo-
ta. Natus Stephanus in Aruernia nobilibus parentibus, patre
Stephano, Mureti oppidi Domino (quod est in pago suburbano
Mouici, à quo & familia Murera, ut refert Franciscus Beneuolentis
cietatis Iesu, in oratione funebri M. Antonii Mureti, Romæ anno
1585. habita, nomen accepit) ad Milonem Beneuentanum Antio-
chianum episcopum, in lege Domini, & Monastica disciplina, erudiendus
missus est. His spatio duodecim annorum probe edoctus & in-
structus cum fuisset, desiderio Eremiticæ vitæ inflammatus discessit
multis Eremitis peragratis, locum tandem aliquem, quo libera-
Deo uacare posset, sibi deligere cupiens, patriam reperit, Muri
Montem ascendit, eumque suo desiderio & uoto aptum inuenit
stabilitatis suæ pedem fixit, & paruo tuguriolo constructo, abbatem
monasticam, Eremiticamque simul uitam asperissimam ducere co-
pit, ætatis suæ anno 10. Christi Saluatoris 1006. Panis ei obsequium
potus, aqua, requies, nudæ tabule, vestes uiles & leues, quas multo
lore minuebat, nullo frigore peraugebat, indumentum, fuisse perhibe-
tur. Talibus armis per quinquaginta an. Diabolo deuicto, carne dila-
ta, & mundo triumphato, plurimis Monachis, sanctitatis suæ famu-
laculorumque gloria allectis sibi societatis, ac præceptis ad Dni
Benedicti Regulam optimè informatis, congregationem suam in-
choauit. Hanc cum aliquot annis sanctè & sapienter rexisset, in
dem pietate mirificus in Domino quieuit, anno, qui erat ab eius
tuitate 1056. ætatis suæ 80. & in monasterio suo sepultus. A post-
eris

si donatus est, ad Idus Februarias festo dicato. At non multo post tē-
pore, diuino monitu Petro Abbati, eius successori, facto, Monachi
in eum, quem nunc habitant, Grandimontensem locum, migrarūt,
a quo, & monasterio, quod tunc nouum construxerunt, in eo quē
S. Stephanum, quem secum asportauerant, condigno honore sepe-
lierunt, & toti congregationi nomen apratum. Hæc etsi viris san-
ctissimis, & doctissimis semper abundavit, nunquam tamen limites
suos extra Galliam produxisse legitur. Et hæc de initiis huius con-
gregationis: progressus eius cum non sit qui recitet, alijs inuesti-
gandos reliqui.

D. LVDOVICVS BARBO ABB.

Congregationis Italicae S. Iustinae de Padua
Reformator, quæ nunc Casinensis.

cuius verba.

*Memor esto congregationis tuæ, quam possedisti ab
initio. Psalm. 73. Cap. VI.*

Iste paruis initiis monasticis nigrorum Ordo cor-
rectus reflorescere incipiens, per annos amplius
quam trecentos in obseruantia monastica, adhibi-
tis quandoque necessarijs spiritualibus medica-
mentis, permansit. Sed cum in præsentī seculo ni-
hil adeo bene institutum, quin destrui; nihil æquē
iustum, quin corrumpi; nihil ita stabile & firmum, quin aliquan-
do infirmari possit & labi, procedente tempore, ceperunt iterum
monachi à primo seruire in multis locis deficere, & uiam Patrum
suorum relinquere. Deus autem, qui inueterata renouat, hominē-
que nonnunquam cadere permittit, sed non perire, obseruantiam
regularem omnimodam nunquam deficere siuit, nec permisit: sed
suscitatis saluatoribus, ut quondam populo Israelitico ad peccata
sua relabenti, si non ubique, saltem in quibusdam prouincijs Ordi-
nem monasticum per eos reformare, Arboremque Diui P. N. Bene-
dicti non incuruatam modo, sed quodammodo decrepitam factam
& annosam, his ultimis temporibus, erigere, in melius reformare,

M M m 3 acre.

acrenius fecere fecit, quoque miraculosius, quo inexpectatis, nomen
penitus de ord. profectus, & reformatione tunc temporis cogitavit.
Ad hoc autem opus perficiendum, electus est à Deo, puer
mus quidam & nobilissimus uir, natione Venerus, nomine Lud-
uicus, ex clarissima Patricia familia de Barbo qui septimum & octa-
uum Arboris ramus, Abbatis habitum, mittere episcopalem manum
temporis, cingit. Hic Regulam Dni Augustini inter canonicos scilicet
res S. Georgii de Alega (quod alias monasterium dicitur Hebrae-
tur, estque Veneris in uia cunctibus Patavium) edocuit, ob modum
& uita integritatem praedicti loci Prior claustralis factus est. Ex
multo interiecto tempore à Gregorio Papa XII. Abbas monasterii
sanctae Iustinae Patavii creatus, anno Domini 1498, sequenti tempore
consecrationis accepit Arimini, à Ioanne Episcopo Castellano, ad
hoc opus à praefato Sancti. S. D. N. Gregorio XII. deputatus, profes-
sione tamen solemniter prius secundum Regulam Dni P. N. Benedic-
ti, uia nocte emissa, in hunc modum:

Ego frater Ludovicus, Prior Sancti Georgii in Alega, Castellanae
Diecefis, electus Abbas monasterii Sanctae Iustinae de Padua, Ordo
Sancti Benedicti, promitto, et confiteor, stabilitatem meam, et con-
uersionem morum meorum, ac obedientiam, secundum Regulam Beati Be-
nedicti, Patri Monachorum, coram Deo, & sanctis eius, & in presen-
tia Reuerendi in Christo Patris, Domini Ioannis de Puteo, Dei & Apo-
stolicae sedis gratia, Episcopi Civitatis Castelli, per Sancti. S. D. N. Grego-
rium nostrum, Dominum Gregorium Divina providentia Patrum
ad hoc oraculo uiae vocis deputati, & hoc in Ecclesia maiori Arimini
die 3. mensis Februarii, an. Domini Millesimo quadringentesimo
Et ego Ludovicus, praefatus in horum testimonium praedicta manu
propria scripsi.

Huius autem professionis publicum instrumentum, factum per
Franciscum Martini Bonard, Naldra filium, Clericum Lucanum
& publicum Imperialem Notarium, ac Iudicem Ordinatum, de
& anno praedictis, reservatum in archivio monasterii S. Iustinae de
Padua. Cuius copiam pro sua in me humanitate, ad me transmisit
D. Ambrosius Asulanus eiusdem cenobii Decanus, necnon & Theo-
logiae, & Philosophiae publicus lector.
Abbas igitur factus, & ut candelabrum dicitur, candelabrum Domini
perpositus, ut dum pluribus innotesceret, plures etiam eius exem-
plo ad perfectionis uitam incitarentur, statim reformationi mona-
chismi innigavit, & duobus locis monachis ad uia uia

efficit ut negotium semel mente conceptum ad opus tandem rede-
gerit, quodam deuoto presbytero nomine Marco, rem ipsam non
modicū coadiuuare qui hanc reformationem multis ante in spiritu
se prouidisse assererat. Hæc est illa Reformatio, quæ considerata cha-
ritate Dei uoluntatem propriam in manus aliorum relinquit, pro-
uauit, & superbia mundi, allumit paupertatem & abiectionem;
pro intemperantia, continentiam diligit & puritatē. Hæc est illa fax
proiecta, quæ de rogo S. Spiritus iterum accensa, pro frigiditate ca-
lorem, pro tenebris lucem allumpsit. Hæc diuinū officium in cornu
buis diu neglectū, ex integro, & cū seuo, restituit hæc insipientes illu-
minat, mores sanctos instruit, pacem amat, concordiam diligit, con-
feruat, charitatem. Et preuenter nunquam quæ iuxta dispositionem
& capacitatem sensus sui, in uiam salutis, & æternæ felicitatis diri-
git. His igitur mediis Religio S. P. Benedicti nigrorum in Italia re-
nouata est, quæ multis delolata uidebatur, & abiectione sub deno-
minatione congregationis, siue Vnionis S. Iustine de Padua, quam
sibi à monasterio, in quo inchoata fuerat, usurparat, nunc uero sub
Cassinensi, ob reuerentiam illius archimonasterii, quod anno 1504.
à S. P. N. Iulio Papa II. congregationi S. Iustine incorporatum fuit,
et lege, ut deinceps congregatio Cassinensis, quæ alias S. Iustine de
Padua dicebatur, uocaretur. Caput ergo hæc sacra Religio Deum
famulari continuo in templo colere, spiritualia præferre caducis,
ad puritatem Regula suæ sacre, gressus suos dirigere, uanas mundi
pompas contemnere, iustitiam diligere, fraternitatis unitatem cu-
stodire, Domino Deo, in sinceritate conseruire famulari: ideo-
que benedixit ei Deus in misericordibus suis, quæ quanto in obser-
uantia regulari amplius feruenter, tanto in necessariis corporis abun-
dantius eius pietate cumularetur. Factum utaque, utique non si-
ne Diuina dispensatione, ut summus Pontifex, multiq; alii tam
Ecclesiastici, quam Secularis status, non in fine dignitatis uitæ, huius
congregationis sanctitatis fama allecti, diuersa monasteria tum
reformanda, tum etiam de nouo in regulari & monastica discipli-
na informanda, eidem concesserint. Horum primum legitur fuisse
monasterium S. Torunati iuxta Biffanum: deinde cognobis S. Ma-
rie de Carupia, & S. Iacobi de Agriano, utrumque in Diocesi Ve-
ronensis: item & Gorgobium de Tartona: à Gregorio Papa XII. et in-
cella. Addidit, & Martinus Papa V. anno 1517. monasteria, S. Nico-
lai de Buschetto in districtu Genuensium, S. Spiritus de Papijs, & an-
no 1519. die 10. mensis Aprilis, monasterium, s. Benedicti de Padoly-
MM in 4 rone,

rone, in agro Mantuano: & alii Pontifices, alia, vti in sequenti
uidebimus, cum ad prædicates congregationis perueniunt fuerit.
reliqua namque de Ludouico Barbo ante expedienda. Abbat
tur creatus anno Domini 1408. cum monasterio S. Iustinz ann
plus minus 29. præfuisset, prædicatorum quinquies summa
laude administrasset, tandem ab Eugenio Papa III. inuitus & ren
tens Episcopus 60. Taruisinus renunciatus, anno 1437. eodem die
15. Aprilis consecrationis munus accepit: & completis à consecra
tione in episcopatu annis sex, mensibus 5. diebus 5. cum magna
citatis opinione, in monasterio, S. Georgii maioris Venetiarum,
diem ultimum clausit, die 19. Septembris, anno Domini 1445. ad
cenobium suum Sanctæ Iustinz de Padua reportatus, ibidem in
pitulo fratrum sub marmoreo sepulchro sepultus est, cum hoc
pitaphio.

*Mille quadringentis Domini currentibus annis,
Quadrageſimæ tribus, Septembris mense fluenti,
Progenie Veneta, Barbo Ludouicus in astris
Mente nitens, tumultu clausus sepelitur in isto.
Splendidus ille fuit lucens virtute per orbem,
Qui etiam clemens, humilis, super omnia castus,
Alma Iustine Patavæ tunc extitit Abbas,
Quum Sancti normam Benedicti consolidavit.
Illinc Italiæ celebres lustrando per urbes
Ornauit Monachis Christo famulantibus alto.
Consilij Sancti præses, præfectus, & auctor,
Ecclesiæ pacem tractando schisma remouit.
Eugenij quarti præcepto Præfatus orbis,
Antistes nolens, est Taruisinus inunctus.*

Scriptit simplici, sed veraci stylo, de miraculosa reformatione mo
nasterii S. Iustinz, initio congregationis eiusdem, & eius propo
sibus librum unum, in capita XV. diuisum, quem compleuit Tan
si anno 1440. Episcopatus sui 3. pridie Calendas Iulii.

Prologus sic incipit, *Dilectis Deo, & hominibus.*
Tractatus uero sic, *Fratres dilectissimi.*
Hic MS. reperitur in omnibus fere nostræ congregationis mon
asteriis. Item,
Tractatum de forma orationis, & meditationis, pro ipsa con
gregatione, tali exordio, *Omnib. fratrib. Domino fideliter ser*

nientibus, de observantia S. Iustine. Est MS. apud D. Constantinum Siracusanum, monachum.

Epistolas duas, unam ad RR. PP. annalis capituli, in Concilio Basileensi scriptam, cuius exordium est; *Dilectissimi & Carissimi patres.*

Alteram ad futurum suum successorem Abbatem s. Iustinæ, ab eodem Concilio directam, quæ sic incipit, *Fili carissime: Sunt MSS. apud eundem.*

Monachi autem à prædicto D. Ludouico Barbo sic reformati, illi sunt qui pullo austeri colore, Laxiorem tunicam rugosam, ac distinctam, & ad pedes demissam (hæc usitatori vocabulo Cuculla vocatur, quæ cum manicis amplas & largas habeat, in hoc à Flocco qui siue manicis est, differt) amictu capitis (id est caputio, siue cucullo) in humeros, & scapulas brevius reiecto, quam cæteris, continue gestant: caruius insuper perpetuo abstinentes, nisi cum ægrotare ceperint. Horum Generales siue præsidentes, non ut Cluniacenses, Bursfeldenses, & aliarum congregationum præsidentes perpetui sunt, sed annui, creati communibus votis Abbatum illorum qui ad comitia generalia annuatim accedunt, ut ex catalogo sequenti, maximo cum nostro labore confecto, manifestum erit:

Præsidentes Annales Congregationis S. Iustine

de Padua. Cap. VII.

Annus
Censu

Ordo.

1424 2

OMNVS Ludouicus Barbo, Venetus, Abbas S. Iustinæ de Padua, creatus in Monasterio S. Benedicti de Padolone in agro Mantuano, in quo primum Annale Capitulum celebratum est.

1425. 1. D. Teophilus Michael Venetus, Monachus professus cœnobij S. Iustinæ, & Prior S. Benedicti.

Vnitur Monasterium D. Pauli Rome, die 24. Februarij, à Martino Papa V.

Item, & Monasterium S. Sixti de Placentia ab eodem die 19. Iulij.

1426. D. Ludouicus Barbo ij. Abbas S. Iustinæ.

D Theo-

1427. D. Theophilus Michael ij. Prior Sancti Benedicti de Mantua.
1428. D. Ludouicus Barbo, iij. Abbas S. Iustinae.
1429. D. Maurus Fulibertus, Papiensis, monachus S. Iustinae & Abbas S. Sixti Placentiae.
- Die 8. Nouembris Monasterium S. Georgij Maioris Venetijs a Martino Papa V. unitur.
1430. D. Theophilus Michael, iij. Prior S. Benedicti de Mantua. Obijt anno 1431. non sine sanctitatis opinione & in S. Benedicto Mantuano sepultus est.
1431. D. Ludouicus Barbo, iij. Abbas S. Iustinae.
1432. D. Maurus Fulibertus, ij. Prior S. Iustinae.
1433. D. Paulus Strata, Papiensis, monachus S. Iustinae & Prior S. Georgij Maioris Venetijs.
1434. D. Arsenius Vallarius, Mediolanensis, monachus & Prior S. Iustinae.
- Monasterium S. Petri de Mutina, ab Eugenio Papa III. unitur die 20. Nouembris.
1435. D. Ludouicus Barbo, v. Abbas S. Iustinae.
1436. D. Ioannes, Siculus, monachus S. Iustinae & Abbas Pauli Romae.
- Hoc anno Monasteria S. Mariae de Florentia die 23. Nouembris, S. Petri de Perusia, die 4. Junij, S. Petri Ingeffati, de Mediolano, die 5. Augusti, & S. Proculi de Noni, die 3. Septembris, ab Eugenio Papa III. Congregationi data.
1437. D. Maurus Fulibertus, iij. Prior S. Georgij Maioris.
- Hoc anno D. Ludouicus Barbo factus est Episcopus Todiensis.
1438. D. Paulus Strata, ij. Administrator S. Georgij Maioris Monasteria S. Severini de Neapoli & S. Angeli de Coieta, ab Eugenio III. incorporantur Congregationi.
1439. D. Arsenius Vallarius ij. Prior S. Petri Ingeffati, Mediolani.
1440. D. Hieronymus Rapiensis, Monachus Teidona, & eodem cœnobii Abbas.
1441. D. Gregorius Genuensis, monachus S. Iustinae & Prior S. Georgij maioris.
1442. D. Leonardus Malaspina, de Pontremulo, monachus

- S. Benedicti de Mantua, & Abbas S. Iustini.
 1443. D. Maurus Fulbertus, iij. Abbas S. Iustini.
Monasterium S. Nazarii de Verona, die 3. Martij. incor-
poratur ab Eugenio Papa III.
 1444. 10. D. Ignatius Genuensis, monachus S. Nicolai de Litto-
 re, & Abbas S. Mariæ de Florentia.
 1445. D. Ioannes Siculus, ij. Abbas S. Pauli Romæ.
 1446. D. Paulus Strata, iij. Abbas S. Georgii maioris Venetiis.
Hoc anno 17. Calendas Ianuarij D. Ioannes Siculus, Ab-
bas S. Pauli Romæ, ab Eugenio Papa III. factus est S. R. E.
Presbyter Cardinalis T. S. Sabine. Obiit Neapoli 1449.
die 17. Cal. Februarij, & sepultus est in S. Scherino.
 1447. 11. D. Arsenius Belga, Leodiensis, Monachus S. Pauli Ro-
 mæ, & Abbas S. Mariæ de Florentia; obiit Romæ.
 Scripsit Epistolam vnam ad D. Ioannem de Turre-
 cremata S. R. E. Cardinalem, anno 1442. pro com-
 mentatione Regulæ S. P. N. Benedicti, quæ excusa, &
 præfixa est commentariis in Regulam eiusdem Tur-
 recremate.
Hoc anno cœnobium S. Eugenij de Senis, initur ab Euge-
nio Papa III.
 1448. 12. D. Paphnutius de Capriata, Genuensis, monachus
 S. Benedicti de Mantua, & Abbas ibidem.
Vnitur cœnobium S. Mariæ de Pratalea, die 27. Mar-
tij, à Nicolao Papa V.
 1449. 13. D. Cyprianus Rinaldinus, Atefensis, monachus S. Be-
 nedicti de Mantua, & Abbas S. Georgii Maioris.
Monasterium S. Mariæ de Pera Constantinopoli 13. Junij,
& Monasterium S. Columbani, de Bobio, die 11. Ianuarij
uniuntur à Nicolao Papa V.
 1450. D. Ignatius Genuensis, ij. Abbas S. Mariæ, Florentiæ.
 1451. 14. D. Lucas Galmatellus, Parauinus, monachus S. Benedi-
 cti de Mantua, & Abbas S. Proculi, Bononic; Obiit
 anno sequenti, 1452.
Incorporantur Monasteria S. Salvatoris de Rapia: & S. Ni-
colai de Litore Venetijs, à Nicolao Papa V.
 1452. D. Arsenius Belga, Leodiensis, ii. Abbas S. Pauli Romæ;
 Obiit Romæ.
 1453. D. Maurus Fulbertus v. Abbas S. Sixti, Placentiæ.

Mona-

- Monasterium s. Mariae de Monte prope Cesenam, die 7. Julij unitur, à Nicolao Papa V.*
1454. D. Ignatius Genuensis iij.
1455. D. Cyprianus Rinaldinus, ii. Abbas s. Georgij maioris.
1456. D. Maurus Fulibertus vi. Abbas s. Iustinz; Obiit anno.
1457. D. Ignatius Genuensis, iiii. Abbas s. Mariz Florentiz; vbi obiit.
- Monasterium s. Euphemie de Brixia, die 2. Februarii unitur à Calixto Papa III.*
1458. D. Cyprianus Rinaldinus, iij. Abbas S. Iustinz.
1459. D. Leonardus Malaspina, ii. Abbas S. Pauli Romæ. Unitur Monasterium s. Petri de Sauliano, à Pio Papa II. die 5. Nouembris.
1460. 15. D. Bernardus de Vallerari, monachus, & Abbas S. Georgij maioris, Venetiæ.
- Monasteria S. Hieronymi de Syluaria, S. Iuliani de Aborio; & S. Benigni de Genua, incorporantur à Pio Papa II. die 5. Augusti.*
1461. 16. D. Bessarion de Aragonia, Catalanus, monachus S. Pauli Bononiæ, & Abbas S. Benedicti de Mantua.
1462. 17. D. Theophilus 2. Beacqui, Galeotrus antea vocatus I. V. D. Mediolanensis, monachus S. Benedicti de Mantua, & Abbas S. Georgij maioris, Venetiis.
- Monasteria S. Mariae de Maguzano, & s. Fortunati de Vincentia, uniuntur à Pio Papa II.*
1463. D. Cyprianus Rinaldinus, iij. Abbas S. Fortunati, Vincentiz.
1464. D. Bessarion de Aragonia, ii. Abbas Sancti Benedicti Mantua.
1465. D. Theophilus 1. Beacqui, ij. Abbas Sancti Georgij maioris.
1466. D. Leonardus Malaspina, iij. Abbas S. Pauli Romæ; obiit Romæ anno 1473.
- Monasterium S. Mariae Lachromæ, iuxta Ragusam, in Dalmatia, unitur, à Paulo Papa II. die 22. Augusti.*
1467. D. Cyprianus Rinaldinus, v. Abbas Sancti Georgij maioris.

1468. D. Bernardus de Valletari, ii. Abbas sanctæ Mariæ Florentiæ.
1469. D. Theophilus, 2. Beacqui, iii. Abbas S. Benedicti de Mantua.
1470. 18. D. Iustinus Feltrensis, monachus S. Iustiniæ, & Prior S. Petri Ingellati Mediolani.
1471. D. Bessarion de Aragonia, iii. Abbas sancti Seuerini, Neapolis.
1472. D. Bernardus de Valletari, iii. Abbas s. Iustiniæ.
1473. 19. D. Ludouicus 2. de Pedemonte, monachus S. Benedicti de Mantua, & Abbas s. Georgii maioris.
1474. 20. D. Seuerinus de Bitonto, monachus S. Sixti Placentiæ, & Abbas s. Mariæ, Florentiæ.
Monasterium ss. Floræ, & Lucille de Aretio, unitur à Sixto Papa IIII. die 19. Martij.
1475. D. Bessarion de Aragonia, iii. Abbas S. Pauli Romæ; Obiit Romæ.
1476. D. Bernardus de Valletari, iiii. Abbas S. Iustiniæ.
Monasterium S. Vitalis de Ravenna unitur à Sixto Papa Quarto.
1477. D. Ludouicus 2. de Pedemonte, ii. Abbas S. Iustiniæ.
Incorporatur cœnobium S. Ioannis Euangelistæ de Parma à Sixto Papa Quarto, die 17. Iulij.
1478. D. Seuerinus de Bitonto, ii. Abbas S. Pauli Romæ.
1479. D. Bernardus de Valletari, v. Abbas S. Iustiniæ.
Vniuntur Monasteria S. Bartholomæi de Asti, die 28. Febr. & S. Benedicti Maioris de Ferraria die 20. Martij à Sixto Papa Quarto.
1480. D. Ludouicus 2. de Pedemonte, iii. Abbas Sancti Petri Perusii.
1481. D. Seuerinus de Bitonto, iii. Abbas S. Pauli Romæ.
Monasterium Sancti. Prosperi de Regio, unitur à Sixto Papa Quarto.
1482. 21. D. Gaspar Papiensis monachus S. Spiritus de Papia, & Abbas S. Iustiniæ.
1483. D. Bernardus de Valletari, vi. Abbas Sancti Benedicti de Mantua.
1484. D. Seuerinus de Bitonto, iiii. Abbas Sancti Benedicti de Mantua.

Mona-

Monasterium S. Michaelis de Caneoso, unitur, à Sixto Papa Quarto.

1485. D. Gaspar Papiensis, ii. Abbas S. Iustinae.

1486. 22. D. Simon Papiensis, monachus S. Sixti Placentie, & Abbas S. Benedicti de Mantua.

1487. 23. D. Pachomius de Corsica, monachus s. Petri Perudi, Abbas S. Ioannis Euang. Parmæ.

Monasterium S. Iacobi de Pontida, unitur ab Innocentio Papa Octavo.

1488. D. Gaspar Papiensis, iii. Abbas S. Iustinae.

1489. D. Simon Papiensis, ii. Abbas Sancti Benedicti de Mantua.

1490. 24. D. Theophilus 3. Cremonensis, monachus S. Benedicti de Mantua, & Abbas S. Iustinae.

1491. D. Gaspar Papiensis, iiii. Abbas S. Saluatoris de Papa. *Unitur Monasterium SS. Faustini, & Iovite de Braxia, ab Innocentio Papa Octavo, die 29. Martij.*

1492. D. Simon Papiensis, iii. Abbas S. Iustinae. *Innocentius Papa Octavus unit Monasterium S. Mariæ de Pomposia, Ferrarie, die 4. Maij.*

1493. D. Theophilus 3. Cremonensis, ii. Abbas S. Benedicti de Mantua.

1494. D. Gaspar Papiensis v. Abbas s. Saluatoris, Papiæ.

1495. D. Simon Papiensis iiii. Abbas s. Iustinae.

Monasterium S. Trinitatis Cane, unitur ab Alexandro Papa VI. die 10. Aprilis.

1496. 25. D. Ioannes 2. Cornelius, Patritius Venetus, monachus s. Mariæ de Pratalea, & Abbas s. Georgij maioris.

1497. D. Gaspar Papiensis vj. Abbas sancti Benedicti de Mantua.

Unitur monasterium S. Pauli de Argon, iuxta Bergomum, ab Alexandro Papa Sexto. alij anno 1494. ab Innocentio Octavo dicunt.

1498. D. Simon Papiensis v. Abbas S. Iustinae.

1499. D. Ioannes 2. Cornelius, ii. Abbas sancti Georgij maioris.

1500. 26. D. Placidus Veronensis monachus s. Nazarii Veronæ, & Abbas S. Iustinae.

1501. 27. D. Eusebius Mutinensis monachus s. Nicolai de Litto-

re Venetiis, & Abbas s. Iustinae.

1502. D. Ioannes 2. Cornelius, iij. Abbas sancti Benedicti de Mantua.

1503. 28. D. Iacobus Genuensis monachus s. Nicolai de Buschereto Genuae, & Abbas s. Ioannis Euang. Parmae.

1504. D. Eusebius Mutinensis ii. Abbas s. Petri Perusii.

Hoc anno vigesima secunda die Mensis Nouembris, Iulius Papa II. uniuert Congregationi S. Iustinae de Padua, Monasterium S. P. N. Benedicti de Monte Casino, ob cuius reuerentiam eandem Congregationem Casinensem, quae alias S. Iustinae de Padua uocari praecipit.

Præsidentes Anuales Congregationis Casinensis, quae alias S. Iustinae de Padua vocabatur.

Cap. VIII.

1505. D. IOANNES 2. Cornelius, iij. Abbas S. Georgij maioris.

Hoc anno, die 12. Ianuarij RR. PP. nostrae Congregationis, ritu solenni primum introierunt in Monasterium Casinense, in quo constitutus est primus Abbas D. Eusebius Mutinensis, Orationem faciente D. Ignatio Florentino primo Visitatore, & in eo centum Monachi collocati sunt.

1506. D. Iacobus Genuensis, ij. Abbas s. Iustinae de Padua: Hic mortuus est hoc anno Bononiae, ubi & sepultus est; eiusque uices secundum ordinem Congregationis, impleuit D. Ioannes Cornelius Venetus, primus Congregationis Visitator.

Hoc etiam anno Congregatio Sicula, quae uocabatur Sancti Nicolai de Arenis, completebaturq; sex Monasteria, uidelicet: s. Nicolai de Arenis, tunc extra, nunc intra ciuitatem Catanensem Ordinis caput; s. Martin de Scalis Panhormi; s. Placidi extra Messaniam. s. Mariae de Monte Regali; s. Mariae de Gangis; & s. Mariae de Fondrono; vnita est Congregationi Casinensi alias s. Iustinae

*finē de Padua à Iulio Papa Secundo, die 18. Augusti.
Et in eorum aggregatione insignem orationem habuit
Ignatius Florentinus Abbas vti annotauimus ad Abba-
tes Montis Casini.*

1507. D. Eusebius Mutinensis iij. Abbas S. Benedicti de Mantua.

1508. D. Ioannes 2. Cornelius v. Abbas S. Iustine.

1509. 29. D. Ignatius 2. Squarcialupus, Florentinus, monachus
S. Mariæ de Florentia, & Abbas Sancti Benedicti de
Mantua.

1510. 30. D. Gratianus Mediolanensis, monachus S. Benedicti de
Mantua, & Abbas S. P. Benedicti Montis Casini.
Obijt hoc anno Casini, die 22. Augusti, & ibidem
pultus est. Eius vices impleuit D. Nicolaus Genuesis
de S. Benigno, monachus S. Hieronymi de Cetera,
Abbas S. Pauli Romæ, & primus Congregatus
Visitator.

1511. D. Ioannes 2. Cornelius, vj. Abbas S. Iustine.

1512. D. Ignatius 2. Squarcialupus, ii. Abbas Montis Casini.

1513. 31. D. Basilus 1. Leo, Mantuanus de Ridondesco, monachus
S. Benedicti de Mantua, & eiusdem monasterii
Abbas.

*Monasterium S. Catharine de Genua, unitur à Leone
Papa X.*

1514. D. Ioannes 2. Cornelius, vii. Abbas S. Iustine.

*Leo Papa X. unit monasterium S. Laurentij de Anagnino,
die 20. Martij.*

1515. D. Ignatius 2. Squarcialupus, iij. Abbas Montis Casini.
*Vnitur Monasterium Sancte Mariæ de Gratijs, Placentie
Diocesis.*

1516. 32. D. Benedictus Regienfis, monachus, & Abbas S. Benedicti
de Mantua.

*Fit unio Monasteriorum S. Benedicti, & Scholasticæ, de
Sublaco: & S. Honorati, Lirinensis insule in Provincia
à Leone Papa X.*

1517. 33. D. Vincentius Ritus Neapolitanus, monachus S. Sene-
uerini de Neapoli, & Abbas Montis Casini; Obijt
Neapoli, sepultus in S. Senerino.

*Papa Leo X. unit Monasterium Sancti Simpliciani de
Mediolano.*

1518. D. Basilius 1. Leo ii. Abbas s. Petri Ingeffari, Mediolani.
 1519. 34. D. Theophilus, 4. Mediolanensis, familia Placentina, monachus s. Benedicti de Mant. & Abbas Montis Casini.
 1520. D. Ignatius 2. Squarcialupus, iiii. Abbas Montis Casini. *Venerabile Monasterium S. Mariæ de Fontenuo, à Leone Papa X.*
 1521. 35. D. Hieronymus 2. Monteferratenfis, monachus s. Ioan. Euang. Parmæ, & Abbas s. Mariæ de Florentia.
 1522. 36. D. Prosper Faudentinus, monachus s. Benedicti de Mantua, & Abbas s. Georgii maioris Venetiarum.
 1523. D. Basilius 1. Leo, iiii. Abbas s. Saluatoris Papiæ.
 1524. D. Ignatius 2. Squarcialupus, v. Abbas montis Casini. obiit Florentiæ in monasterio suo, ubi & sepultus est.
 1525. D. Hieronymus 2. Monteferratenfis, ii. Abbas s. Benedicti de Mantua.
 1526. D. Basilius 1. Leo, iiii. Abbas s. Saluatoris Papiæ.
 1527. D. Basilius 1. Leo, v. Abbas s. Saluatoris Papiæ, confirmatus ob pestem.
 1528. D. Hieronymus 2. Monteferratenfis, iiii. Abbas S. Benedicti de Mantua, cui infra annum mortuo successit in regimine, D. Leonardus Beuilacqua de Pontremulo Abbas S. Iustiniæ, & primus Cōgregationis Visitator.
 1529. 37. D. Chrysostomus de Alexandris, Neapolitanus, monachus sancti Seuerini Neapolis, & Abbas Montis Casini.
 1530. D. Basilius 1. Leo, vj. Abbas S. Io. Euang. Parmæ.
 1531. 38. D. Leonardus 2. Beuilacqua, de Pontremulo, monachus, & Abbas S. Iustiniæ.
 1532. D. Theophilus 4. familia Placentina, 2. Abbas S. Iustini; obiit anno sequenti 1533. die 10. Septembris, ætatis suæ anno 64. in S. Iustina, ibiq; sepultus est.
 1533. D. Basilius 1. Leo vij. Abbas S. Benedicti de Mantua.
 1534. D. Leonardus 2. Beuilacqua, ij. Abbas s. Mariæ Pratalee.
 1535. D. Chrysostomus de Alexandris ii. Abbas Montis Casini; obiit Neapoli, & in monasterio suo S. Seuerini sepultus est.
 1536. D. Basilius 1. Leo, viij. Abbas S. Benedicti de Mantua.
 1537. D. Leonardus 2. Beuilacqua, iij. Abbas S. Iustiniæ.
 1538. D. Marcus de Campis, à Pontremulo, monachus, &
 NN n Abbas

Abbas S. Ioannis Euangelistæ Parmæ.

1539. D. Basilius 1. Leo, ix. Abbas S. Simpliciani, Mediolani.
1540. D. Leonardus 2. Beuilacqua, iij. Abbas S. Iustini; Obiit anno 1549. die 22. Ianuarij, ætatis 78. conuersus 61 in S. Iustina, ibiq; sepultus est, sub secundo lapide.
1541. D. Marcus de Campis, ij. Abbas S. Io. Euang. Parmæ.
1542. D. Basilius 1. Leo, x. Abbas S. Simpliciani, Mediolani.
1543. 40. D. Basilius 2. Leo, nobilis Mantuanus, monachus S. Benedicti de Mantua, & Abbas S. Io. Euang. Parmæ.
1544. D. Marcus de Campis, iij. Abbas S. Benedicti de Mantua.
1545. D. Basilius 1. Leo, xj. Abbas S. Simpliciani, Mediolani.
1546. D. Basilius 2. Leo, ij. Abbas S. Io. Euang. Parmæ.
1547. 41. D. Iacobus 2. Cusanus, Mediolanensis, monachus S. Petri Ingeffati Mediolani, & Abbas S. Io. Euang. Parmæ.
1548. D. Basilius 1. Leo, xij. Abbas S. Benedicti de Mantua.
1549. 42. D. Laurentius Zambellus, Mantuanus, vico Goutard, monachus, & Abbas S. Mariæ de Pratalea.
1550. D. Iacobus 2. Cusanus, ij. Abbas S. Ioan. Euang. Parmæ.
1551. 43. D. Stephanus Nouariensis, monachus, & Abbas S. Georgij maioris Veneriarum.
1552. D. Laurentius Zambellus, ij. Abbas Sancti Benedicti de Mantua.
1553. 44. D. Hieronymus, cognomento Scrocquertus, Placentinus, monachus SS. Felicis & Fortunati de Vincenza, & Abbas S. Georgij maioris de Venetijs.
1554. D. Stephanus Nouariensis, ij. Abbas S. Georgij maioris obiit anno 1557. die 21. Aprilis, ætatis 73. in S. Benedicto de Mantua, ibique sepultus sub 6. lapide.
1555. D. Laurentius Zambellus, iij. Abbas S. Benedicti de Mantua, vbi obiit hoc anno die 28. Septembris, sepultus ibidem sub 2. lapide. Eius vices egit D. Innocentius Nouariensis, monachus S. Mariæ de Florentia, & Abbas S. Mariæ de Pratalea, ac primus Congregationis Visitator.
1556. D. Hieronymus Placentinus, ij. Abbas S. Iustini.
1557. 45. D. Ambrosius Alciatus Mediolanensis, monachus, & Abbas S. Petri Ingeffati, Mediolani.
1558. 46. D. Peregrinus Mutinensis, monachus S. Petri de Mantua, & Abbas S. Mariæ de Pratalea.

1559. D. Hieronymus Placentinus, iii. Abbas S. Georg. maioris.
 1560. 47. D. Isidorus Mantegazzi, Placentinus, monachus, & Abbas S. Sixti, Placentiæ.
 1561. D. Peregrinus, Mutinensis, ii. Abbas S. Iustini, obiit in S. Iustina anno 1564. ætatis sue 74. die 15. Martii, ibique sepultus est.
 1562. D. Hieronymus Placentinus, iiii. Abb. S. Georg. maioris.
 1563. D. Isidorus Mantegazzi, ii. Abbas S. Sixti Placentiæ: obiit anno sequenti 1564. mense Martio.
 1564. 48. D. Andreas Panpulus, Asulanus, monachus S. Benedicti de Mantua, & Abbas S. Georgii maioris Vener.
 1565. 49. D. Ignatius 3 Vicinus, dictus Meleatius, Neapolitanus, monachus S. Senerini de Neapoli, & Abbas S. Iustini, obiit hoc anno, mense Augusti, ætatis sue 80. ibidemque sepultus est, Cui successit in regimine tam Præsidis, quam Abbatis, D. Baptista Tartaleonius Mutinensis monachus S. Petri de Mutina, & 1. Congr. Visitator.
 1566. 50. D. Placidus 2. Tebaldinus, Asulanus de Rimitello, monachus, & Abbas S. Benedicti de Mantua; obiit ibidem anno 1573. die 2. Februarii, sepultus sub 4. lapide.
 1567. D. Andreas Panpulus, ii. Abbas S. Georgii maioris, obiit in S. Benedicto Mantuano anno 1575. die 1. Aprilis, sepultus sub 3. lapide.
Venerat Monasterium S. Mariæ de Farfa, à Pio Papa V.
 1568. 51. D. Angelus Faggius, Sangrinus, monachus Montis Cassini, & Abbas S. Benedicti de Mantua.
 1569. 52. D. Simplicianus de Quadris, Valletelinus de Ponto, monachus S. Saluatoris Papiæ, & Abbas S. Georgii maioris Vener.
 1570. 53. D. Placidus Varreze, Genuensis, monachus S. Nicolai de Buschetto, & Abbas ss. Faustini, & Iovita Brixia.
 1571. D. Angelus Faggius, ii. Abbas S. Benedicti de Mantua: Obiit Casini anno 1593. die 17. Martii ætatis 93. religionis 74. ibique sepultus est.
 1572. 54. D. Matthias Mattalei, à Lignasco, Pedemontanus, monachus, & Abbas S. Benedicti de Mantua.
 1573. 55. D. Iulianus de Carenis Placentinus, monachus, & Abbas S. Iustini.
 1574. 56. D. Cæsarius de Lodi Gratianopolitanus, Prouincialis,

NNn

- cialis, monachus Sæcti Honorati de Lirino, & Abbas SS. Faustini, & Iouitæ Brixie. 1589.
1575. D. Matthias Mattalei ii. Abbas S. Benedicti de Mantua, obiit Papiæ annno 1582. ibique sepultus est in S. uatore. 1590.
1576. D. Iulianus de Carenis ij. Abbas S. Georgij maioris. 1591.
1577. 57. D. Andreas 2. Boturnius, de Castrogoffredo, monachus S. Iustinæ, & Abbas S. Mariæ Gratiarum, creatus Patmæ, ubi comitia generalia celebrata sunt die S. Laurentij ob pestem. 1592.
- Monasteria S. Benedicti Castrouillarum: & S. Mariæ Andria, vniuntur à Gregorio Papa XIII.*
1578. 58. D. Hieronymus 4. Licacornus, Placentinus, monachus S. Sixti Placentiæ, & Abbas S. Ioannis Euang. Parmæ 1592.
1579. 59. D. Paulus 2. Orius, Patritius Venetus, monachus S. Mariæ de Pratalea, & Abbas S. Georgij maioris Venet. 1593.
1580. 60. D. Damianus Nouariensis, monachus S. Mariæ de Pratalea, & Abbas S. Sixti Placentiæ; Obijt Pratalea vbi & sepultus est anno 1584.
1581. 61. D. Celsus Gulielmi, Veronensis vico Rota, monachus & Abbas S. Iustinæ.
1582. D. Paulus 2. Orius ii. Abbas S. Georgii maioris Venet.
1583. D. Iulianus de Carenis, iii. Abbas S. Sixti Placentiæ. Obijt anno 1591. die 24. Septembris, in S. Iustina, ibi & sepultus est in noua capella mortuorum. 1593.
1584. 62. D. Bernardus 2. Ferraiulus Neapolitanus, monachus & Abbas S. Seuerini Neapolis; obiit anno 1586. Abbas Casini, ibique sepultus est.
1585. D. Celsus Gulielmi ii. Abbas S. Georgii maioris.
1586. 63. D. Prosper 2. Ghisoldus, Asulanus, monachus S. Benedicti de Mantua, & Abbas S. Euphemie de Brixia: & deinde ob mortem D. Lactantij Genuensis, Abbas S. Benedicti Mantuani; obiit anno 1589. die 29. Decembris ætatis 73. anno, & in capitulo S. Benedicti sub 4. lapide sepultus est. 1594.
1587. D. Paulus 2. Orius, iii. Abbas S. Iustinæ.
1588. 64. D. Egidius Sarnanocenso, de Marelica, Monachus S. Ageli Caueosi, & Abbas Montis Casini; Obijt anno 1590. mense Augusti, Caueosi sepultus. D. St.

1589. 65. D. Seraphinus Fontana, Mediolanensis, Monachus, & Abbas S. Simpliciani, Mediolani.
1590. 66. D. Michael Abriani, à Concordia, monachus, & Abbas S. Benedicti de Mantua; Obijt 1593. die 9. Decemb. in S. Benedicto, vbi & sepultus est.
1591. D. Paulus 2. Orius, iij. Abbas S. Georgij maioris; Obijt hoc anno, 22. Septemb. & sepultus est in S. Georgio. Eius vices impleuit D. Batilius Brixianus, monachus, & Abbas S. Io. Euang. Parmæ, & primus Congregationis Visitator.
1592. 63. D. Hieronymus 5. Bruggia, Perusinus, monachus S. Petri Perusij, & Abbas Casini.
- Hic pro muneris Pastoralis sibi impositi vigilantia fecit **SYNODVM CASINENSEM**, quam ex sacris Litteris, Summorum Pontificum decretis, & Conciliorum tam Oecumenicorum, quàm Prouincialium, siue Synodaliū canonibus confectam, excudi fecit Romæ hoc anno 1592. in 8. grandi, apud Gulielmum Faciottum, cuius initium est: Hieronymus à Perusio, humilis Abbas sacri Monasterij Casinensis, &c. Vniuerso clero, & populo nobis subiecto, salutem, & perpetuam felicitatem.
- Adhuc superest, agitq; regiminis sui Abbatialis in monte Casino annum quintum.
1593. D. Seraphinus Fontana 2. Abbas S. Simpliciani, Mediolani.
- Hoc anno Monasterium S. Flauie de Calatanixetta, quod est oppidum vocis Saracenice, non longè à Naro oppido, in Sicilia, vnitur à Clemente Papa VIII. Cuius primus Abbas anno sequenti, die 8. mensis Decembris, à R.R. PP. in Monasterio S. Ioannis Euangelistæ Parmæ, ob Religionis negotia congregatis, creatus est R. D. Iulius à Cremona, monachus eiusdem cenobij Parmensis, & totius Congregationis Casinensis in curia Romana Procurator Generalis.*
1594. 64. D. Ioannes Baptista Stella, Nobilis Brixienfis, monachus monasterij SS. Faustini & Iouitæ Brixie & Abbas S. Benedicti maioris, Ferrariæ, nunc Præsides, cui Deus Opt. Max. ut iterum, atque iterum præsideat, sua pietate donet, ex intima animi deuotione supplico.

NN n 3 D. I O.

D. IOANNES ABBAS

Congregationis Germanicæ Bursfel-
denfis Reformator.

nam Benedictini,

Adhuc multiplicabuntur in senecta tibi. Psal. 91.

Cap. I X.

ODEM ferè tempore quo monasticus Ordo No-
grorum in Italia reflorescere coepit, tempore
licet Concilii Basileensis, surrexit & altera Or-
nis reformatio in Germania, in monasterio
dem Clusa inchoata, sed postmodum in Bursfel-
dia, Saxoniae cœnobio, perfecta; unde & al-
vno Bursfeldensis uocata est. Initium suum habuit à quodam Be-
uerendo Domino Ioanne, natione Mindense, & Abbate Clusensi
(cuius typus Abbatis habitu inter nonum, & decimum ramos repre-
sentatur) qui dolens super inordinata fratrum suorum commo-
tione, diuino instinctu tactus, Monachos sibi subditos ad Dni Patris
Benedicti Regulam recollegit, eosque pedetentim ad omnimodam
eiusdem obseruationem perduxit: cuius sanctæ conuersationis
odor, longè latèque diffusus, ad meliorem vitam, & alios aduocauit.
Euocatus namq; idem D. Ioannes à Ducissa Brunsvicensi, & Bursfel-
diam missus, ut illud monasterium ad regulæ tramitem reducere
informaret, effecit, ut Bursfeldia ex Clusa reformatâ, & uirtute, &
religione maxime cresceret; adeo ut fama, & opinione materiam
Clusam longè excelleret, multis cœnobiis, eius exemplo, per-
bates in Germania ad monasticam disciplinam reformatis, & abbe-
tis: ita ut successu temporis centum quadraginta Monasteria
refert Tritemius, qui de eius laudibus plura adducit, tum testis
de vir. ill. Ord. nostri, tum etiam in sermonibus suis, & libro illius
nostri Ordinis ruina, & alibi) sub hac Congregatione militauerunt
cuius Praefidens, siue Generalis perpetuus, erat semper Abbas mo-
nasterii Bursfeldensis pro tempore. Quando uerò incepta, & in
ordine, quo anno, & quibus mediis egregiè prodit F. Paulus Loo-
gus,

gius, Benedictinus, monachus Bozauuiensis, qui in quodam carmine de Saxoniae laudibus, sic de ea canit,

Clusa monasterium fuit humile, sed uenerandum.

Saxoniae flos, religionis apex, honor orbis.

Clusa domus celebris, campestris, amena, iucunda,

Congrua Claustriculis, tranquilla, struq, salubris:

Sola queta iacens, hinc recte Clusa uocatur.

Clusa malis, reuerata bonis, seruire Tonanti

Qui cupiunt, & mente polum penetrare supernum.

Vnde saluifera nuper fluxere fluentia,

Qua procul almisfluum circumfudere liquorem:

Anno milleno, quadringent, atque triceno,

Tempore quo claustrum gestabat sceptrum Ioannes,

De Mynda natus, pastor probitate coruscus,

Quem tribus elapsis annis Bursfeldia posthac

Poscit habere patrem, renouare uetusta ualentem.

Qui ueniens isthic uitam introduxit honestam,

Quam Patris Angelici sacra norma docet Benedicti.

Sicq, reformatum diuino numine claustrum

Bursfelt eximium fuit, in nouitate secundum.

In quo continue noua tunc plantatio crescens,

Claustra reformando procul undique sparsit odorem.

Per studium Abbatum, curamq, Patrum Sapientum:

Quos domus haec aluit multos uirtute nitentes,

Quosq, inter primos uita, & doctrina Ioannes

Claruit excellens Hagen cognomine dictus.

Primum autem huius Congregationis Annale Capitulum, Praesidente Ioanne Hagen Abbate, celebratum est in monasterio Bursfeldensi anno Domini 1464. Dominica, Vocem iucunditatis.

2. anno 1468. in monasterio S. Petri de Erphordia.

3. anno 1469. in monte Sancti Iacobi prope Moguntiam:

Et hoc anno die tertio Idus Augusti, obiit D. Ioannes Hagen, siue de Indagine, secundus in reformatione Abbas Bursfeldensis, & primus Congregationis Praesidens: cuius Elogium canit F. Paulus Langius, his uersibus:

Inter quos magnus fuit Abbas, ipse secundus.

Ioannes Hagen, seu de Indagine dictus.

Qui decus Ordinis eximios perfecit agones,

Plurima cenobia collapsa nouando per orbem,

NNn 4 Viuere

*Viuerè vite docens, Benedicti norma beati,
Vt iubet Angelica, sacratus & ordo requirit.
Sic pater assiduo conatus tempore longo.
Fessus & attritus, tandem conscendit ad æthra.*

Quarto anno 1470. in Monasterio Sancti Matthiæ Treuiri, in quo creatus fuit secundus Præfident, D. Theodoricus, tertius Bursfeldensis Abbas, Dominica prima Septembris.

5. anno 1472. die septimo Iunij, in Sancto Petro de Erphordia.

6. anno 1473. die quinto Septembris, in Monasterio Hildeshemensi.

7. anno 1474. sed prouinciale tantum, Dominica Canate, in monasterio S. Ioannis Baptistæ propè Magdeburgum, quod Berga, siue Bergense vocatur.

Et hæc huius Congregationis initia. Reliqua, videlicet quæ primus eius corrector D. Ioannes Myndanus obierit; quo tempore, & ubi, alia Congregationis Comitæ generalia celebrata, quos Præsidentes usque ad annum 1540. uel circiter, quando Monasterium Bursfeldense ab Hæreticis euersum est, habuerit, quæ eorum nomina, & patria, hæcenus mihi incomperata. Vnum decere sufficet, Congregationem hanc felicem quidem, & sanctam ob plurimos in omni scientiarum genere viros doctos, & sanctos quos protulit, fuisse; at maximè tunc beata reputata cum Dominum Ioannem illum Triptemium, Abbatem Spanheimensem, & Herbipolensem, virum nostræ ætatis si doctrinam consideres, sapientissimum; si sanctitatem, incomparabilem, & quodammodo, ut ita dicam, Orbis miraculum, in lucem edidit.

D. GARSIAS A CISNEROS ABBAS.

Congregationis Hispaniæ S. Benedicti de
Vallisoleta, Reformator.*Generatio (enim) rectorum Benedicetur. Psalm. 111.**Cap. X.*

VID in Gallia, Italia, & Germania circa Ordinem monasticum nigrorum actum, iam diximus: dicendum modo de Hispania, quæ & ipsa dieb. his ultimis, gratia Dei præueniente, ad Regulam Diui P. Benedicti se reformans, veræ sanctitatis, & profundæ doctrina exempla mundo inueterascens monstrauit. Illius autem congregationis primarius auctor fuisse perhibetur, Dominus Garsias à Cisneros monasterii S. Mariz de Monferrato, in Barcinonæ districtu, in Hispania, Abbas, (ut videre licet in summitate huius sacratæ Arboris, inter undecimum, & duo decimum ramos, ubi Abbatis habitu depictus cernitur) qui cum esset uir sanctus, doctus, & religionis veræ zelator, & amator, congregationis suæ fundamenta iecit, circa annum Domini, ut intelleximus, millesimum quingentesimum vigesimum, non semper eiusdem nominis, nunc Vallisoletanæ à principali S. P. Benedicti monasterio, quod est Vallisoleti Hispaniæ, in regno Castellæ. Produxit hæc summos in omni doctrinarum genere viros, inter quos non infimus fuit, primus congregationis auctor præfatus D. Garsias à Cisneros, qui doctrina, non minus quam sanctitate florens, præclaros illos duos tractatus edidit, ex quibus, maximè uerò ex postremo, Reuerendi Societatis Iesv Patres, omnem suæ Religionis perfectionem, meditandique modum sumpsere: uidelicet

Directorium horarū canonicarū, in decem capita diuisum: & Exercitatorium uitæ spiritualis, in 69. capita partitum.

Qui tractatus hætenus suppressio eius nomine, sub Monachi Benedictini nomine excusi sunt, primum Parisiis: deinde Venetiis apud Michaellem Tremezinum anno 1555. postremo Ingolstadii, apud Dauidem Sartorium, cum libris R. P. F. Humberti generalis V. Ordinis Prædicatorum, De eruditione Religiosorum, procurantibus illidem RR. PP. Societatis Iesv, anno 1591. in 8. Translati postmodum

dum & in linguam Italicam, excusi sunt . . . anno . . . in 4.
Compendium uero eorum a F. Francisco Yuañes, monacho Valliso-
letano, à quo nomen huius auctoris Garfias accepimus, in benedicti-
RR. PP. Congregationis Vallisolecanæ, factum, impressum est Syl-
manticæ in Hispania, cum uita, & regula S. P. Benedicti, anno, . . .
in 32. grandi. Et hæc de uita, conuersatione, & doctrina. De eius
uero obitu siquid obscurum, at illud perspicuum, quod quod
rior acceptiorque Monachis Monferratensibus Garfias erat, eo
acerbior eius mors omnibus fuit, diuissimèque monasterium la-
ctus tenuit, & magnum uiri desiderium. Putatus tamen obiisse an-
no 1540. uel circiter.

*De reliquis Ordinis monastici Nigrorum Congregati-
onibus, seu Reformationibus. Cap. XI.*

VIA in Prologo nostro diximus plures, alias fuisse Ordinis monastici Reformationes, siue Congregationes, congruum nobis uisum est, eas sub breuitate transcurrere, ut lectori in omnibus satisfactum.

Prima igitur Ordinis Monastici Nigrorum congregatio, fuit illa, quæ à S. P. N. Benedicto in sacra Specu primum anno salutis 520. & in Casino deinde anno 528. fundata legitur; quæ ab Historicis nunc Specuensis a primo conuersionis eius loco; nunc Casinensis à legis suæ fundatione; nunc uero Benedictina, ab eius nomine uocata est. De qua sic quidam uerificatur.

Vt prior Ordinibus cunctis præstantior iste;

Sic erit in fine cunctis præstantior ipse.

Sacer Ordo Benedicti, utitur amictu mihi, pro suo nelamine.

Albo, Nigro, Camelino, lana texta sine lino, prout est Religio.

Hic Monarcha monachorum, Patriarcha est cunctorum, qui ad se confugiunt.

Cenobitis præbet normam, & Anachoritis formam, nias reuolui ingredi.

Cuius regularis usus, nunc ubique est diffusus, inter Orbis cuncta.

Nam Specus cultus diuini, locusque Montis Casini, redolent uirtutibus, &c.

At quoniam hæc fundamentum magis Ordinis Monastici Nigrorum respicit, quam particulare aliquam monasteriorum inter se unionem, seu aggregationem; hæc pauca de illa prælibasse sufficiat.

Sequitur est deinde in Hybernia congregatio illa quæ Bencho-rens, à nomine monasterij, dicta est: fundata, à S. Comogello Abbate, circa annum Domini 570. multorum millia monachorum generans; multorum monasteriorum caput; locus verè sanctus, frequendusque sanctorum. Nam ut taceam illa quæ in pace sepulta sunt, ferunt nongentos simul una die à Piratis Monachos occisos; cupiosissime etiam fructificans Deo, ita ut unus ex filijs Sanctæ illius congregationis, Luanus nomine, centum solus monasteriorum fundator extitisse feratur. Quod ideo dixerim, ut ex hoc uno consueat lector, quam ingens fuerit reliqua multitudo. Et adeo magna fuisse perhibetur in monasterio Benchoiensi monachorum frequentia, ut non ualentibus præ multitudine diuina simul celebrare mysteria, succedentibus sibi inuicem choris continuarentur solennia diuinorum, ita ut ne momentum quidem diei, ac noctis, uacaret à laudibus.

Extendit se postmodum in Scotiam, Angliamque; nec modo in præfatas, sed in exterarum etiam regiones, genimina eius repleuerunt terram, & quasi inundatione facta, illa se sanctorum examina effuderunt. E quibus ad Burgundicas Galliæ partes S. Columbanus ascendens, Luxouienſe construxit monasterium, factus ibi in gentem magnam, quæ usque ad Italiæ partes suæ sanctitatis germina propagauit, anno Domini circiter 600. & quod excurrit.

Extensus sic Ordo monasticus, Hispanicarum etiam prouincias penetravit, & annis fere octuaginta (id est, circa annum 620,) a promulgatione Regulæ S. P. N. Benedicti in illas regiones à S. Mauro Abbate in Gallias tendenti, cum monasteria sine certa congregatione uixissent, agentibus duobus Sanctis uiris Donato, Sirbitani, & Ioanne Gotho Vallisclaræ (quod corrupte Biclarenſe uocatur) monasteriorum fundatoribus, ab illis denominationem accepit congregationis Sirbitanæ, siue Valclarenſis, pro scriptorum uoluntate.

Et uix multis elapsis annis, anno uidelicet 651. surrexit & alia Ordinis monastici Nigrorum congregatio, cuius religionis caput fuit monasterium Floriacense apud Autchos in Gallia, à quodam Foro Comite, unde & monasterio, & congregationi nomen, constructum. Hæc benedicente eam Domino in benedictionibus suis,

mater

mater fuit multorum cœnobiolorum; maximè ab illo tempore, quo S. P. Benedicti reliquæ ibidem translatae referuntur.

Et iam septingentesimus saluationis humanæ annus vertebatur, cum procurante quodam S. Benedicto Biscopio, Abbate, Anglo, utro utique docto, suscitata est in Anglia noua Ordinis monastici Nigrorum aggregatio, quæ à nomine fluminis iuxta monasterium præterfluentis, Ingruientis denominata est. Hæc quamuis ex corrupto loquendi more ab Historicis Congregatio Giribenna vocetur, Ingruianam tamen, siue Ingruientem debere dici, ex scriptoribus Anglicis, & maxime ex S. Beda Venerabili, qui eius congregationis fuit alumnus, sub præfato S. Benedicto Abbate, edocemur, qui in fine suæ historiæ sic de se scribit. *Domino adiuuante, digessi Beda, Dei famulus & presbyter monasterij Beatorum Apostolorum Petri & Pauli, quod est ad Virimudam, & Ingruum, &c.* Vilitatem tamen Giribennæ appellationem retinuimus & nos, ne nouitate gaudere videamur.

Fuit & illa à S. Bonifacio Archiepiscopo Moguntino excitata congregatio in Germania, sub annum circiter Domini 750. quæ à monasterio Fuldensi, quod est in Buchonia silua, totius Germaniæ opulentissimum, Fuldensis congregatio uocata est, De qua sic cecinit præfatus versificator.

Hinc Fuldenses cum feruore, claustra multa cum decore, regunt in Almania.

Eius primus Abbas fuit s. Sturmus, Bonifacii discipulus, qui obiit anno 779. De Hirsfeldensi in Germania, de qua agit Tritemius de vir. ill. Ord. S. Ben. lib. 1. c. 9. nihil aliud habeo nisi quod initium sum pserit paulo ante, uel post annum 1040. sub D. Meginhero Abbate, qui obiit anno 1059. die 6. Idus Nouembris.

Agit & de Cauensi congregatione D. Ioannes Capuanus Abbas, in uita S. Alferii primi monasterii S. Trinitatis Cauæ Abbatis. Incipit autem hæc anno Domini circiter 1050. quando cœnobiolum illud, ab eadem S. Alferio constructum est in Metelliana Caua, septimo à Salerno milliario. Vtrum tamen latius se extenderit, quam in monasteria sibi immediate subiecta, hætenus me latet, cum nullus alius huius congregationis meminerit. Ferunt nihilominus, S. Petrum, tertium eius cœnobi Abbatem, suis manibus, tribus millibus Monachis, habitum monasticum imposuisse.

Congregatio Columbæ, quæ à nomine Ludulphi, primi monasterij S. Andreæ de Auellana, quod nunc S. Crucis uocatur, iuxta

Are-

Aretium institutoris, qui ob simplicitatem nimiam Columbinus uocabatur, denominationem sumpsit, inchoata est sub annum Domini 1060. pluresque uiros insignes produxit, ut S. Petrum Damianum, Guidonem Aretinum, Guimundum, & alios.

Et eodem ferè tempore surrexit illa, quæ in monasterio Viuariensi (in quo aliquando S. Damianus Monachum egit) inchoata, & tandem per multa cœnobîa dilatata, Castellensium nomine, ad tempus non modicum perdurauit.

Hirsaugiensis deinde, in monasterio S. Aurelii, anno ferè 1080. a S. Gualtero duodecimo illius loci Abbate exfurgit. Hæc postmodum, S. Hugone Abbate Cluniacensi, qui ad Germaniam discipulum suum S. Vdalricum anno circiter 1106. transmiserat, in multis Germaniæ monasteriis propagata, denominationem congregationis Hirsaugiensis, siue ut alijs placet, Cluniacensis reformatæ accepit.

Fuit & alia monachismi reformatio in Germania, quæ in hodiernum adhuc in quibusdam monasteriis, ut Tegernstensi iuxta Ingolstadtum, & alijs, uiget, proprio Breuiario, & Ceremoniis utens. Hæc quod in cœnobio Mellicensi initium sumpserit, congregatio Mellicensis uocata est. Monasterium uero Mellicense fundatum est anno 1122. non longe à Vienna Austriæ, eodemque, a Papa Calisto II. consecratum, primusque Abbas D. Sigeboldus præpositus.

Florentem Congregationem in Calabria, excitauit S. Ioannes Ioachim Calaber, monachus Histensiensis, & Abbas Coratii circa annum Domini 1180. Hæc licet in sancta obseruantia multis annis perdurauerit, nihil tamen de eius progressibus ad nos relatum.

De congregatione S. Nicolai de Arenis (quod monasterium erat in Sicilia extra ciuitatem Catanensem, nunc uero intra ciuitatē est) nihil quod referam habeo, nisi quod Breuiario proprio usa semper fuerit, incœperitque anno, ut aiunt 1300. uel circiter; & desierit anno 1506. quando cum quinque alijs monasterijs, congregationi Iuic Casinensi unita est.

Fuit & congregatio quædam Genuæ, S. Hieronymi di Siluaria appellata, quæ tamen limites suos extra Liguriam non extendit: cuius origo mihi hæcenus obscura: desinit autem anno 1460. quando congregationi S. Iustinæ de Padua, quæ nunc Casinensis uocatur, est aggregata.

Agit, & F. Carolus Fernandus, qui uixit anno 1490. & quod excurrit, in libro suo parænetico de obseruatione Regulæ S. P. Benedicti, de congregatione Sagiensi, ad cuius monachos eundem librum scri-

scribebat ex monasterio suo Vincentiano, quæ quidem ex eius scriptis patet, magnæ fuisse uideretur obseruantia, & abstinentia, sed quando incepit, & quos fecerit progressus, hæcenus me lateat.

Florat quoque in Lusitania congregatio dicta, S. Benedicti de Vlyssipona, cuius primus auctor fuisse perhibetur Do. Iacobus de Murta, Ordinis S. Hieronymi, & S. Nicolai in Portugallia Abbas commendatarius, qui petita, & obtenta licentia à Paulo Papa III. anno 1549. Ordinem monasticum in melius reformandi, suæ reformationis fundamenta in ciuitate Coimbræ iecit, in qua ædificato nobili monasterio anno 1555. duodecim egregios iuuenes, sub Regula S. P. Benedicti alendos, & instituendos, habitu sanctæ Religionis induit, qui postmodum & uirtute, & doctrina crescentes, se, & congregationem suam reddiderunt illustrem. Huic etiam operi manus adiutrices apposuerunt Serenissimus Sebastianus Portugallæ Rex, & Illustris. Reuerendissimusque Infans Henricus S. R. E. Cardinalis, qui anno 1566. a Pio V. Pont. Max. facultatem impetrarunt, Abbatias. Portugallæ uacantes huic nouellæ plantæ uniendi, & eodem, in ciuitate Vlyssiponensi amplum & magnificentum S. Benedicti monasterium construentes, ab eo congregationem S. Benedicti de Vlyssipona uocari uoluerunt.

Reformata est & Congregatio illa Melidæ Insulæ iuxta Ragisum in Dalmatia, anno Domini circiter 1560. à D. Chrysostomo monacho Casinensi, & postmodum Archiepiscopo Ragusino, quæ quia parua est & paucorum Monachorum mater hæc de ipsa, & aliis congregationibus omnibus, quæ ad nostram peruenere notitiam breuiter dixisse sufficiat.

DE DVODECIM FRVCTIBVS

A D

Dexteram, & sinistram Arboris,

Hincinde Senario Ramorum numero dis-
positis, quorum Primus ad dex-
teram habet

PASTORES, ET DOCTORES,

Pontifices, videlicet Romanos.

Omnium Prior, est

S. GREGORIUS I.

qui iuxta illud,

Quanto maior es, humilia te in omnibus. Eccles. 3.

SERVVS SERVORVM DEI

primus dici voluit. Cap. XII.

ANCTVS GREGORIUS, huius nominis pri-
mus, à magnitudine gestorum, Magnus co-
gnominatus, in medio ipsius Arboris, inter duos
ramos, primum videlicet & secundum, Ponti-
ficalibus vestibus, & cucullo Nigro indutus, nec-
non Tiara Pontificia redimitus, cernitur, cuius
sacrum caput ambit & cingit titulus ille humilis, hactenus à Sum-
mis Pontificibus vsurpatus, quo se ueros illius, qui non ministrati
uenerat, sed ministrare, successores esse ingenuè profitentur.

Dextra,

Dextra, & Læua, duabus tabulis lapideis sextifariam diuisis, inscribitur; in quibus actiones eius duodecim, ex præcipuis, quas, ad Dei honorem, & sacrosanctæ Ecclesiæ Catholicæ decorem, instituit, conspiciuntur. Et quanta sancti Spiritus, tam visibili, quam inuisibili, ab ineunte ætate, gratia illustratus fuerit, per columbam dextro eius humero insidentem representatur. Solus enim cum sancto Fabiano, post Sanctum Petrum diuinitus in toto Catalogo Pontificum Romanorum, ad Pontificatum assumptus cum legatur; tanta in eo sanctitate, doctrina, eloquentia, morum grauitate, patientia, animi modestia, ac humilitate, quæ cæteras uirtutes ornabat, fuisse porhibetur, ut cum sciret Sacerdoti imprimis nil ferè conuenientius humanitate, nil aptius comitate, nil summissione decentius, dicente Salvatore: Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde: & alibi, Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram: ad reprimendam Ioannis Patriarchæ Constantinopolitani insolentiam, qui superbia inflatus, ac Imperatorio fauore subnixus Concilio Constantinopoli habito, se Occumenicum, id est Vniuersalem appellare Episcopum instituerat, cum sibi titulum uindicans, qui ex antiquis Conciliorum decretis soli Pontifici Romano conueniebat: & ad defectati principatus suspensionem, atque inuidiam, apud homines euitandam, præcepti illius dominici optimè memor. Qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur, ut cunctis mansuetudinis exemplum ederet, primus se, SERVVM SERVORVM DEI, appellari instituit Anno 595. ut quanto maior esset, tanto in omnibus se amplius humiliaret: Quem morem successores subinde eius acceperunt, in hunc usque diem constantissime tenuerunt, & insigniter usurparunt. Ioannes Diaconus in vita S. Gregorij, lib. 2. c. 1. & alij ferè omnes ab ipso desumentes.

EMBLE.

Emblema I. Tabulæ ad dextram.

De Missæ sacrificio à Sancto Gregorio aucto,
& locupletato.

iuxta illud :

Dedit in celebrationibus decus. Eccl. 44.

N SACERDOTIS celebrantis mysterio, quod primum cernitur, Missæ sacrificium representatur, ab ipso sancto in tantum locupletatum, & auctum, ut à multis propterea creditus sit ipse auctor extitisse. Introitum enim, loco Psalmorum, qui eo die in ecclesia decantabantur, primo eiusdem Psalmi versu retento, illique Gloria patri, & sicut erat, adiunctis, primus excogitavit, & in Missa decantari præcepit: *Guilielmus Durandus in Rationali diuinorum Officiorum, lib. 4. c. 2.*

Pontificatus sui anno primo, Litanias septiformes cum instituit, conuocatis Clericorum choris, qui per triduum psallerent, ac Domini misericordiam inuocarent, statim post Introitum, ut notes Domini, Christiue misericordia, idest, Kyrie eleison, Christe eleison, exposceretur ordinavit, quod ab illo traditum, nunc quoque manet. *Amalarius Fortunatus de Officijs Diuinis, lib. 4. cap. 12. Rat. diu. lib. 4. cap. 12. Radulphus de Rino, de Canonum obseruatione, propositione 23.*

Alleluia, ex Hierosolymorum Ecclesia, in usum Romanæ, extra Septuagesimam, Tractus verò, à Septuagesima, vsque ad Pascha, præcepit assumi. *Rat. diu. 16. c. 20. Radulphus eadem. prop. 23.*

Collectas, quas vocamus, seu Orationes, secretas, & Postcommuniones; necnon tempore quadragesimæ, Orationes super populum composuit; *Berno Abbas de Sacrificio Missæ, c. 1. Author Microlog. cap. 5. ubi has Gregorianas vocat, & cap. 40. F. Onuphrius Panuinus in Epitome Pont. Rom. in folio, in huius Pontificis uita, & alij.*

Et ut prima Oratio, Missæ, Officio, Lectioni, & Euangelio semper concordet, ordinavit. *Microlog. c. 61.*

ooo

Offer-

Offertorium post Euangelium, fecit, & decantari curauit. *Platina in eius uita.*

Præfationibus, superfluis refecatis, rationabilia coadunauit, ut multa necessaria superaddens, eo quo nunc decantantur ordine, de modo, ordinauit. *Rat. diu. lib. 4. c. 14.* Anno 594 cum ingens uersa Vibi pauor iniectus esset, ob Agilulphi Regis Longobardorum metum qui eam castris positis obsederat, Gregorius de salute ciuitatis sollicitus, ab expositione Ezechielis, quam inceperat, destitit, & summis in angustiis positus, sacro Missarum in Canone, uerba illa:

Dies, nostrus in tua pace disponas:

At que ab eterna damnatione nos eripi;

Et in electorum tuorum iubeas grege innumerari; *Adiecta:*

Factumque est post aliquot dies, Rex frustra se ibi sedere cerneret, pactis induciis abiit, oppidis cæteris Romanorum potestate relictis. *Rat. diu. lib. 4. c. 39. Barno Abb. de off. mis. ca. Miralocus cap. 12. & alij.*

Orationem Dominicam, cum humili illa præfatione. *Præcepta salutaribus moniti, & diuina institutione formati, audemus dicere, in eodem dicit instituit: & quibuldam inde murmurantibus humiliori responsione satisfecit, inconueniens esse asserens, ut illa Oratio in missa diceretur, quam Scholasticus composuerat, & ea cerneretur, quam Christus præceperat. Ipse in registro Epistolæ suarum lib. 7. epist. 63. Rat. diu. lib. 4. c. 47. Radulph. de obs. can. prop. 2. Joannes Belerh. de diuinis officiis, cap. 98. & alij.*

Post Sacramenti sumptionem item, Orationem, seu Antiphonam illam, quæ Postcommunio uocatur, composuit, & in eodem Missæ sacrificio dici præcepit: *Platina in eius uita.* Quibus omnibus rite ordinatis supra sanctorum Martyrum corpora, eandem celebrari mandauit: *Rabanus de inst. cle. lib. 2. c. 43.* idque ab hora uera ad nonam: quia illa Iesus Christus linguis Iudeorum eructus fuerat, hæc uero spiritum Patri reddiderat. *Amal. de officiis lib. 4. cap. 40. & alij.*

Emblema II. Tabulæ ad dextram.

De ordinatione Breuiarij Romani.

noluit enim:

*Multis libris comprehensa, uno volumine
breuiare. 2. Mac. 2.*

Mnis institutio Ecclesiastici Officij, veteris præsertive, quæ ab eo inuenta, & approbata est, *Platina* testè in eius uita, Et in his præcipuè Romani Breuiarij quo, usque ad hæc ferè tempora Ecclesia Romana usæ est, *Idipsum Panuinio* in *Epitome* approbante, per multitudinem quandam librorum in secundo mysterio designantur. Horis enim Canonicis, uersum, Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me festina, qui à S. P. N. Benedicto primam in suis Monasterijs, illam anteponi iussus fuerat, ab uniuerfa Ecclesia, præponi auctoritate Pontificia præcepit, adiectis Gloria patri, & sicut erat, *Fasciculus temporum*; & *Polyd. Virg. de inuent. rer. li. 5. c. 2.* Hoc ideo, ut inuocatio diuinæ opitulationis, initio cuiuslibet actionis assumpta, fauorem faciat, & postulandi constantiam, & obrinendi uirtutem.

Antiphonario de nouo composuit. *Io. Belet. c. 58. Iacobus Pamelus* in præfatione ipsius *Antiphonarij*. in quo complura officia tam de tempore, quàm de sanctis, ut *Quinquagesimæ, Rat. Diu lib. 6. c. 24. & 27.* *Codectus* omnes Dominicarum totius anni post Pêtecosten & Epiphaniam, maximè, *Microlog. c. 38.* officium totum Circumcisionis, seu octauæ Natiuitatis Domini cum Collecta, Deus, qui saluis æternæ, *Microlog. c. 39.* orationem, supplicatione seruorum tuorum, quæ seruit die Natiuitatis Dine Virginis Mariæ, *Rodulph. prop. 23.* officia Sanctorum Pontificum Romanorum, ut S. Marcelli Papæ, Felicis, & aliorum cum antiphonis, statuit ei; & Sacetdotes sancti, *Microlog. c. 43.* & alia multa, quæ longum esset recensere, de quo adiecit, totumque officium Ecclesiasticum, stilo adeo pulchriori & compendiosiori renouando composuit, ut usque hodie permansens, denominationem ab eo, Gregoriani officij, ad Ambrosiani, differentiam, acceperit. *Fasciculus temporum, & alij.*

Emblema III. Tabulæ ad dextram.
De institutione ieiunij Aduentus ante Na-
talem Domini.

*Vt predicaretur ante faciem Aduentus eius Sacra-
mentum pœnitentiæ omni populo.*

Actor. 13.

ERTIO Emblemate, quo Christus Dominus, supra Iridem sedens, iudicaturus uiuos, & mortuos cernitur, institutio ieiunij Aduentus demonstratur; quod Diuus Gregorius per quatuor Dominicas tali celebravit, & celebrari iussit, sacramento, ut homo, qui quatuor consistit elementis, per quatuor hebdomadas, eius expectet aduentum: quem per tres ordines librorum, legis, scilicet, Prophetarum, Psalmorum, olim promissum; & per quartum, id est, Principium Euangelij, Angelo sanctæ Mariæ semper Virgini conceptus, ac Natiuitatis eius ordinem nauante, ad salutem humani generis certissime sciunt huic mundo præsentatum. *Amalarius de diu. Offic. lib. 3. c. 40.* Quod ut dignius, & maiori cum deuotione à fidelibus celebratur, totum officium, tam Dominicarum, quam Feriarum, (Responsorio solo, Aspiciens a longe, quod ab alio quodam monacho compositum fuisse Ioannes Beleth cap. 58. attestatur excepto) de nouo compositum, eis decantandum præbuit. *Rat. diu. lib. 6. capit. 2. & 3.* Quod institutionis sacramentum in hodiernum diem in sacrosancta Ecclesia permansit.

Emblema III. Tabulæ ad dextram.

De institutione Festi Commemorationis S. Pauli
Apostoli, ædificatione cœnobij S. Andreę,
& compositione Officij eorun-
dem Apostolorum.

iuxta illud;

Laudate Dominum in Sanctis eius. Psal. 150.

N H A C eadem Tabula Sancti Apostoli Paulus
gladio innixus, & Andreas Crucem deferens, con-
spiciuntur. Cuius postremi cum esset deuotissi-
mus, paternam domum in cliuo scauri, non lon-
gè à circo maximo, in monasterium eius nomini
consecratum redegit, ac in eo, seculi pompis ab-
dicatus sub Abbate Valentio monachus effectus, nil de sua prima
in eum deuotione remittens, integrum eius Officium de nouo com-
posuit, ac Romano Breuiario Pontifex factus inseruit. *Rupertus
Abb. de diu. Off. lib. 8. c. 2. Rat. diu. off. lib. 7. c. 38. & alij.*

Et cum consueuissent Romani Pontifices die Festo Sanctorum
Petri, & Pauli, vna eademque die Pontificias functiones in vtraque
Basilica exercere, vt testatur Aurelius Prudentius hymno 12. Et
hoc propter nimiam locorum inter se distantiam non sine nimio, ac
intolerabili ferè labore, perfici posse videretur, consultius D. Gre-
gorio visum est, prima die in Basilica Vaticana vtriusque celebra-
re festiuitatem, sequenti autem die in Basilica sancti Pauli sacra
Commemorationis eius solemniam peragere, vberiusque persolue-
re, quod pridie ea de causa ibidem loci uideretur omissum. Id
cum omnes, & benè, & sanctè ordinatum affirmarent, eiusdem Fe-
sti officium composuit, & quod tunc in Ecclesia Romana solum, po-
stea per totius orbis partes, Festum Commemorationis S. Pauli,
decreto celebrari sanciuit. *Rat. diuin. lib. 7. c. 15.*

ooo 3

Em-

Emblema V. Tabulæ ad dextram.

De institutione Festi Dedicationis Ecclesiæ.

Domus enim Domini decet sanctitudo. Psal. 92.

VANTA cum solennitate, iubilo, ac diuerso sacrificiorum ritu, tum augustissimum illud Salomonis Regis templū, tum Iudæ Machabæi, dedicata fuerint, quam sanctè, & deuotè ab illius sæculi Iudeis Anniversariæ dedicationis eorum festiuitates custodit, quâq; semper sartetecq; ad Christi Domini usque tempora hæ noui Euangelij umbræ, & figuræ permanserint, apertissimè docent, cum Veteris, tum Noui Testamenti pagine, quod ipsum considerans hic Sanctus Pontifex, ut in nullo exerceat Euangelium, Mosaicæ legi, Dedicationis Ecclesiæ festum diem solemnem quotannis à fidelibus decreto celebrari præcepit, non officio, tam nocturno, quàm diurno auxit, & ut is ab omnibus maior cum deuotione, & reuerentia observaretur, indulgentiis maximis perpetuò duraturis, donauit: *Rat. diu. lib. 7. c. 47. & ult.* Quæ omnia in præsentis Præfulis insulati Ecclesiæ benedicentis Symbolo apertissimè representantur.

Emblema VI. Tabulæ ad dextram.

De titulo Doctoratus Ecclesiæ D. Gregorio attributo.

Dedit enim eum Dominus Doctorem iustitiæ, & descendere faciet ad nos imbrem matutinum. Ioel 2.

Exro, & vltimo hoc dextræ tabulæ Emblemæ, multitudinem quandam librorum representante, Doctoratus ipsius Pontificis, qui ob singularem doctrinam, & scripta quæ edidit doctissima, inter Sanctos quatuor præcipuos Ecclesiæ Latine Doctores referri meruit, ut Panuinus in epitome, aliq; iuncti, cum Ecclesiæ attestantur, significatur. In omni enim scientiarum genere

genere optimè versatus; scribendi, resque difficiles explicandi facilitate adeò excelluit, ut hanc ob causam Doctoris nomen non immerito ab Ecclesia sit adeptus. Quæ autem scripsisse fertur quæq; quotidie in manibus omnium versantur præcipua hæc sunt.

Ad Leandrum Hispalensem in Hispania Epif. & Monachum. *Moralium* in lib. Iob, lib. 35. qui excusi sunt Basileæ an. 1503.

Parisiis, 1523. Lugduni, 1540. & alibi sæpius.

De cura Pastoralis, lib. 2. In Cantica Canticorum, lib. 1.

Im septem psalmos pœnitentiales, lib. 1. Homil. 40. in Euang. Dialogorum de miraculis Sanctorum, lib. 4. Excusi primum

Parisiis an. 1499. Venetiis 1561. & alibi sæpe.

In Ezechielem prophetam, lib. 2. qui excusi sunt Paris. an. 1511. Hymnorum, lib. 1.

Omnia etiam hæc eius opuscula simul excusa sunt Lugduni anno 1516. & Venetiis 1571. in 8. & alibi aliquoties.

In primum librum Regum, lib. 1. De Sacramentis, lib. 1.

Antiphonarium, li. 1. Hic primum excusus est Colonia, cum nonnullis aliis de eadem re, an. 1571. in 4. opera R. D. Iacobi Pamelii, qui hinc à duobus an. obiit Epif. Audomarësis.

Epistolarum ad diuersos, lib. 10. Impræstæ sæpius in diuersis locis; sed iam restitutæ, & passim notis, quæ iustarum glossarum ferè instar esse possunt locupletatæ; addita Margarita earundem Decretaliû, Summariis, & Indicib. excusæ sunt Francofurti, an. 1586. in 8. & Romæ 1591. in fol. in 2. Tomo. Epistolarum Decretaliû Sum. Pont. à S. Petro, ad S. Gregorium VII. inclusiue.

Omnia uerò huius S. Pontificis opera, excusa sunt sæpius in diuersis locis diuersimode: ea uerò quæ uidi sunt hæc; Lugduni an. 1516. in 8. Parisiis apud Claudium Cheuallon 1523. in fol. Venetiis 1583. in 4. & ultimo Romæ in Tomis sex, ab anno 1588. ad 1593. in folio. Flores operum eius excusæ sunt Parisiis, an. 1572. in 8. & alibi.

Scripsit item, In 4. Euang. explanationum, lib. 4. Matthæus sicut. Rationale diuinorû, lib. 1. Progmiorum Noui, & Veteris test. lib. 1. Quæ se uidisse Io. Trittemius Abbas in lib. de Scriptor. Ecclesiasticis testatur. Reliqua eius opera, uidelicet

In Pentateuchum; in Prophetas, & alias sacras scripturas, ab ætulis gloriæ, & sanctitati eius inuidētibus, igni tradita fuisse, Ioannes Diaconus in eius vita conqueritur.

Reperiuntur & duæ epistolæ, quæ in Registro eius non habentur,

OOO 4 unam

vnam, quæ est ad Marinianum Archiepiscopus Rauennæ, habet Ruben-
lib. 4. hist. Rauennatis: alteram continet uita S. Honorati Episcopi
Arelatensis, excusa Venerijs anno 1501, apud Iuntas, lib. 3. c. 17. p. 1.
exordio, Si uera est propositio; & est ad Monachos Lirinentes.

Opera uerò sequentia, ipsi S. Gregorio attributa, uidi ego, & lo-
gi in sacro monasterio Cauensi MSS. cū illic essem an. 1590. uidelicet

In Pronetia Salomonis, lib. 1. Intellectus sacri eloquij.

In Ecclesiasten, lib. 1. Salomonis liber subiungitur.

In Sapientiam, lib. 1. Librum Sapientie Salomonem.

In Ecclesiasticum, lib. 1. Qui textum considerat, & sensum.

Contemplationū ex libris Moraliū eiusdem, li. 6. Cū sacri fontis.

Scriptis fertur & librum unum, De conflictu uitiorum, & uitiorum.

qui sub eius nomine MS. reperitur in Bibliotheca nostra S. Benedi-

cti Mantuani: citaturq; à multis, ut D. Ioanne Bertels Abbate Lo-

xemburgensi, dialogo 8. in Regulam S. P. Benedicti, & alijs, propo-

tu eiusdem Sancti. Tribuitur tamen à nonnullis S. Leoni I. Pape:

ab alijs S. Ambrosio Episcopo, in cuius operibus editionis Romane,

tomo 3. reperitur, sub eius nomine. Alii eius libri auctorem faciunt

S. Augustinum Episcopum, in cuius Opusculis, tomo 9. excusus est,

diuerso tamen fine ab Ambrosiano. At hic liber in libris Retrad-

itionum ipsius D. Augustini non inuenitur: nec à Tritemio, & alijs

qui de Scriptoris Ecclesiasticis scripsere, iudicatur esse Augustini.

Ercum in illo libro, longè post medium, & non procul à fine, fiat me-

tio de S. P. N. Benedicto Confessore, in hunc modum: Tu ergo iuxta

Regulam Patrum uiuere stude, maximè autem Confessoris S. Benedicti,

nec declines ab ea quoquam, nec illi addas quicquam, nec minuas, totum

quod sufficit habet, & nunquam minus habet: cuius uerba, atque impe-

ria, sectatores suos perducant ad Cæli palatia: Non potest ille liber nisi

se Leonis, Ambrosij, uel Augustini, qui multis annis, imo aliquot se-

culis S. P. N. Benedictum præcesserunt. Postremo etiam stilos ipsi

indicas, alterius non esse quam S. Gregorii. Feruntur & ipsius esse

Orationes illæ deuotissimæ, uidelicet:

Facturus memoriam ante communionem: quæ excusa est in

Sacerdotali, Pij Papæ V.

O Domine Iesu Christe, &c. Meditationes septem de Pa-

sione Domini:

Aue dextra manus Christi; Salutationes ad quinque milio-

ra Christi; quæ sepius excusæ sunt, & nouissime nobis pro-

curantib. impressæ sunt in Officio nostro B. Mariæ, an. 1594.

Excuso

Excuso in 12. apud Iuntas.

Sunt & apud me tres parui sermones eiusdem, coram hospitibus secundum præceptum Regulæ legendi, Monachis Casinensibus ab eodem transmissi, qui sic incipiunt: 1. Pensate fratres carissimi.

2. Air enim Dominus, & Saluator. 3. Dominus, & Saluator noster. Exhortatio uero eius ad monachos, tali exordio, *Reordemini fratres carissimi*, mihi à D. Constantino communicata, excudetur in Breuiario nostro, anno 1595. apud Iuntas.

Emblema I. Tabulæ ad sinistram.

De Feria IIII. Cinerum, in capite Ieiunij, à S. Gregorio instituta.

Affsimilati, enim, sumus fauilla, & cineri.

Iob. 30.

EXPLICATIS prioribus dextræ manus Symbolis; restat ut de mysterijs, quæ ad læuam repræsentantur agamus; In quorum primo, sacerdos, vestibus indutus sacerdotalibus, fronti cuiusdam hominis ante ipsum genuflexi, cineres imponens, ac pollice signum Crucis imprimens, conspicitur;

quo notatur S. Gregorium Feriam quartam post Quinquagesimam, adiectis tribus diebus sequentibus, caput esse Quadragesimæ, constituisse, eamque multis cerimonijs & sacramentis celebrem reddidisse: In quibus est illa, qua in recognitionem humanæ conditionis, ut populis cineres à Sacerdote darentur ordinauit, eodem sententiam Domini terribilem, ac semper animo meditandam, pronunciantem: *Memento homo quia pulvis es & in puluerem reuerteris. Rat. diu. lib. 6. c. 28.*

Quo fit ut cuncti generatim mortales, semel saltem in anno, reddantur mortis memores; quod facit ut rectius viuamus, certo scientes nobis esse moriendum.

Ad eum enim modum Adam, postquam peccauerat, & in mortis necessitatem inciderat, de humani corporis imbecillitate Dominus admonuit dicens, *In sudore uultus tui, uesceris pane tuo, donec reuertaris in terram de qua sumptus es, quia pulvis es, & in puluerem reuerteris. Genesis c. 3.*

Emble-

Emblema II. Tabulæ ad sinistram.

De institutione Litaniarum, seu Rogationum,
& Processionum, iussit enim Paulus,

Fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones, pro omnibus hominibus.

1. Timot. 2.

SECUNDO Emblemate, quo Pontifex, Episcopali-
bus ornatus, magna populi comitante caterua,
procedens, cernitur, institutio Litaniarum, & Pro-
cessionum, à S. Gregorio, representatur. Hic enim
ad placandam Diuinam maiestatem, statim initio
sui Pontificatus anno Domini 591. Litanias septi-
formes, quas Rogationes, seu Supplicationes Maiores vocamus (ad
Minorum differentiam) in festo S. Marci, præmissis septem Psalmis
Pœnitentialibus, quos tunc primum ipsum adinuenisse omnes tes-
tantur, hac ratione primus instituit & ordinauit: quod cum in dies
magis Romæ pestilentia (qua extinctus etiam fuerat Pelagius Pon-
tifex) sæuisset, & ad ceteros item casus, quibus homines sedè passim
rapiebantur, hoc etiam mali accessisset, quod multi cum sternuta-
rent, alii, scum oscitarent, repente spiritum emittebant, quod cum
sæpius eueniret, consuetudo inducta est, quæ nunc etiam obserua-
tur, ut sternutantibus salutem precando; oscitantibus signum Cru-
cis ori admoendo, præsidium quererent: Polydorus Virg. de inuent.
rerum lib. 6. c. 11. quibus casibus permotus D. Gregorius religiosam
supplicationem, & processionem instituit, in qua solenni pompa
Dei matris imaginem a Diuo Luca delineatam, quæ tum in æde co-
clisæ Præsepî eius nomini sacrata, eximia populi religione con-
flectuabatur, extulit: factumque est, ut imaginē ipsam, quacumque fer-
retur terra, pestilentis cæli grauitate cedente, optata salubritas se-
queretur. Qua de re, Deo gratulantibus omnibus, ecce Angelus san-
ctam Virginem his uocibus, è cælo alloquens est auditus;

Regina cæli Letare, alleluia.

Quia, quem meruisti portare, alleluia.

Resurrexit, sicut dixit, alleluia.

Quam

Quam ubi Pontifex auribus orationem excepit, statim diuino in-
 sanctus Spiritu, in hunc modum, flexis genibus, expleuit, *Ora pro*
nobis Deum, alleluia. Exinde Antiphona ista, solennis ecclesie Pascha-
 lis argumento lætitiæ mansit. *Rituale Romanum. Martinus Polonus*
in chronico. Panuinus in epitome, & alij.

Neq; ita multo post, Angelus super Hadriani Imp. molē astans,
 ac strictū mucronē uagina recondens conspectusest. Quo uiso Gre-
 gorius exhilaratus, cōuerso ad populum ore, *Bono omnes, inquit, ani-*
mo estote, nam opratus iræ Diuinæ, ac furentis iam pridem pestilentie fi-
nis, Deo ipso annuente, ostenditur: Atq; ita, ut ille præsensit, ipse dein-
 morbus elanguit. Ab hac re moli, S. Angeli nomen est inditum.

Procedebatur autem, ea in supplicatione hoc ordine, per tres
 dies, quarta, scilicet, ac sexta, ferijs, & Sabbato.

Prima luce Clerus egrediebatur ab æde Sanctorum martyrum
 Cosmæ & Damiani, cum Presbyteris regionis sextæ.

Omnes vero Abbates, cum Monachis suis, ab æde Sanctorum
 martyrum, Gervasij & Prothasij, cum Presbyteris regionis quartæ.

Omnes Abbatissæ, cum congregationibus suis, ab æde SS. Marty-
 rum Marcellini, & Petri, cum Presbyteris, regionis primæ.

Omnes Pucri, & Puellæ, ab æde Sanctorum martyrum, Ioannis,
 & Pauli, cum presbyteris regionis secundæ.

Omnes Laici, ab æde Sancti Protomartyris Stephani, cum pres-
 byteris regionis septimæ.

Omnes Mulieres uiris orbatæ, ab æde Sanctæ Euphemie, cum
 presbyteris regionis quintæ.

Omnes, Coniugio sociatæ, ab æde Sancti martyris Clementis,
 cum presbyteris regionis tertiæ.

E singulis autem ædibus, in hunc modum egressi, in ædem Beatæ
 Mariæ semper Virginis, matris Iesu Christi, Domini nostri, conue-
 nientes, ac longis ibi fletibus, & gemitibus Domino supplicantes,
 peccatorum suorum ueniam implorabant. *Rituale Rom. Gregorius ip-*
se in registro lib. 2. & 11. & alijs pluribus in locis. Io. Diac. in eius uita,
pluries: Mart. pol. & Panuinus, & alij infiniti.

Interim vero, dum ab una, ad aliam Ecclesiam procederent Li-
 taniæ decantantes Dei misericordiam, per inuocationem Sancto-
 rum implorabant. Has in Bibliotheca Casinensi, characteribus Lon-
 gobardicis exaratas, cum inuenissem, diligenter exscripsi, & pro-
 pter curiositatem legentium, quod nec inutile, nec iniucundam erit
 eas uidere, hic apposui; sic autem incipiebant.

LITANIÆ ordinatæ per Beatum Gregorium Papam Urbis Romæ, per diuinam reuelationem, cum omnibus orationibus, quæ sequuntur post Litaniæ, quando populus Romanus moriebatur cum peste grauissima, & Pelagius Papa extinctus est.

CHRISTE audi nos, ter.

Pater de cœlis Deus	miserere nobis
Fili Redemptor mundi Deus	miserere nob.
Spiritus Sancte Deus	miserere nob.
Sancta Trinitas, vnus Deus	miserere nob.
Sancta Maria	ora pro nob.
Sancta Dei genitrix	
Sancta virgo virginum	
Sancte Michael	
Sancte Gabriel	
Sancte Raphael	
Omnes sancti Angeli, & Archangeli	
Omnes sancti Throni, & Dominationes	
Omnes sancti Principatus, & Potestates	
Omnes sanctæ Virtutes cœlorum	
Omnes sancti Cherubin, & Seraphin	
Omnes sancti beatorum Spirituum ordines	
Sancte Ioannes præcursor domini	
Omnes sancti Patriarchæ, & Prophætæ	
Sancte Petre	
Sancte Paule	
Sancte Andrea	
Sancte Iacobe	
Sancte Ioannes	
Sancte Thoma	
Sancte Iacobe	
Sancte Philippe	
Sancte Bartholomæe	
Sancte Matthæe	
Sancte Simon	
Sancte Thadæe	
Sancte Matthia	
Sancte Barnaba	
Sancte Marce	

Sancte

Sancte Luca
Omnes sancti Apostoli, & Euangelistae
Omnes sancti Discipuli Domini
Omnes sancti Innocentes
Sancte Stephane
Sancte Line
Sancte Clete
Sancte Clemens
Sancte Xiste
Sancte Corneli
Sancte Cypriane
Sancte Laurenti
Sancte Vincenti
Sancte Chrysogone
Sancte Apollinaris
Sancte Alexander
Sancte Euenti
Sancte Theodole
Sancte Urbane
Sancte Fabiane
Sancte Marcelle
Sancte Calixe
Sancte Sebastiane
Sancte Adriane
Sancte Chrysante
Sancte Timothee
Sancte Georgi
Sancte Mercuri
Sancte Romane
Sancte Panthaleon
Sancte Valentine
Sancti Ioannes, & Paule,
Sancti Cosma, & Damiane
Sancti Tiburti, & Valeriane
Sancti Nicander, & Martiane
Sancti Nazari, & Celse
Sancti Geruasi, & Prothasi
Sancti Faustine, & Iouita
Sancti Prime, & Feliciane

Sancti

ora.

orate.

orate.

orate.

Sancti Proceſſe, & Martiniane
 Sancti Prote, & Iacithe
 Sancti Neree, & Achilles
 Sancti Sergi, & Bacche
 Sancti Marcelline, & Petre
 Sancti Felicissime, & Agapite
 Sancti Abdon, & Sennes
 Sancti Nabor, & Felix
 Sancti Septem Fratres
 Sancti Quatuor coronati
 Sancti Duodecim Fratres
 Sancti Quadraginta Martyres
 Sancti Septem Dormientes
 Sancte Dionysi, cum socijs tuis
 Sancte Maurici, cum socijs tuis
 Sancte Ianuari, cum socijs tuis
 Omnes Sancti Martyres
 Sancte Syluester
 Sancte Martine
 Sancte Hilari
 Sancte Athanasi
 Sancte Ambrosi
 Sancte Hieronyme
 Sancte Augustine
 Sancte Gregori
 Sancte Isidore
 Sancte Maxime
 Sancte Fælix
 Sancte Pauline
 Sancte Germane
 Sancte Barbare
 Sancte Sauiue
 Sancte Nicolae
 Omnes sancti Pontifices, & Confessores
 Sancte Benedicte
 Sancte Maure
 Sancte Placide
 Sancte Paule
 Sancte Antoni

Sancte Macari
Sancte Ioannes
Sancte Ephreem
Sancto Saba
Sancte Apolloni
sancte Hilarion
sancte Pachomi
sancte Paphnuti
sancte Serene
sancte Nesteros
sancte Cherimon
sancte Moyses
sancte Abraam
sancte Isaac
sancte Seuerine
sancte Honorate
sancte Libertine
sancte Equiti
sancte Nonnose
sancte Columbane
sancte Romane
Omnes sancti Monachi, & Eremita
sancta Tecla
sancta Petronilla
sancta Felicitas
sancta perpetua,
sancta Agata
sancta Lucia
sancta Agnes
sancta Cecilia
sancta Anastasia
sancta Margarita
sancta Catharina
sancta Praxedis
sancta Iulianes
sancta Sauina
sancta Eugenia
sancta Daria
sancta Scholastica

Omnes

Omnes sanctæ Virgines
 Omnes sancti, & sanctæ Dei
 Propitius esto
 Propitius esto
 Propitius esto
 Ab insidijs Dæmonum
 A persecutione omnium inimicorum
 A periculo mortis
 A subitanea & æterna morte
 A pœnis inferni
 A delectationibus carnis
 Ab immundis cogitationibus
 A Dominatu omnium viciorum
 A diebus malis
 A malis operibus
 A fulgure & tempestate
 A cæcitate cordis
 Ab ira & odio, & omni mala uoluntate
 A spiritu superbiæ
 A spiritu inanis gloriæ
 A spiritu fornicationis
 Ab omni malo
 Per mysterium sanctæ incarnationis tuæ
 Per aduentum tuum
 Per natiuitatem tuam
 Per crucem, & passionem tuam
 Per mortem, & resurrectionem tuam
 Per gloriosam Ascensionem tuam
 Per aduentum Spiritus Sancti
 In die Iudicij
 Peccatores
 Vt parcas nobis
 Vt pacem nobis dones
 Vt indulgentiam, & remissionem peccatorum nobis dones
 Vt ecclesiam tuam regere, & defendere digneris
 Vt cuncto populo Christiano pacem, & unanimitatem largi
 digneris
 Vt congregationem nostram in sancta religione conseruare di
 gneris

libera nos domine
 Te rogamus audi nos

animas nostras, & parentum nostrorum, ab aeterna damnatione
eripias.

Vi mentes nostras, ad coelestia desideria erigas

Vi fidem, spem, & Charitatem in nobis augeas.

Vi sanctum Angelum tuum nobis ad tutelam mittere digneris

Vi regularibus disciplinis nos instruas

Vi obsequium nostrae servitutis, rationabile facias

Vi oculos misericordiae tuae super nos reducere digneris

Vi compunctionem cordis, & fontem lachrymarum nobis dones

Vi in viam pacis, & charitatis nos dirigas

Vi hodie sine peccato nos custodias

Vi ad promissum gloriae tuae praemium nos perducere digneris

Vi omnibus benefactoribus nostris, aeterna bona retribuas.

Vi omnibus Fidelibus defunctis, requiem aeternam donare digneris.

Vi nos exaudire digneris

Vi nobis misereri digneris

Fili Dei

Redemptor mundi

Mediator Dei & hominum:

Agnus Dei qui tollis peccata mundi,

Agnus Dei, &c.

Agnus Dei, &c.

Domine audi nos

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

Domine eleison.

P P p Domi-

Domine, misericordia tua præueniat nos, subsequatur nos omnibus diebus vitæ nostræ.

Esto nobis domine turris fortitudinis.

A facie inimici.

Nihil proficiat, inimicus in nobis.

Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis.

Oremus pro fratribus nostris absentibus.

Saluos fac seruos tuos, Deus meus sperantes in te.

Mitte eis Domine auxilium de Sancto.

Et de syon tuere nos.

Domine exaudi orationem meam.

Et clamor meus ad te veniat.

Oremus.

Hucusque ex libro illo manuscripto Longobardico descriptæ orationes vero quæ sequebantur, quia multa erant & longæ, impiebant enim ad XVIII. paginas, minime descripti; cuius negligentia postea me pœnituit, eo quod pulcherrimæ essent, & præcipue temporibus his nostris usitate. Irreperunt autem his in Litanis tituli minæ, sanctorum, scilicet, Gregorii, Isidori, & Columbani, certe quod ad Dom. Gregorium attinet, certum est ipsum nequam nomen suum apposuisse; cum sanctum adhuc uiuentem appellare fas non esset, nec Isidori, & Columbani, cum post eos annis aliquot obierint: Dicendum est igitur illa ex deuotione potius scriptoris apposita; Sicut & illa particula. *Ut congregatam nostram in sancta religione conseruare digneris*, quam pro rationabilius temporis quo hæc scribebat inseruit. Nomen Iulianus, eo modo, quo scriptum erat, reliquimus.

Emblema III. Tabulæ ad sinistram.

De adorationis sanctæ Crucis in die Parasceus institutione.

iuxta illud,

Adorate Dominum in aula sancta eius. Psal. 95.

TERTIO loco in homine ante Crucem genuflexo representatur actio illa fidelium Christianorum, Lignum Crucis in die sancto Parasceus, odorantium. Cum enim Num. 21. non sit aliud signum, per quod nos oporteat saluos fieri, cum

aspectu, & impressione, Liberamur à malis, sanamur à languoribus, & uiuificamur intus: rectè S. Gregorius huiusmodi admirabili signi Adorationem, nudis pedibus feria sexta in Passione instituit, cum ut istorum bonorum nos redderet participes tum maxime ut acerbissimæ Passionis dilecti nostri memoria, quasi quidam uirgæ fasciculus, inter ubera nostra commoretur. *Antoni par. Cant. 1. tit. 12. c. 3. Genebraydus, & alij.* Quo ritu quantum Ecclesiæ Dei adiumentum accreuerit, quantum bonis deuotionis, malis, uero, Iudæis præcipue inimicis Crucis Christi confusionis quantum peperit: huius sciunt qui huius uiuifici signi deuotione, tenentur.

Emblema IIII. Tabulæ ad sinistram.

De stationum institutione.

Congregauit, enim populos, & fecit stare in stationibus suis.

2. Esdra 13.

PRÆSENTATUR deinde quidam Homo, ante Aram, iunctis manibus, orans; cuius actionis typus, sunt stationes Urbis Romæ à Sancto Gregorio ordinatæ. Cum enim Romani Pontifices, statis quibusdam diebus festis præcipueque in Quadragesima, ad diuersas Urbis Romæ Ecclesiæ accederent, ubi sermone, vel concione ad populum adstantem habita, & oratione ad Deum facta, diuina mysteria postea cum Clero, & Populo Romano celebrantes, participarent, huiusmodi eo quod stando fieret, Statio, appellatus est. Quamuis autem Sanctus Gregorius primus non fuerit, qui hos stationum dies ordinauerit, eorum tamen qui eos de thesauro Indulgentiis decorarint, proprio uocabulo appellarint,

P P p 2 ac

ac certo sub numero redegerint, & sic celebrari instituerint. Primus fuit, ut apertissime docet Bonifacius PP. VIII. in bulla confirmationis indulgentiarum stationum diebus concessarum à suis prædecessoribus, his ver bis.

Sane frequenti considerationis indagine perlustramus, & infra claustra pectoris sollicita meditatione discutimus, qualiter Doctor optimus, Ecclesiæ sanctæ lumen, Beatus Gregorius, dum adhuc in terris gereret vices Christi, Patriarchalibus, & quampluribus aliis eiusdem Urbis Ecclesiis, Primo, prout tradit antiquitas, & alii postmodum Romani Pontifices prædecessores nostri, ad honorem Dei, & salutem animarum fidelium, quorum ad Urbem ipsam de vniuersis ferè Orbis prouinciis innumera confluit multitudo, & Apostolicæ sedis liberalitate munifica, diuersorum tenorum stationarias Indulgentias concesserunt, &c. Quas uerò S. Gregorius instituerit, hæc sunt:

Quatuor Dominicis Aduentus Domini.

Feriis III. VI. & sabbatho quatuor temporum.

Vigilia, & Die Natiuitatis Domini.

Diebus Sanctorum Stephani, Ioannis Euangelistæ, & Innocentii.

Diebus Circumcisionis, & Epiphaniæ Domini.

Dominicis in LXX. LX. & L.

A Feria III. cinerum, usque ad Dominicam in Albis inclusit.

In Litanis maioribus die S. Marci.

In Ascensione Domini.

A Vigilia Pêtecostes, usque ad Dominicam S. Trinitatis exclusit.

In festiuitatibus Sanctæ Crucis.

In Anniversaria Dedicatione ecclesiarum S. Saluatoris, & Sanctorum Petri, & Pauli, Apostolorum.

Et has stationes (ut ait Io. Diac. lib. 2. de uita S. Gregorii) per basilicas, & Beatorum martyrum cæmeteria, sollicitè ordinauit, per quas & ipse simul discurrens, dum adhuc eloqui præualeret, XL. homilias Euangelii coram ecclesia diuerso tempore declamauit.

Ordinauit autem eas propter penitentes, quas cum Primiceriis, Cætoribus, Regionariis, Accoluthis, Cruce stationali præcedente, faciebat; In Vrbe uerò unaquæque ecclesia stationalis, uicinam aliquam ad eam sacram habebat, in quo populus die stationis colligebatur, & ibi dicebatur Collecta, super populum collectum: & exinde omnes simul processionaliter ad ecclesiam, in qua erat statio, accedebant, solenni que Missarum sacrificio, & concioni intererant.

Exol.

Exoluerunt tamen stationes nonnullae, quae erant in earundem basilicis, tempore S. Gregorij Papae, ut ex indice homiliarum, ab eo in eisdem basilicis, stationum diebus editarum, & Ioanne Diacono in eisdem uita, lib. 2. liquet.

Emblema V. Tabulae ad sinistram.

Deletionis pedum die Iouis Sancto, institutione.

juxta Domini praeceptum; O

Ut quemadmodum ipse fecit nobis, ita, & nos faciamus. Ioannis 13.

MILITATE Christi Discipulis pedes lavantis, quintus ornatur locus. Qui cum eis praecepisset, ut eius exemplo alter alterius deberent lavare pedes; huius praecepti non immemor S. Gregorius, eundem ritum primus in Ecclesiam inuexit, & lotionem pedum subditorum suorum ab ecclesiis prelati, die Iouis Sancto quotannis fieri debere decreuit. *Alphonsus Villegas in Flore sanctorum in eius uita.* Sed quod tunc omni- bus, ut fieret praeceptum, longe ante ipse exemplo monstrauerat, cum, ut in eius uita legitur, non semel in anno tantum, sed singulis diebus, duodecim pauperibus pedes, & manus lavare, eisque antequam cibum ipse sumeret humillime seruire, solitus fuisset. Quod charitatis genus, quantum Deo placuerit praesentia sua demonstra- re dignatus est. Cum enim aliquando duodecim pauperum ma- nus de more lauisset, unus tertiusdecimus apparuit, cuius in manib- us cum S. Gregorius stigmata quasi clauorum in specularetur, tanta- rum secum confiderans pro tunc siluit, & qui modo latebat, nocte- sequenti quis fuerit dulcissima hac uoce ei aperuit. Gregorius ha- dens suscepisti me in membris meis, heri uero me ipsum recepi- sti. Ex huius facti historia depicta cernitur in horto monasterij S. Gre- gorij in Celio monte, quod nunc a R.R. PP. Camaldulensibus in haui- tur, ubi adhuc uidetur tabula illa lapidea oblonga, quae mense- loco fuit duodecim pauperibus, quos quotidie pavit. Ibidem quoque in templo est profunda etiam specus cum fonticulo, quam ipse S. Gre- gorius inhabitasse fertur.

Emblema VI. Tabulæ ad sinistram.

De Cantu firmo, Romano, seu Gregoriano,
à S. Gregorio, reperto, & instituto.

Stare fecit Cantones contra altare. Eccles. 47.

ORONDI S loco appositæ videntur in sexto
uæ partis Emblemate, septem illæ literæ Gregori-
anæ. A. B. C. D. E. F. G. cantus firmi repræsentan-
tes. Cum enim Note musices, nondum sex illæ
syllabis, Vt re, mi, fa, sol, la, distinctæ essent, & spe-
ritu quodam gutturis potius, quam voce profes-
sentur, S. Gregorius præfatas septem literas adinuenit, quarum
vis, uoces vnâ, ab altera disceuit, quæ ultra annos quingētos
que ad Guidone Abbate scilicet, qui anno 1030. Floruit vniuersi
dicetur) sex illarum syllabarum loco, Cantui seruire, *Orator Ty-
nus in compendio musices, lib. 1. c. 14.*

Idemque, cantum musicalem (quem figuratum appellant) quod
nimis lenis, & dissolutus, & ob suam lasciuia personis ecclesiasti-
cis minus conueniens uideretur, ab Ecclesiis cum explosisset (quod
utinam & his nostris calamitosis temporibus observaretur, præ-
cetero, torleuitates, seu nilirates, & similia huiusmodi, de quibus plura
loqui pertinescimus ne iuxta illud Cornici, Veritas in nos odium
pariat, in templis minimè reperirentur, sed solummodo gratiarum
actio, & uox laudis) ne quid ornatus & concentus inter Sacrifici-
um deesset, grauiorem repperit, eundemque Cantum firmum ap-
pellari decreuit, ac scholas cantorum qui hanc docerent, Romæ
constituit. Cantoribus cum eorundem Primicerio in ordinem re-
dactis. Is postea ab inuentore Gregorianus, a loco, Romanus, appel-
latus est. *Valafridus Abbas de reb. ecclesiast. c. 22. Berno Abb. de Sa-
crif. missæ, c. 1. Radulphus de can. obseru. proposit. 12. Sigebertus in Chro-
nico ad annos 774. 790. Pannius in Epitome in folio, & alij.*

De alijs S. Gregorij constitutionibus, nullo Emblemate compræhensis.

Ornavit tempora resque ad consummationem vite.

Eccles. 47.

QVANTA autem gratia hic Sanctus Pontifex emicuerit, quanto scientiæ lumine præditus fuerit, quantum præsentibus & futuris exemplo operis, & scripturis prodesse studuerit, quam liberalitate in pauperes exhibuerit uigilantiam posuerit aduersus hæreses, constantia aduersus Principes demonstrauerit quam demum patientia in corporis perferendis moribus, habuerit, mortalis lingua, aut uix, aut omnino non posset explicare. Cereemonias enim fere omnes, quibus nunguntur in templis, modum chori & psalmodiæ, primus omnium instituit.

Lignes, Veneros, Iberos, aliosque a schismate ad unitatem ecclesie reuocauit:

Barbaricos, Sardos, ac Campaniæ rusticos, à Paganismo.

Donatistarum hæresim, ab Africa extirpauit.

Galliam, à Neophytorum hæresi, & Simoniacæ liberauit.

Angliam per Augustinum, monasterii sui Præpositum, totam conuertit.

Agilulphum Longobardorum Regem, ex Ariano orthodoxum fecit, persuasione Theodelindæ uxoris, cui Dialogorum libros dicauit.

Manichæos in Sicilia, Arianos in Hispania, Agnoetas in Alexandria, scriptis & legationibus, ab Ecclesiæ corpore remouit.

Multum quoque in Sardinia, & Gallia, labrauit, de Paganismo, & Iudaismo ibidem abolendis.

Vigilio Arelatensi, & Leandro Hispalensi, Episcopis, Palliū misit.

In eadem prouincia duos esse, Metropolitanos antistites uenit.

Ne biganus, qui bis uxore duxerit, psbyter ordinaretur, cōstituit.

Mulierum Monachorum cœnobium subire prohibuit.

Ecclesiam S. Agathæ in Subura dedicauit, aliàsque Urbis Romæ multis donis locupletauit, & exornauit.

Missas triginta pro defunctis, ex Gregorianæ uocantur, celebrari,

præcepit. *Albinus Alcuinus, de diu. officio titulo de. 3. 7. & 30. die.*

pro defunctis. Ipse Gregorius lib. dialog. ... c.

Sex in Sicilia monasteria proprio condidit sumptu, quibus tam delegavit terrarum copiam, quantam ad victum quotidianum præbendum sufficeret. Reliqua omnia, cum omni præsidio domum vendidit, ac pauperibus erogavit.

Septem Romanæ Ecclesiæ officia, Primicerium, videlicet, Secundicerium; Arcarium; Sacellarium; Adminiculatorem, Primicerium defensorum, & Prototerinarium, cum XII. scriniariis primus ordinavit. Concilia tria Romæ habuit, in quorum uno, septem Cardinales

titulos. Sancto Balbinæ, in monte Aventino, scilicet: Sanctorum Mercurii & Achillei, Sancti Xysti, Sanctorum Marcellini, & Petri, Sancto Crucis in Hierusalem, Sancti Stephani in monte celio, & Sanctorum Quatuor Coronatorum, pro septem aliis, qui iam in eile desierant, Fasciola, videlicet, Sancti Cæli, Sancti Matthæi in Merulana, Sanctæ Aemilianæ, Sancti Nicomedis, Sanctæ Crescentianæ, ac Titulo Tigridæ, repositus.

Paces duas vixit in Hierusalem, in Dominica secunda post Epiphaniam in toto Orbe, cuius causa in illius Dominicæ collecta, hæc verba in fine apposuit, & pacem tuam nostris concede temporibus.

Alteram particularem inter Imperatorem & Regem Longobardorum in festo Sanctorum Gerulsi, & Prothasii Anno 603. composuit: & ea ob re, ut in solenni eorum Martyrum commemoratione, Missarum initium, ab ipsius pacis commemoratione duceretur, instituit: quod institutum adhuc in ecclesiis sanctissime custoditur.

Multaque alia Sanctissime ab eo instituta referuntur, quæ longè esset omnia recensere. Et cum tantus vir esset, totusque ex pietate penderet, non caruit tamen calumnia, tanquam auctor fuisset publici diruendi vetera Urbis ornamenta, ne qui Romam peregrinarent, recognoscende vetustatis studio, sacra aspernarentur.

Vindicanda est sanctissimi viri pietas ab huius impietatis labe, ut patriam suam ea iniuria affecerit, quam nemo hoc uno calumnia amavit, sanctius fuit, impensius ab omni labe tutatus est, pro qua

Manti-

Mauritii Imperatoris perculit inimicitias, & annuam Longobardorum obsequium. Tandem, quarto Idus Martii, magno Italiae cura dolore, vitam reliquit Anno Christi 604. Pontificatus 13. mense

die 8. Sepultus primum in extrema porticu ante Basilicam, S. Petri Apostoli, prope secretarium, sed eius corpus postea S. Gregorius iij. intra Basilicam transtulit, & sub B. Andrea Apostoli altare collocavit.

Priori eius tumulo ut tradit S. Beda, de gestis Angl. lib. 2. c. 1. hoc epitaphium positum fuit.

Suscipe terra tuo corpus de corpore sumptum,

Reddere, quod valeas vivificante Deo.

Spiritus astra petit, lethi nil iura nocebunt

Cui vitæ alterius mors magis ipsa via est.

Pontificis summi hoc clauduntur membra sepulchro.

Qui innumeris semper vivit ubique bonis.

Esuriam dapibus superavit, frigora veste,

Aque animas monitis textit ab hoste sacris.

Implebatque actu quicquid sermone docebat,

Esset ut exemplum, mystica verba loquens.

Ad Christum Anglos convertit pietate magistra

Acquirens fidei agmina gente nova.

Hic labor hoc studium, hæc tibi cura, hoc pastor agebas

Ut Domino offerres plurima lucra gregis.

Hicque Dei consul factus letare triumphis,

Nam mercedem operum iam sine fine tenes.

Sedit Beate memoria Sanctissimus Gregorius Papa annos X l i i i .

mensis VI. dies VII. obiit IIII. Idus Martij. Indictione VII. anno Domini.

Nativitatis DCHII.

Hæc omnia ex eius vita, Registro epistolarum eius, Beda, Platina, Pan-

uro, Rationali divinarum officiorum, Gregorio Turonensi, Sigeberto,

et alijs infinitis.

S. BO.

S. BONIFACIUS IIII.

Festiuitatis S. Mariæ Rotundæ, & omnium Martyrum Christi institutor.

qui

Fecit in tempore illo festiuitatem celebrem, & omni populo cum eo. 3. Reg. 8.

Cap. XIII.

MAGINEM Diuæ Virginis MARIÆ, & omnium Christi Martyrum in tabula depictam tenens, apparet Sanctus Bonifacius 4. in ipso tituli rami principio, eodem quo S. Gregorius habitum; cuius gloriam æmulatus Anno 610. Literis ad Phocam Imperatorem missis templum, quod erat in Vrbe nobilissimum, iam inde à M. Agrippa, sub felicissimo Augusti Imperio conditum, & quod simulachrum omnium videretur esse Deorum, Pantheon vocatum, postulat: idque adeptus, omni Idolorum superstitione sublata, tertio Idus Maij, Deiparæ Virginis, & omnibus Martyribus dedicauit. Inde ædes Virginis, ad martyres appellata, festusque dies, Sanctæ Mariæ Virginis, & sanctorum Martyrum omnium institutus. Hanc ædem ab æfij forma, S. Mariam Rotundam nunc uocant. *Platina in eius vita, & alij.*

Eodemque anno conuentu Episcoporum Romæ habito, legibus habentem monachorum disciplinam coercuit. *Beda lib. 2. hyst. ang. capit. quarto.*

Propriam insuper domum in monasterium uertit, prædixis præternis in monachorum alimoniam adscriptis. *Platina lib. 6. Eius solemnitas die 25. Maij, recolitur.*

De Sancto Agathone, Sanctę Ecclesię defensore,
ac Sacri Romani Ararij inuentore .

Emblema I. in Ecclesia representatum.

Iudicio enim defendit causam eius Hierem. 50.

Capl. XLIIII.

ON minori sanctitate, florens exurgit Agatho Pontificis habitu tanta qui fuisse perhibetur, ut leprosum obuiam factum, osculo suo statim liberauerit, cuiusque in Ecclesiam Romanam beneficia quatuor præcipua referuntur, quorum tria in symbolo Ecclesię quam dextra, quartum vero in Arca quam sinistra gestat, figurantur.

Primo enim sui Pontificatus anno, Litteris ad Imperatorem datis pessimam illam consuetudinem sustulit, quam pro confirmatione Romani Pontificis, Imperatori Constantinopolitano, summa pecuniaria soluebatur.

Eodemque Ecclesiam Rauennatensem, quę sub Mauro, & Reparato Archiepiscopis à Romanę Ecclesię corpore, & obedientia se subtraxerat, ad obedientiam reduxit. *Sigebertus in Cronico, Pan-
norum, & alij.*

In sequenti, qui erat à Christi Natiuitate 681. Sextam Generalem Synodum, Constantinopolitanam tertiam, Episcoporum 290. in Secretario sacri Palatii, quod Trullus appellatur, contra Monothellitarum hæresim, duas in Christo voluntates abnegantium anathematizans, cui eius loco præfuerunt, Ioannes Episcopus Portuensis, Ioannes Diaconus, Theodorus, & Sergius, seu Georgius presbyteri, in qua hæc hæresis omnino dampnata est, & profligata. Vt indicat etiã inscriptio in quinto interfencestrio ad dextram Bibliotheca Vati-
cane, iussu S. D. N. Sixti V. depicta, quę his legitur verbis:

*Sancto Agathone Papa, Constantino Pogonato Imp. Mono-
thelita hæretici, vnā tantum in Christo voluntatem
docentes, exploduntur.*

Hoc

Hoc est Sextum Generale Concilium ad Nicenum, Ephesum, Calcedonensem, & Constantinopolitanum duo adiectum, quibus summa fidei Christianæ fundata est. *Platina in eius vita. Liber Conciliorum. Paulus Diaconus. li. 18. & alij innumeri.*

Præterea quoniam Diuorum memoria, ut certo exemplari præ oculis posito, quam nobis imagines repræsentant, ad virtutem, & imitationem excitantur homines, atque imagines honor, ad exemplaris transferunt honorem, idcirco Patres eam consuetudinem modo admiserunt, sed auctoritate huius synodi statutum fuit, ut Imagines sacre, Diuorum in templis haberentur, magnaque veneratione colerentur, utpote quæ imperitioribus loco sacrarum litterarum ferent. *Acta huius Synodi.*

Emblema II. In Arca occlusa significatum.

Aurum namque, & Argentum in Aerarium Domini consecrauit. Iosue 6.

N DEXTERA huius Pontificis manu, Arca quædam seris occlusa conspicitur, per quam nobis nouum S. R. E. Aerarii Officium ab ipso ingentum representatur. In quo præclarissimo instructo recte obseruata uidentur illa duo, quæ in omnibus humanis actibus potissimum inspicere debet, modus scilicet agendi, & finis actus rei. Per primum modus colligendæ pecuniæ datur intelligi, qui fuit non tyrannicus, aut aliis modis illegitimus, sed honesta, & legitima uia acquiritus, qualis est parsimonia, quæ in hoc sanctissimo Pontifice tanta fuit, ut breuissimo tempore sua incredibili parsimonia tantos thesauros in eam congerisset, ex quibus materiam habuerit nouum Aerarii officium excogitandi. Vnde de eo uerè dictum uidetur, quod de alio quodam magno Pontifice decantatum est:

In tuo congestos retulisti exaria nummos.

Quos efferre potest non nisi causa grauis.

Nec tibi thesauros uis ulla tyrannica fecit.

Sola manus tantas parca parauit opes.

Vsus uerò collectæ pecuniæ, quod per secundum significatur

ximos,

rimus, accuratè considerauit, quem non ad fouendam auariciam
malorum omnium radicem, non ad prodigaliterem, non ad volu-
ptates, & mollities, aliosve execrandos vsus, sed ad necessarios, ho-
nestos, & laudatos Ecclesiæ Romanæ vsus, præsidiumque, & or-
namentum Reipublicæ Christianæ comparauit. Qualia erant il-
la auri talenta à Magno illo Sacerdote Onia in templo reposita, ad
viduarum, & pupillorū sustentationē. scilicet templi; Salomonici restau-
rationē, cuius causa à Ioas Rege Arca illa templo affixa, ad colligen-
dam pecuniam pro reparatione templi. Hanc igitur ob causam
noster Agatho nouum Aerarium constituit, vt viduis, & orphanis
fabueniret, & Ecclesiæ necessitatibus prouideret. Tanti igitur, ac
talis Pontificis inuentum, in sancta Ecclesia inuolabiliter post mo-
dum retentum est, & retinetur ad hæc usque nostra tempora, quod
quam fuerit necessarium ipsa quotidie experitur.

2 Mac 3.
2. Par. 24.

Scriptum dum uiueret nonnulla, inter quæ extat Epistola una,
confessionem fidei ad Sextam Synodum Constantinopolitanam
continens: quæ excusa sæpius, nouissime inter epistolas Decreta-
les Pontificum Romanorum quæ Romæ, anno 1591. excusæ sunt
relata est.

S. LEO IIII.

Octauæ Assumptionis Beatæ Mariæ institutor,
& aliarum rerum utilium auctor

iuxta illud:

*Celebrabitis solennitatem eius septem diebus per An-
num, Dies quoque octauus erit celeberrimus,
atque sanctissimus. Leuitici 23.*

Cap. XV.

SEO IIII. cuius imago Pontificis summi habi-
tu, imaginem Diuæ Virginis manibus tenentis,
cōspicitur, spectatæ sanctitatis, ac prudētis uir,
cū uno animorum consensu Pontifex delectus
quanquam inuitus hanc suscipere prouinciam
coactus fuisset, Pontificatus sui anno primo.
Festi

Festi Assumptionis sanctissimæ Mariæ Virginis Octauam celebrari hac ratione decreuit. Primo Pontificatus sui anno, cū Romæ iuxta ædem S. Lucie Basiliscus, ortus fuisset, qui venenato spiritu suo omnibus, qui ad cauernam eius accedebant, repentinum afferebat interitum: Pontifex solenni ieiunio, ac oratione perfectis in die Assumptionis Dei Matris Mariæ à Patriarchio exiens, cum Hymnis, ac Canticis sancta præcedente imagine ad basilicam S. Adriani Martyris pedibus cum clero processit: inde ad Ecclesiam S. Virginis: Præsepe perexit: exinde ad specum serpentis cum appropinquasset, cæterua fidelium subsistere iussa, interito animo ad os specus, unde pestifer erumpebat affectus accessit, atque oculis, palmisque in cælum intentis, Deum omnipotentem, vt terra illa peste populum liberaret, orauit. Quo facto repente virus illud serpentis exiit. Incendium item quod dui per domos Saxonum, & Longobardorum uagatum, Diui Petri Basilicæ appropinquabat, solo crucis adhibito signaculo extinxit, ac furentium omnem uim flammarum compescuit: Quæ duo, quod in die Assumptionis, & eius octaua perpetrata fuerint is postea, ut Festus, celebraretur ab eodem præceptum: quod, & tunc religiosissima factum est non longe à basilica S. Laurentij martyris extra mœnia. *Platina.*

Postero anno 848. Vaticanam Ecclesiam multis præstantissimis donarijs cumulauit: Lateranensem, Cruce Caruli Magni nobili, quæ Paschali sedente per noctem furto surrepta fuerat, ex purissimo uero gemmisque resecta donauit: & Victorem Patriarcham Gradensem pallio ornauit.

In sequenti 849. de salute ciuitatis sollicitus, Urbis muros, neustate penè collapsos instaurauit, & ualuas portarum ligneas resecit, turesque quindecim reposuit, duabusque alijs ad Tyberim constitutis cauit, ne naues ullæ Urbem subire sese inuito possent. Sua item diligentia corpora SS. Quatuor Coronatorum inuenit, eorumque templum in splendidiorem formam instaurauit; iisque sub Altari collocatis illud aliorum multorum sanctorum Martyrum corporibus, & reliquijs ornauit. *Platina in eius uita.*

Eodemque cum Agarenæ Ostiam infesta classe inuadere conarentur, collecto exercitu Pontifex eò progreditur, Romanum militem, sicuti sæpe fit, non ad arma prouocat incautè, sed ad Eucharistiam percipiendam: qua sumpta Deum hac Oratione obsecrat;

Deus cuius dextera beatum Petrum ambulanti in fluctibus, ne mergeretur, erexit, & Coapostolum eius Paulum tertio nauis regentem

tem de profundo pelagi liberavit, exaudi nos propitius, & concede, ut amborum meritis horum fidelium tuorum brachia, contra inimicos Ecclesiae tuae sanctae dimicantia, omnipotenti dextera tua corroborentur, & conualescant; ut de recepto triumpho nomen sanctum tuum, in cunctis gentibus gloriosum appareat.

Statinque Crucis signo saluifico, pugnae dat inditium: Vnde adeo dimicatum est alacriter, ut Romani quasi uictoria certi hostes superarint, & fugarint, multi que nauali prelio extincti fluctibus sunt obruti; Plerosque etiam leo uiuos corripit, quorum opera cum Romam essent perducti, eodem Diui Petri anno sequenti Christi 850. quondam ab eorum maioribus dirutam reparauit, bonoque ad usum rei Diuinae, eoque magnifico Campanario exornauit, & ne eiusmodi in posterum obnoxia impressionibus, ac dirptionibus esset, Vaticanum ipsum munire, & lapideis muris, qui ad diem illam nulli fuerant, sepire instituit. Concilium tamen XIVII. Episcoporum Romae prius habuit, in quo Anastasium Sancti Marcelli Cardinalem, ex eo maxime, quod Patrochiani contra veterum Canonum statuta quinquennio deseruisset, damnauit. *Platina, & alij uita huius Pontificis Scriptores.*

Sub sequenti anno 851. Addulphus Angliae Rex, uulgata Leonis Pontificis sanctitate permotus, una cum filio Romam uenit; à quo benigne exceptus, ad Basilicam Sancti Petri cum adisset; Regnum suum tributarium Ecclesiae Romanae constituit, singulis familiis nummo aureo in singulos annos obligatis. Sexto demum anno (hoc est 855.) quam eam inceperat, munitionem Vaticani absoluit, Urbemque eam magna caeremonia consecrauit, & à suo nomine, Leoninam appellauit; Orationis de Beatis Apostolis, quibus in hodiernum diem Ecclesia utitur, ad hoc opus pie conscripsit.

In ea enim porta quae ad S. Peregrinum ducit, haec erat in marmore incisa.

Deus qui Apostolo tuo Petro collatis clauibus Regni Coelestis, ligandi, atque soluendi Pontificium munus tradidisti, concede, ut intercessionis eius auxilio, à malis uexibus liberemur; & hanc ciuitatem quam nouiter te adiuvante fundauimus, fac ab ira in perpetuum manere securam, & de hostibus quorum causa constructa est, nouos, ac multiplices habere triumphos.

In

In secunda uerò portæ, quæ apud Adriani molem ad prata ducit, hæc erat.

DEVS, qui ab ipso huius mundi principio hanc sanctam Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam ab hostibus custodire, & confirmare dignatus es, iniquitatis nostræ chirographum propitiatus emenda, & urbem hanc, quam tuo sancto nomini per Apostolorum, Petri, & Pauli suffragia nouiter dedicauimus, ab omnibus inimicorum insidijs securam permanere concede.

In tertiæ uerò portæ frontispicio, qua ibatur ad scholam Sazorum, huiusmodi precatio sculpta uidebatur.

Præsta quæsumus. omnipotens, & misericors Deus, ut ad te toto corde clamantes, intercedente Beato Petro Apostolo, tuæ pietatis indulgentiam consequamur, ut urbs, quæ ego famulus tuus, Leo, 4. Episcopus Romanus, te auxiliante meo nomine Leonianâ uocaui, nouoq; opere dedicaui, ut securâ, atque illaesa permaneat, apud clementiam tuam iugiter exoramus.

Hac autem urbe completa, sanctissimus Pontifex totus religiosus actibus deditus, ecclesiasticam disciplinam, penè collapsam rexit: pauperes, pupillos, & uiduas omni charitatis officio mirifice sustentauit; Clero congrarium dedit; basilicam S. Mariæ in eia noua ædificauit: ac demum similib. sanctis constitutionibus & operibus editis ad cœlestia euolauit 19. cal. Augusti. *Platina, Pantheon in epitome, Volaterranus, lib. 22. Antropologia, Sabellicus, Enneadus, 9. lib. 1. & alij.*

Scriptit duas epistolas, quæ extant in tomo 2. epist. decretalium.

S. GREGORIUS IIII.

a quo

Festiuitas Omnium Sanctorum instituta.

Gloria, enim, hac est Omnibus sanctis eius, Psal. 149.

Cap. XVI.

SVb precedenti imagine, eodem planè Pontificis habitu, tabulam lapideam manibus tenentis Omnium Sanctorum archetypo decoratam, conspicitur S. Gregorius IIII. qui prædecessorum suorum vestigijs insistent, ut fuit uir modestissimus, sui populi commoda mirum in modum dilexit, diuites in officio continuit, pauperes paup, excitauit afflictos, errantes in vitam salutis reduxit, ecclesias refarsit lapsas, uocatos in sortem Domini fide stabiluit, multa que laude digna, & Ecclesiæ profutura gesserunt. Inter quæ anno 835. Festum Omnium Sanctorum in capite Calendarum Nouembrium, à fidelibus per totum mundum celebrari præcepit, officio que proprio, quod ipse composuit, decorauit; ut quicquid humana fragilitas, per ignorantiam, uel negligentiam, seu per occupationem rei secularis, in solennitate sanctorum minus plenè peregerit, in hac sancta obseruatione solueretur, quatenus eorum patrocinijs protecti, ad superna polorum gaudia peruenire valeamus: ut inquit B. Rabanus ex monacho Archiepiscopus, qui hanc solennitatem, referente Platina, tam oratione soluta, quam versu maxime celebrauit. Huius item Gregorij opera, à auctoritate, cum Saraceni, irruptione in Siciliam facta, eam occupassent, Gregoriopolim intra Romanæ Urbis suburbium anno 830. contra eorundem incursiones ædificare cepit, quam abbas solenniter dedicauit anno 836. & bello in Africam per Coris Principem illato, domum se ad sua tutanda recipere omnes regie, scripsit epistolas aliquas, quarum una excusa est in 2. tom. epistol. Decret. Romæ anno 1591. Excessit è uita die 8. Cal. Februarij. Sigebertus in chronico: Platina in eius uita: Rationale diu. offic. lib. 7. c. 34. Joannes Beleth, c. 127. & alij multi.

QQ

S.PA-

S. PASCHALIS I.

Ecclesiæ Romanæ locupletatur,

qui

Ditavit eam opibus nimis super omnes. Dan. 2.

Cap. XVII.

S.

REGORIVM immediate sequitur S. Pascha-
lis I. Pontificis quidem habitu, sed Ecclesiæ
in manibus gestans: quod eam perpetuam
uixit, non solum in multis ornavit, verum et
opibus: ac ædificiis auxerit. Seculares enim
magistratus, qui in Pontifice eligendo, potes-
tati sibi indebitas usurpabant, confregit: & abiecit: libera cum Pon-
tificis Romani, tum Episcoporum eligendorum (antea enim etiam
Imperatores consulebantur) potestate, Ecclesiæ redditæ Romanæ
& Italiæ regiones aliquot, Exarchatumque Ravennatensem a Lu-
gobardis S. R. E. ereptum, eidem restitui postulavit, & impera-
vit a Ludouico Pio Imperatore, ut Dist. 63. cap. Ego Ludouicus
Imperator Augustus, &c. apud Gratianum uidere est: qua con-
fessionē Petri patrimonium non parum auctum fuisse dignoscitur.
Fuerunt autem in Ethruria Arretium, Volaterras, Ceusium, Floren-
tia, Pistorium, Luca, Pisa, Perusium, addita & Vrbeueteri. In Umbria
vero Tudertum, & ultra Apenninum, Flaminia, cum integro Ra-
vennæ Exarchatu. Nec his contentus multa corpora Sanctorum in
liore loco iacentia, honestiori cultu recondidit, captiuosque are-
no, soluto quo tenebantur, ac uinculis soluit S. Prædixis mar-
tyris gloriosissimæ templum erexit a fundamentis, aliasque multas Eccle-
sias restituit, inter quas SS. Cecilie, & Pudenciane, & S. Mar-
tine Dominica præcipue referantur: in quibus corpora Sanctorum,
multis muneribus & ornamentis adhibitis, ex auro, argento, & ma-
more collocauit. Et nullo pietatis omisso beneficio, die 14. Maii
migravit a corpore. Gratianus, Volaterranus, Platina, in eius vita,
& alij multi.

S. GRE.

S. GREGORIUS VII.

Libertatis Ecclesiasticæ defensor : & abstinencia diei Sabbati institutor.

Emblema I. in flagello designatum, scriptum est enim

Siquis Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus. Matth. 18.

Cap. XVIII.

VLATO e medio iuuentium, Alexandro II. Papa, Cardinales S. R. E. aliquetam Ecclesiastici, quam Secularis ordinis viri, ad quos potestas eligendi Pontificem delata uidebatur, nihil super electione dubitantes, scriebant enim curam præclarum & laboriosum Pontificiæ dignitatis unius imponent, eodem mortis Alexandri die, seruatō Diuini, & Pontificii iuris ordine, concorditer elegerunt sanctissimum, optimū, & doctissimum uirum Dominum Hildebrandum Monachum Cluniacensem, Benedictinum, Abbatem S. Pauli Romæ, & S. R. E. Cardinalem Archidiaconum, uirum, ut uno uerbo dicam, tanto culmine dignum, id enim produnt electionis eius uerba, quæ quod Platinam leguntur in hunc modum.

Nos Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, Clerici, Acolyti, Subdiaconi, Presbyteri, presentibus Episcopis, Abbatibus, multisque tum ecclesiasticis, tum laici ordinis, eligimus hodie decimo calendas Maij, in Basilica S. Petri ad uincula, anno salutis millesimo septuagesimo tertio, in uerum Christi uicarium Hildebrandum Archidiaconum, uirum multæ doctrine, magnæ pietatis, prudentiæ, iustitiæ, constantiæ, religionis, modestum, continentem, domum suam gubernantem, pauperibus hospitalem, in gremio sanctæ matris Ecclesiæ liberè a teneris annis, usque ad hanc ætatem, educatum, doctum: quem quidem cum ea potestate Ecclesiæ Dei præesse uolumus, quæ Petrus Dei mandato quondam præfuit.

Hic sic electus, & Gregorius VII. appellatus, iure die tertio calendas

QQ 9 2 lendas

lendas Iulii natali SS. Apostolorum Petri, & Pauli consecrato, consecrationis munus accepit; ut solenne festum, lætabunda noui Pontificis consecratione decentius illustraretur: nec dubitaret Pontifex pro Romanæ Ecclesiæ, quam regendam suscepit auctoritate defendenda uitam ponere, pro qua ædificanda præfati Apostolorum Principes olim sanguinem fundere non dubitarant. Pontifex ergo factus talem se exhibere studuit, ut illi amplissimæ cathedræ plus honoris conferre, quam ab ea recipere posse, uideretur. Ne parum utrique Reipublicæ Ecclesiasticæ uidelicet & seculari profuisset, si non in principio sui Pontificatus, in mala tempora incidisset: quando iam Imperatores, qui olim Christum in suo Vicario agnoscebant, ipso Christo contempto, Pontificiam dignitatem contemnebant; Episcopos, quos ut Patres colere debebant, minime Christi & Ecclesiæ, summa iniuriâ persequiebantur; Decimas, & oblationes ab eis impie diripiebant; iurique Diuino se per omnia apponentes, quicquid erat pro augmento Diuini honoris impio cultu aspernabantur. Quæ omnia tantum negotii püssimo Pontifici intorserunt, ut plus operæ in auertendis bellis, & parcendis uerbis, quam saluandis animabus impendere cogeretur. Nec tamen quieuit in ipso diligens animarum cura, & pastoralis ac quotidianæ omnium Christi Ecclesiarum, sibi a Deo creditarum sollicitudo, quam ita gessit, ut nullus in ea sede post Apostolica tempora tantus credatur, qui maiores pro Dei Ecclesia labores & molestias perpessus sit, aut qui acrius eius libertatem propugnauerit. Præter namque Pontificatus sui anno, sub anathemate monuit Henricum Imperatorem eius nominis III. ne deinceps Episcopatus & beneficia, contra ecclesiasticam libertatem, muneribus acceptis committeret. Cui Cæsar non tantum non acquieuit, sed etiam Agnelam matrem suam religiosissimam sœminam, idem suadentem a se populit. Insolentiorum igitur factum, & ne quis in posterum Gregorio morem gereret præcipientem, Pontifex eam non ferens Christi iniuriâ, eum eiusque consilii & facti Principes dignitate nudatos & extra fidelium communionem eiektos, Ecclesiæ gladio transfixit. Cuius rei causa Pontificis habitu, flagellum & resticulis factum, quod est Excommunicationis maioris symbolum, dextra tenentis, in superioribus rami partibus conspicitur. Reconciliatum deinde Illustrissima interueniente Ducissa Mathilda, & excommunicatione solutum, sed Ecclesiæ statum, ipsumque Pontificem (in cuius vitam moliebatur) Clemente III. Antipapa idolo

si formato, perturbare non desistentem, Gregorius denuo cum Antipapa suo anathematizatum Diabolo tradidit in interitum carnis, ut spiritus saluus fieret: & pro tradita sibi à Deo potestate proceres & populum sacramento præstito sanctè soluit, anno 1077. & ut Rudolpho, quem Imperatorem ipse elegerat, misso ad eum Diademate cum hac inscriptione,

Petra dedit Petro, Petrus Diadema Rudolpho.

Adhæreant, sanctius imperat. Eius enim est videre, ne quid detrimenti res Christiana à Principibus patiatur. Alios etiam Monachas terruit nominis sui, & zeli uere Apostolici claritate, Caputatemque Ecclesiæ, & seruitutem, quam à Principibus patebatur, restituit; & à rapacibus tyrannis liberam, qui pro suo arbitrio, sacerdotia, Pontificatus, & Monasteria vendebant, eisque Lupos non pastores præstitebant, felicem illam, & beatam reddidit: inimicis Crucis Christi, & Ecclesiæ, omnino exterminans, & ad nihilum redactis, ille feno, hic aqua, alter aere, aliis diuerso uiolentæ mortis genere, è medio repentè sublati, ut uere de illis dici possit illud Psalmi 9. Perit memoria eorum cum sonitu, sed Dominus in æternum permanet. Nam post Chunradum, Henrici III. patrem, usque ad Interregnum illud Imperij magnam, annis fere ducentis triginta, nullus Imperatorum illorum sanctæ Ecclesiæ persecutorum, ex omnibus illis, qui illud uictoriam, & gloriosum nomen inaniter sustentare videbantur, horum morte obiisse legitur Henricus namque III. qui sacrilegas leges contra Ecclesiā condidit, in florenti ætate, Imperij anno nono, uix exacto, immaturè obiit. Qui ei successit filius, eius nominis III. ab Ecclesiā, quæ ei non donauerat rapiens, Imperio exutus, & iusto Dei iudicio à proprio filio captus, in carcerem obiit, inominosam, in qua morore animi & extra fidelium comminationem contenuit, & sicut olim prædictum fuerat ab Hieremia Ierachino. Regi, Ecclesiā persequenti, sepultura honore cauit. Nec felicius fatum assecutus Henricus V. qui Pontifici, à quo tamen Imperium acceperat, morem gerere, tenens, repente sine mascula prole decessit. Prædixerat enim illud Propheta David Psalm. 20. de tyrannis Ecclesiæ loquens, cum dicebat. *Fructum eorum de terra perdes, & semen eorum à filiis hominum.* Deinde Lotharius IIII, Fridericus I. & II. inter quos fuerunt Henricus VI. Philippus, & Otto. III. hi omnes quantum profecerunt,

QQ 3 Eccle-

ecclesiasticam libertatem expugnando, nullus rerum gestarum peritus ignorat. Nam Lotharius, extra patriam peste rapus est, Fridericus I. postquam Ecclesiam euertere contenderat, à Pontifice Romano diris deuotus, Iordanicis aquis submersus, interijt. Henricus filius eius ueneno sublatu est. Philippus in proprijs ædibus dormiens occisus: Otto ignominiose à Francis prostratus, & Imperio exutus, paulo post mortem inglorius obiit. Fridericus II. postquam Cardinales captiuauerat, odio habens Christi ministros, ab Innocentio III. excommunicatus, & Imperio priuatus, à proprio filio strangulatus miserè periit. Cuius sortem experti sunt, & filius Chunradus, Chunradinus quæ nepos, nam ille à proprio fratre Manfredo, qui patrem ante sustulerat, ueneno extinctus est; iste uero Neapoli capite truncatus, huic familiæ, Ecclesiæ semper rebelli, finem imposuit. Et merito. Nam ut auctore D. Franciscus Belforestius tomò 5. historiarum tragicarum, 8. in quibus filiorum Friderici II. & aliorum Ecclesiæ, & summi Pontificis Romani persecutorum tragicum finem deplorat, mors violenta, Tyrannorum propria est; Regnorum & statuum priuatio, & exhereditatio, rebellium S. Matris Ecclesiæ castigatio; & cum uita, familie quoque suæ interitus, eorum qui parum fideliter, Christianorum terras in odium Ecclesiæ, ut fecerat præfatus Fridericus II. in manus infidelium tradunt, punitio, & animaduersio. Hæc etsi paulo longius, apposite tamen contra quorundam peruersorum hæreticorum cauillationes. Sed non ualuit sanctissimi huius Pontificis gloria unquam schismaticorum scriptorum, schismaticis Imperatoribus fauentium, calumniis obscurari, uel aliqua ex parte labellari; quin potius longe clarior semper reddita atque illustrior, ut egregre proditum est ab illis, qui ab Ecclesiæ catholicæ gremio deficientes, eius acta, ut ipsi oculis uiderant, scriptis posteris reliquerunt, ut sunt Lambertus, Marianus, Bertholdus Constantiensis, alijque infiniti, tum Germani, tum Itali, quibus omnibus recensendis, & ijs quæ ab hæreticis contra hunc sanctissimum Pontificem conficta erant, confutandis & reprobandis, egregiam præstare operam, R. P. Robertus Belarminus, societatis Iesu Theologus, lib. 1. controuersiarum, controuersia de summo Pontifice. Atque ita fecit alius eiusdem societatis R. P. Antonius Posssewinus (quod pace tanti uiri dixerim) qui Bibliothecæ suæ selecte lib. 16. c. 1. Catholicis legendum proponit quoddam Genealogicon Romanum à peruersissimo quodam hæretico homine, & actorum sanctissimi huius

huius Præfatis & successorum eius, impugnatore acerrimo, compositum. Et quod maius reputo, quodque admirari satis non ualeo, eius nomen tanquam honorificum, locumque, & annum impressionis diligenter citat, ut eiusmodi liber facilius reperiat; cum tamen (ut mea est sententia, in quam etiam deueniunt alii graues, docti, & catholici uiri) eius hominis peruersi scripta, nisi expurgentur, à Catholicorum finibus longius sint propulsanda, utpote hæresibus, blasphemis, & calumniis, in Deum, sanctos, Ecclesiam, Christi que in terris vicarium summum Romanum Pontificem, ubique respersa, adeoque nefanda aliquando, ut etiam horrorem piis catholicorum auribus incutiant. Excusandus tamen mihi uidetur præfatus Reuerend. Pater, quippe qui materia, quæ in suis libris explicat, mole grauatus eiusmodi scelesti hominis scripta præter titulum, legere non potuerit. Certus sum enim quod si legisset, nunquam tam peruersi nominis auctoritatem citasset, cum alioquin, & in præcedentibus, & subsequentibus suis libris, diligentissimè hæreticorum scripta examinet. Sed ad Gregorium nostrum redeamus, qui qualis quantusue fuerit, qui zelus ipsius, quæ animi constantia, pastoralis uigilantia, uigor, & disciplina, ac denique ceteræ uirtutes tanto culmine dignæ, in eo Pontifice enituerint, Registrum epistolarum suarum facile indicat. Qui plura cupiunt, videant Schafnaburgensem, Martinum Polonium, Godfridum Viterbiensem; Trittemium, Naclerum, Crantzium, in Metropoli, Abbatem Vrspergensensem, omnes Germanos, aliosque infinitos magnæ auctoritatis uiros catholicos, à quibus hæc desumpsimus.

Emblema II. In Piscibus figuratum.

iuxta illud

*Sabbatum Domini est, et affligetis animas vestras.**Leuit. 23.*

X EIVSDEM Pontificis sinistra dependere conspiciuntur perpauci pisciculi resticulo colligati, quo notatur Gregorium, maiorum, & prædecessorum suorum vestigia sequentem, ut die Sabbati fideles ab esu carniū abstinerent præcepisse, cuius præcepti verba habentur apud Gratianum de consecratione, distinctione quinta in hunc modum:

Quia dies Sabbati apud sanctos Patres nostros in abstinentia celebris est habitus, nos eorundem auctoritatem sequentes, salubriter admonemus, ut quicumque se Christianæ religionis participem esse desiderat, ab esu carniū eadem die (nisi maiori necessitate interveniente, vel infirmitate impediante) abstineat.

Concilia multa celebrauit tā ad morum reformationem, quā ad schismaticorum, & simoniacorum à corpore Ecclesiæ separationem. Primum Romæ in Ecclesia Lateranensi, an. 1074. in quo, & Presbyteris, ijsque qui sacris sunt initiati, uxores prohibere antiquo Ecclesiæ usu. Reliqua item Romæ ibidem, annis 1075, 1076, 1078. duo: 1079. 1080. 1081. & 1083. Boleslaum Poloniæ Regem regni titulo & iure pellit. *Chromerus lib. 5.* Boleslaum Boemiæ Duce[m] audita S. Stanislai morte anathematizat. *Matthias Michanitz lib. 2. c. 20.* Ordinem Vallis Umbrosæ approbavit. *Volater lib. 21.* Officiū Ecclesiasticum, à SS. Leandro, & Isidoro institutum, quod dicebatur, Mozarabum mutavit. *Vasens in Chron.* Divinum Officiū in linguam Sclauonicam uerti prohibuit. *Ipsē in registro epist. lib. 7. epist. 11. ad Vratislaum Ducem.* Ut in septimanis Paschæ, & Pentecostes, tres tantum psalmi in nocturnis decantarentur instituit. *Ratdin. lib. 6. c. 3.* Multaque alia fecit, quæ longum esse recensere. Erat non minus doctrina quam sanctitate clarus, Scripsit Epistoliarum libros xj. qui asservantur in bibliotheca nostra S. Benedicti de Mantua MSS. in membranis pulcherrimo caractere. Hi nunc primum excusi sunt Romæ in ædibus Pop. Rom. an. 1591. in fol. in 3. tomis Epistolarum Decret. Summ. Pontif. sed in illis deest liber decimus Decessit tandem senio defessus, & persecutionibus attritus, Salerni anno 1085. die 8. cal. Iunij, ibique sepultus est.

B. VI.

B. VICTOR III.

Expeditionis Saracenicae auctor.

qui

*Accepit sanctum gladium munus à Deo, in quo deiecit
aduersarios populi eius. 2. Mac. 11. Cap. XIX.*

VI. S. Gregorio successit B. Victor III. qui sub eius imagine Pontificis habitu Crucem erectam magnam manibus tenentis uisitur, non minori zelo, quamuis pauco tempore uixerit, pro libertate Ecclesiastica contra Imperatores schismaticos decertauit, pro qua etiam defendenda ueneno tandem extinctus est. Inter opera uero præcipua, quæ egressit, unum fuit, quod Saracenorum in Africa superbiam frangere, perfidiamque contere desiderans: Concilio cum Episcopis, & Cardinalibus Capuæ habito, ex omnibus fere Italiae partibus exercitum congregans, eisque Vexillum S. Petri Apostoli tradens, addita de thesauris Ecclesiæ pecuniarum omnium remissione, in Africam direxit. Qui Christo duce Saracenorum, & Maurorum terram ingressus, ad centum millia pugnantium in ipso quasi ingressu, interuentioni dedit, ciuitate etiam primaria capta, & excisa, anno salutis 1087. Et ne quis hoc Dei uoluntate contigisse dubitaret, quo die Christiani uictores in Africa euasere, eo etiam Italiae nunciata est uictoria. *Leo Ostiensis in Chron. Caslib. 3. c. 70. & alij nonnulli neoterici, qui ab eo desumpserunt.* Concilia duo celebravit, Capuanum in quo de huius contra Saracenos expeditione, & Beneuentanum, in quo rursus Imperator, & Laici dantes Sacerdotia, & Clerici accipientes Simoniaci eo quoque iubente Deus dedit Cardinalis Canonum sacrorum uolumen, in ordinem relegit Abbas cum esset multa scripsit, de quib. egimus lib. i. in tractatu de Abbatibus montis Casini. Papa autem factus scripsit ad Philippum Regem Francorum, & S. Hugonem Abbatem Cluniacensem, & alios, Epistolas plures, Tandem in Monte Casino moriens, ibidem sepultus est, eiusque sepulchrum uisitur in Capella S. Bertharij Abbatis, & Martyris, (quæ est ad sinistram Ecclesiam ingredientibus) ad sinistram Altaris cornu, cum hoc Epitaphio.

Quis

Qui fuerim, vel quid, qualis, quantusq; doceri
 Si quis forte velit, aurea scripta docent.
 Stirps mihi magnatum, Beneuentus patria, nomen
 Est desiderius, tuus Casine decus.
 Intactam sponsam, matrem, patriamq; propinquos,
 Sprenens, huc propero, monachus efficior.
 Abbas dehinc factus, studui pro tempore totum,
 (Vt nunc aspicitur) hunc renouare locum.
 Interea fueram Romana clauus in urbe
 Presbyter Ecclesia, Petre beate, tue
 Hoc senis lustris minus anno, functus honore,
 Victor Apostolicum scando dehinc solium.
 Quatuor & semis nix mensibus inde peractis,
 Bix sex lustra gerens, mortuus hic tumulor.
 Solis virgineo stabat lux vltima signo
 Cum me Sol uerus hinc tulit ipse Deus.

B. V R B A N V S II.

Cruciatæ in Infideles auctor; Officij Diuæ Virgi-
 nis Marię institutor: & pulsus campanæ
 vespere, & mane inuentor.

Emblema I. in Armis regni Hierosolymitani
 designatum.

Introierunt enim in tabernaculum eius, & adorauerunt
 in loco ubi steterunt pedes eius. Psal. 131.

Cap. XX.

VRA B. Victoris caput, conspicitur B. Vrb-
 nus II. eius immediatus successor, Pontificalibus
 indutus, triplici redimitus corona, triplicia que my-
 steria gestans. Primum, quod ambabus amplecti-
 tur, manibus, insigne est Hierosolymitanum, Cru-
 magna, uidelicet, aurea fureata, (siue, ut uocant,
 potenciata) quatuor eiusdem metalli crucibus paruis circumdata,
 in um.

in umbone argenteo, cui Corona spinosa, memoriale mortis Domini, superest. *Mysterium hoc magnum, sed quis narrabit illud? Meminimus enim dixisse, in armis, nec colorem colori, nec metallo metallo supponi, uel superponi: Et si illud uerum, nec hoc insigne falsum. Tria enim in eius compositione intenderunt huius insignis auctores. Primum, ut prerogatiuum hoc, & sacrum Regnum, tanta Principum concordia, tanta animorum populi Christiani consensione, tanta humani sanguinis effusione, tantoque Divino conquisitum miraculo, tali prerogatiua, alia Regum, & Principum insignia, contra Heraldorum regulam, antecelleret quæ admirationem, secundum in animis se intuentium generans, tertium statim, desiderium nempe tantæ nouitatis cognoscendæ, in eorundem mentibus conciperet, ut ex hoc omnibus fieret manifestum, quod neminem latere uolebant. Duo iam patent, tertium audiamus. Donnus Otti Gallus, monachus Benedictinus monasterij, & Congregationis Cluniacensis, professus, ex duorum prædecessorum uoluntate, qui tanto honore dignum eum iudicabant, omniumque Clericorum, & Laicorum Urbis sententia, & assensu, Summus Pontifex, Terracina anno 1088. die 4. Idus Martij in Dominica acclamatus, & Urbanus II. appellatus, nihil prius in mente habuit, quam libertatem Ecclesiasticam ab Imperatoribus schismaticis impugnata, sed à suis prædecessoribus monachis SS. Gregorio VII. scilicet, & Victore III. egregie propugnata, suæ primatui immunitati in integrum restituere. Cuius rei causa an. 1189. Pontificatus 2. Troiæ primùm in Apulia: deinde Melfi anno 1091. Tertio iterum Troiæ anno 1093. Concilia conuocauit. In quibus ipso Pontifice præside. Clemens III. Antipapa primum, deinde Henricus Imperator, cæteri quæ fautores eorum, confirmatis SS. Gregorij VII. & Victoris III. decretis, detestantur, & anathematizantur. Quæ, & ratificantur in Concilijs Bari, in Apulia, anno 1094. in quo S. Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus, & Monachus Benedictinus, ab Anglia ob libertatem quoque Ecclesiasticam tuendam eiectus, Græcos de processione S. Spiritus refutauit Romæ anno 1095. & Placetiæ, in quo Toletanus Archiepiscopus Dalmachius Monachus, pallio donatus, fit totius Hispaniæ primas, anno 1096. ipso Pontifice semper præsentem, & præsidem, celebratis, inuestituris Ecclesiarum laicis prorsus ademptis. Ex quibus recreatus Urbanus, animum inde ad inchoatam Ecclesiæ reformationem persiciendam, &, quod non tam ad pietatem insigne, quam ad gloriam*

riam futuri temporis illustre splendidumque futurum erat, ab Hierosolyma, quæ à Saracenis longo iam tempora tenebantur, recuperanda traduxit. Claromonte in Aruernia Præsulum 310. & Procerum ex omnibus provinciis, generales conuentus agitat ipse Pontifex anno eodem 1096. Inde bellicum omnibus gentibus canit, quam late Imperij Christiani fines extendebantur. Lectis in conuentu Simonis Episcopi Hierosolymitani litteris, exposita à Petro monacho (Ambianensi Gallo, ut nonnulli, siue Hispano, ut alii uolunt) mandata; multi Hierosolymitani, Antiochenique ciues, sancti, nobilesque uiri domo profugi, lachrymis, ore, & squalore, omnium, qui aderant, animos ad misericordiam permouerant. Concitatis semel animis Pontifex declamantis in morè, hanc summam orationis habuit.

Audistis, inquit, filij carissimi mala, quæ fratres uestri in Asia tolerant, eorum calamitates, nostra ignominia sunt; probum, & dectus religionis Christianæ, sanguine ipso, & uita, si uiri essemus, propulsandam. Mortem quidem omnibus natura proposuit: est autem postremum in uelis maximam turpitudinem suscipere, ferreque uita cupiditate spiritum, salutem, animam Christo, à quo accipimus reddere consentaneum. Ignominiam, uirtus propulsare solet, quæ propria est Christiani nominis, & seminis: eas uires, et copias quas hactenus civilibus bellis consumpsistis, ad deus & honestatem conuertite: Christi Dei contumeliam depellite, quæ quotidie ab impia, & barbara gente ceditur, pulsatur, occiditur, cum Christi famuli premuntur, uexantur, exagitantur: terræque, insultatur illi, quam Christus suis uestigijs sacrauit. An causa iustior esse ulla potest belli sumendi, quam religionis uindicandæ, seruitutis depellendæ à Christianis, quos Deus immortalis omnibus gentibus uoluit imperare? Si ex bellis commoda expectantur, quid utilius quam gentem imbellem impugnare, spolia potius quam arma ferentem? Nunquam Asia Europa potuit: ibi diuitia, ibi opes, aurum, gemmæque, quæ prima mortales putant. Si gloria queritur, ecquid honestius quam clarissimum uirtutis exemplum filijs, & posteris relinquere: orbis rectores uocari, domitores Orientis, religionis iudicet in Habemus pubem ætate, robore, consilio, fortisq; prestantem, in armis exercitam; an etiam his presidijs munitis, impure gentis nominis Christiani maiestatem ludibrio esse sinemus? Christus dux erit, uexillum Crux, nihil uirtuti, nihil pietati erit inaccessum. Conspectum tantum uestrum ferre non poterunt. Ego quidem quod debeo uobis, quod religioni Christianæ, pro qua uelut in specula castitæque constitutus, dies noctesque uigilandum esse mihi statui, quantum

cura, labore, vigilijs, anxietate, consilio, eniti potero, tantum incumbam
in hanc causam, & nisi alij sequantur, in medios hostium gladios irue-
re certum est, nostroque sanguine, tantam ignominiam, & fratrum
nostrorum calamitates, eximnatque grauissimas procurare. Nullum
causam dum uixero, nullum laborem, nullum vite periculum, Reipublice
& Religioni denegabo.

Pontificis oratione quosdam qui aderant inflammati, summi, me-
dij, infirmi, arma, arma, arma depolcunt, omnis mora grauis est, om-
nibus adeo pia res uisa, ut ex toto consensu saepius sit continuo accla-
matum, Deus uult. Tum Pontifex indicto silentio, Ite ergo uiri for-
tes, & id uerbum, inquit, quod ex ore omnium manauit, pro tessera uo-
bis in bello sumite. Quibus dictis subiungit, Gratias ago Deo maximas,
quod nos tanta animorum consensione atque alacritate arma pro Christo
redemptore vestro suscepturos esse ostenditis, neque enim tam repentina
in tam diuersis gentibus conspiratio, sine grauissimo ipsius esse impulsu
potest. Nos autem ut studia uestra, quoad possumus, ad inuenimus, miseri-
cordia Dei & beatorum Petri, & Pauli auctoritate confisi, omnibus, qui
ad hoc bellum prodierint, omnia pro delictis suis piacula relaxamus, eos-
que sub Ecclesie tutelam, & beatorum Petri, & Pauli clientelam, tan-
quam uere obedientiae filios suscipimus, & ab omnibus vexationibus cor-
porum, fortunarumque tutos esse statuimus. Signum autem huius expe-
ditionis, uti diximus, fuit Crux e purpureo panno confecta, quam
primus e Pontificibus Urbanus salutaris in signum expiationis in-
dualit, uestibus super dextram scapulam affigendam. Vnde qui pro-
fecti sunt in eam expeditionem Crucesignati, & ipsa expeditio Cru-
cata uocata est. Hic res mira fertur, & quae nisi celeste numen pijs
interesse consilijs credatur, uix referenda: eodem die quo haec apud
Claramontem acta sunt, famam decreti belli usque ad extremas
terras peruenisse: cuius fama celerioris exempla si in prophanis, ut
Plinius, & alij narrant saepius acciderunt, impium sit dicere in re
tam pia accidere non potuisse. Tenuit inde aliquot dies consulta-
tio creandi Ducis, cui totius belli summa decerneretur, decreta-
que est Godefrido. Bolioni Lorharingae Duci. Hunc sequuti sunt
Eustachius & Balduinus eius fratres; Hugo magnus frater Regis
Franciae Anicinenfis Episcopus. Alphonfus VI. Rex Castellae: Ro-
bertus Normandiae Dux; Raymundus Comes Tolosae; Boemun-
dus, Dux Apuliae, alijque multi tam nobiles, quam populares ad
300. millia descriptorum militum & 100. millia galeatorum equitum.
Nicaea primum e Solymanis manibus recuperata, Antiochia deinde

ex Corbanis Parthorum, Medorum, & Assyriorum Ducis, manibus erepta; multæque aliæ ciuitates à Barbaris possessæ recepit. Postremò Hierosolymæ ipsæ 39. obsidiones die capite, anno millesimo centesimo vno minus, ipsis Idibus Iulij feria sexta, hora qua Christus Iesus mortuus est; Godæfridus Dux exertibus turri lignea mœnibus admota, primus in Urbem pertransit, ob idque omnium procerum consensu Hierosolymorum Rex appellatus est. Caterum, ceteris Regum insignibus acceptis, à coronæ visu pertinaciter abstinuit: nefas ratus Christianum hominem ibi auream coronam gestare, ubi Christus humani generis Redemptor, spem hanc tulisset. Debitum huius tam prosperæ rei fructum ferre Verbanus auctor eius non potuit: Siquidem eodem mense 4. calend. Augusti mortem oppetiit.

Sepultus, ut dicitur, cum hoc elogio, Urbanus II. auctor expeditionis in infideles.

Hæc omnia, Gulielmus Tyrius, de bello Sacro. Chronicon Hierosolymitanum. Volaterranus. Platina. Blondus. Paulus Aemilius, lib. 4. Ioannes Mariana, de reb. Hisp. lib. 10. c. 5. Ex quo præcipue hæc desumpsimus, & alij omnes Historici tam veteres, quam neoterici, cum ad hæc tempora deueniunt.

Emblema II. in Imagine D. Virginis representatum.

Scriptum est enim:

Septies in die laudem dixi tibi. Psal. 118.

VM VERO in hac expeditione non minus opus foret spiritualibus, quam corporalibus armis; scilicet Pontifex ipsi Deo offerri, quicquid in eius Sanctissimæ Marris honorem impenditur: ut patrocinium tantæ Virginis, mediatricis Dei & hominum, in re tam pia, & sancta experiretur; in eodem Concilio, in quo ut Clerici septem horas Canonicas quotidie recitarent confirmatum fuerat, totidem ab iisdem, alijsque legentibus, & ad hoc bellum sacrum accedentibus, in laudem Dei

na Virginis recitari præcepit: addita & diei Sabbati, quem in eius honorem tunc primum consecrauit, obseruatione. In cuius etiam venerationem, nouem Missarum præfationibus, tunc primum decimam addidit,

Et se in veneratione Beatae Mariae semper Virginis collaudare, benedicere, & predicare. Quae & vnigenitum tuum sancti Spiritus obumbratione concepit, & virginitatis gloria permanente, lumen aeternum mundo effudit Iesum Christum Dominum nostrum.

Quae omnia figurantur in illo Diuæ Virginis filium suum utroque brachio amplexantis, emblemate, quod in tabula lapidea depictum, ipse Pontifex dextro brachio gestare conspicitur. *Antonius parte 2. tit. 16. c. 1. Nanclerusi tomo 2. Gener. 37. Rationale diu. lib. 6. c. 2. & alij infini.*

Emblema III. in Campanula significatum.

iuxta illud:

Vespere, & mane (& meridie) narrabo, & annuntiabo, & exaudies vocem meam.

Psal. 54.

INSTITUTIONEM pulsus campanæ, qui fit Vespere, Mane, & Meridie, vocaturque, Ave Maria, ex Schola quoque Benedictina manasse, indicat Campanula illa, quæ sub brachio dextro eiusdem Pontificis nistitur. Considerans namque Urbanus actiones omnes nostras, nisi orationis scuto fortissimo muniantur, eadem facilitate disperdi, & labi, quæ excogitate videntur, scientq; impossibile esse multorum preces à Deo non exaudiri; ut quod semel ex Diuina voluntate instituerat, tandem etiam ea ipsa iuuante perficeretur, in eodem Concilio Claromontano, ut à primo die quo exercitus Christianus terram Sanctam recuperaturus discederet, vespere, & mane, in omnibus Orbis Christiani Ecclesijs, tam Cathedralibus, quam Abbatialibus utriusque sexus, populus Christianus trino campanæ pulsu ad orationem excitaretur, statuit tum ut Deus Optimus Maximus, exercitui Christiano suo SIGNO SIGNATO uires

vires contra inimicorum suorum potentiam, sua pietate conferte dignaretur, tum etiam eorum misereri, qui in opere tam pio perficiendo animas suas pro defensione fidei omniaque sua tradentes, ex hac uita migrauerant. Qui mos inuiolabiliter seruatus est, per annos ferè 134. usque ad tempora Gregorii Papæ IX. Monachi Camaldulensis. Hic uidens huiusmodi consuetudinem laudabilem in obliuionem à fidelibus tradi, eo quod scilicet institutionis eius causa, Hierosolymis ipsis à Sultano Aegypto iterum recuperatis, Christianisque fugatis, iam cessasse uideretur: eandem in laudem Dñe Virginis, adiuncto & Meridiano pulsu, transmutauit, scilicet ob triplicia mysteria quibus illa à sibi deuotis solet honorari: nempe gaudiorum, quæ cœperunt in Christi Incarnatione, & hæc indicat pulsus Vespertinus: dolorum, qui summi fuerunt in Dominica passionis, quos rememorat. Meridianus pulsus: gloriosorum, quæ initium habuerunt in Christi resurrectione, quæ excitat pulsus Matutinus. Instituti quoque dicuntur hi pulsus, ut meminerint Christiani, si sepius non possint, saltem tribus istis temporibus esse orandum.

Mane quidem initio diei, futuras actiones suas ad Dei gloriam referendo.

Meridie vero, in medio diei cursu, animam lassam breui, oratione reficiendo, sicut reficitur corpus cibo.

Vespere autem, ab anima sua, factorum omnium rationem exigendo.

Nonnullorum tamen est sententia, hunc meridianum pulsum, non a Gregorio IX. sed a Callisto III. eadem de causa; qua matutinus, & vespertinus ab Urbano II. prius instituti fuerant, esse adinuentum; scilicet ut eo excitatus populus Christianus, orare recordaretur pro exercitu Christiano in Hungaria contra Turcas decertanti. Id refert Petrus Messias, quidamque alij Neoterici, quibus & ego libenter assentior; nam Abbas Vrspergensis qui hoc inuentum Gregorio IX. attribuit, non dicit Pontificem pulsum meridianum præcipisse, sed tantum ut ad consecrationem Eucharistie, ut campanæ pulsarentur ordinasse: hac, ut reor, ex causa, ut qui diuersis laboribus occupati, uel negotiis impediti legitimis, aut grauius infirmitatibus decerenti, ad Ecclesiam illa die accedere non possunt; saltem illo paruo intervallo ad se redeunt, & Corpus Domini sui iam tractati à sacerdote considerantes, oratione facta eundem Dominum suum genuflexi in spiritu adorent. *Ex concilio Claromontano: Abbate Vrspergenfi: Petro Messia: Bugiano, & alijs nonnullis.*

Instit.

instituit quoque in eodem Concilio, ut ab Aduentu Domini, vsque ad octauam Epiphaniæ, & a Septuagesima vsque ad Pascha: & à prima die Rogationum usque ad octauam Pentecostes, Nuptiæ nō celebrentur. *Ibidem; & Andreas Dandulus in chron. Vener. lib. 7. c. 9.* Ordinem quoque Cisterciensem confirmauit. *Platina.* Scripsisse ferunt nonnulla, maxime contra Hæreticos, ut auctor est *Platina*, & Epistolas plures, cum Registro, ut refert *Petrus Diaconus de uiris illu- stris montis Casini, c. 31.*

CALLISTVS II.

Pacis inter Ecclesiam & Imperium

auctor:

eo enim mediante,

Iustitia & Pax, osculatae sunt. Psal. 84.

Cap. XXI.

VB. Urbani II. Pontificis figura, depictus est Cal- listus II. Pontificis habitu Pacis imaginem depi- ctam in tabula, manibus tenetis. Eo enim median- te, inter Ecclesiam & Imperium, insignis illa pax, & concordia facta est, anno plus minus quinqua- gesimo, ex quo inter Gregorium VII. & Henricū

III. discordia ingens, ob Sacerdotiorum collationes excitata fue- rat. In qua Episcoporum, & Abbatum electiones quæ ad Impera- torem, & Reges hæcenus pertinerant, clero & monachis restitu- te sunt. Cuius rei adhuc mentio cum pictura extat in antiqua ue- sti Palatii Pontificum camera Lateranensis, ubi est hoc elogium;

*Ecce Callistus honor patriæ, decus imperiale,
Burdinum nequam damnat, pacemque reformat.*

Sine ut alii habent.

Ecce Callistus patriæ Decus honor imperiale

Nequam Burdinum damnat, pacemque reformat.

Itaque an. 1122. nono Cal. Octob. Vuormatiæ Henricus V. cū to- to exercitu suo, in communionem Ecclesiæ fidemque receptus est, iure Episcoporum Abbatumque instituendorum, quod nunquam

R R r remis-

remissurum statuerat, in perpetuum in manus Ostiensis Episcopi Lamberti, qui post Papa Honorius III. dictus est, maxima humilitate dimisso, cuius resignationis verba hæc fuerunt.

Ego Henricus Dei gratia, Romanorum Imperator Augustus, pro amore Dei, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & Callisti Pontificis, & pro salute anime mee, dimitto Deo, & sanctis eius Apostolis Petro & Paulo, & sanctæ catholicæ Ecclesiæ, omnem inuestituram per anulum & baculum, & concedo in omnibus Ecclesiis fieri electionem, & liberam consecrationem. Possessiones & regalia beati Petri, quæ a principio huius discordiæ usque ad hodiernum diem, siue tempore patris, siue etiam meo ablata sunt, quæ habeo, eidem sanctæ Romanæ Ecclesiæ restituo, quæ autem non habeo, ut reddantur fideliter adiuvabo: & do veram pacem Callisto, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & omnibus qui in parte ipsius sunt, vel fuerunt, & in quibus sancta Romana Ecclesia, auxilium postulaverit bona fide iuvabo.

Et altera vero parte Legati Pontificis, pro Pontifice ita iurarunt.

Ego Callistus servus servorum Dei, dilecto filio Henrico, Dei gratia Romanorum Imperatori Augusto, concedo electiones Episcoporum, & Abbatum Teutonici regni, qui ad regnum pertinent in presentia tua fieri absque simonia, & aliqua insolentia: ut si qua inter partes discordiæ emergerit, Metropolitanis, & provincialium consilio, vel iudicio, sancti parti assensum & auxilium præbeas. Electus autem regalia per seipsum accipiat. De quibus però querelam ad me detulens, pro rationis officij mei auxilium meum præstabo. Do tibi veram pacem, & omnibus qui in parte tua sunt, vel fuerunt, tempore huius discordiæ.

Concilia quattuor celebravit in Patriarchio Lateranensi Romæ tria, & alterum, quod & primum fuit, Remis in Gallia anno 1119. Patrum 426. à Gelasio II. prius indictum, pro schismate tollendo: secundum anno eodem Romæ, 900. Patrum in quo de recuperatione terræ Sanctæ actum: tertium anno 1122. in quo pax præstata inter Sacerdotium & Imperium inira: quæ & confirmata est periculosoque schismati finitus impositus anno sequenti in Concilio maximo Lateranensi Episcoporum & Abbatum quasi mille. Scripsit nonnulla opuscula, de quibus vidi subiecta:

De Miraculis S. Iacobi Apostoli Hispaniarum protectoris lib.

I. qui excusus est in 4. & eorum maxima pars reperitur

item apud Vincentium in speculo lib. 26. a capite 30. ad 41.

Epistolarum ad diversos, lib. I.

De obitu & vita sanctorum, lib. I. cuius nonnulla fragmenta

ex bi-

ex bibliotheca Casinensi excerpta, apud me extant MSS.
Fertur & illius esse liber ille, qui intulatur, *Theſaurus pau-*
perum. *Guſtavius Tyrius de bello ſacro lib. 1. c. 13. Otho Friſingenſis, lib. 7. c. 16.*
Platina, Paniniuſ, Volaterranuſ, Langiuſ in chronicon. Ciriſenſi, &
alijs inſinui.

INNOCENTIUS III.

Oſtaur Natiuitatis Diuæ Virginis Mariæ institu-
tor: Pileique purpurei Cardinalicij in-
uentor, & auctor.

Emblema I. per imaginem mulieris parturientis
in tabula depictæ, ſignificatum:

iuxta illud,

Celebrabit ſolemnitatem eiſ ſeptem diebus, per an-
num. Leuit. 23. Cap. XXII.

INNOCENTIUM III. Genuenſem, monachu m
Fructuarienſem Benedictinu, in inferioribuſ ra
mi huiuſ partibuſ, Pontificiſ habitu tabulam ma-
nibuſ geſtantuſ, depictu, cum exquiſita doctri-
na, cuiuſ illuſtria exſtant monimenta ipſiuſ ſcrip-
tiſ immortalitati conſecrata, atque inſignuſ pie-
taſ; tum vero præſtantia in Rempubliam Chriſtianam merita, af-
ſiduique & indefeſſi laboreſ. v. pote quod anno 1245. Concilio
XIII. Vniuerſali Lugduni coacto, in quo de recuperanda terra San-
cta, S. Ludouico Franciæ Rege, quinquæ huiuſ expeditionuſ Duce,
ſcituſ, Fridericuſ II. Imperatoreſ in gentibuſ, ac neſariuſ crimini-
buſ oneratuſ, de ſacri conſeſſu ſententiâ, prioruſ cœtu extermini-
nauerit, illique ſacroruſ communitate interdixerit, ac iuſ, nomen-
que Imperij, & Regni abrogauerit, hominibuſ illi ſubiectiſ iuſſu-
randi vinculo, ac religione ſolutiſ; *Conc. Lugdunſe, Platina*
Paniniuſ, & alijs: quod Regnuſ Neapolitanuſ Pontificij ſolij Im-
petio adiecerit; Ubertuſ Folietuſ, libro quarto, hiſtor. Genuenſiſ,

R R r 2 quod

quod Ordinem Crucierorum approbauerit. *Panvinus in chron. eccl.* quod Edmundum Episcopum Cantuariensem; Gulielmum Episcopum Birocensem; Stanislaum Cracouiensem Episcopum, & Petrum martyrem, in Sanctorum numerum retulerit: *Volaterranus lib. 22. antropi.* quod Aſcelinum eiusdem Ordinis Prædicatorum religiosum, cum sociis tribus, ad Tartaros ad Christianismum invitandos, miserit. *Vincentius lib. 3. c. 51.* quod Hugonem illum virum doctissimum, primumque Concordantiæ Biblicæ auctorem, primum ex Prædicatorum Ordine Cardinalem creauerit: *Panvinus, & Sixtus Senensis, lib. 4.* (Alii hanc laudem tribuunt D. Conrado, monacho Halberstadenſi Benedictino, qui illud opus perfecisse dicitur, adiutus opera quingentorum aliorum Monachorum, & universis coenobiis euocatorum, hortatu tamen præfati D. Hugonis, qui ideo primus eius auctor reputatur) multa que alia fecerit & instituerit tanto Pontifice digna, clarum & memorabilem faciunt; verum enimvero actio illa quæ in laudem Virginis maris (cuius intuitu fabulam illam lapideam imagine Natiuitatis eiusdem Virginis decoratam manibus tenet; ab eo constituta est, ut octava Natiuitatis eiusdem in Ecclesia Dei quotannis solenniter celebraretur, sola enim hæc laus Ordini Benedictino deesse videbatur ad honorem & cultum tantæ Virginis promouendum, super omnia laudabilem & eximium reddidit. Causa autem huius instituti hæc fertur, quod cum S. R. E. Cardinales ob multiplices Fridericus Imperatoris insidias, post mortem Cælestini III. de eligendo Pontifice inter se conuenire non possent, iamque Apostolica, sedes viginti ferè & uno mensibus rectore caruisset, ad misericordiam Reginam conuersi voto uenerunt, se eius Natiuitatis Octauum diem præcepturos, si à filio suo summo omnium Pastore, Pastorem libi precibus impetraret. Quod cum ex animi eorum sententia successisset, Innocentius qui unus exuocantibus fuerat, ut voto satisfaceret primo sui Pontificatus anno, eundem Octauum Natiuitatis diem pio decreto celebrari præcepit, & quoad uixit deuote celebravit. Quod ab eo sic acceptum, in hodiernum manet. *Platina in eius vita, & alij quidam recentiores, qui ab eo acceperunt.*

Emblema II. In Pileo Cardinalicio repræsentatum.

Nam Cardinales Ecclesiæ

Sunt pro muro à dextris, & à sinistris.

Exodi 14.

NEC MINVS illustrem fecit, quod anno sequenti 1244. Lugdani in Concilio generali, duodecim ex optimo quoque in Collegium Cardinalium coaptatis, eius sacri confessus Ordinis viros, Equo publicè uehi, & insuper Galero rubente insigniri constituerit. non solum vt à cæteris inferioribus sint conspicui, sed ut admoneantur pro fide Catholica, & Christiani populi salute, ac Ecclesiastica libertate tuenda, quæ non modicum à Friderico II. Imperatore tunc temporis impugnabatur, paratos esse debere, ut sanguinem effundant. Quod eius institutum repræsentatur in Cardinalicio illo Pileo, qui in sinistra parte conopæi, tabulæ quam manibus præfert, depictus est. Et de reliquis equidem huius Ordinis insignibus, à posterioribus Pontificibus non Monachis excogitatis, ut ueste purpurea, & huiusmodi, lans illis debetur, à quibus sunt inuenta; at huius sacri punicei Pilei primum usum, quippe qui à Pontifice, Monacho Ordinis S.P. Benedicti excogitatus est, S.R.E. Cardinales, eidem Benedictino Ordini acceptum ferre tenentur. *Platina, Panuinus, Volaterranus lib. 2.2. & alij omnes recentiores.*

Scripsit multa, maxime in Iure Canonico, in quo adeo excelluit, vt splendor Canonistarum sic appellatus; eius autem opera hæc feruntur, Contra Petrum quendam de Vineis, qui Imperij, & aliarum rerum omnium arbitrium Imperatori tantum adscribebat,

De auctoritate Pontificis, & imperij iurisdictione lib. 1.

Regula Clarissarum, lib. 1. Forma uitæ ordinis.

Vita Sancti Gulielmi Episcopi Briocensis, quem ipse canonizauit, lib. 1.

Antentica, lib. 1.

Epistolarum ad diuersos, lib. 1.

R R r 3 Appa-

Apparatus super Decretalibus, lib. 5. qui excusi sunt Venetijs anno 1495. in folio, & alibi aliquoties: nouissime uero commentaria eiusdem in quinque libros Decretalium, necnon in Decretales per eundem editas, à Petro Vendrameno, ad ueterum & recentiorum exemplarium fidem collata, & ab innumeris erroribus repurgata, cum annotationibus quamplurimum Iuriscōsultorum, Venetijs apud Bernardinum Maiorinum anno 1570. in 4.

Accessit Index, cum nouis summarijs, & Margarita Baldi de V. baldis Perusini, Francofurti 1570. in fol. & Lugduni 1578. in folio.

CLEMENS VI.

Iubilei anni remissionis quinquagesimi institutor, & Ciuitatis Auinionensis pro Ecclesia emptor.

Emblema I. in malleo & Ecclesia repraesentatum.

ipse enim

Sanctificauit annum quinquagesimum, & vocauit remissionem cunctis habitatoribus terre, ipse est enim Iubileus. Levit. 25.

Cap. XXIII.

INTER omnes actiones quas fecit Clemens VI. ex Monacho Pontifex, nulla illustrior & laudabilior illa, qua Pontificis summi habitu, malleum dextra tenentis, & portam Ecclesie ante se constituta se percutere uelle demonstrantis, cernitur. Hac enim significatur ipsum post Bonifacium VIII. qui Iubileum plenarie remissionis & indulgentie omnium peccatorum, centesimo quoque anno primus Romæ instituerat an. 1300. propter breuitatem uitæ humanæ, ipsius Iubilei annum centesimo, ad quinquagesimum quæque annum, an. 1350. reduxisse; ut quod carnaliter olim apud Hebræos gerebatur, hoc in animabus nostris spiri-

spiritualiter fieret. Id cum omnes testentur, tum maxime probat au-
tor quidam innominatus in subsequentibus versibus, rythmi po-
tius quam metri formam habentibus, qui per me in Bibliotheca
nostra S. Benedicti reperti, digni nisi sunt, licet barbari uideantur,
qui hoc loco reponerentur.

De Iubileo carmen.

Stellifer erutilat iam grandi scemate mundo,
Nam renouans animam, quod constat nata secundo,
Instar habens Aquile, quod rexistis penetrando
Pana gehennalis ruit, ob hoc corde parato
Vestigium Petri perat, is mex sorde fugato
Expleat insontes, ibi sat ter quinque diesue,
Numinis in laude, tibi quærens xenia suaue.
Papa Clemens Sextus fuit huic translator eiusdem
Fretus ope Comitum tulit, & gaudia tandem
Sub salutiferum; nam seruus libere quondam
Præmia continuit, quoniam liber suenerat idem
Omnibus extersis, tum uernans corruat ætas,
Sub satir indicio dum flores umbra uanesceas.
Ergo celer propera, ne captus mortis in hora,
Adueniam grandem sine labe mentis ab ora.
Annellus uehitur nouum quadragies affans
Conscius hic (quater millenis inbilat instans.
Papa Nicolaus dum regnat metricus quintus,
Presulis in throno, sed Cæsaris arida uirtus.

Cæremonia autem sanctam Iubilei portam aperiendi est huius-
modi. In Vigilia Natiuitatis Domini Pontifex Pontificalibus indu-
tus, primam ante Altare quod non longe ab ipsa porta fabricatum
est, genuflexus hymnum, *Veni creator* imponit; quo dicto surgens,
cum ministris sibi astantibus, uersus portam sanctam eundem hym-
num prosequendo progreditur: ad quam cum peruenierit, antequam
malleo argentino, uel æneo, quem manu tenet ipsam feriat dicit
versum.

Vers. Aperite mihi portas iustitiæ; respondentibus omnibus
Resp. Ingressus in eam confitebor Domino.

Quo dicto semel portam percutit; deinde eodem modo usque
tertio facit dicens ante secundum ictum,

Vers. Introibo in domum tuam Domine;

Resp. Adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo.

R R r 4 Et

Et ante tertium. *Vers.* Aperite portas quoniam nobiscum est Deus.
Resp. Qui facit uirtutem in Israel.

Quo finito, tunc Pontifex Mitra deposita, & malleo maiori Pen-
 tentiario consignato, in loco sibi deputato erectus & stans dicit,

Vers. Domine exaudi orationem meam.

Resp. Et clamor meus ad te ueniat.

Vers. Dominus uobiscum.

Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Oratio.

Actiones nostras quasumus Domine aspirando præueni, & adiuvando
 prosequere, ut cuncta nostra oratio, & operatio à te semper incipiat, &
 per te cæpta finiatur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.
 Interim uero dum hæc dicit aperitur Porta, qua aperta antequam in-
 tret dicit.

Vers. Hæc dies quam fecit Dominus.

Resp. Exultemus & lætemur in ea.

Vers. Beatus populus tuus Domine.

Resp. Qui scit iubilationem.

Vers. Hæc est porta Domini.

Resp. Iusti intrabunt in eam.

Vers. Domine exaudi orationem meam.

Resp. Et clamor meus ad te ueniat.

Vers. Dominus uobiscum.

Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Oratio.

Deus qui per Moysen famulum tuum populum Israelitico annum labi-
 lei, & remissionis instituiisti, concede propitius nobis famulis tuis, labi-
 lei annum hunc, tua auctoritate institutum, quo portam hanc populo tuo
 ad preces tue Maiestati porrigendas ingredienti, solenniter aperiri
 iuisti, feliciter inchoare, ut in eo uenia, atque indulgentia plena remis-
 sionis omnium delictorum obtenta, cum dies nostre uocationis adueniat,
 ad cælestem gloriam perfruendam, tue misericordie munere perducamur.
 Per Christum Dominum nostrum: Amen.

Tunc Pontifex acceptis in dextra manu Cruce, & in sinistra co-
 reo accenso, portam ingressurus imponit canticum, Te Deum lauda-
 mus: quo decantato, decantantur & Vesperæ, & ijs finitis omnes
 ad sua redeunt.

Volateranus lib. 2. 2. Sabellicus Enneadis 9. lib. 8. Panninus de septem ce-
 clesiis Romæ, & alibi, Genebrardus, lib. 4. chronologia, & alij infirm.

Emblema II. in Ciuitate designatum.

Prævaluit, enim, amplificare ciuitatem. Eccles. 50.

N sinistra etiam manu Ciuitatem gestare videtur, qua innuitur ipsum ad sacrosanctæ Ecclesiæ Romanæ opes augendas, Ciuitatē Auinionensem Pontificis Romani tunc temporis sedem, à Regina Neapolis Ioanna, emisse, quæ ab eo tempore in perpetuum Pontificii uiris facta est. *Platina, in eius vita, & alijs ab eo desumentes.*

De reliquis eius actibus non loquor, ut de doctrina eius pauca disserere valeam. Theologiæ enim, & DD. Doctor cum esset, & supra omnia facundissimus & eloquens, unde etiam audientes sæpius in admirationem inducere solebat, multa scripsisse fertur, de quibus tamen pauca ad manus meas peruenerunt; præcipua hæc sunt.

De canonizatione S. Iuonis, quem ipse in SS. numerum retulit, lib. 1. qui sæpius excusus est, & nouissime cum surio tomo 3. die 19. Maij.

De approbatione Caroli Regis, lib. 1.

Sermonum, lib. 1. Collationum, lib. 1.

Epistolarum ad diuersos, lib. 1.

Fecit & Missam pro mortalitate, *Recordare Domine testamenti tui.*

Vidi & ego Romæ in Biblotheca Vaticana, Epistolarum, & Decretalium eius multa uolumina MSS. quæ reseruantur in cubiculo secretiori, quod est ad sinistram partem ingreditibus Bibliothecam.

Alia si quæ scripserit, ut uerisimile est, necdum uidi.

S. V R B A N V S V.

Sanctorum Caputum Apostolorum Petri, & Pauli
reperor, & memoriae Agnus Dei instaurator.

Emblema I. in capitibus in catino de-
pictis demonstratum.

scriptum enim erat

Descendet de capite vestro, corona gloria vestra.
Ierem. 13. Cap. XXIII.

LAVDITVR hic Ramus memoria, & effigie S. Vrbani huius nomini quinti, ultimi ex Ordine Monastico Benedictino nigrorum, Pontificis Maximi, cuius manus ornantur catino in quo Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli capita depicta sunt. Cum enim sub S. Leone III. Pontifice, anno circiter 850. Vaticanus à Saracenis captus fuisset à S. Petri Apostoli Ecclesia vastaretur, capita Sanctorum Apostolorum à quibusdam pijs Sacerdotibus ne raperentur tuac abscondita, postmodum inueniri non potuerunt: unde factum est, ut propter eorum memoriam, honor, qui eis prius exhibebatur in diuturnitatem venerit. Quod ipsum attendens hic Sanctus Pontifex, quarto sui Pontificatus anno qui erat à Christo nato 1366. Avinione discedens, Romam perrexerit, ut si quoquo modo posset, tantorum mundi Principum deposita reperiret. Italiae adeunda causa illi à quibusdam fuisse traditur, ut terram ipsam suo interuentu pacaret; sed cum ipsa terra tum maximè quiesceret, alia uisendi Italiae occasio exoptanda, nimirum, ut dixi, ne Sanctorum Apostolorum capita in abscondito diutius laterent. Romam igitur ingressus, Sacrum sollemniter celebravit, ieiunia instituit, processiones fecit, & Calvarias præfatas diu quæsitæ, & tandem repertas in sancta Sanctorum sacello neglectas, oculis argenteis operuit, & inclusit, ac ad aram maximam Lateranensis Basilicæ multa cæremonia collocavit, ubi in bi-diurnum uisuntur, cum stans sollempnibusque diebus populo spectandæ proferuntur. Romæ etiam constitutus Ordinem Divæ Brigide

de tunc nouum uirorum, ac mulierum comprobant. Et Roma Aui-
monem rediens Iesuatorum Ordinem Senis Tusciae ortum suo di-
plomate roborauit. *Platina in eius. vita; Meyerus lib. 13. annal.*
Flandria: Rosieres tomo 5. Stemmatur Lotaringie, & alij.

Emblema II. per figuram Agni refiguratum.

iuxta illud

Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Ioan. 1.

VMVS Pontifex Christi in terra uicarius, primo
sui Pontificatus anno, & quolibet septennio, con-
secrare solet solēni benedictione, orbiculos quos-
dam cereos, quos à figura impressa uocat, Agnus
Dei, adhibito sacro chrismate, multisque insigni-
bus ceremonijs. Horum autem orbicularū quis
primus auctor fuerit ignoratur. Antiquam tamen esse eorum con-
secrationem ex hoc conijcio, quod ut narrat Gulielmus Durand, in
ration. diuin. offic. li. 6. c. 79. S. Gregorius I. Papa, oleum in eis infun-
di iussit; & Leo Papa III. qui ante octingentos annos uixit eius-
modi orbiculum, seu Agnum Dei, Carolo Magno Imperatori, pro
magno munere misit, ut testator Andreas Frusius societatis Iesu,
in carmine suo prolixo de Agno Dei, sic inquit;

Ante octingentos ferme, Leo tertius annos,

Optimus exhibito munere testis adest.

Carolus hoc Magnus, magna pietate recepit,

Thesaurum ut reputans celiis esse datum.

Post Leonem III. Cuiusmodi Agnorum Dei memoria quasi de-
perdita, eam renouauit S. Urbanus noster (cuius etiam causa Agnū
Dei, ut reuocamus Crucis signum ferentem, brachioq; sinistro inhe-
rentem, gestat) qui primo Pontificatus sui anno (ut aiunt) multos
cereos orbiculos benedixit, & consecrauit, multa precatus à Deo
concedi illis qui animo deuoto hos Agnos Dei consecratos penes
se haberent, aut eis uterentur terra, mariue; nonnullosque Con-
stantinopolitano Imperatori Ioanni transmittens, sic eum inter cē-
tera affatur.

Balsamus, & Cera munda, cum Chrismatis rnda
Constituunt Agnum, quod munus do tibi magnum,

Fonte

Fonte velut natus per mystica sanctificatus,
 Fulgura desursum pellit, & omne malignum.
 Portantem mundè, saluat de fluctibus undæ;
 Pregnans seruatur, siue ira partus liberatur;
 Peccatum frangit, vt Christi sanguis, & angit;
 Dona defert dignis, virtutem destruit ignis;
 Morte repentina saluat, Sathanaq; ruina;
 Si quis honorat eum, retinebit ab hoste trophæum,
 Pars valet, ac minima, quantum valet integra tota.

Quanta ergo deuotione, & reuerentia hi orbiculi summi Patris benedictione consecrati, portari debeant, ex præfatis verbis clare intelligimus, Sed hoc calamitate, propter eorum multitudinem nimiam ita uiluerunt apud quosdam, qui sancta sancta tractare nesciunt, ut potius ad ostentationem, quod scilicet aurum, argento, vel cristallo inclusi sint, quam ad pietatem gerantur. Quod ipsum deploramus idem R. P. Frusius in eodem poemate supradictio, sic statim sequitur:

Urbanus Quintus similem post consecrat Agnum,
 Quem Bisantinus ferre Monarcha cupit.
 Excipitur populi occursum cum supplice pompa,
 Atque triumphantis mœnia more subit.
 Rarius ergo fuit donum, vt preciosius esset,
 Diuinum, plus quam Pontificale quod est.
 Ab nimia id deinceps uilescere copia fecit,
 Vulgare, ac leue fit, quod leue uulgus habet.

Et cætera quæ sequuntur. Scripsisse fertur nonnulla erat enim vir egregiæ eruditionis, & DD. Doctor, sed præter nonnulla volumina epistolarum eius Decretalium, quæ in præfato secretorum cubiculo Bibliothecæ Vaticanæ asservantur MSS. nihil aliud uidi.

RAMVS SECVNDVS

Continens

OPITVLATIONES,

id est

S. R. E. Cardinales.

669

S. P E T R V S

Diaconus Cardinalis, Operum S. Gregorij I.

Papæ defensor.

*Testimonia enim credibilia facta sunt nimis. Psal. 92.**Cap. XXV.*

IN SECVNDO Cardinalium Opitulorum Ramo primus occurrit S. Petrus Romanus, ex Monacho S. Andreae Romæ, ordinis S. Benedicti, Congregationis primæ Specuensis Benedictinæ S. R. E. Diaconus Cardinalis, qui Cardinali habitu librum oclusum cui Columba insidet manibus tenentis depictus est. Sed cur ita? quod Spiritum sanctum in specie Columbæ S. Gregorio ad populum uerba faciente super caput eius uerbis in aures eius infundentem uiderit; & eo mortuo, quibusdam aemulis illi detrahentibus, quasi prodigus thesauros ecclesiæ dissipasset, & in uindictam libros eius comburentibus, uiriliter se apposuerit, & mortis suæ miraculo, sanctissimi magistri sui opera ab incendio seruauerit. Aemulis enim ad hanc sententiam deductis, ut secretum quod de S. Gregorio niderat reuelaret, & iurando firmaret; quo dicto si statim ipse moreretur à librorum combustionibus cessarent; si uerò superstes existeret, ipsum cum libris

libris omnibus incendio concreverent: ipse Dalmaticis indutus, librum Evangeliorum in manibus gestans eorum populo astitit, & secretum Columbar omnibus qui aderant prandit; quod mox ut tactis Evangelijs iuramento asseruit tanto à dolore mortis inven- tus est extraneus, quanto fuerat à falsitate alienus. Hoc viso mi- raculo æmuli à librorum exustione destiterunt, & sancti viri cor- pus anno Domini 605. die 12. Martij, iuxta Magistri tumulum sepe- lientes, ipsum uti sanctum venerari cœperunt. *Joannes in vita S. Gre- gorij Papa. Vincentius in speculo lib. 22. c. 107. Petrus in catalogo lib. 3. c. 193. & alij tam recentiores, quam ueteres.*

S. H V M B E R T V S.

Qui Græcos ad fidei unitatem sua sapientia
reduxit.

scriptum est enim

*Qui converti fecerit peccatorem ab errore via sue,
liberabit animam eius à morte. Iacobi 5.*

Cap. XXVI.

EODEM quo S. Petrus habitu, librum apertum in manibus gestans apparet S. Humbertus, ex mo- nacho Tullensio, ordinis S. Benedicti S. R. E. Epi- scopus Cardinalis Sylvar candida; Vir enim in scripturis divinis eruditissimus cum esset à Leo- ne Papa IX. Constantinopolim missus, an. 1034. in Constantinopolitana enim Ecclesia Romana reconciliaret, & Gre- corum hæres confutaret tanta maiestate; & uerborum facundia de fide sacrosancta coram Imperatore disseruit, ut & Michaelem Con- stantinopolitanum, & Leonem Aridanum Episcopos, confunderet, Nicænamque Pædagogium monachum in præsentia Imperatoris, & prælatorum Episcoporum librum suum, quem contra Romanam Ecclesiam conscripserat, anathematizaret, & manu propria combu- rere coegerit. Quicquid autem disputando dixit, lætulo ser- mone, sub nomine Romani, & Constantinopolitani, conscriptis di- logorum more, quæ eius scripta aliquando Leoni IX. attributa ex-
culâ

cola sunt cum alijs eiusdem Pontificis lucubrationibus Coloniae anno 1569. in fol. cum operibus S. Leonis Papae 1. Non modicam etiam nauavit operam, ut Siculos, quorum Archiepiscopus primum factus fuerat, aequam Cardinalis à paganismo ad fidem Catholicam reduceret. Ut testatur reliquit Tritemius de uir. ill. Ord. S. Ben. lib. 2. c. 89. à quo, & ea Lerus Osiensi in Chron. Cas. lib. 2. c. 8. 9. Plat. lib. 2. c. 3. 2. & alijs hæc desumpta sunt.

S. BERNARDVS,

Libertate Ecclesiae vindicata, Henricianam
hæresim propulsauit.

hic

Irrita fecit signa Diuinorum, & ariolos in furorem vertit. Isa. 44.

Cap. XXVII.

IN SUPERIORIBVS Rami folijs (diuiditur enim hic in tres ordines) S. Bernardus de Vbertis, Florentinus Monachus, Abbas, & Generalis Ordinis Vallis Vmbrosæ, sub regula Diui Patris Benedicti militantis, Cardinalis habitu, fuit enim eius collegij Presbyter tituli S. Chryslogoni, Arma Romanæ Ecclesiae (sunt illa duæ clauēs, una aurea, alia argentea, cætera aurea colligata, in cæruleo æquore) manibus gestantis, conuolare nistur. Missus namque à Paschale Papa I. Parmam, & Legatus per Italiam factus, ad hæresim quandam, (Henriciana illa vocabatur ab Henrico Imper. illius auctore, qui libertatem Ecclesiasticam, & Pontificiam auctoritatem euertere nitebatur) tunc malefcentem tollendam, munus sibi impositum strenue impleuit, & auctoritate, ac miraculis, Ecclesiae libertatem, & immunitatem egregie defendit, hæresimque exortam, si non ex toto, maiori tamen ex parte, prout potuit sustulit.

Quibus

Quibus de causis ab Urbis Parmensis populo in pastorem postu-
tus eisque datus, multis annis populum sibi commissum, omni-
que Lombardiam, Aemiliam, & Aethuriam, pacifice rexit, & tan-
dem miraculis coruscus in Domino obdormiuit anno 1133. die 4.
Decembris. *Tabula Vallis Vmbrosæ ad me transmissa. Volaterranus
anthropologie, lib. 21. & nonnulli alij recentiores.*

S. PETRVS IGNEVS

Florentinorum à Simoniaca labe ignis
testimonio liberator,

qui
In medio ignis non est aestuatus. Eccles. 51.

Cap. XXVIII.

NEODEM rami ordine sequitur S. Petrus cogno-
mento Igneus, qui custos ab initio pecoris inter
Monachos Vallis Vmbrosæ, erat enim illius or-
dinis religiosus, factus ex uilissimo officio ob
tutem Abbas Ficeclensis, & deinde ad Cardina-
latum usque prouectus, signa sanctitatis, uana
prodigiaque monstrauit. Inter quæ illud magi-
sum fuit, quod iussu magistri sui S. Ioannis Gualberti, ut os tende-
ret Simoniacam labem, quæ Episcopum omnemque ciuitatem in-
uaserat, Deo inuisam, ignem in medio succensum, spectante po-
pulo, nudis pedibus miraculosæ incolumis transierit, Præfalemque
& populum Florentinum ab hac peste liberauerit, ut ex eius sym-
bolo, quod est insigne Florentinum, filium scilicet rubrum in can-
dido clypeo, aperte colligitur. Ab huius rei euentu exinde Ignatus
cognominatus est. *Vita S. Ioannis Gualberti, & alij Neoterici.*

D. ALBERICVS

Berengarianæ Hæresis explosoꝝ mirificus.

qui

*Conuertit sapientes retrorsum, & scientiam eorum
stultam fecit. Isa. 44. Cap. XXIX.*

RAMI medium in Cardinalitio habitu ornare conspicitur Donnus Albericus monachus cœnobij Casinensis, & S. R. E. Cardinalis Diaconus, qui non sine magno, & mirabili mysterio Venerabilis Sacramenti Altaris figuram in manibus deferre videtur. Eius enim temporibus, Synodo in vrbe Roma congregata, anno 1059. contra Berengarium Ecclesiæ Andegauensis Diaconum, Corporis, & Sanguinis Domini in Sacramento Altaris præsentiam denegantem, cum nullus eius obiectionibus resistere ualeret, solus Albericus noster ad Concilium euocatus, acceptis unius hebdomadæ inducijs Christiana plane audacia audacter se opposuit, & prædicto temporis/spatio librum aduersus eundem de Corpore Domini, sanctorum Sanctorum Patrum testimonijs obfignatum, & roboratū addidit, vt omnes eius assertiones omnino destruxerit, eternæq; obliuioni tradiderit, & Domini sui causam tuitus egregiè iure tanti Sacramenti fautor, & defensor dici promeruerit. Scripsit, & alia multa, quorum præcipua hæc feruntur:

De Virginitate Sanctæ Mariæ, lib. 1.

De electione Romani Pontificis, lib. 1.

Contra Henricum Imperatorem, lib. 1.

De Musica dialogus vnus.

De diuersis dictaminibus, & salutationibus, lib. 1.

De dialectica, lib. 1.

Passiones Sanctorum Modesti, & Casarij.

De visione sua, lib. 1. Quia nonnulli: reperitur hic MS. apud

D. Timotheum monachum S. Placidi Messanæ.

Vita S. Dominici Abbatis:

Vita S. Scholasticæ Virginis; Tempore quo Iustinianus. est

apud me MS.

SS f De

De eadem homilia : Audistis fratres charissimi. est apud me MS
Hymni de Paschate ; de Ascensione ; de S. Cruce ; de die Iudicii
de pœnis inferni ; de Assumptione B. Mariæ tres ; de S. Paulo ; de
S. Apollinare ; de S. Scholastica, de qua & uersus nonnullos edidit
& de S. Nicolao . Rythmi de gaudio Paradisi ; de die mortis ; de
de Monachis, ad Petrum Ostiensem Episcopum . Epistolarum ad
diuersos, lib. 1. Et alia quamplura quorum titulos necdum uidi .
Floruit anno 1056. & quod excirrit . *Leo Ostiensis in chron. Cap.
lib. 3. c. 33. Petrus Diaconus de uir. ill. mont. Cap. c. 21. & alij recentiores.*

D. G V I D O.

Pius Ceremoniarum pulsationis campanulæ an-
te Venerabile Sacramentum, institutor.

qui
Dare fecit sonitum in incessu suo, & auditum fa-
cere sonitum in templo in memoriam filijs gentis
sue. Eccl. 45. Cap. XXX.

Sed quid dicemus de eo, qui in eodem Rami mo-
dio Cardinalis habitu, tabulam Sacerdotis celi-
brantis, & Sacrosanctam Hostiam eleuantis, mi-
sterio decoratam, manibus tenentis proxime Al-
bericum insequitur ? Duo enim, eaque hæcenus
inaudita, sua sancta inuentione ecclesiæ beneficia
intulit . Missus namque aliquando Coloniam, ut Ottonis electorem
confirmaret, optimam illic consuetudinem induxit, eamque suo præ-
cepto firmavit (Legatus enim erat Pontificis à latere) uidelicet ut
ad eleuationem Hostiæ sacrosanctæ, omnis populus in Ecclesia con-
stitutus ad sonitum Campanulæ, quam hac de causa altari affigenda
fuit, ueniam peteret, sicque usque ad Calicis, benedictionem prelati
tus iaceret . Præcepit etiam idem Cardinalis, ut quotiens Venera-
bile Altaris Sacramentum ad infirmum deferendum esset, scholasticus
siue campanarius, sacerdotem præcedens, per nolum illud proce-
deret, sicque omnis populus, tam in plateis, quam in domibus Chris-
tum transeuntem adoraret . Quid hæc inuentione gloriosius ? Quid
hac consuetudine laudabilius ? Quid hoc sanctius institutum ?

et usque modo in Ecclesia permanet, & in Veteri Testamento fuerat adumbratum? Præceperat enim Deus Moyse, ut in ueste Summi Pontificis, tintinabula malogranatis misceret, ut sonitu eorum populus agnosceret Sacerdotis in sanctuarium Domini ingressum, & egressum. O quam uerè prophetauit Esaias cum diceret de filijs Patris nostri Benedicti sanctissimi: *Non laborabunt frustra, neque generabunt in conturbatione, quia semen Benedictorum Domini est, & Nepotes eorum cum eis.* Nepos enim spiritali quadam consanguinitate S. P. Benedicti iure dici potest hic sanctissimus uir, & Cardinalis Guido (illud est namque nomen eius) qui monachus Ordinis Cisterciensis factus (quæ religio, tertia fuit ex filiabus dicti S. P. nostri) doctrina postmodum, ac uirtute Abbas Cisterciensis, totiusque illius ordinis Generalis, & demum S. R. E. Diaconus Cardinalis renunciari meruit, quod munus quam egregie adimpleuerit docent Legationes eius quas pro Ecclesiæ sacrosanctæ negotijs obijt. Claruit anno Domini 1180. obiitque anno 1220. *Frater Casarius, Heribachensis Monachus Ordinis Cisterciensis, illustrium miraculorum, lib. 2. c. 51.*

S. PETRVS DAMIANVS.

Mediolanensium à schismate ad Ecclesiam

Catholicam reductor magnificus.

Homini enim bono in conspectu suo dedit Deus sapientiam, & letitiam. Eccles. 2.

Cap. XXXI.

MENs hæret, penna diffuit, manus riget, cum de S. Petro Damiano monacho, & S. R. E. Cardinale Episcopo Ostiense, qui tertij ordinis præsentis Rami, primum locum occupat, dicere cogito. Tantus enim fuit, ac talis, adeoque sanctæ Ecclesiæ utilis, & necessarius, ut à quo factorum suorum principium sumam ignorem. Eruitione ejus & facundia ex eius pluribus scriptis, quæ & hodie supersunt, nota est. Sanctitas, cuius insigne fuit, quod diu Cardinalis, & Episcopi Ostiensis munere functus, denique petrus ejus uiræ,

SSf 2 Na-

Nazianzeni exemplo, ad pristina se recepit monachorum studia, in
 ins etiam facti ratione luculento scripto reddidit, orbus manifesta.
 Tacebimus ergo? Absit. Restat enim, & factum illud insigne: pro
 quo hic Cardinalis habitu adpictus cernitur, Arma Episcopatus
 Mediolanensis in manibus ferens. Sunt autem illa manus hominis
 flagellum ex resticulis aureum tenens in sanguineo æquore. Nico-
 laus namque Papa II. Rempublicam compositurus, quæ maximè
 præturbara calamitatibus, plurimum quatiebatur, anno 1059, Pe-
 trum Damianum Mediolanum misit, ut eam Ecclesiam male ses-
 tentem, & tam à ducentis annis à Romana abductam, & dissen-
 pantem, Simoniacæque labe, & Nicolaitarum hæresi infectam, cum
 Romana conciliaret, & in rectam sententiam deduceret. Petrus co-
 uocato in templum populo, ita prudenter. Leniterque eorum ma-
 mos tractauit, ut tandem in eius sententiam discesserint, Apostoli-
 cæque sedi parere nequaquam abnuerint. Primus solennibus ver-
 bis Unido Archiepiscopus id professus est, Simoniacamque, & Ni-
 colaitarum hæresim coram omnibus detestatus: unde Cleri cer-
 nes. Archiepiscopus in terram proiectus, piaculum iniungendi
 postulauit. Cenum annorum Petrus imposuit, idque redimere po-
 se, certa pecunia in singulos annos soluta, uoluit. Clerici diuini
 in uita ieiuniis obligati. Extant de hac re ipsius Petri, qui se Petro-
 torem ubique nominat, ad Nicolaum Papam, & Nicolai ad ipsam
 epistola in lib. 5. his. Rauennatis Hieronymi Rubei, ex quo hæc do-
 sumpsimus. Hanc actionem à Petro Damiano factam confirmat, de
 Paulus Morigia de orig. relig. lib. 1. c. 58. & alij recentiores, diuersi
 tamen modo nonnulli; Gloriam enim omnem reiiciunt in Stepha-
 num Papam X. dictum I X. quem huius reconciliationis auctorem
 faciunt. Sed eorum hanc sententiam sic accipiendam censeo, quod
 camus Stephanum quidem hanc actionem incepisse, sed ob uir-
 nitatem perficere non potuisse, quæ postmodum eo mortuo sic so-
 bentè Nicolao II. eius successore, à Petro Damiano ad perfectam
 reducta est, ut fufissime ostendit ipsæ Petrus in tractatu quem com-
 posuit de reconciliatione Episcopi Mediolanensis Vni donis, qui est
 MS. in bibliotheca Casinensi. Cum autem esset uir in diuinis scrip-
 turis studiosus, & eruditus, & secularium litterarum non ignarus
 ingenio mitis, & acutus, eloquio placidus, & compositus, & ad per-
 suadendum idoneus, multa Opera composuit pijs mentibus ualde
 utilia, quorum nonnulla iam excusa sunt, alia uerò extant suo tem-
 pore etiam excudenda. De excusis subiecta uidi;

De ecclesiastica institutione, & Simoniacæ hæreseos confutatione, lib. 1. qui excusus est Colonie apud Gymnicum, cum trib. Prosperi libris, in 8. Et item in Flandria, sed locus iam excidit, cum alijs eiusdem argumenti.

De excellentia S. Ioannis Baptiste Homilias duas; excusas Colonie apud Gymnicum.

Dominus vobiscum, lib. 1. Id est, Vtrum solitarius oras horas canonicas, debeat etiam dicere, Dominus vobiscum, quando nemo sit qui respondeat; hic impressus est Venetijs apud Zilettum 1572. in 8. in Speculo Missæ; & Romæ, cum alijs scriptoribus de diuinis officijs, anno 1591. in folio.

De Epiphania Domini: Cum natus esset.

Vita S. Mauri Episcopi Celsenæ: Cupientes.

De translatione S. Hilarij Episcopi. Gaudeamus, & exultemus.

De dominica palmarum; Cum appropinquasset.

De S. Eleuchadio Episcopo; Hodierna festiuitas.

De S. Seuerio Episcopo. Audisti fratres. Citat, & alium Molanus die 1. Feb. Sed nondum excusus est.

De S. P. N. Benedicto. Dixit Simon Petrus.

De Cœna Domini. Hodie fratres charissimi.

De Annunciatione Diuæ Mariæ.

De Resurrectione Domini. Postulaui Patrem meum.

De S. Georgio martyre. Hodierna Festiuitas.

Epistola de vita S. Rodulphi Episcopi Eugubini. Domino Alexandro.

De S. Petro Apostolo. Adolescentulæ dilexerunt.

De Sanctis Petro, & Paulo. Hodierna dies.

De S. Apollinare. Hodierna die fratres.

Alius de S. Apollinare. Apostolici Martyris.

Alius de eodem. Audiuius hodie.

De S. Cassiano Martyre. Admirabilis.

De Assumptione B. Mariæ. Hic totum decurrat.

Sapphicus hymnus de eadem; item, & alij versus, & rythmi.

De S. Bartholomæo Apostolo. Lætatur, & gloriatur.

De S. Victore. Hic ille magnus.

De S. Michaele Archangelo. Circa rerum cardinem versamur.

Sermones,
qui omnes
excusi sunt
Colonie
in uitis

De S. Fidele Martyre, sermo historicus.

18. Octobris. Nostis fratres charissimi.

De eodem Hymnus.

De S. Martino Episcopo. Nobilis ille confessor.

De S. Andrea Apostolo. Hodie fratres charissimi.

De S. Nicolao Episcopo. Nicolaus iste meus.

De S. Stephano protom. Adhuc filium Virginis.

De excellentia S. Ioannis Euangelistæ. Hodie dilectissimi.

De eodem. Gaudeamus fratres.

De dedicatione Ecclesiæ tres sermones.

1. Post crucem. 2. Immola Deo. 3. Fecit Deus duo magna.

De quibusdam miraculis tractatus. Cum in meo.

Apologeticum de contemptu seculi, capitibus 33.

De contemptu seculi huius.

Vitam S. Odilonis Abbatis, 1. Ianuarij.

De S. Vitale martyre.

Vitam S. Romualdi Abbatis, 19. Iunij.

De S. Maria Magdalena.

De S. Ruffino Martyre.

Hymnum de eodem.

Vitam S. Dominici Loricati, 14. Octobris.

De omnibus Sanctis.

De S. Andrea, alius ab illo qui est in 7. tomo.

De eodem, Hymnus Sapphicus.

De Vigilia Natiuitatis.

De Natiuitate Domini.

De S. Barbariano Confessore.

Epistolas eiusdem quindecim ad diuersos, impressas uidi Parisijs in folio, in Tomo 7. Bibliothecæ SS. Patrum Margarini de la Bigne.

Sermones

De finali iudicio. Non ignoro quia cum.

De doctrina Nouitiorum. Rudis tyro,

Consolatorius ad ægrotum. Rogasti me.

Ad ambitiosum monachum. Dignas auctori benedi.

De correptione quam sit utilis. Exigis fili.

De Natiuitate Domini. Charitati vestre.

De S. Io. Euang. Quantum autem.

De vigilia S. P. N. Benedicti. Vigiliam egregii.

Sanctorum
Surijs de Ve
netijs in fo-
lio.

Sermo

Episto

Hi om-
ne, &
Cafne

D

I

C

I

I

E

De

Sermones

Epistolas

Hi omnes Sermones, Homiliae, & Epistolae reperiuntur MSS. apud me, & D. Constantinum Monachum, & magna etiam ex parte in Casinensi Bibliotheca, & alibi.

De miraculis S. P. N. Benedicti, lib. 1.

De poenitentia. Pensandum quippe. Sermo.

Contra Simoniacos. Mundi turba turbulenta.

De amenitate, & gaudii uitae aeternae. Ad perennitatis uitae fontem. } Rytmi.

De poenis inferni. O quam dira, quam horrenda.

Epistola de die iudicii. Dilecto fratri Adae. Petrus peccator.

S S f 4 Sunt

De cena Domini. Hodie sacrum Chrisma.

De S. Ioanne Baptista. Hodierna festiuitas.

De S. Antimo mar. Cum beati Antimi.

De SS. Flora, & Lucilla. Gaudemus fratres.

De eisdem. Adest dilectissimi.

De S. Stephano Papa, & Martyre. Audistis hodie.

De S. Donato Episcopo, & Martyre. Adest dilectissimi.

De S. Bartholomaeo Apostolo. Hodierna festiuitas.

De S. Rufino martyre. Nostis fratres.

De Natiuitate Beatae Mariae Virginis. Natiuitas hodierna.

De S. Luca Euangelista. Quia per Euangelium.

De S. Fidele martyre. Nostri fratres carissimi.

Fragmentum sermonis de S. Vitale martyre. Ecclesi-

quido.

Homiliam super Euangelium in die S. Matthaei.

Euangelica lectio.

De silentio. Cum prius exactor.

De spiritali certamine. Si diligenter.

De Sancto Anastasio martyre. Ad pulchrum con-

uenimus.

De disciplina, & obseruatione sextae feriae. Sanctis

fratribus,

Contra vini bibulos, & aquam stomachantes. Mi-

ror dilectissime frater.

Ad fratres Gamugni de Sabbatho ieiunando. Pen-

sualium conductores.

Ad Blancam Comitissam ad dominum conuersam:

Blancae olim.

Sunt apud me MS. & item in Bibliotheca nostra Sancti Benedicti Mantuani.

In Bibliotheca Casinensi uerò, in scamno sexto, ad sinistram, hæc reperiuntur, MS.

Sermo quidam, & Rythmi ad Cadaloum Episcopum.

Disceptatio Synodalis inter regis aduocatum, & Eccles. Rom. defensorem.

Disputatio super quæstione. Si Deus est.

Epistolæ nonnullæ, & alii quidam parui tractatus.

De processione Spiritus sancti, à Patre, & Filio.

Sermo de S. Marco Euangelista.

De S. Alexio Confessore.

De officiis Pontificis.

Epistolæ eius multæ.

De S. Matthæo sermones 3.

De monasterio Casinensi, & quibusdam miraculis ad Deiderium Abbatem.

De bestiis quibusdam, sed principium deest.

Sermo de S. Columba Virgine, & Martyre.

Sermo de elemosyna, & epistolæ eius plurimæ.

Ibidem, in alio quodā libro MS. in membranis, subiecta sunt.

Sermo de S. Bonifacio Martyre.

De S. Ioanne Baptista, duo.

De SS. Donato, & Hilarino.

Hymnus de S. Antimo.

Homilia super Euangelium, Liber generationis.

Sermones duo de Natiuitate B. Mariæ.

De S. Apollinare sermones tres.

De S. Vitale sermones duo.

De S. Ioanne Euangelista hymni tres.

Epistolarum suarum liber vnus.

De incontinentia Episcoporum.

De proprietate Clericorum.

De S. Bartholomæo sermones duo, & collectæ de eodem.

Hymnus de S. Ursicino.

Miracula S. Ruffini.

Epistola ad Agnetem Imperatricem.

Tractatus pius ad Monachos.

Alius de perfectione Monachorum.

Dialogus Iudæi, & Christiani.

Inne-

Inuectio in Episcopum Monachos ad seculum reuocantem.
 Opusculum ad Teuzonem Eremitam.
 De horis Canonicis disputatio.
 Quod nuptiæ possunt fieri sine coitu.
 Sermo de Vigilia S. Iacobi.
 De Vigilia S. Bartholomæi. Epistolæ nonnullæ.
 De disciplina monachorum.
 De patientiæ gradibus disputatio.
 De priuilegio Ecclesiæ Romanæ, ad Hildebrandum Archidiaconum.
 De reconciliandis hæreticis.
 Epistola longa de dimittendo Episcopatu.
 Nonnulli tractatus ad monachos, & quæstiones aliquot.
 Epistolæ multæ ad monachos Pomposiacos, & alios.
 De diuersis historiis uersus, & epistolæ.
 Sermo de promptitudine magis ad malum, quam ad bonum;
 & de octo vigiliis ieiunandis, sic incipiens, Naturaliter autem hoc morbo humana laborat infirmitas.
 Flebilis lamentatio super anima sordibus immunditiæ dedita, sic, Ego, ego te infelix anima desleo.
 Contra sodomitas sermones tres; primus sic incipit, Eos qui irrationabiliter; secundus, Clericus autem Domini; tertius, Hoc sane uitium.
 Citantur & à Tricemio, & sequentia.
 De situ & fundatione Viuariensis cœnobii, lib. 1.
 Apologeticorum, lib. 3. Domino suo Nicolao.
 De incontinentia Sacerdotum, lib. 1. Nuper habens.
 De uxoribus clericorum, lib. 1. Vos alloquor.
 Regula Solitiorum, lib. 1. Dum feruorem sanctæ.
 Miraculorum sui temporis, lib. 1. Dilectissimo Gerardo.
 Exhortatorium ad monachos, lib. 1. Fratribus in Gangensi.
 De profectu monachorum, lib. 1.
 De insolentia malignorum hominum, lib. 1.
 De auaritia prælatorum, lib. 1.
 Declamationes Rhetoricæ, lib. 1.
 Gratissimus seu probatissimus, lib. 1. Domino N. Rauennaricæ.
 Eiusdem epistolæ de uniuerfa uita & religione, in fol. in membranis, MSS. extant in Bibliotheca Imperatoris Viennæ.
 Excusus est Argentinæ anno 1562. in fol. in catalogo testium ueritatis

ritatis (ut ipsi loquuntur) quidam tractatus seu libellus sub eius nomine, De correctione Episcopi ac Papæ: qui utrum partus eius sit nescio; cauendus tamen mihi uidetur, cum huiusmodi supposititios foetus multos nobis obtrudant hæretici, ut suas imposturas, quasi Sanctorum uirorum, & Doctorum Ecclesiæ auctoritatis tueantur: ut contigit etiam in epistola illa supposititia S. Valerii Episcopi, & aliorum similium.

B. HAMVLARIVS FORTVNATVS,
Primus Officij mortuorum compositor, &
aliarum Ecclesiasticarum rerum
illustrator,

qui

Quæsiuit uerba utilia, & conscripsit sermones refulgentissimos, ac ueritate plenos. Eccl. 12. Cap. XXXII.

NON impar S. Petro Damiano Cardinalis habuit librum oclusum sinistra tenentis, repræsentantem Beatus Hamularius Fortunatus, morachus, & S.R.E. Cardinalis, qui uir doctissimus & eloquentissimus cum esset, Græcæque, & Latine eloquentia insignis, multis præclare & insigniter pro utroque Imperio gestis, Ecclesiæ quoque Dei non mediocriter uultus fuit. Primus enim omnium Officium, quod uocamus, mortuorum, collegit, & ordinauit, ut ipsemet de se faretur in libro suo de ordine Antiphonarii, c. 79. quod ab Ecclesia comprobatur, ad usque hæc nostra tempora permanfit. Sunt qui hanc laudem S. Odiloni Abbati Cluniacensi tribuant, decipiuntur tamen, Odilo enim diem Commemorationis omnium defunctorum post die Omnium Sanctorum instituit, non autem officium mortuorum, quod multis ante eum seculis, iam in Ecclesia in usu erat, cuiusque primarius auctor Hamularius agnoscitur, ut patet tum ex Gregorio Papa I. Alcuino de diu. off. titulo de 3. 7. & tricesimo die pro defunctis, & alijs, qui Missas pro defunctis celebrari, & pro eisdem orare iusserunt, forma tamen & modo inordinato, usque ad Hamularium cuius etiam est Inuitatorium illud, Non sit uobis uanum: quod dicitur in quadragesima; & alia nonnulla ad rem Diuinam pertinentia, ut libros eius legentibus patet. Composuit plurimos insignes tractatus, Ecclesiæ Dei peritiles, de quibus ista feruntur.

De

De diuinis officijs, siue Officiales, ad Ludouicum Pium Imp. lib. 4. qui excusi sunt Coloniae cum alijs scriptoribus de

Diuinis officijs, anno 1568. in fol. & Romae 1591. in fol.
De ordine Antiphonarij, lib. 1. excusus nunc primum Romae cum praecedenti.

De mysterijs, siue officio Missae, lib. 1. impressus in Speculo Missae, Venerijs anno 1572. in 8.

De ecclesiasticis officijs, lib. 1. Satis & nimium quidem.

De ordine Cantatorij, lib. 1. Lektionarium, lib. 1.

Diurnale officij, lib. 1. Epistolarum ad diuersos, lib. 1.

Beatus Honorius monachus Augustudunensis libro de ill. eccles. scriptoribus, libros huius Hamularij de diuinis sacramentis quatuor, tribuit cuidam Amelario Episcopo Metensi, sic inquit; *Amelarius Metensis Episcopus, sub Ludenico scripsit libros quatuor de diuinis sacramentis: sed eum errare docent, tum aliorum omnium qui de ecclesiasticis scriptoribus ex professo egerunt, consensus, qui huius Amelarii nec meminerunt quidem; tum etiam quod apud Democharem de Sacrif. Missae, tomo 2. c. 33. in catalogo Metensium Episcoporum, nullus huius nominis illius sedis Episcopus reperitur. Corrigendus est ergo Honorius, & qui eum sequuntur nonnulli.*

D. NICOLAUS ANGLVS.

Apostolus Noruegiae.

nam

Ad Insulas longe diuulgatum est nomen eius. Eccles. 47.

Cap. XXXIII.

ROXIMVS Hamulario est Domnus Nicolaus Anglus, monachus, & Abbas, qui ob singularem, qua praeditus erat eruditionem, ab Eugenio Papa III. S.R.E. Episcopus Cardinalis Albanus factus, & in Noruegiam (cuius Regni arma antiqua in manibus tenet, sunt autem illa Zonae transuersae tres ar-

gentae, & totidem cyaneae, quibus superest Leo ruber bipennem, halebardam vulgo uocamus, argenteam in pedibus gestans) legatus à latere missus, ut illam Prouinciam, infidelem haecenus, ad Chri-

Christi fidem conuerteret, ibique rem ecclesiasticam componeret, prædicando, & bene monendo, ut erat verbi Dei declamator egregius, regionem illam omnem, omnium terræ cognitæ occidentalium vltimam, primus omnium Christianorum ad Dei unius notitiam, & cultum adduxit : ob cuius rei beneficium, laborem arque uirtutem, postea Anastasio Papa III. defuncto, summo omnium confesso, Pontifex Maximus creatus, Hadrianus III. appellatus est, Noruegiorumque Apostolus acclamatus.

Supplem. chron. lib. 12. Platina in eius uita ; Tritemius lib. 4. cap. Panvinus in epitome, Flavius Blondus lib. 5. dec. 2. de inclin. Imp. Romani : & alij.

D. NICOLAUS TVDESCVS

Qui Iuris Pontificij quasi Lucerna, Bononiensem vniuersitatem illuminauit :

iuxta illud,

Lucerna pedibus meis verbum tuum. Psal. 118.

Cap. XXXIIII.

Aureus præcedenti æquiueus sequitur, Cardinalis habitu, insignia ciuitatis Bononiensis, quæ eius doctrina non modicum est illustrata, manibus tenetis, scutum, scilicet quadripartitum, hinc crux sanguinea in æquore candido, cui arma Franciæ superantur ; illinc, in campo cæruleo, aureis litteris inscripta LIBERTAS. Hic natione Siculus, patria Catanensis, nomine Nicolaus, cognomine Tudeschus, professione monachus, dignitate Abbas, & Archiepiscopus, demumque S.R.E. Cardinalis ; iureconsultus omnium sui temporis, & etiam aliorum, celeberrimus, ut merito Lucerna Iuris appellatus sit, sermone aperto & compendio conseripsit multa præclara uolumina, quæ Ecclesiam Dei mirifice iunxerunt, & à Iurisprudentiæ Doctoribus & studiosis in magno pretio sunt habita, de quibus subiecta uidi.

De potestate Papæ, Impetatoris, & Concilii.

Opera

Opera eius in Iure, & de Conciliorum auctoritate, impressa Lugduni anno 1517. & 1527. Omnia eius opera excusa Venetijs annis 1471. 1472. 1473. in sex tomis, in fol. Super Decretales, lib. 5. Venetijs impressi 1475. in fol. & Lugduni 1578. Concilia eiusdem, lib. 1. excusa Venetijs 1486. & item cum alia quadam eius quaestione in Parmensi Gymnasio disputata, & repetitione in c. per tuas, de arbitris in Bononiensi Academia edita, & interpretatio in Clementinas, cum eiusdem etiam Practica, Lugduni anno 1586. in fol. Disputationes, lib. 1. Excusa Venetijs, anno 1491. in folio. Repertorium operum eius, ibidem 1486. Compendium totius lectionis eiusdem super Decretalibus, Venetijs 1565. in 4. Omnia item eius opera in 6. tom. Venetijs, in fol. 1592. & ibidem 1586. in 4. in . . . tomo. In 2. Decret. de foro compet. capit. si quis contra Clericum.

RAMVS

RAMVS TERTIVS IN QVO EXPLICATVR

FIDES:

Per quam significantur MARTYRES, qui
pro veritate annuncianda sangui-
nem fuderunt.

S. CHILIANVS

Apostolus Franconiæ, & Martyr.

*Dedit enim eum Dominus in lucem gentium, ut
sit salus eius. Isaiâ 49.*

Cap. XXXV.

QVO rectius tertium fidei Ramum aspicari pos-
semus, quam à Sancto Chiliano Monacho, &
Episcopo? Qui & Franconiam (cuius arma Epi-
scopi habitu, tres scilicet bufones virides, in ze-
quore candido tenet) ad fidem Christi conuer-
tit, & pro veritatis etiam defensione, ab impia
altera Herodiade, tanquam alter Christi per-
cursor, occumbere non dubitavit? A Romano namque Ponti-
fice Conone ad eam prouinciam missus, ut per prædicationem
Euangelij illam Christo lucrificeret, vbi ad Vuirzburgum, quæ ho-
die Herbipolis dicitur, appulit, euangelicam sinceritatem præ-
dicando hereticorum nervos constanter elidendo, Paganismi, ac Gen-
tilitatis commenta firmiter conuellendo, egregiam Deo opera-
diu præstitit, & Gosbertum Franciæ Orientalis Ducem, cum omni
populo suo ad fidem conuertit: quem cum ab vxore, quoque,
quod fratris eius vxor esset abstinere hortaretur, ab impia Gen-
tili-

RAMVS

na, sic enim vocitabatur, diuortiu timent, una cum tribus monachis, impie trucidatus est anno Domini 685. die octauo Iulij, quæ simul cum percussoribus à Dæmonijs arrepta, facinoris suæ pœnas æternas luit. Huius uerò rei testimonium in præsentem diem legitur Herbipolis in crypta Ecclesiæ, his versibus à S. Burchardo monacho, & Episc. Herbipolenti ij. compositis, & sepulchro eius affixis:

Hi sunt Herbipolis, qui te docuere Magistri,

Qua verum coleres religione Deum.

Impia quos tandem iussit Geilana necari,

Celanitq. sub hunc corpora cæsa locum.

Ne turpi sine laude situ defossa iacerent,

Corpora Burchardus sub monumenta locat.

Falsiculus temporum: Christianus Massæus chron. lib. 14. 7renicus libro 3. c. 76.

Thieremius lib. 3. c. 13 1. & lib. 4. c. 17 2. & alij penè infiniti.

Scriptit Chilianus, contra peregrinos cultus librum unum. Pro Romanæ Ecclesiæ namque cæremonijs defendendis uehementer illam laborasse, auctor est Leslæus hist. Scot. lib. 4.

S. EUVALDVS

Apostolus Antiquæ Saxonix, id est, Vuestphaliæ, & Martyr.

qui

Venit, sed non erat vir, vocauit, & non erat qui audiret. Isa. 50. Cap. XXXVI.

NSIGNIS quoque opera extitit duorum Monachorum Euualdorum, quorum unus Niger, alter Albus uocabatur; Hi namque ad prædicandum Dei uerbum Episcopi ordinati, ex numero 12. illorum Apostolicorum uirorum, & Monachorū, qui cum S. Vuillibrodo ex Anglia misit fuerunt ad Frisiā conuertendā primi prædicatores extitisse referuntur; qui Vuillibordi exemplo prouocati, antiquam Saxoniam, Vuestphaliam

liam scilicet, introeuntes ibidem Barbaris, & Paganis Christum annuntiabant, quorum multitudinem maximam cum convertissent, reliquis in errore permanentibus detenti, & martyrio coronati sunt. Ad quorum corpora dignum meritis præmium, & celestia miracula facta est lux insuper corusca permansit. Horum typus representatur in effigie illa Episcopi, quæ S. Chiliano proxima est ad cuius latus sinistram Vuestphalie, siue antiqui Saxonie regni insigne adpictum est, Pullus videlicet Equinus Niger ad sinistram insiliens in campo sanguineo. Eorum martyrium recolitur quinto Nonas Octobris. Tritemius lib. 3. c. 139. & 140. Molanus in indic. SS. Belgij Beda lib. 5. c. 11. hist. Anglorum. Petrus Cratopolius de Epif. Gen. & alij permulti.

S. LAMBERTVS EPISCOPVS.

Taxandriae Apostolus, & Martyr;
quia occisus est.

quia ex eius ore

Non poterant sustinere præcepta Domini. Eccles. 48.

Cap. XXXVII.

QUÆSO quæso admirari desinet, monachorum Benedictinorum, & pro Euangelij disseminatione infatigabile propositum, & pro eiusdem defensione inuincibilem constantiam? Hæc autem duo demonstrantur in tertia huius rami figuram, quæ Episcopi habitu, Kempinensium insigne, scutum videlicet partitum, superiore parte argenteum, inferiore caruleo, sinistra tenet. Taxandris namque Germaniæ inferioris populis, in sunt Kempinenses, in errore gentilitatis adhuc permanentibus, & idolatriæ cultu cordescentibus, S. Lambertus monachus Strabulensis, Tungrensisque Episcopus Provinciam illam adiit, quam integram sua prædicatione, & patientia, ad fidem adduxit, cuius rei beneficio eorum Apostolus meruit appellari. Cum etiam, Beati Baptiste Ioannis exemplo, Pipinum Brabantiae ducem, nihil potestiam

nam Principis ueritus, quod Alpaide superducta, Pleetrudem uxorem dimississet, grauitur increparet, & ut pellicem dimitteret continue hortaretur, ab impio Dodone Alpaidis ipsius fratre, qui sororis impulsu facinus excogitauit, in uilla Legia ante Altare Sanctorum Cosmae, & Damiani orans, & in modum Crucis expansus, lancea perforatur; & sic beatissimus Martyr, cum Ioanne Baptista, ob impugnatum adulterium, cum palma martyrij occubuit, an. Domini 698. die 17. Septembris. Sacrilegus uero Dodo aeternae damnationis inuenit interitum: tum etiam posteritati suae tanti facinoris iugem poenam, & indeficiens opprobrium usque hodie reliquit. Molanus in indic. SS. Belgij: Plata de bono Status Religiosi lib. 2. c. 30. & alij auctores in martyrologio nostro notati.

S. BONIFACIUS

Episcopus: totius ferè Germania, & Frisiae Apostolus, & Martyr.

qui

Directus est diuinitus in poenitentiam gentis, & tulit abominationes impietatis. Eccles. 49.

Cap. XXXVIII.

SANCTI Bonifacii Monachi, & Episcopi memoria celebranda uidetur, & quod uirtutum laude suo tempore insignis fuerit, & quod omnium ferè historicorum testimonijs Germaniam ferè omnē ad Christi fidem primus adduxerit. Hic cum uirtutis singularis, spiritusque planè Apostolici indici per regiam Romae praese tulisset, Gregorius Pontifex, eius nominis secundus, monachus, & ipse Benedictinus, dignum eū censuit, qui ab Ethnicismi nubem Germanorum mentibus dispellendam in Alemaniam allegaretur: in qua gente ad bonam frugem reuocanda, cum eam operam posuisset, ut industrij; eam fidem praestitisset, ut pii: eamque prudentiam adhibuisset, ut doctissimi nomē sit apud omnes consecutus: ita se tandem in illius populi animos infundauit, ut Gentilitatis euersis monumentis, eorum euulsis radicibus, ac Christi Cruce defixa altius, dignus sit habitus, qui, & Mo-

TTt

guntiacae

Suntia Ecclesiæ Archiepiscopus primus designetur, & Germano-
rum Apostolus omnium sermone celebretur. De quorum per eum
conuersione sic capit quidam egregius Poeta.

Quin se Religio multum debere Britannis,

Seruata, & late circum dispersa faterur.

Quis nomen Vulfride tuum, quis munera nescit?

Te duce, Germanis pietas se vera, fidesq;

Insinuans, caput ritus abolere profanos.

Verum cum Pontifex illius prudentiam, virtutem, ingenium, intellexisset, eum Apostolicæ legationis auctoritate ornatum ad Gallos allegat, ut quos in Germania fructus longè vberriores ediderat, eos Ecclesiæ in Gallia quoque proferret: in qua etiam patria Tar-
ringis, Hellsis, Austrasionibus, ad rectam Religionis viam traducto
messum longè copiosissimam collegerat. Ad Germanos postea sua
reuerfus, quam pietatis laudem erat adeptus, non torpendo ami-
tit, sed docendo tueretur, laborando auget, ac monasteria
rum, foeminarumque Deo, ac Diuis excitando latissime diffun-
dit. Deinde cum cauet diligentius, ne quæ opinionum, aut eni-
rum labes ex vicina Frisia Orientali Ethnicismi adhuc scelere ob-
stricta, in suorum Germanorum mentes irrepat, in Frisiam con-
tendens, indigenas fidei puritate imbuendos, dum summa con-
tentione suscepta curat, à quibusdam flagitiosis viris cum socijs mo-
nachis quinquaginta duobus deletus, martyrijs & in terra gloria
in cælo præmio felicissimè honestatur, anno Domini 754. Nonis
Iunij. Corpus primum in Dockum ubi occisus est sepultum, &
uium Religione colitur. Ac non solum hæc provincia æde priuile-
gia eius nomini consecrata, illum ut patronum colit, verum etiam
tota Germania illum, ut Apostolum suum summa veneratione
vbique prosequitur. Eius autem effigies Episcopi habitu in infe-
rioribus Rami partibus constituta, manibus insigne Frisæ Ori-
entalis pro trophæo gestat, est autem illud Sphinx aurea in atra pla-
nicie. Ioannes Molanus in indic. SS. Belgij. Trittemius pluribus in li-
cis. Plata de bono stat. relig. li. 2. c. 3. & alij in martyrologio nostro citati.
Scripsit dum uixit plurima opuscula doctrina Catholica referta, in-
ter quæ feruntur: Contra Hæreticos, lib. 1. qui asseruatur MS. in
Monasterio Fuldensi. Pro rebus ecclesiæ, lib. 1. De fidei unitate, lib. 1.
Instituta synodalia. De suis in Germania laboribus. Ad Ethelbaldum
Regem, lib. 1. De sua fide doctrina, & religione, lib. 1. De viti-
tutibus, & vitijs carmine, lib. 1. Epistolarum ad diuersos, lib. 2.

harum nonnullæ ad Zachariam Papam, & Gregorium II. extant impressæ in tomo 2. Conciliorum. Vitam S. Liutini Episcopi, & Martyris: quam extare MS. refert Molanus. Vitam S. Lebuini Episcopi, & aliorum nonnullorum Sanctorum.

S. STEPHANVS EPISCOPVS,
Sueciæ, & Helsingæ Apostolus,
& Martyr.

qui

*Non sibi soli laborauit, sed omnibus exquirentibus
veritatem. Eccles. 24. Cap. XXXIX.*

ANCTVS etiam Stephanus Vpsalensis Ecclesiæ, in Suecia, tertius Episcopus, & in cœnobio S. Viti Corbeix Saxonica ab adolescentia educatus, sub regula S. P. N. Benedicti, & congregatione Luxoniensi Gallica, ille qui primum S. Ansgario in Suetica messe successit, nullo modo censendus est Apostolica laude priuandus. Nam postquam amplissimo honore a Rege Stenchillo, & populo terræ in ciuitate Sigtuniensi exceptus fuit, & illam ciuitatem (quæ tunc inter maiores regni Sueciæ habebatur) cum tota uicina regione ad Christum conuertisset, seque ad Metropolim regni, Vpsala hodie uocatur, contulisset, Idolorum simulachra euersurus, inimico humani generis sic agente, & ab inepto proposito prohibitus est, insuperq; virgis cæsus, & lapidibus obrutus. Sed vir Dei gaudens pro nomine IESU contumelias, & verbera pati, ut olim Ecclesiæ primitiæ Principes, ex persecutionibus fortior surrexit. Stephanus enim non timore mortis quam se pro Christo tandem passurum nouit, sed zelo propagandæ religionis relicta Vpsalia, ad Helsingensem provinciam se transtulit, quæ cum integram suis prædicationibus ab Idolorum cultura reuocasset, tandem decurso tam laudabili stadio, cum nihil aliud restaret, nisi ut mercedem laborum suorum reciperet gloriosam, placuit Deo omnium bonorum auctori, ut per palmam martyrii, coronam, & felicitatem consequeretur æternam. Itaque in terris Helsingorum, quorum primus, & præcipuus Apostolus erat, martyrio coronatus est, anno Domini circiter 850. Depictus vero Episcopi habitu, in

T T t 2 poste-

posteriori pluuiialis parte, Arma Succia, tres uidelicet coronas
reas in stamine cæruleo, pro uictoriæ suæ trophæo reportat.
Ioannes Magnus de Episcopis Upsalie, lib. 1. & alij ad ipso mutati.

S. RINALDVS PALATINVS, & Martyr.

qui Defensor fidei,

Sicut fortis egredietur, & sicut vir præliator suscitabit zelum. Isa. 42. Cap. XL.

Qui sexto huius Rami loco Monachi habitu, Equitisque in Tabula depicti forma conspicitur, is est S. Rinaldus, Franciæ Palatinus, & Martyr; exactione tantum hic à nobis appositus, quod dum iuxta pro sacrosanctæ Fidei defensione, magnos sepe contra Infideles labores sustinuerit, ut eius gesta testantur; & tandem pro pietate tuenda, Monachus iam factus in Monasterio S. Pantaleonis Coloniz, ab impiis lapicidis occisus, & in puteum proiectus, cum martyrii palma ad cælos euolauerit, die septimo Ianuarij. Vnde de eo sic quidam Versificator cant;

Rinaldo il Paladin, figliuol d'Aimone,

Son'io, che à Chiarello, e al Rè Mambrino

E à quanti fur del popol di Macone

Fei sentir di Frisberta il taglio fino.

Tremana à lo sbarar del mio Leone

L'inimico lontan, come el uicino;

Ma la mia cruda, e tremebonda sorte

Da quattro Murador mi fè dar morte.

Trittemius de uirill. Ord. S. Bened. lib. 3. c. 249. Molanus in addit. ad Ussardum, & F. Petrus Cratopolius de Episcopis Germaniæ.

S, VVICPETRVS,

Sorabum, & Frisiorum Apostolus,
& Martyr.

qui
Posuit Domino gloriam, & laudem eius in insulis nuntiavit. Isa. 42. Cap. XLI.

ONACHI habitu, Grifphonem argenteum in campo viridi, quæ sunt Sorabum insignia, manibus gestantis, S. Rainaldum insequitur S. Vvicpertus, siue Vuidbertus, monachus Ripensis in Anglia. Hic Egberti sanctissimi Episcopi iussu, anno Domini circiter 700. Frisiam antiquam ingressus, ad fidei dilationem, eum duobus annis frustra in prædicando laborasset, ad cœnobium suum reuersus est. Sed ab eodem Egberto postmodum ad Frisiorum Saxonum, sunt autem illi Sorabi, Hunni, Dani, Rugini, & Boruchtuarij, conuersionem missus, post multos populos ad fidei confessionem adductos, Fostilandiam accessit, ubi diro tormento à Radbodo Rege ingulatus est, eo quod Christiani eo loci eius suggestione delubra Iouis, & Fostæ destruxissent Naralis eius quando incidat ignorat. Beda hist. Angl. lib. 5. c. 10. Vita S. Suiberti Episcopi, c. 7. & alij.

S. ALBO ABBAS,

Vasconum Apostolus, & Martyr:

per eum

Habitantibus in regione umbræ mortis, lux orta est eis. Isa. 9. Cap. XLII.

Vre proximus est S. Aibo, siue Abbo Floriacensis Abbas, qui post multos in prædicatione fidei apud Vascones perperitos labores, ibidem pro eadem fide martyrio coronatus est an. Do. 1003. (non autem à Monachis suis occisus, ut quidam non recte putauerunt) ad idq; illius Regionis arma antiqua, Carbunculum

TTt 3 lum

lum nigrum scilicet, in aurea parma depictum, pro victorie suæ trophæo reportat. Scripsit super calculo Victorijs, lib. 1. Additiones in eundem, lib. 1. Vitam eius composuit F. Haymo monachus Floriacensis. *Sigebertus ad an. 994. & 1003. Fasciculus temporum. Trithemius de vir. ill. Ord. S. Ben. lib. 2. c. 62. & de script. Eccles. & alij mss.*

S. ADALBERTVS

Episcopus: Boiemiæ, Hungariæ, & Poloniæ
Apostolus, & Martyr.

Ambulabunt, enim, gentes in lumine eius, & Reges.

Isa. 60. Cap. XLIII.

AVIO superius conspicitur quidam miræ pulchritudinis, & suavisissimi saporis fructus, cuius gula non parum recreati sunt multi Sarmatiæ populi. Is est S. Adalbertus, Voytichius ante vocatus, et monacho monasterij Bergensis S. Ioannis prope Magdeburgum, Pragensis Episcopus secundus, qui Episcopi habitum, Leonem argenteum in parma militari subreptum, insignia Boiemici regni, pro victoria reportat. Nationemque Boiemus cum esset, in hoc unum semper incubuit, ut parvulus, quæ veri Dei esset adhuc ignorans, lumen fidei à S. Methodio, quæ ex parte accensum, inferret, quod ut fideliter, & audacter acciperet, ita & strenue executus est. Longius deinde progressus S. Stephanum primum Hugarorum in Pannonia Regem, cum omni populo suo sacro baptismate abluir, & Euangelij messem illis in provincijs primus intulit. A Miecislao postmodum, Poloniæ Duce, vocatus, eundem cum omni populo suo ab Idolorum cultura auerit, & Gentilitatis errore fugato, sacræ fidei cultum in Polonia plantavit. Appropinquante autem laboris sui termino, Livoniam & Prussiam adiit, ut si quo modo posset illos quoque populos fide Catholica imbueret. Fecit hoc in multis, quorum causa terram Idolorum sacrificuli, eum sacram Ostiam Domino offerentem, Christo Ostiam sacrificauerunt, anno 997. die 23. Aprilis. *Leobrich Dubraius in hist. Boiem. li. 6. Aeneas Silvius c. 19. Bonfinius de reb. Polon. li. 1, dec. 2. Matthias Michovius de reb. Polon. lib. 2. c. 8. Marquard Cromerus, lib. 3. Crantzius in Saxonia sua, lib. 4. c. 28. & alij infanti.*

S. BE.

S. BENEDICTVS

Episcopus, Poloniae Apostolus, & Martyr.

qui

Annunciavit inter gentes gloriam Dei. Ps. 95. C. XLIII.

Vic non absimilis alius ei proximus S. Benedictus, qui ex monacho S. Alexij Romae, ad Gentium conuersionem Episcopus Regionalis, siue Titularis constitutus, eiusdem S. Adalberti in Dominica melle egregius coadiutor extitit. Eam enim quam ipse in Polonia fidem plantauerat, hanc suis continuis praedicationibus irrigando, ad maturitatem perduxit, & quoad potuit nouella huic plantationi diligenter operam suam impendit, unde, & Poloniae dicitur, & esse Apostolus post S. Adalbertum, meruit: cuius rei causa regni illius Arma, Aquilam uidelicet argenteam, in aere roscio volitantem, laboris sui praemium gestat. Martyrio tandem coronatur anno 1005. die 12. Nouembris, cum quattuor socijs Monachis. Io. Dubravius lib. 6. & alij supracitati.

S. BONIFACIUS EPISCOPVS:

Hunnorum, Slauorum, & Russorum.

Apostolus, & Martyr.

per eum

Alluxerunt fulgura Dei Orbi terrae. Psalm. 96.

Cap. XLV.

ODEM quoque tempore ad maturitatem perductus est fructus Benedicto propinquus, Sanctus uidelicet Bonifacius, qui cum Ottonis Imperatoris consanguineus esset, Monachus S. Alexij Romae factus est. Ex quo postmodum à Pont. Rom. eductus, & Archiepiscopus Bosnensis consecratus, in Russiam, Slauorum prouinciam, ad praedicandum Euangelium missus, Regem cum omni populo, patrato prius insigni miraculo, nam ignem accensum fidei causa intrans ex eodem illaesus exiuerat, baptizauit; sed

Tt 4 à fra-

à fratre Regis, qui felicibus eius auspicijs inuidebat, crudeli
tyrio occisus, felici communicatione pro terrenis cœlestia acq-
uit, anno Domini circiter 1000. die 19. Iunij. Slauorum armis Epi-
scopi habitu in manibus gestat; ea sunt Gripho aureus ad dextrâ
insiliens, in area sanguinea. *Petrus Damianus in vita S. Romani*
c. 27. Petrus in Catalogo, lib. 5. c. 88. & alij.

S. GERARDVS EPISCOPVS.

Hungarorum in Pannonia Apostolus,
& Martyr.

Propterea gaude Pannonia:

*Quia venit lumen tuum, & gloria Domini super te
orta est. Isa. 60. Cap. XLVI.*

EPISCOPI etiam habitu, Bonifacio adhaere,
S. Gerardus Episcopus, qui in Hungaria me-
egregiam laudē promeruit, ut uictoriæ eius im-
phæum, quod est insigne Hungariæ, quatuor li-
licet fasciæ rubentes, & totidem argenteæ, repre-
sentat. In natione Veneris, familia Patrini de de-
cretis, professione Monachus monasterij S. Georgij maioris (ut uult
Bugianus) alumnus, cum aliquando de Abbatis sui licentia Sepul-
chrum Domini inuisurus Pannonias pertransiret, anno Domini cir-
citer 1030. à Stephano Rege noniter à S. Adalberto ad fidem con-
uerso, qui eius sanctitatem & doctrinam admiratus fuerat, ad re-
quorum Hungarorum animos feroces ab impietate sua idolatriæ
reuocandos detentus, Günthero Abbati in monasterio Beel, quod
erat in Budensi agro, commendatus, in eodem usque ad Regis huius
obitum per septem annos soli Deo, & Mauro Monacho cognito,
mansit, contemplationi rerum diuinarum, & scripturarum compo-
sitioni assidue vacans. Anno autem 1037. qui fuit ipse S. Stepha-
ni Regis ultimus, ex monasterio reuocatus, ab eodem sedis Canoni-
cens, quæ est in Moravia, primus Episcopus est ordinatus. Quam
munere quas pro fide Catholica calumnias perpeffus sit, quosque
eiusdem exaltatione labores subierit, quam assiduus in prædicationibus,

nibus, quam diligens in Episcopali exercendo munere, quam sities
salutis animarum, quam bonus, & humilis bonis, malis autem quā
terribilis, & tremendus, quam continuus in oratione, in profusione
lachrymarum quam facilis, denique quam omnibus virtutibus Epi
scopo, & Catholico uito dignis, repletus, quis explicare queat?
Gentem enim ferocem, & barbaram, non solum ad fidem adduxit,
uerum etiam ab illa ita dilectus est, ut Pater patriæ ab omnibus uo
cicaretur, & pro tali vnice amaretur. Crescente quoque fidelium
deuotione & numero, ipso Sancto Rege rem tam mirificam, & que
mutationem dexteræ excelsi non modicam portendebat, admiran
te, Ecclesias Dei per singulas ciuitates, & castella construere cepit,
quarum principalis & præcipua fuit illa quæ in honorem S. Geor
gij Martyris ad litus Morisij fluminis, cuius causa Morissenus Epi
scopus dictus est, fabricata est: in qua uenerabili, & magnifica Ara
constructa, eam in honorem Sanctissimæ Mariæ Dei consecrauit,
cuius deuotione ita tenebatur, ut eius nomen nominare, & audi
re, sine lachrymarum profusione non ualeret. Et quod maius est
ad eiusdem sacratissimæ uirginis cultum promouendum, per singu
las suæ diæcesis Ecclesias, Sabbatum diem in eius honorem sacrū
instituit, & ut eundem omnes sub officio nouem lectionum, sicut
in die Assumptionis celebrarent præcepit: tantamque in animis
Hungarorum, ipsiusque regis pectore, huius sanctæ Virginis deuo
tionem excitauit, ut & ipsius Regis familia, Sanctæ Mariæ familia
appellata sit; & insuper ab ipsis Hungaris, in quorum ore nomen
eius non auditur, sed tantum, D O M I N A, pro Patrona, & pro
trectrice in perpetuum electa, ut auctor est etiam Bonfinius rer. Vn
gar. lib. 1. decadis 2. Tandem cum huius uitæ cursum laudabiliter
compleisset, ageretque Episcopatus sui annum sextum, discessus ue
ro ex Venetis tertiumdecimum, post multa dira tormenta ab infi
delibus perpeffa, ad extremum capitis contusione martyrium com
pleuit anno 1042. die 24. Septemb. 10. *Trittemius de uir. ill. Ord. S. Be
ned. lib. 3. c. 239. & lib. 4. c. 234. Bonfinius rer. Vngar. decadis 2. lib. 1.
c. 2. Vita eius excusa, & MS. que apud me est: & alij in Martyrolo
gio nostro citati.* Scripsit, ut refert Franciscus Sansouiuus in descri
ptione Ciuitatis Venetæ, De laudibus B. Mariæ Virginis, lib. 1.
Sermonum quadragesimalium, lib. 1. Homiliarum de solennitati
bus totius anni, lib. 1. Quæ omnia MSS. exstare dicuntur apud
Nicolaum de Secretis, Bernardi filium, & Patritium Venetum.

S. ADAL-

S. ADALBERTVS EPISCOPVS,

Non autem Albanus, vt in pædo Pasto-
rali scriptum est.Ruthenorum, siue Russorum destinatus, sed Vuan-
dalorum Apostolus vocatus.

ipse enim :

Correxit orbem terræ, qui non commouebitur. Psal. 95.

Cap. XLVII.

O DEM quo ceteri habitu, Episcopi videlicet, scu-
tum in fasciam diuisum, in cuius superiori parte
aurea, dimidius Leo ater, in inferiori vero rubra
scalæ argenteæ insunt, quod est Russorum insigne,
manibus tenentis, conspicitur S. Adalbertus Epi-
scopus. Hic cum ex Monacho monasterij S. Mari-
mini Treuirensis, secundus Rugianorum siue Ranorum Archiepi-
scopus anno 961. factus fuisset, Helena eorum Regina sic petente,
cum videret se in negotijs fidei, pro quibus eo missus fuerat, parum
aut nihil proficere, populoque duræ ceruicis, & in uitijs enutrito
inaniter prædicare, eorum exæcationem miseratus post multas ab
illis perpeffas iniurias, mortis imperio uix elapso, ad suos reuersus
est. Inde anno 966. ex Archiepiscopo Abbas Vuirzburgensis, Mo-
nachorum electione factus est. Postmodum sanctitatis eius fama cre-
scente ab Ottone I. Imperatore, à quo primum etiam Rugijs datus
fuerat Pastor, ex monasterio suo reuocatus, Metropolitana Magde-
burgensi Ecclesiæ, tunc primum ab Imperatore erectæ, primus Ar-
chiepiscopus (ut mea est sententia) anno 971. impositus, tam per se,
quam per alios & maxime Monachos Corbeienfes, Vuandalis pop-
ulis Euangelium prædicauit, & non paucis ad fidei normam addu-
ctis, eorum Apostolus appellatus est. Obiit anno Domini 984. Epi-
scopatus Magdeburgensis, 14.

A N N O T A T I O.

Cum primum presens opus aggressus essem, & in Bugiano nostro, co-
pius fidei tribuebam, quam oportebat, legissem S. Albanum Episcopum,
& Martyrem, Russos ad fidem Christianam adduxisse, nihil amplius co-
siderans, eundem ut talem huic tertio fidei ramo apposui, vt ex eius inscri-
ptione in pædo pastoralis sculpta, quæ habet, S. Albanus Episcopus, cla-
rissime

visum omnibus patet: verum cum postea diligentius quærerem quis esset iste S. Albanus, quisue res eius scripsisset, aut quo florisset tempore, quone genere mortis obisset, ne verbum quidem apud auctores reperire potui, cum ab omnibus quos viderim, inter quos præcipui sunt nosster Trittemius (quem coriphæum suum habet Bugianus, male tamen ab ipso intellexit) Crantzius, Regino Abbas, Cratepolius, Genebrardus, & alij, non Albanus sed Adalbertus nominetur, & ab iisdem agnoscatur Monachus s. Maximini Treuirensis (non autem S. Albani ut non recte sensit Bugianus) uno tamen Genebrardo excepto qui dicit fuisse Monachum Corbeiensem, hac fortassis ratione, quod illius cænobi nonnulli Monachi, primi Rugorum, siue Rugorum Apostoli fuisse scribuntur à quibusdam, quos ipse Genebrardus adducit lib. 4. suæ chronologia, qui cum ab auctoribus non nominentur, & legisset Genebrardus, ut ipse ait, in Hirsburgia Trittemij hunc Adalbertum Monachum Corbeiensem, eundem unum ex præfatis fuisse credidit. Eius citationem non reprobo, simile quid tamen in chronico Hirsburgie non recolo me legisse, quod si fuerit ex librorum potius vitio, quam Trittemij, accidisse credendum est: libro enim quarto de vir. ill. Ord. S. Ben. c. 103. ubi de Adalberto Magdeburgensi, & c. 114. ubi de Ruthenensi, semper Monachum S. Maximini scribit, quamvis erret in nomine Archiepiscopatus, uti diximus in annotatione nostra ad eundem ad Archiepiscopos Rugorum, lib. 2. & quos ipse diuersos credidit, nos unum et eundem fuisse tenemus, tum ratione temporum, tum etiam nominum tam proprii, quam monasterij, quibus diligenter a nobis consideratis, & opinionibus historicorum citatorum exacte inter se collatis, diuersos suspicari nullo modo potuimus. Quid Bugianum impulerit ut eum Albanum nominaret, inuestigare non valeo: quare autem Monachum monasterij S. Albani crediderit, & martyrij insuper gloria coronatum, illud fecisse arbitror, quod Libutius, qui S. Adalbertum in Archiepiscopatu Rugorum antecessit, monachum S. Albani fuisse scribitur: illud vero, vel deceptus equiuocatione alterius Adalberti, de quo iam meminimus, qui à Prussis occisus est, vel certe ex arumnis, & persecutionibus quas ipse Adalbertus passus est, ita ut vix mortem euadere potuerit, ut in eius actibus legitur. Hæc pauca dixi, ne quis mihi succenseat, quod talem errorem, negligentia crasse, magis quam voluntate factum, præfenti operi inseruerim: qui licet magnus fuerit, effecit tamen ut Bugiani scripta & cautius, & maiori cum diligentia postea legerim, nec ita facile fidem adhiberem illi, qui in citandis historicorum auctoritatibus, adeo licentiosus esset, quod non semel in suis scriptis fecit. Auctores qui de eius prædicatione agunt sunt Regino, lib. 2. Trittem. de vir. ill. Ord. S. Ben. lib. 4. c. 114. Crant. Saxon. lib. 4. c. 14. & 17. & alij

S. BRV.

S. BRVNVS EPISCOPVS

Prussorum, & Lituanorum Apostolus,
& Martyr.

Iustitia, namque, ante eum ambulauit. Psal. 84.

Cap. XLVIII.

AMVM hunc tertium claudit S. Brunus Ruthenorum Archiepiscopus, qui natione Saxo, et illustri Baronum de Querfurt: familia, & Gebhardi Saxonie Ducis frater, monachus primum in monasterio S. Ioannis Magdeburgensis factus est; deinde cum in omni religione, sanctitate, & doctrina creuisset, à summo Romano Pontifice, ad quem eius fama peruenerat, Archiepiscopus Ruthenorum electus, & consecratus, ad Prussos, & Lituanos Sarmatiae populos conuendendos missus fuit: & hos quidem breui ad fidem adductos, sacrobaptismate tinxit, & ut eorum Apostolus, Ducis Lituaniae insignia, Hominem uidelicet armatum equo insidentem argenteos, in scuto rubeo, gestat: illos quoque magna ex parte eadem fide imbutos, à nonnullis duræ ceruicis hominibus multis tormentis exagitatos, tandem capitis amputatione martyrio coronatus est, an. Do. 1008. die 15. Octobris. *Crantzii s. Metrop. lib. 4. c. 3. & in Saxonia lib. 6. cap. 1. & aly in Martyrologio nostro notati.*

RAMVS

RAMVS QVARTVS, HABET APOSTOLOS.

id est:

Sanctæ fidei annunciatores, qui Mar-
tyres non fuerunt.

Ex eis unus,

S. AVGVSTINVS EPISCOPVS:

Per quem, & eius socios

Viderunt omnes termini terræ, salutare Dei nostri.

Psal. 97.

Cap. XLIX.

OSTQVAM Britannia, Romanorum Imperatorum
iugo excusso, suis iterum regibus parere cœpit,
& civilibus bellis postmodum inter se digladiari;
illud pusillo gregi Christiano in ea accidit, quod
in caulis ouium absente pastore, & ueniente Lu-
po euenire solet. Quippe occiso inuictissimo Brit-
tanniæ Rege Arturo, qui rem ecclesiasticam in suo regno non me-
diocriter promouebat, & non multis post annis Episcopis, Presby-
teris, aliisque ecclesiasticis uiris huc illucque dispersis, ob Saxonū
Anglorum, a quibus Insulæ nomen deinde datum, in Britanniam
aduērum, magna regni illius pars ad Idololatriam relapsa est: quod
potissimum ex eo accidisse videtur, quod Britannia regno in He-
parchiam diuiso, & Regibus inter se belligerantibus, interea dum
taliter

taliter inter mortales homines de mortali regno certatur, immortali Dei cultus, penè euulsus est. Illorū enim de regno discordia, Britannis Idolorum cultum, templis uictimarios, aris libamenta reliquit, quamuis in toto regno religionem Christianam non abstulit, remanente semper bona parte populi, præcipuè Scotiam uersus, in uero cultu ueri Dei, occultè tamen, propter metum tyrannorum, qui uix alium Deum, præter seipsoſ venerati patiuntur. Sed Deus, cuius misericordiæ non est numerus, remedium tandem adhibuit opportunum, ut doctrina Euangelica non in angulis, sed supra recta prædicaretur. Vnde & uiri singularis abſtinentiæ, & doctrinæ, a S. Gregorio Magno, totius orbis Pontifice illico missi sunt, anno 594. qui sinceritate purioris uitæ esurientem in verbo Domini populum fideliter erudirent, atque euacuata Idolorum supersticiosa cultura in optima uia salutarium exemplorum dirigerent, & conseruarent. Hi fuerunt monachi Ordinis S. P. N. Benedicti, seprem, omnes Romani, quibus iure hæc prouincia debebatur, ut fuerat olim Britannia à Romanis terreno Romanorum regno ad iancta fuerat, ita & à Romanis ipsique Benedictinis, Romanorum celesti Regi, eiusque in terris Vicario Romano Pontifici paritura, de uo acquireretur. Tantorum autem uirorum nomina hæc feruntur, sanctus Augustinus monachus, præpositus & Abbas S. Andree Romæ: S. Mellitus cuiusdam monasterii Romæ monachus, & Abbas, S. Petrus, Sanctus Iustus, S. Paulinus, S. Laurentius, S. Ioannes: omnes monachi S. Andree Romæ; qui in Cantium delati ab Aethelberto Rege perbenignè accepti sunt, quorum prædicatione & hortatu ille omnium primus, ac deinceps reliqui Angli religionis nostre dogmata integrè receperunt, anno Domini 603. Quod autem Angli opera in primis Sancti Gregorii Romani Pontificis, Christiani sunt facti, causam fuisse tradunt, quod ita usu uenit, ut mancipia illa qua Anglica egregiæ formæ Romam ducta publicè uenderentur, quæ Gregorius qui tum erat tantum Romanus monachus, conspicatus, fertur ualde demiratus esse indolem, uenustatemque, quam præ se ferebant: ac uir pietatis plenus nehementer illorum vicem doluisse quod tam præclarum hominum genus ueri Dei esset igno- rans: quocirca ei posthac Pontificatum adepto, nihil antiquius fuit, quam ut Angli omnino in Reipublicæ Christianæ societatem uenerent. Ad hunc modum religio Christiana postremo in insula redintegrata est, quæ posteaquam Lucius Rex eam à principio receperat, partim à Romanis, partim ab Anglis penè extincta atque euer-

sa, adhuc inter Britannos, hoc est, Vuallos, perdurabat, tametsi non nisi priuatim, ut supra diximus, & ob metum tyrannorum, occulte colebatur. Ita Augustinus de religione bene meritus, utpote qui omnia pericula, ac incommoda præ salute hominum, leuia ducebat Archiepiscopus Cantuariensis creatur, quo habitu primo rami loco, ut cæterorum Princeps adpictus conspicitur, Angliæ arma notiora, messis suæ trophea, iubatos videlicet Leones tres aureos, in militari patma rubra depictos, præ se ferens. Si quis uero huius Pontificis, sociorumque res egregie gestas, qualiterque sit hæc Anglorum conuersio facta, cupit ediscere, Bedam consulat, & ex eius primi libri historię Anglorum lectione abunde sibi satisfactum cognoscat. Agunt & de his, tum uita S. Gregorii Papæ, tum alii tam ueteres quam recentiores in martyrologio nostro ad eorum natalitios dies notati, qui tamen omnes ex ipso Beda accepisse noscuntur. Scripsit epistolam unam ad Gregorium Papam, quæ inter eius epistolas Decretales reperitur, cum responsionibus eiusdem.

S. CHILLENVS EPISCOPVS.

Attrebatensium Apostolus.

qui

Iudicauit populum Dei in iustitia. Psal. 71.

Cap. L.

S. CHILLENVS, Scotus, Regio Scotorum Regum sanguine clarus, tum ob insignis sanctimonie professionem, tum ob eximiam in sacris literis eruditionem, suo tempore in magno pretio est habitus. Quando enim illi cælestis Patrisfamilias nuncii, qui Sancti Benedicti regulam profitebantur, primum in Angliam aduenissent, mox ipse S. Columbanus in Galliam secutus, renuntiata omni huius mundi pompa, susceproque huiusmodi uiuendi instituto in monasterio Luxouie, sub S. Eustasio Abbate, Euangelicæ perfectionis ardentissimus obseruator, & prædicator euasit. A sancto namque Pharone Meldensi episcopo & monacho, cum Episcopali potestate ad prouinciam Attrebatensem (cuius arma Episcopi habitu, præ se fert, quæ sunt patma cælestina, Liliis aureis resperfa, cum trifurcato labro rubeo) missus,

sus, eam suo exemplo, & doctrina sana Christo acquisiuit, & tandem miraculorum gloria clarus obdormiuit in Domino anno Domini circiter 640. *Tritemius de vir. ill. Ord. S. Ben. lib. 3. c. 7. Petrus in catalogo lib. 9. c. 117. qui una cum Demochare in Catalogo Episcoporum Meldensium correctione indiget, dicit enim Chilleum fratrem S. Pharonis fuisse, quod nequaquam uerum est, ut ex uita S. Pharonis, & Vincentio in speculo lib. 23. c. 15. & alijs liquet, à quibus Pharo Gallus, Chilleus uero Scotus fuisse scribitur, sanguine coniunctus Eugenio III. Scotiæ Regi, ut narratur in uita S. Fiacrij monachi, eiusdem Eugenij filij.*

S. VVILLIBRORDVS EPISCOPVS:
Regni Frisig Apostolus.

nam

Orietur in diebus eius iustitia. Psal. 71. Cap. Ll.

EX eadem Benedictina messe prodiit ille, qui tertius in Episcoporum ordine conspicitur, Pontificis habitu stemma Regum antiquorum Frisig ante se tenentis. Est autem illud, zone transuerse quatuor Cyaneæ, in argenteo umbone, cordibus undecim sanguineis (errant qui aurea esse putant, ut Pingonius, & alii, in armis namque nec metallum metallo, nec color colori supponitur) resperso. Namque ad illius gentis conversionem ab Egberto Archiepiscopo ex Anglia, unde oriundus erat, cum duodecim uiris religiosis monachis, aliquando anno Domini 690. missus, multos in breui sua prædicatione ab Idololatria ad fidem conuertit, suoque exemplo plurimos inclitos uiros, & nobili genere illustres, mundanam transitoriamque felicitatem Christiana humilitate commutare perdocuit. Cum quotidie crederet fidelium numerus, fratrum communi consensu Romam missus à Sergio Papa die S. Cecilie anno 696. ordinatus est Archiepiscopus Frisonum, & ad nominis sui barbariem euitandam, Clemens appellatus. Qui in Pontificalem Cathedram sublimatis officium pastorale insuperabili euangelizandi constantia usque ad finem uite continuauit, sanis consilijs procures ac plebem regni in sancta religione Christianisque moribus, & legibus conseruauit; & tandem pius, & prudens Christi confessor, Frisorumque Apostolus in Domino

hino feliciter obdormiuit in monasterio Epternaco Benedictino a
se constructo, anno Domini 736. Septimo Idus Nouembris, ubi &
sepultus est: de quo canitur, quod

In uirtute potens, diuino plenus amore,

Ore sagax, & mente uigil, & feruidus actu.

*Reda in hist. angl. lib. 5. c. 11. & 12. Molanus in indic. SS. Belgij, & alij
in martyrologio nostro notati. Scripsit*

De sua peregrinatione, lib. 1.

Homiliarum, & Epistolarum, lib. 1. Ecclesiasticos canones, lib. 1.

S. AMANDVS EPISCOPVS:

Brabantiae, Flandriae, Sclauorum, & Vasconum
Apostolus.

qui

Annunciavit opera Dei, et facta eius intellexerunt.

Psal. 63. Cap. LII.

V B praecedentis imagine depictus est S. Amandus
monachus, & Episcopus Tungrensis, necnon &
Brabantinorum, & Flandrorum Apostolus, quorum
populorum insigne in manibus habet, Leonem au
reum in umbone nigro quod est Brabantinorum,
sive ut maus, nigrum in stamine aureo, quod est
Flandrorum. Hic Serani Ducis Aquitaniae filius cum perpenderet ua
nitates huius mundi (qui fallacibus promissis ad sempiternum in
fernum, quos extollere uidetur, extrudit) abiecto eius amore, se to
tam diuinam religionis obsequio mancipauit, susceptoque in hume
ros suos Diui Benedicti habitu, insignem se diuini uerbi praedica
tioni exhibuit, tantumque profecit, ut multi mundanae felicitatis co
tempores, per eius doctrinam effecti, in sacco & cinere poenitentiam
egerent salutarem: quos inter praecipui referuntur, Bauo, Hasbaniae
Comes, Rictrudis, cum tribus filiabus & Mauronto filio, alijque
plurimi in sanctorum numerum omnes relati: proinde ab omnibus
populis uidelicet ad quos sancta eius praedicatione, aut beata conuersa
tionis fama peruenerat, ita dilectus erat, ut nullus parer ab optimis
magis diligere potuerit, quam is ab omnibus bonis amaretur.

V V u Mira-

Miraculis adhuc niuus egregiis claruit. Sed cunctis penè miraculis est maius, quod uitæ sanctimoniam, & prædicatione verbi Dei infideles etiam infinitos conuerterit. In multis namque Brabantie locis fidem Christi prædicauit, potissimum iuxta Bruxellam & Nivellam, & non contentus terminis suæ Diæcesis, aliis etiam gentibus Euangelium annunciauit ut Sclauis circa Danubium, Valconibus, circa Pireneos saltus: & in Flandria Gandensibus potissimum, & Pablenensibus. Gandenses enim à Mercurio, & aliorum Idolorum cultu, auocauit: ibique duo celeberrima monasteria Benedictina construxit; cuius rei causa præcipuus Gandensium Apostolus, in hodiernum diem uocatur. Tandem miraculorum gloria clatus in suo Castro Elnonensi, quod hodie ab eius nomine S. Amandi dicitur, quæ tam mortem obiit anno Domini 661. octauo Idus Februarii: ibique sepultus magna ueneratione honoratur.

Eius uita. Molanus in indic. SS. Belgij. Cratæpolius de episcopis Germaniæ; Theatrum conuersionis gentium, & alij in martyrologio nostro citantur.

DE S. VULFRANNO MONACHO
Fontanellæ, Episcopo, & Confessore
re Frisæ etiam Apostolo,
qui tamen in Arbore depictus non est.

*Defraudandus suo labore non uidetur, licet non sit
in Arbore.*

S.

VULFRANNVS Fontanellæ monachus, & Episcopus Senonensis. Hic enim S. Vuilibrordus in Frisiaca messe cooperitor strenuus, Radbodi Regem, diu multum sua idola, & demoniorum simulachra defendentem, accepto in manu gladio spiritus sancti (quod est uerbum Dei) intrepido animo, diuino ad hoc opus oraculo in somnis adhortatus, aggreditur: & per annos quinque infatigabiliter laborauerat, ut multi nobilium & infimorum abrenunciata idololatriæ de fidei fonte abluerentur, inter quos Radbodi regis filius, qui huc in albis positus, mundus, ut creditur, transiit è mundo: cuius

exemplum, & salubria Vulfrani monita rex Radbodus secutus si
fuit, felix & diu felix, tam ipse Rex fuisset quam totum regnum
& subditi uniuersi. Sed inuentus fuit alter quidam magis gratus, &
ob id magis perniciosus consiliarius, Diabolus humani generis in-
micus, enim consilia afferens quæ odore lucri videbantur suauis-
sima, efficacius, quæ uoluit, suauiter, & in finem persuasit, ut dum ipse
Rex ad Baptismi lauachrum (quod miraculi cuiusdam Ouonis no-
mitate pernotus exquisierat) perduceretur, altero tantum pede im-
merso quæreret, quoniam concessissent patres eius, pluresue maio-
res sui Frisones in inferno, an in Paradiso cohabitarent. Qui cum
accepisset antecessores, à suis omnes Christo alienos ad inferna
descendisse, pluresque ibi, quam in paradiso esse, subito pede è fon-
te educto, satius se plures, quam pauciores uelle sequi professus
est: & sic Christiana fide relicta, ad pristinam reuersus, est supersti-
tionem. Sed non diu lætatus hoc contemptu, tertia die febri corre-
ptus, deficientibus membris, magnis cruciatibus, non siue singulari
Dei uindicta, pœnam impietatis dedit: Vnde quidam in ipsum ta-
lites exclamans, ait:

O iocus, o dirum, tibi formidabile semper

Elogium, Radbode tuum post tristia fata.

Vulfrannus autem in incepto proposito perseuerans, tum uerbis,
tum exemplis omnem ferè Frisæ populum Christo acquisiuit, &
numerosa messe in horrea Domini sui adducta, ad sedem suam re-
diens, eandem postmodum senio grauatus, quietis amore dereli-
quit, & ad monasterium suum Fontanellæ, unde exierat, reuersus,
finem temporalis uitæ suæ fecit in terris, æternam, pro meritis, in
coelis consecutus anno Domini 720. decimotertio Calendas Apri-
lis, estque Fontanellæ sepultus. *Cornelius Kempius de orig. fris. lib. 3.
c. 10. Molanus in indic. SS. Belgij: & alij ad Martyr. nostrum adducti.*

S. VVILFRIDVS EPISCOPVS:

Hollandiæ Apostolus.

Gentem enim, quam nesciebat uocauit. Isa. 55.

Cap. LIII.

VT tempore, ita & loco posterior nonnullorum et præfatis ille est, qui in huius Rami inferioribus Episcopi habitu recentiora Hollandiæ Comitatibus stemmata (prisca enim ignoramus) Leonem insculpet rubrum, in area candida ad dextram insisterem, manibus tenet. Hic est ille Vvifridus Anglus qui ex monacho monasterii Sancti Petri Streneshalcentis factus Abbas Ripensis, & postmodum Eboracensis Archiepiscopus secundus, Regem Hollandiæ Agilulfum, cum magna populi multitudine, spatio annorum nouem quibus prædicationi Evangelii inuigilauit, ad Catholicam fidem conuertit. Pulsus enim aliquando è sede sua anno 678 cum Romam adire proponeret coram Pontifice causam suam acturus, Deo sic disponente, uenturum uero in Hollandiam appulit, ibidemque uiam Evangelii ingressus, fructum messis suæ, Regni illius Apostolatui uidelicet, feliciter reportare ad patriam suam meruit: ubi exinde sanctitate clarus obiit anno 711, die 12. Octobris. Beda in hist. angl. lib. 3. c. 28. & lib. 4. c. 12. & sequentibus: & alij ab ipso.

S. VVILLEHADVS EPISCOPVS;

Franconia Apostolus secundus:

qui

*Vias eorum vidit, & sanauit eos, & reduxit.**Isa. 57.*

Cap. LIIII.

EODEM ordine, & habitu est S. Vvillehadus, ex monacho S. Vuillibrordi Epternaci, primus Brementis Episcopus, & S. Bonifacii Archiepiscopi in cultura agri Dominici indefessus coadiutor, ut ex eius trophæo intelligere est; est autem illud Franconia stemma secundum, tres scilicet bufoes aurei, in area cærulea. Missus enim ad illam Prouinciā a Carolo Magno Francia Rege, ut eam ad pristinam fidem Catholicam, quam ab S. Chiliano Episcopo & Monacho semel acceperat, reduceret, onus sibi impositum strenue exequens, eandem Christo iterum coniunxit; & prædicatione Evangelii Saxonibus quoque & Frisiis introducta, apud eos tandem, ut egregius vineæ Dominicæ cultor, in villa Plexensi obiit, anno 790. die 8. Nouembris. *Trutemius lib. 3. cap. 195. Crantzii: s. Metrop. lib. 1. c. 7 & 8. & in Saxon. lib. 2. c. 14. 15. 22. & 23. Cratepo-*

TTt 3

S.SV-

S. SVVIBERTVS EPISCOPVS:
Frisiorum, Hollandorum, & Saxonum Apostolus.

*Gentes quæ eum non cognouerunt ad eum cucur-
rerunt propter Dominum. Isa. 55. Cap. LV.*

N^o superioribus S. Svibertus, ex monacho, & Abba-
te Verdensis Episcopi primi, imago refulget, in-
gna Saxonie, ex secunda Ballenstorum familia
qui in Saxonia dominati sunt, manibus tenet;
sunt autem illa fasciæ, siue ligna stratoria aut
quattuor, in clypeo nigro, quæ rutæ sertum
de ex obliquo a sinistra in dextram condecorat. Ipse enim cum
apud Frisones, Batuos, Vuestfalos, Bornetarios, Bonimenses, Ty-
lenses, alios quæ Belgij populos, magnos in disseminatione Euan-
gelij fructus fecisset; tandem etiam & Saxonie sacrosanctæ fidei
men intulit, unde non tantum Frisæ, Hollandiæ, Teisterbordiæ, &
cæterorum, sed & Saxonie Apostolus dici & esse meruit, ut testat-
ur Crantzius Metrop. lib. 1. c. 6. *Marcellus in eius vita ferè per-
tinet, & alij nonnulli.*

S. ANSGARIVS EPISCOPVS:

Sueonum Gothorum, Danorum, & Aquilona-
rium partium Magnus Apostolus.

Dominus enim:

*Testem populis dedit eum, Ducem ac præceptorem Go-
thibus. Isa. 55. Cap. LVI.*

MAGNVS huius Sancti Ansgarii, de quo nunc dictu-
ri sumus, Apostolatus, magnum quoque tracta-
tū requirere videretur, tantus enim fuit, ut post
Apostolos, eo maior in historiis non legatur, sed
cum breuitati, quantum possumus, studeamus, et
eius acta omnia, tum à Crantzio in omnibus op-
eribus suis, tum à Ioanne Episcopo Vpsalensi, in illis, quos de Regibus

bas, & Episcopis Suecorum composuit libris, fide & ueraciter recitauerunt, eorumque opera passim in omnium uersentur manibus, pauca de multis colligentes, priorem nostrum procedendi modum sequemur, ne lectorem tædio afficiamus. Natus igitur in Gallia Ansgarius, renatusque in monasterio S. Petri quod est Corbeie in Gallia (errant qui eum Monachum Corbeie Saxonice putarunt, cum monasterium illud Saxonieum constructum fuerit annis multis post eius in Gallia monachatum, id est anno 822. qui erat Apostolus eius in Gothiam sextus) sub S. P. Benedicti regula, in lege Domini excellenter edoctus, in eum sanctitatis gradum ascendit, ut tandem omnia Aquilonaria regna sua sanctimonia, & doctrina illustraret, factis eorum Apostolus Magnus, & præcipuus diuini uerbi prædicator. Initium eius prædicationis fuit, anno Domini 816. quo missus est ad Suecos a Ludouico Pio Imperatore, ad quem imperij sui anno primo Suecorum legati accedentes, Christianæ fidei doctores impetrant, & in eis præcipuum Ansgarium nostrum, qui cum zelo amplificandæ Christianæ religionis ardentissimus esset, nequaquam ad multos annos opus tam pium, & sanctum, differendum duxit. Prima igitur uice (aliis enim sæpius in Gothiam, & Sueciam transfretauit, & eorum populos, Regemque Olauum cõuerit) in Sueciam peruenit anno præfato 816, & summo honore a Rege Berone susceptus in ciuitate Birchenli, uerbu Dei cum summa fiducia prædicauit, summaque humanitate, & pietate eiusdem Regis fretum, totam ciuitatem Birchensem, omnemque in circuitu regionem, Regem ipsum, ad ueri Dei cultum cõuertit, idola destruxit, ecclesias construxit, ac multa miracula ad Christianæ fidei corroboracionem operatus est, diebusque ac noctibus ab orationibus incessanter summum Pastorem Christum exorauit, ut uineæ suæ, iam nouiter plantatæ, uberiorem ueraciam largiri dignaretur. His & alijs compluribus in Suecia, & Gothia per annos sexdecim & amplius, uirtutibus parratis, Ansgarius in Hamburgensem ecclesiam anno 833. quo item eius sedis Episcopus secundus creatus est, se contulit, relinquens in suo loco apud Bircham sanctissimos viros Simonem Pontificem, & Nirardum Presbyterum (quos ego monachos fuisse putarim) qui cum Christianam doctrinam diligenti pietate, & pia diligentia, induratis, & perfidis prædicarent, grauissimas persecutiones sustinuerunt, & tandem glorioso martyrio uitam suam feliciter consummauerunt. Et hæc quantum ad Gothiam & Sueciam attinebat. *Crantzius Metropol. lib. 1. c. 20. & 37.*

& Saxonie, lib. 2. c. 25. & 27. & omnes alij in martyrologio nostro citati. Anno autem 840. Danica rabie, qui Hamburgensem Ecclesiam claustrumque, & Bibliothecam summo studio collectam, bellico furore vastauerunt, in exilium actus, annis quinque apud Rariblam, ad quam penè nudus cum nonnullis alijs confugerat, ad anni 845. commoratus est: donec exili anno quinto, agente Ludouico Germanorum Rege, in uacantem Ecclesiam Bremensem est assumptus. Et diebus postremi huius Pontificatus Daniam ingressus, cum multis alijs Monachis & religiosis uiris, Ericum Regem, cui sceleris impii nomen affixerant, conuertit, & de impio tyranno, patris Christi ministrum effecit. Vnde non solum Dauæ (cuius ergo, antiqua illius Regni insignia, Leones scilicet tres iubarum cæruleis eodem colore coronatos, in stamine aureo, lachrymis sanguinis leminato, Episcopi habitu gestat) verum etiam Aquilonarium patrum omnium MAGNVS APOSTOLVS, est habitus. Obiit itidem miraculis, & illustrium factorum magnitudine clarus anno salutis 865. die 3. Februarii. *Tritemius lib. 4. c. 84. Martyrologium Romanum. Crantzius Metrop. lib. 1. c. 20. 31. 32. 34. 35. 37. & alij in Saxonia lib. 2. c. 25. & 27. & alij ad martyrologium nostrum addunt.*

S. LVDGERVS EPISCOPVS:
Non autem Lebuinus, ut ibidem corrupte legitur.
Saxonum, & Frisorum Orientalium
Apostolus.

hic

Nomen sempiternum dedit eis, quod non peribit.

Isa. 56. Cap. LVII.

LN partibus paulò superioribus, Monachi simplicis habitu uisitur Sanctus Ludgerus (receptis autem Scalptoris errore, ut Lebuinus legatur) qui ex Monacho S. Saluatoris Traiecti, factus primus monasteriensis Episcopus, cum uiginti totos annos Saxonibus uerbum Dei pradicasset, eosque ad fidem conuertisset, unde & eorum Apostolus dictus est corroborande eiusdem fidei gratia Dauentriam primum, Frisiam deinde

deinde Orientalem, prædicationis causa adiit, & spatio septem annorum, populis illis ad fidem quoque adductus, præcipuus quoque eorum Apostolus uocari meruit. Trophæum eius quod manibus imperfectum reportat, habet in scuto celestino, globulis rubris seminato, duos Leopardos aureos, quod est stemma Frisia Orientalis nouum. *Crantzius Metrop. lib. 1. c. 3. & Saxon. lib. 2. c. 14. Molanus in indiculo, & alij.*

S. VICELINVS EPISCOPVS:

Vuandalorum, & Slauorum

Apostolus.

Iple enim

*Quasi tuba exaltauit vocem suam, et annunciauit
populis scelera eorum. Isa. 58.*

Cap. LVIII.

QUAE imago Ludgerum insequitur, Episcopi habitu Graphonem aureum in area caerulea ad dextram insilientem, quod est Vuandalorum insigne, manibus tenentis, sanctum Vicelinum, ex monacho Sigebergense, Aldeburgensem Episcopum representat, qui multis de rebus fidei per continuos triginta annos cum Slauis, & Vuandalis, sermonibus habitis, eos tandem ad oporam eiusdem fidei semitam traxit, idolis, & demoniorum templis destructis, & euersis. Vnde ut eorum Apostolus, ab ipso non tantum uenerari, sed & vocari meruit. Obiit anno Domini 1154. die 13. Decembris. *Crantzius Metrop. lib. 6. à capite 1. ad 20. & item cap. 26. Helmoldus in chronico Slauorum, & alij in Martyrologio notati.*

S. LE-

S. LEBVINVS EPISCOPVS:

Transiselanorum Apostolus.

*Ad annunciantum mansuetis misit eum Dominus.**Isa. 61. Cap. LX.*

RANSISELANIS populis verbum Dei annuncians S. Lebuinus ex monacho Ripense in Anglia, Episcopus titularis, siue regionalis. Ipse enim in Anglia natus, de terra & cognatione sua exiens, perijt castrum Viltenburch antiquitus dictum, modo Traiectum. Inde à S. Gregorio Traiectensi, et Monacho, Episcopo, destinatus secus Ifelam fluvium, ad Saxonom ibidem commorantium conuersionem, eo loci beatus doctor, & animarum zelator, post multam tolerantiam, & populorum conuersionem, plenus bonis operibus spiritum Deo reddidit, die 11. Novembris, anno circiter 740. & vi Transiselanorum Apostolus, cuius provincie Arma, fascias vndosas duas cæruleas, quibus leo rubens superest, in area candida gestat. *Eius vita apud Surium, & alij in martyrologio nostro notati.*

S. VVIMO EPISCOPVS:

Gothorum Aquilonarium Apostolus.

*Ad insulas, enim, longe diuulgatum est nomen eius.**Eccles. 47. Cap. LX.*

O S. S. Ansgarj in Gothia Apostolatum, precipuus eius Regni prædicator, & Apostolus fuisse legitur, S. Vvimo ex monacho Corbeie Saxonice, Vi ti, Archiepiscopus Bremensis sextus, qui vna cum aliquot Monachis Aquilonaria Regna Danie, & Gothie fidei ergo ingressus, non tantum bonis, vi in fide semel accepta perseverarent persuasit, verum etiã reliquam Paganorum multitudinem idolorum cultui adhuc deditam, ad eandem fidem sua prædicatione adduxit, & in fidei negotijs assiduus, & indefessus

defessus extitit vsque ad mortem, quæ accidit anno 936. die 21. Octobris, Bireæ, totius Gothiæ metropoli. Arma, quæ Episcopi habitu reportat, tres scilicet zonæ ceruleæ vndosæ, eminente Leone aureo, in equore candido, sunt regni Gothiæ insignia. *Helmoldus lib. 1. c. 6. & 8. Crantzius metrop. lib. 3. c. 5. 6. & 16. & alij à nobis in superioribus adducti.*

S. OTTO EPISCOPVS:

Pomeranorum in Sarmatia

Apostolus.

Germen eorum in medio populorum, quia sunt semen cui Benedixit Dominus. Isa. 61.

Cap. LXI.

INTER Sarmatas, Pomerani populi soli à Benedi-
ctinis ad fidem adducendi erant; ad hos nullus
est. S. Otto ex monacho S. Michaelis de monte,
Bambergensis Episcopus, qui verbo, & exemplo
Barbarorum animos feroces leniens, Sacrificiorū
immundorum cultum sustulit, delubra, & aras
euerit, Ecclesias construxit, fidem Catholicam plantauit, & Duce,
cum omni populo suo per baptismi regenerationem Christo Do-
mino acquisito, ad propria remeavit, vbi sanctitate, & miraculis
clarus obiit anno 1139. die 2. Iulij. Eius imago Episcopi habitu in
inferioribus rami partibus Apostolatus sui insignia, Grifphonem in
area candida, viridem (non autem in rubra, ut quidam non rectè
senferunt) pro victoriæ suæ trophæo reportat. *Martyrologium
Romanum: Crantzius metrop. lib. 6. cap. 5. & alij à nobis alibi citati.*

D. BV-

D. BVEILLVS EPISCOPVS

Antipodum Noui Orbis, id est Ame-
rica, Apostolus primus.

dicit enim,

*Penetrabo omnes inferiores partes terræ, & inspiciam
omnes dormientes, & illuminabo omnes
sperantes in Domino. Eccl. 24.*

Cap. LXII.

BENEDICTVS Deus, & pater Domini nostri Iesu
Christi, qui benedixit nos in omni benedictione
spirituali in celestibus in Christo, sicut elegit nos
in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus
sancti, & immaculati in conspectu eius in chari-
tate. Quid quæso Ecclesia sancta Dei protulit
Ordine Benedictionis sanctius? Quid eius in-
tutore immaculatum magis, cuius anima lætari vulbere nunquam
maculata legitur? Quid charitate Benedictina mirabilius dici po-
test, & maius? Illam enarrare, & demonstrare, cum hactenus in
hoc unum incubuerimus, quid iuvat? Europam, Asiam, Africam,
nonne feminibus eius repletas uidimus? Nonne hæc sua sancti
predicatione regna, & prouincias conuertit: sua humilitate, super-
bos Reges uidit: tyrannos sua constantia terrens: idola subuertit,
suo zelo; sua doctrina, sapientiam huius sæculi confudit; Barba-
riem effera, mansuetam sua simplicitate reddidit; prima & inap-
cessa, per sua sibi suo labore fecit? Nonne pro hac quidam in so-
litudinibus errantes, in montibus, & speluncis, & in caueis terre
inuenti; alii ludibria, & uerba experti, insuper & vincula, & car-
ceres: alii lapidibus obruti; alii gladio necati; alii igne consum-
pti; alii diuersis tormentorum generibus affecti sunt? Nec his te-
men; terminum suis pedibus posuit, magna est enim domus Bene-
dictina, & ingens locus possessionis eius; Gentes quas non nouerat
semen eius hereditauit, ciuitates desertas inhabitauit, & non est
nis acquisitionis eius. Transfretauit mare, & adinuenit terram
prudencia sua, quã præparauit ei Deus in æterno tempore, ex qua
attulit fructum super aurum electum, ut sit illi in laudem glorie eius.

benedicens, benedixit ei Deus in benedictione tali, quæ omnem benedictionem superat. Antipodas namque, quos veteres ut fabulosos rejciebant, nostra hac ætate experientia ueros repperitos, Benedictinorum primitias esse voluit, ut quemadmodum præteritis seculis Benedictini voluntariè ex mera caritate se totos in cõuersione gentium, ad Dei laudem insumpserant, ita nunc, digna pro meritis suis remuneratione, ab ipso ad pium hoc opus eligerentur, ne alij hanc ab eis laudem, quæ ipsis solis debebatur, præriperent. Cum enim Columbo Genuensi duce anno Domini circiter 1490. India Occidua (quæ Indico nomine, P E R V., & ab Americo Vesputio Florentino, qui quatuor navigationibus eam aperuit, America, quarta Orbis pars, dicitur) nunquam antehac cognita, imo, ut dixi, pro fabulosa habita, reperta non sine Diuina voluntate, fuisset, & Ferdinandus, ac Isabella Hispaniæ Reges, ab Alexandro Papa Sexto, anno 1493. iij. nonas Maij, bulla, legitimi eius Domini constituti, ita tamen ut præcones Euangelij illuc mittere tenerentur, Dominus B V E I L, Hispanus Catalanus, monachus Ordinis S. Benedicti (monasterij, ut arbitror, quamuis illud ab auctoribus non prodatur, S. Mariæ Montisferrati, quod tunc primū agente D. Garzia à Cisneros illius congregationis reformatore, uti superius diximus, Sanctitatis suæ radios expandere incipiebat) ob singularem sanctitatem, & admirabilem doctrinam, PRIMVS NOVI ORBIS APOSTOLVS electus, & Indiarum Archiepiscopus, & Patriarcha, ac Vicarius Summi Romani Pontificis apud illas Regiones nominatus est. Qui sic electus duodecim sibi Sacerdotes, viros religiosos elegit, & benedictione Pontificali percepta, omnibus ad hanc nouam Euangelij prædicationem necessariis preparatis, ex Hispania discessit eodem anno 1493. die 25. mensis Septembris. Conspicitur hic NOVVS APOSTOLVS, in huius Rami summatibus ordine vltimus, sed vocatione, ut ita dicam, primus, Monachi habitus, Indiarum nouarum in signe manibus tenentis, utpote qui illis Prouincijs omnium primus fidei lumen intulerit. Est autem illud, Scutum in palum partitum, illinc ad dextram quatuor anchoræ autem, in cæruleo æquore: hinc ad sinistram, nonnullæ insulæ virides, in æquore candido, siue ut sic loquar, naturali.

A N N O T A T I O.

APOSTOLATVS huius postremi Monachi Benedictini, testes sunt ex præcipuis Petrus Cieza Legionensis in secunda parte historia-

TUM

rum Indicarum, vulgò Del Perù, intitulatarum. Fumus in Historia Gallica Indiarum Occidentalium, lib. primo, cap. secundo. Gonzalvus Ferdinandus Ouerensis in Historia sua generali noni Orbis, lib. 2. cap. 8. sic inquit:

Hora secondo che il Papa nella sua Bolla dello 1493. & donatione Apostolica ordinaua sopra la cura che doueua hauersi, nel conuertire alla santa Fede le genti dell'Indie, andorno col Colombo, nel secondo uiagio persone religiose, & di santa & approbata uita, & letteratura, fra liquali fù à questo effetto eletto FRA BVIL di Catalogna, dell'Ordine di San Benedetto. Et à costui il Pontefice diede pienissima potestà per lo gouerno della Chiesa in queste parti delle Indie, perche ui fosse capo degli altri Chierici, & Religiosi che all'hora ui passarono, per seruire al culto Diuino, & alla conuersione di questi Indiani. Et vi portarono costoro Paramenti, Croci, Calici, Imagini, & tutto quello che era necessario per le Chiese, che fare ui doueua. Et nella sopradetta Bolla Apostolica il Papa comandò in uirtù di Santa obedientia al Rè, & alla Reina, che hauessero douuto à questo effetto mandare in queste Indie persone da bene, & tementi Iddio, & dotti, & esperti per instruire, & insegnare questi nuoui popoli, la santa Eede, & i buoni costumi, con ogni diligentia debita. Et i Re Catolici desiderosi di compire à questa giusta, & santa uolontà del Papa, per tutti i Regni loro cercarono di queste persone, atti, & sufficienti, così Ecclesiastiche, come secolari. Partirono il 25. di Settembre, del 1493.

Eius sententiam sequitur, & D. Gilbertus Genebrardus in Chronologia sua lib. 4. his verbis. Fauens (uidelicet Alexander VI. Papa) auspici Ferdinandi & Isabellæ Hispaniæ Regum, qui duce Colombo, anno 1492. Indias Occiduas aperuerant, Bulla illos legitimos earum Dominos constituit, ita tamen, ut præcones Euangelii illuc mittere tenerentur. Bulla ab Alexandro data est anno 1493. quarto nonas Maii, sui Pontificatus secundo. Primus præco fuit BVIL, Catalanus, Ordinis S. Benedicti, quem Alexander, Bulla Sacerdotibus duodecim præfecit, suumque Vicarium apud illas regiones nominauit.

Hæc illi, & nonnulli alii Indicarum rerum Scriptores, qui breuissis causis omittuntur, qui huius facti Historiam plenius, & satis enarrarint, ex quorum lectione quis fructus ex huius nostri BVIL predicatione sancte Dei Ecclesiæ acceperit abunde colligitur.

RAMVS QVINTVS,

Continet

GRATIAS SANITATVM,

VEL CVRATIONVM,

id est:

Confessores, qui miraculis claruerunt.

¶

S. ILDEPHONSVS

EPISCOPVS:

Festiuitatum expectationis, & discensionis

S. Mariæ Virginis, in Hispania

institutor.

Ob quas dicit Mariâ,

Qui elucidant me, vitam æternam habebunt. Eccl. 24.

Cap. LXIII.

OST eos, qui in commemorationem actionem Domini Nostri IESV Christi recoluntur, festos dies, nulli gratiores, & acceptiores sunt ipsi filio eius iis, qui in Matris eius Sanctissimæ, & Gloriosissimæ uenerationem ordinantur. Hoc in genere quantum excelluerit Benedictina Religio, ex præcedentibus, & subsequenter manifestum euadit. Vt enim pie multi festi dies, & diuersi orationis modi in eius honorem à Monachis Benedictinis instituti sunt, ita, & sanctè ab Ecclesia postmodum approbati. Hanc laudem Itali Monachi aliis præripuerunt; nec defuit Gallis sua gloria; at Hispanorum quoque Monachorum in hoc deuotio collaudanda, qui eiusdem Beatissimæ Virginis cultum magnificè promouerunt, & promotum Rami

inviolabiliter obseruauerunt. Hoc uidere est in prima quinti Rami figura, quæ Pontificis, & Monachi habitu tabulam eiusdem Virginis imagine decoratam dextera gestare nideretur. Fetiuitate namque Annunciationis Diuæ Virginis ab Eugenio eius nominis tertio, Episcopo Toletano, & monacho, in Concilio Toletano decimo, quod congruè in quadragesima seruari non posset, ad diem 18. Ianuarii translata anno 658. & aliquot annis deuotè obseruata; hac ratione ab eius successore Sancto Ildephonso Agaliensi monacho, & Episcopo etiam Toletano de quo nunc agimus, in Expectationis eiusdem festum diem transmutata dicitur; uidelicet, quod ab ipsa uisitatus, & mirificè, quia contra Heluidium, & Pelagium, uirginitatem suam impugnantes, pro eiusdem defensione præclare scripsisset, collaudatus, & ueste in super sacra, qua in facienda re diuina uteretur donatus constitutus, diem illam Annunciationis eius (eo enim die hæc ei conigerant) in Expectationis, siue Descensionis (diuersorum enim diuersa est opinio, alii enim hac die utranque, alii uero hæc, & 24. huius mensis, uti in Martyrologio nostro diximus, celebrari affirmant) uel ut uocant Festi de O, quod eo tempore illæ deuotissimæ Antiphonæ septem, quæ ab littera O, incipiunt, in Vesperis Aduentus, octo ante Natalem diebus, cani incipiuntur, celebritatem commutari. Quod ab eo sic institutum, in hodiernum usque diem apud Hispanos persequatur; ut ex sigillo alimæ Ecclesiæ Toletanæ intelligere est, in quo ipsa Sacratissima Virgo, tribus Angelis circumdata, confidentis habitu, uestem sacram capiti ipsius S. Ildephonsi ante eam genificæ imponit, cum huiusmodi allocutione:

Quoniam mente pura, & fide firma, in meis laudibus permansisti:

Accipe Vestem de thesauris Filij mei, qua in hoc uita orneris.

Alphonsus Villegas in Flore Sanctorum, die 23. Ianuarij, & alij auctores, in Martyrologio nostro citati, ad diem 23. Jan. & 18. ac 24. Decem.

Huic sancto uiro Ildephonso, nulla uirtus ad consummatum Episcopum necessaria defuit. Erat quippe in uita, & moribus irreprehensibilis, in conuersatione sanctus, & tanto diuinæ gratiæ rore perfusus, ut à multis, Os aureum, ab alijs, Ancora fidei appellaretur. Scripsit dum uiueret multa præclara uolumina, de quibus ista feruntur:

De

- De sancta Trinitate, lib. 1.
 De imbecillitate propria, lib. 1.
 Hymnorum diuersi generis, lib. 1.
 Annotationes actionis diurnæ, lib. 1.
 Annotationes in Sacramentis, lib. 1.
 Sermones uarij, lib. 1.
 Decognitione Baptismi, lib. 1.
 De progressu spiritualis deserti, lib. 1.
 Epigrammatum multorum, lib. 1.
 Annotationes in sacris, lib. 1.
 De Missa, lib. 1.
 Epistolarum ad diuersos, lib. 1.
 De uiris illustribus, lib. 1. Hunc uidi Romæ MS. & legi
 apud RR. PP. Alphonsum Ciaconem, Ord. S. Dominici, & Cæsa-
 rem Baconium, Cong. Oratorij Presbyterum.
 Supplementum ad Isidori Chronica, lib. 1. Quod excusum est
 cum alijs quinque auctoribus, & Scholiis Ioannis Vassæ Brugensis,
 in Hispania.
 De Virginitate B. Mariæ, lib. 1.
 De perpetua eiusdem Virginitate, lib. 1.
 Excusus Basileæ 1557. in 8. & Louanij anno 1569. in 12. ac Parisijs
 tomo 8. Bibliothecæ SS. Patrum.
 Ambo uerò simul excusi sunt Parisijs, anno 1578. in 8. cum duo-
 decim Sermonibus eiusdem, in præcipuis ferijs B. Mariæ.
 Obijt anno 667. 13. cal. Februarij. Ideoque corrigendus Trit-
 emius, qui in libro de script. Ecclesiast. dicit uixisse anno 346.

S. INA REX: Opum S. R. E. amplificator,
 qui

*Quidquid optimum erat, ex opibus quas tradidit ei Do-
 minus, dedit ei. Num. 10. Cap. LXIII.*

PSI Sancto Ildephonso, quasi coniunctus aspici-
 tur Sanctus Inas, quondam Saxonum Occiden-
 talium in Anglia Rex, monachi habitu, corona
 aurea redimiti, & arcam, Thiaræ, & clauibus Pon-
 tificijs suppositam, manibus tenentis. Sed cur sic?

Quod iusti æquique per omnia amans, cum animaduerneret per
 XXX ad-

administrationem publicarum rerum non licere sibi esse querere; regio honore spreto, haud multo post secundum Christi præceptum, crucem suam suscepit, ac Christum ipsum secutus est. Ceterum antequam id faceret, uoluit religionem, Romanamque Ecclesiam suis fortunis iurare; quippe uir sapientissimus ducebat uilissimum stultissimamque esse, in alterius fidem permittere opes in uanis usus erogandas, quas ille qui acquiuisset, posset ipse largiri. Itaque Vuelleia ædem ædificauit magnifico apparatu, eamque D. Andreas Apostolo dedicauit, in qua sedem Episcopalem collocandam curauit, & eam postea multis locupletauit possessionibus. Exiit idem Princeps & templum Glasconienſe cum cœnobio monachorum familiæ D. Benedicti, idemque prædij ditauit amplissimis. Postremo regni statum melius collocandi percupidus, Romam se contulit anno Domini 726. & ibi constitutus Regnum suum Romano Pontifici uectigale fecit, singulis argenteis nummis, quos denarios uocant, in singulas domos impositis, hi uulgo Denarii Diui Petri appellantur; & statim Romæ monachus Benedictinus effectus, in sanctitate postmodum diem clausit. Huius autem Romani tribui memoria exstabat olim in supremo templi Glasconienſis ab ipso extracti in sequentibus uersibus, quos ibidem scribi curarat.

Siderei montes speciosa cacumine Ston

A Lybano gemina flore comante cædri,

Celorum portæ lati duo lumina mundi:

Ore tonat Paulus, fulgurat arce Petrus

Inter Apostolicas radianti luce coronas

Dofior hic monitis, celsior ille gradu.

Corda per hunc hominum referantur, & astra per illum:

Quos docet iste stylo, suscipit ille polo.

Pandit iter celi hic dogmate, clauibus alter,

Est uia cui Paulus, ianua fida Petrus.

Hic petra firma manens, ille Architectus habetur,

Surgit in his templum, quod placet, ara Deo.

Anglia plande lubens, mittit tibi Romæ fulcrum,

Fulgor Apostolicus Glasconiam irradiat.

A facie hostili duo propugnacula surgunt,

Quod fidei terras urbs caput Orbis habet.

Hæc prius egregio Rex Ina refertur amore,

Dona suo populo non moritura dedit.

Totus in affectu diuæ pietatis inherens.

Ecclesiæq; iuges amplificauit opes.

Melchisedech noster merito Rex, atque Sacerdos.

Compleuit uera religionis opus.

Publica iura regens, & celsa palatia seruans.

Vnica Pontificum gloria, norma fuit.

Hinc abiens, illius Monachali fulget honore.

Hic quoque gestorum laude perennis erit.

Ut suos etiam ad bene, beateque uiuendum instrueret, sanctissimas leges condidit, quas improba posteritas paulatim antiquauit:

Leges Religiosæ.

lib. I.

Statuta municipalia.

lib. I.

Ad Gregorium Papam II, Epistola una.

Mattheus Vuestmonasteriensis in Floribus historiæ, ad ann. 727. Po-
lydorus Virgilius, lib. 4. ex quo hæc desumpta; & alij nonnulli.

B. CASIMIRVS REX:

Patrimonij Sancti Petri benefactor.

ipse enim

Princeps obtulit oleum ad luminaria concinnanda.

Exodi 35. Cap. LXXV.

POLLAT & Beatus Casimirus, quondam Polo-
niæ Rex, eodẽ planè habitu, & emblemate, quo
S. Inas uisebatur. Mortuo enim aliquando patre
suo Miecislao Secundo, ob quasdam à matre sua
Rixa, quæ Regnum administrabat, Polonis illa-
tas exactiones exulare coactus est. Exilij uero au-
dore in Gallias secedens, Cluniaci, monasterio SS Petri & Pauli, mo-
nasticæ uitæ se addixit, & professione emissa Frater Carolus uoca-
tus, postmodum etiã Diaconii gradum accepit. Anno autem mona-
charius sui septimo à Polonis requisitus, Pontificis dispensatione à
vobis absolutus, regno inaugurari meruit, his tamen conditionib.

XXX 2 Vt

1. Ut Poloni singulis diebus Mercurij ieiunent, unica tantum refectio contenti;
 2. Ut iidem omnes rotunda, in morem Monachorum, tonsuræ capillorum utantur, nec ultra auriculas ritu Barbarico quicquam omnino comam promittat.
 3. Ut festis solennibus, dum sacra peraguntur, singuli Equites fasciam lineam candidam in modum stolæ, qua in sacris utuntur Sacerdotes, atque Diaconi, è collo suspensam ferant.
 4. Ut de singulis capitibus, exceptis Nobilibus, siue Equitibus, & qui sacris addicti sunt, quotannis tres oboli, & cribum ænæ in lucernam perpetuè in æde Diui Petri arsuram pendatur.
- Hi postmodum regnante apud Polonos Vlodislao Lothacore dacti sunt ad alius oboli pensionem; qui etiamnum, quorundam unoquoque soluitur, & denarius Sancti Petri cognominatur. Quod beneficium cum per Monachum Benedictinū Ecclesiæ quæque accesserit, rectè uidetur hoc loco commemoratum. Casimirus tandem post laudabilem, & æterna memoria dignam uitam, beatæ fine quieuit an. Do. 1058, regni 18. die 4. Cal. Decemb. & Poloniæ sepultus est; de quo sic canit Clemens Ianitius, in elogiis Regum Poloniæ;

*Innocuus cum matre puer Casimirus eodem
Exilio, matris crimine, pulsus erat.
Cluniaci placuit sibi uita Monastica; seruis
Quam cuiusquam hominis, maluit esse Dei.
Nos sumus interea sine Principe subdita cunctis
Terra, dolor fuerit, quæ numerare malis.
Reddimus eiectò regnum, multa ille reuersus
Restituit melior uix patre, dignus auo
Maslaum domuit civili Marte furem,
In reliquos mansit pax sibi grata dies.
Quod Deus innocuus adsit, quod corruat infons,
Maiores ut surgas laude, uidere potes.
Martini Chromerus lib. 4. Ioannes Dubrānius hist. Boiemica lib. 1.
Auctor chronici Cluniacensis: & alij Polonici scriptores.*

S. THEODVLPHVS EPISCOPVS:
Hymnorum, Gloria, laus, & honor, & Vexilla
Regis prodeunt, compositor:

ad illud,

Benedictus qui uenit in nomine Domini. Matth. 21.

Cap. LXVI.

Vid de S. Theodulpho dicam: Qui ex Monacho, & Abbate Floriacensi Episcopus Aurelianensis factus, ita in omnibus consummatum Episcopum se ostendit, & vitæ moribusque adeo irreprehensibilem, ut diuinitus ad id munus delectus videretur? Ex hominibus enim assumptus, pro hominibus in ijs, quæ ad Deum sunt constitutus, nihil diligentius curauit, quam Sanctum P. Benedictum monasterij sui Patronum, in omni morum honestate, & vitæ sanctimonia imitari, idoneumque se ostendere in doctrina sana Ecclesiam Christi edificare. Et cum tantus esset, non defuerunt illi persecutores, quibus odiosa eius erat sanctitas, & nisi potentia Dei protectus fuisset, mox in principio sui Pontificatus procerum gladijs obrutus concidisset. Quomodo enim mitissimus Pontifex tutus esse potuisset, ubi eiusdem pietissimi Imperatoris, ad quem delatus est, vita mille fraudibus, & toridem domesticis insidijs, ab ignobilibus nobilibus ad mortem petebatur? tam odiosa, heu dolor, aliquando virtus esse solet in principum aulis, ut qui ipsam sequi velint quandoque persecutiones patiantur grauiiores, quam illi, qui atrociora flagitia committunt. Hoc euenit nostro sancto Theodulpho, qui à nonnullis æmulis Ludonico Pio Imperatori falso accusatus, & ab eo in carcerem coniectus, in carcere tamen positus, viam æquitatis non deseruit; sed celestibus disciplinis intentus, notissimos, & pulcherrimos illos Hymnos. *Gloria, laus, & honor, & Vexilla Regis prodeunt*: suauiter concentu composuit. Qua ratione adiectus hic conspicitur Pontificis habitu, eorundem Hymnorum mysterium, Christum videlicet Iesum Asinæ insidentem in tabula depictum, præ se ferens. Primum cum in die Palmarum transeunte Imperatore iuxta carcerem, alta & deuota voce concinuisset, eius dulcedine in tantum captus est

XXx 3 Im-

Imperator, ut eum è carcere dimitti statim præceperit. Hinc consuetudo Ecclesiæ laudabilis inolevit, ut in die Palmorum Hymni illi quotannis cantarentur, quod & hodie observatur tanquam memoriale perpetuum Benedictinæ familiæ. Hymnus autem primus talis est:

Gloria, laus, & honor, tibi sit Rex Christe Redemptor,
Cui puerile decus prompsit Osanna pium.
Israel es tu Rex, Davidis, & inclita proles,
Nomine qui in Domini, Rex benedicte uenis.
Cætus in excelsis, te laudat cælicus omnis,
Et mortalis homo, cuncta creata simul.
Plebs Hæbreæ tibi, cum palmis obuta uenit,
Cum prece, uoto, hymnis adsumus ecce tibi.
Hi tibi passuro soluebant munia laudis,
Nos tibi regnanti, pangimus ecce melos.
Hi placere tibi, placeat deuotio nostra,
Rex bone, Rex clemens, cui bona cuncta placent.
Fecerat Hæbreos hos gloria sanguinis almi,
Nos facit Hæbreos transitus ecce pius.
Sis pius ascensor tu, nos & sumus Aselli,
Tecum nos capiat urbs veneranda Dei.
Vestis Apostolicæ rutilo fulgore tegamur,
Te bene docta ut eam, nostra ceterua uehat.
Tegmine sic animæ sternamus corpora nostra,
Quo per nos semper sit uia tuta tibi.
Sit pia pro palmæ nobis uictoria ramis,
Ut tibi uictrici sorte canamus ita. Amen.
Secundus autem, quia omnibus notus ex industria omisus est,
Composuit, & alia opera præclara, de quibus feruntur;
Hymnorum diuersorum, lib. 1.
Epistolarum ad diuersos, lib. 1.
Annales Caroli Magni, & Ludouici Imperatorum, lib. 1.
Qui extare dicitur MS. sed ubi loci nescio.
Claruit temporibus dicti Ludouici, an. Do. 830. & quod ex cæcitæ
& sanctitate, miraculorum q; gloria clarus in pace quieuit, seculo
rem societatem inter cælestes spiritus, quam inter discordes terri-
genas assecutus. *Supplementum Chron. lib. 11. Tritemius de uir. ill. Carl.*
S. Bened. lib. 2. c. 40. & alij pene infiniti.

S. ODILO ABBAS:
Commemorationis omnium fidelium defunctorum,
primus institutor.

quia

Sancta, & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur. 2. Mac. 12.

Cap. LXVII.

En quis exprimere valeat laudem, quam cum benedictione promeruit Sanctus Odilo Cluniacensis Abbas, cuius institutionis beneficium, tanto gloriosius est, quanto charitate maiori redundat? Magna quippe sunt sanctissima illa monachorum Benedictinorum instituta, de quibus uel ante egi-

mus, uel post acturi sumus: magnum, doctrinae laude Ecclesiam Dei edificare: magnum, & diuitiis eam ditare temporalibus, si sine spe retributionis humanae (ut de sanctis credere est, qui quæ sua sunt non quærebant, sed quæ Iesu Christi) fiant: Maius tamen multo reputo, & sine comparatione gloriosius, pro illis orare, illis benefacere, illos iuuare, à quibus retributionis nihil, nec speras, nec habere potes. Cuius generis sunt illi, qui pie in Christo obdormientes, purgatoris ignibus quoadusque reddant uniuersum debitum (nihil enim coinquinatum in regnum intrabit celorum) cruciari nesciunt. His compati, & cum Apostolo Paulo, infirmitatibus eorum infirmari, cruciatibus angī, uocibus, *Miseremini mei, miseremini mei*, ad misericordiam incitari, quid sanctius, quid fructuosius. Et hoc diuinum, dicam, beneficium, ex Benedictina quoque cultura pullulauit: Testantibus namque S. Petro Damiano, Sigeberto in chron. ad annum 998. Supplemento chron. lib. 12. Autore chron. Clun. Martyrologio Romano, & aliis, S. Odilo Abbas, omnium primus in suis monasterijs instituit, illudq; decreto præcepit obseruandum, ut secunda die Nouembris, quæ est altera post solennitatem omnium Sanctorum, Omnium fidelium defunctorum memoria, in psalmis, elemosinis, & præcipue Missarum sollemnitis, celebraretur. Quod sanctum institutum postmodum Romani Pontificis auctoritate ubique locorum seruandum, sacris le-

XXx 4 gibus

gibus sanctum est. Quare autem hac ipsa die potius, quam aliqua id fecerit obseruari, officii ecclesiastici ratio in causa fuit. Nam ante Odilonem ducentis ferè annis, vixit Hamularius Fortunatus Archiepiscopus Treuirensis & monachus, qui officium Mortuorum ordinauerat post festum Omnium Sanctorum, ut impleretur, in libro de ordine antiphonarii, c. 65. sic inquit: *Post officium Sanctorum, inserui officium pro mortuis, multi enim transiunt de presenti seculo, qui non illicò sanctis coniunguntur, pro quibus solam more officium agitur.* Hæc ille. Causam uero cur hoc fecerit habes, tum in uita huius sancti apud Surium tomo 1. die 1. Ianuarii, tum etiam apud Voraginem, & Claudium de Rota, in legendariis, die 2. Nouembris. Illius uisione frui si peroptas, quinto eum huius rami loco depictum uidebis, Abbatis habitu, caput mortui, iustitiae sui trophæum, dextera tenentis. Scripsit plures varios que sermones diuersarum festiuitatum, qui sunt & reseruantur MSS. Cluniaci, uidelicet;

De Natiuitate Domini, ser. 1. Dominicæ Natiuitatis sacratissimum diem.

De Epiphania Domini, ser. 1. O fratetna caritas.

De Purificatione B. Mariæ, ser. 1. Omnipotentis Dei Patris, omnipotens sermo.

De Incarnatione Domini, ser. 1. Dominicæ incarnationis.

De Resurrectione Domini, ser. 3. tali exordio.

1. Certissima fiducia est Christianorum.

2. Quamuis fratres dilectissimi.

3. Hodie dilectissimi fratres.

De Assumptione Domini, ser. 1. Postquam Dominus saluauerit nos.

De Pentecoste, ser. 1. Indicibilis & immensa præsentis dei maiestas.

De Natiuitate S. Ioannis Baptistæ, ser. 1. Ortum domini precursoris.

De SS. Petro & Paulo ser. 1. In exordio uigiliarum apostolicæ solennitatis.

De assumptione B. Mariæ, ser. 1. Congruum satis & conuenienter uidetur.

De sancta Cruce, ser. 1. Post illum singularem.

Alia si quæ scripserit ad notitiam meam non peruenerunt.

B. MICHAEL FLORENTINVS:
Sacrae Coronae Domini inuentor.

iuxta illud,

Benedices Coronae anni benignitatis tuae. Psal. 64.
Cap. LXVIII.

Ed quis ille est, inquireret nonnullus, qui Monachi habitu, dulcissimum IESV nomen, corona quadam globulea circumdatum, & radiis, sole splendoribus illustratum, sinistra tenentis, Ramum ipsum claudere conspicitur? Digna profecto Christiano homine tanti mysterii intelligendi contentio. Is enim est unus ex illis sanctissimae uitae Eremitis, qui Camaldulensem Eremitum habitare noscuntur, nomine Michael, qui ad imitationem Coronae Sanctissimae Matris, primus omnium Coronam, quam uocamus, Domini excogitauit; quae ad commemorationem annorum uitae Domini, triginta tres Orationes Dominicas, & pro commemoratione quinque vulnerum eius, quinque salutationes Angelicas, ex mente persoluendas continet. Haec tornatis orbiculis ab ipso S. Michael confecta, & re cum maiori Patre Eremitae communicata, Leoni Papae X. Florentiae tunc agenti, delata & praesentata est, ut eam Apostolica auctoritate confirmaret. Gaudius magnus sacerdos nouo huiusmodi munusculo, libenter quod petebatur, indulsit, & gratiosissimi Diplomatis pagina, thesauris indulgentiarum sacrae Ecclesiae repleta, hisce uerbis honestauit.

Bulla Dominicae Corone, eiusque Indulgentiae.

Leo Episcopus, seruus seruorum Dei: Vniuersis & singulis Christi fidelibus praesentes litteras inspecturis salutem & Apostolicam benedictionem. Nuper nobis fide digna relatione innotuit, quod cuidam Seniori Eremitae intra unius Cella angustia iam quindecim annos in sacra Camaldulensi Eremita, in magna uitae austeritate recluso commoranti, Domino, ut credere pium est, inspirante, a quo omnis recta procedit cogitatio, in mentem venit, quod in honorem Saluatoris, & D. N. I. C. fideliumque deuotionem cedere posset, si quemadmodum ex antiquissima, ualdeque communi institutione Christi fidelium in honorem Beatissimae Mariae Virginis, secundum numerum annorum quos vixisse in hoc mundo creditur,

ditur, sexaginta tres Angelicas salutationes septem interpositis Dominicis orationibus deuote dicere solent: quod orationis genus Coronam Virginis appellant: Ita in honorem D. N. I. C. pro commemoratione annorum quibus ipse in terris versatus est, ex triginta tribus Dominicis orationibus, quinque interpositis Angelicis salutationibus, quasi Dominicam coronam dicere assuecant. Supplicarique nobis humiliter fecit, ut ad excitandam fidelium deuotionem, aliquam indulgentiarum gratiam eam Domini Coronam dicentibus concedere Apostolica benignitate dignaremur. Nos vero quibus incumbit & honorem D. N. I. C. quanto ipso auxiliante possumus augere: & unionis Christi fidelibus deuotionis incitamenta præbere, huiusmodi supplicationibus inclinati prædictum orandi modum ab illo Seniore reclusoque Eremita excogitatum, approbamus, confirmamusque, & Coronam Domini volumus appellari. Quod orationis genus ut à Christi fidelibus deuotius suscipiatur, frequenter excutatur, vniuersis & singulis vtriusque sexus cuiuscunque status, Ordinis ac professionis, qui eandem Dominicam Coronam semel in die dixerint, per singulas vices decem annorum Indulgentiam: His vero qui iusto amoto impedimento per continuum anni circulum eandem Dominicam Coronam semel in die dixerint, ultra prædictam summam, mille annorum indulgentiam de nostra plenitudinis pietatis auctoritate Apostolica concedimus, & elargimur. His vero qui ad extremum usque uitæ diem, eam Domini Coronam semel in die dixerint, easdem annorum summas duplicamus, & discendentibus ex hac uita Apostolicam elargimur benedictionem. Quia vero difficile esset presentes litteras ad uniuersorum notitiam peruenire, nisi opportuno prouideretur auxilio, eadem auctoritate uolumus ac decernimus, ut transumptis etiam impressis, sigilloque sacre Camaldulensis Eremitæ, & alicuius Eremitæ subscriptione munitis, ea prorsus fides adhibeatur, quæ ipsi originibus litteris adhiberetur. Volentes ut omnes Predicatores, ac quorum notitiam hæc peruenierint, eas in populorum præsentia publicare possint, contrariis non obstantibus quibuscunque. Datum Florentiæ sub anno Piscatoris die 18. Feb. 1516. Pontific. nostri an. 3. per manū Petri Bembi.

Huius autem Michaelis sanctitatem, referunt etiam hodie Calpodii, seu lignei Sochi, quibus ipse dum erat inclusus loco calceorum nudis pedibus utebatur; In illorū nempe superiori parte, quæ plantas pedum respicit, eandem plantarum effigies, perinde ac in massa, ex diuturno usu impressæ sunt. In cuius rei memoriam, sub altari oratori domunculæ, quam ipse olim ocellus habitabat, merito seruantur.

S. I O S S I O:

Nominis Diuæ Virginis MARIÆ, præcipuus cultor.

MAGNITUDINEM nequaquam videtur, S. Iosio Monachus S. Berini Andomaropolensis, qui cum Diuæ Virginis deuotione teneretur, eiusdem Patronæ suæ cultum non modicum ampliauit. Audiens enim aliquando (ut in tabella eius sepulchro affixa narratur, quam ipse ego sæpius legisse me recolo) à quodam Episcopo, ex partibus ultramarinis reuertenti, decantationem quinque psalmorum, qui à primis nominis MARIÆ litteris incipiunt, uidelicet,

M Magnificat anima mea Dominum,

A Ad Dominum cum tribularer,

R Retribue seruo tuo

I In conuertendo Dominus; &

A Ad te leuaui oculos meos.

gratum super omnia ipsi Diuæ Virgini esse obsequium: non ut surdus auditor rem auribus perceperit, sed huius operis factor, quotidie, ab illa hora, post matutinam synaxim, quam potuit deuotissime, hos quinque Psalmos in cubiculo, soli Deo cognitus, genuflexus in honorem tantæ Virginis persoluit: quod quam carum Dei Matri fuerit, ipsa euidenti, & inaudito miraculo uoluit demonstrare. Cum enim cirra mortem semel à matutinalibus laudibus abfuisset, à Monachis, factum admirantibus, requisitus, corpus eius exanime quidem inuentum est, sed tanto splendore illustratum, ut cæleste ac diuinum quid saperet magis, quam humanum: & super faciem eius quinque iidem rosæ, quæ omnem fragrantiam humanam excedebant, repertæ, duæ scilicet in auriculis, duæ in naribus, & una in ore, in quarum medio aureis litteris scriptum legebatur dulce Virginis nomen, MARIÆ. Hoc miraculo ætoniti Monachi, sanctum corpus, Andrea Episcopo Attrebatensi euocato; digno honore in marmoreo sepulchro, in quo eius effigies eo quo ipse inuentus est modo sculpta cernitur, reconditum est, & facti miraculum ad perpetuam memoriam, eidem sepulchro in tabella descriptum. Obiit anno 1163. Huius uero rei symbolum, in illa cruce Rosacea representatur, quæ non longe a

fini-

sinistra B. Michaelis Florentini manu depicta conspicitur. *Molens in indic. SS. Belgij: Meyerus annal. Fland. li. 5. ad an. 1163. et alij nōnulli.*

Protulit autem præfatum S. Bertini Monasterium plures alios Sanctos, de quibus agit Henricus Costerius, Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Antuerpiæ Pastor, in Arbore sua Bertinica, quam dedicavit Domino Vedasto de Grenet eiusdem cœnobii Abbati, typisque æneis eleganter scap. sit Iul. Golzius Antuerpiæ, anno præsentis 1594. cuius copiam mihi fecit D. Michael Buzelinus Cameracensis, eiusdem monasterii Sacerdos, & Monachus, præterito mense Nouembri, dum hac iter faciens Romam uersus progredereetur. Eorum ætem omnium nomina hæc erant.

S. Pater Bertinus monasterii Sithiu fundator, quod nunc ab eius nomine S. Bertinus dicitur. *Obijt anno 998. die 5. Septemb.*

S. Bertramus Abbas, Socius S. Bertini in prædicatione, omniq; sancta functione.

S. Momolenus, socius S. Bertini, Episcopus Noniomenfis ex religio huius domus, 691. *Die 16. Octob.*

S. Vualbertus, Comes Arxensis, resignato comitatu suo in usum huius domus, à S. Bertino in monachum susceptus. Sed obiit Abbas Luxouiensis; *Die 2. Maij.*

B. Bertinus paruus, filius S. Vualberti, qui patris exemplo eodem tempore, à S. Bertino religiosus factus est.

S. Vuinocus Religiosus S. Bertini, fundator & primus Abbas in Vuormholt. *Obijt 716. Die 6. Nouemb.*

B. Quadanocus, Religiosus monasterii S. Bertini, S. Vuinoci eodem tempore indiuiduus socius.

B. Madocus, secundus, & quidē assiduus s. Vuinoci iisdē an, socius.

B. Ingenocus, tertius in omni functione diuina S. Vuinoci iisdē temporibus socius.

S. Erkenbodo religiosus Abbas S. Bertini. *Obijt aut sanctissimus Epif. Morinorum 734. Alij rectius habent an. 742. die 12. April.*

S. Hunfridus, monachus Prumiæ in Ardenna, deinde Abb. S. Bertini; Post Epif. Morinorū 860. *Alij an. 868. vel 869. die 8. Martij.*

S. Fulco Archiepiscopus Remensis, dictæ domus religiosus, martyrio pro defensione Ecclesiasticæ libertatis coronatus 15. Calen. Julii, 900.

S. Grimbaldu, Præpositus S. Bertini, Dorouernensem Episcopatum spreuit in Anglia. Sed ibidem Vuintoniæ Abbas factus obiit 903. *Die 8. Julij.*

B. Ioan.

B. Ioannes, diligens in diuinis exercendis Socius S. Grimbaldi, vixit sanctissime eodem tempore.

B. Allerus, alter cum B. Ioanne S. Grimbaldi Socius, Sanctissimam iisdem diebus duxit vitam.

S. Vuocardus Sacerdos, durante tyrannide Normānorū, martyrio ab ijs affectus, in dicti monasterii exustione circa idē tempus.

S. Vuinedaldus sacerdos ibidem eodem tempore ab ijsdē martyrio coronatus crudeli.

S. Geruualdus Diaconus, dictorum sacerdotum tunc temporis in martyrio socius.

S. Regenardus Diaconus, simili tunc à Normannis martyrij laurea illustratus fuit.

S. Gerardus, Abbas Bromiensis, reformator octodecim Abbatiarum, operam magnam in Sancto Bertino impendit. Substituit ibidem 947. successorem Vuidonem. Obiit 958. die 3. *Octob.*

B. Lambertus perspicue sanctitatis Abbas dicti loci, sancti Bertini deuotissimus, obiit autem 1125.

B. Symon magnæ pietatis Abbas qui commodius diuinis uolens uacare cessit prælaturæ. Obiit ibidem 1148.

B. Leo, Abbas dicti loci, ante monachus Lobienfis. Tulit S. S. Sanguinem Christi Brugas, ibidem sepultus 1163. *Vocatur hic à Meyero Leonius, lib. 5. annal. Flanuriæ.*

S. Iosio, miræ sanctitatis, summus cultor B. Virginis MARIAE, miraculo quinque Rosarum ab ea honoratus mortuus 1163.

S. Bernardinus pœnitens, austere pœnitentiæ religiosus, miraculis clarus, 1183.

ANNOTATIO.

Duo illi qui immediate S. Grimbaldum sequuntur, Beati Ioannes uidelicet, & Allerus, pro uno solo accipiendi mihi uidentur, putoque Ioannem Allerum binomium illum esse, qui Regis Alfredi gesta conscripsit, factusque Schireburnensis Episcopus, obiit anno 909. agitque de se & S. Grimbaldō ad annum 885. & in prologo libri in hæc uerba: Aduertus acerrimi ingenii Princeps, per Grimbaldum, & Ioannem doctissimos monachos, tantum instructus est, ut in breui librorum omnium notitiam habuerit, totumque nouum & uetus testamentum in eulogiam Anglica gentis transmutauerit. Et hæc coniectura, non assertiue dicta sint. De alijs Sanctis egimus in precedentibus nostris libris. Ea tamen quæ minori caractere leguntur, non erant in *Arbore*, sed à nobis apposita sunt ad maiorem dilucidationem.

RA.

RAMVS SEXTVS,

In quo continetur,

INTERPRETATIO

SERMONVM,

Per quam intelliguntur Sanctę Ecclesię Doctores
Sacra Scripturę expostores:

6429

B. HAYMO EPISCOPVS:

S. E. Doctor; & Homiliarum præcipuus
declamator:

qui

*Doctrinam sapientię, & disciplinę scripsit in
Codicibus suis. Eccl. 50.*

Cap. LXIX.

UIUS temporis suo tempore fuit Beatus Haymo Mo-
nachus quondam Fuldenſis, & Halberſtadenſis
Episcopus, dignusque loco quem tenere videtur
in principio huius sexti Rami Episcopi habita-
brum apertum manibus tenentis, & speciem be-
gentis refigurantis. S. Aluini namque quodam
auditor, inter doctissimos sui temporis viros numeratus, est & do-
nam Scripturarum sagacissimus interpres, & in declamandis ho-
milijs ad populum excellentis ingenii est habitus: Sanctitatem
etiam eximiam, cum doctrina coniungens composuit in om-
nes libros utriusque Testamenti commentarios, pietate, breuitate,
dictionis simplicitate, ac perspicuitate laudatissimos: in quibus que
à veteribus Interpretibus, uel erant scripta doctis, uel apud popu-
lam dicta fusijs, in compendium redegit, ad eo perspicua, & lauda-
bre-

brevitate, ut & ab occupatis paruo temporis dispendio legi, & à simplicibus leuiterque litteratis facillime intelligi possint. Versatus est autem ferme semper in allegoricis, & anagogicis sensibus: quos velut spiritualis apicula, ex omnium antiquorum hortis, ac pratis florētissimis decerpit, quo legentibus esset parata saluberrimi mellis copia. Opera autem eius præcipua sublequentia feruntur.

In quinque libros Moyfi,	lib. 5.
In Iosue,	lib. 1.
In Iudicum,	lib. 1.
In Ruth,	lib. 1.
In Regum,	lib. 1.
In Paralipomenon,	lib. 1.
In Tobiam,	lib. 1.
In Esdras, & Neemiam,	lib. 1.
In Iudith,	lib. 1.
In Hester,	lib. 1.
In Iob,	lib. 1.
In Psalmos commentaria, excusa Friburgi Brisgoiæ, & Parisiis, anno 1533. in folio.	
In Elaiam, Hieremiam, Ezechielem, Danielem, XII. Prophetas, & Cantica Canticorum commentarii: excusi Coloniae, anno 1533. in 8.	
In Epistolas Diui Pauli interpretatio, impressa Parisiis anno 1556.	
In Apocalipsim, lib. 7. excusi Parisiis anno 1540. & Coloniae 1531. in 8.	
In Euangelia, Homiliarum, tomi 2. excusi Coloniae 1532. & 1540. in 8 & Antuerpiæ anno 1559. in 12.	
In Actus Apostolorum,	lib. 1.
In Epistolas Canonicas,	lib. 7.
De uarietate librorum,	lib. 3.
De mundi uoluptate,	lib. 1.
De sancta Trinitate,	lib. 1.
De Christianarum rerum memoria,	lib. 3.
Qui excusi sunt Coloniae anno Domini 1573. in 16.	
& Romæ.	

B. NOT.

qui

*Impletus est spiritu Dei, sapientia, & intelligentia,
& scientia ad excogitandum. Exod. 31.*

Cap. LXX.

SEQUENTIAS, quas uocamus, siue Profas Missales,
ex Benedictina quoque Schola emanasse, uidere
est in secunda huius Rami figura, quæ Abbatis
habitu, cartulam in qua hæc verba leguntur
Sequentiæ, seu Profæ Missales,
dextera tenere conspicitur. Eius uerò nomen ha-
bes in pædo Pastoralis descriptum, quod est D. Notgerus Abbas:
qui primo monachus, Abbas deinde monasterij S. Galli in Helue-
tiis, cum esset in diuinis scripturis eruditissimus, & secularium li-
terarum omnium sui temporis ferè Princeps, Philosophicis, deinde Po-
eticis, & Musicis disciplinis instructissimus, & non minus sanctitate,
quam scientia clarus, scripsit ad Ecclesiæ utilitatem tam metris,
quàm prosa multa præclara opuscula, inter quæ illud primum, &
præcipuum fuit quod Sequentiarum prænotauit, quæ ab eo tunc
primum inuentæ, & Lutuardo Vercellensi Episcopo dedicatæ, in
Missarum solenniis statim post Alleluia decantari eas fecit: & quæ
in solo suo Monasterio in usu erant, Nicolai Papæ Primi auctori-
tate, qui eas approbavit, ut ubique terrarum statim ante Euangelij
decantarentur præceptum. Quod laudabile Benedictinum insti-
tutum in sancta Ecclesia permansit, indifferenterque obseruabatur
in omnibus Missis solennibus, usque ad hæc nostra tempora,
quibus Sacrosancti, & Oecumenici Concilij Tridentini Patres, de-
creto sancierunt, ut omnibus huiusmodi sequentiis rescandis, pro-
pter nonnullas Apocryphas, & Anonymas, quæ in Missarum so-
lenniis, sine Pontificis Romani auctoritate irrepserant, tres tan-
tummodo retinerentur, uidelicet, *Veni sancte Spiritus*, quæ ab
Hermannono Monacho composita, in sacrosancta festiuitate Pentecostes

costes decantatur : *Lauda Syon Salvatorem*, quam S. Thomas Aquinas in festo Corporis Christi dicendam fecit : & *Dies iræ*, dies illa, quæ in Missis Defunctorum dicitur, cuius auctorem nonnulli S. Gregorium I. Papam fuisse dicunt. Multi tamen Reuerendi Patres, & Religiosi, in partibus Ultramontanis præcipuè ex indulto Apostolico, hoc pulcherrimum, & nunquam satis laudatum institutum, usque hodie retinent, & observant ; ut sunt Patres Congregationum Cluniacensis, & Bursfeldensis, ordinis S. Benedicti ; & Patres ordinis S. Dominici, aliæque nonnullæ particulares Ecclesiæ Cathedrales. Composuisse fertur, & sequentia opuscula, scilicet :

De expositionibus sacræ Scripturæ, lib. 1. Cum prudens.

De Musica, & Symphonia, lib. 1.

Epistolarum ad diversos, lib. 1.

De vita S. Fridolini Abbatis, lib. 1.

Et alia nonnulla, quæ ad manus meas non perueniunt. Quid de eo, & alio Norgero Leodiensi Episcopo sentiamus, videto in notis nostris, ad diem secundum Aprilis. Floruit anno Domini 850. & quod excurrit.

S. RABANVS EPISCOPVS:

S. E. Doctor, & expositionis sacræ Scripturæ, quæ Ifogrammatica, id est Aequilitteralis vocatur, inuentor.

Ipsæ enim

Impletus est quasi flumen sapientia. Eccles. 47.

Cap. LXXI.

MAXIMAM suo tempore doctrinæ, pietatisque gloriam consecutus est Sanctus Rabanus Magnentius Maurus, qui tertio Rami præsentis loco Episcopi habitu librum apertum sinistra tenentis, speciem legentis repræsentat. Hic à natura optimè informatus, & à doctrina egregiè instructus, id egit summo perè, ut in quamplurimos homines, quamplurima ingenij,

YYy natu-

naturæ quæ suæ beneficia profunderet. Id quod in Germania cum se cōmodè non potuisset præstare arbitraretur, in Gallias profectus, Luterianam Academiam ab Anglis, & Scotis monachis antea nichilominus, ad perfectionem, ac omnis intimæ eruditionis curriculum breui perduxit. Nam cum in Philosophicis, Rhetoricis, Astronomicis, ac Theologicis, maximos progressus sub S. Alcuino Anglo, & monacho fecisset, in iuuentute ijs omnibus scientijs publice primumque imbuenda, maximos ingenij sui neruos contendit. Primum suam iuuentutem Benedicti institutis consecrauit. Vir factus Abbas Fuldenfis in Germania omnium Monachorum summa uoluntate creatus est, tandemque ad Moguntinensis Ecclesie Archiepiscopatum euectus, gloriosam ibi mortem decem post annos contulit. Libri, quos singulari quadam eruditione repletos edidit, infiniti penè sunt. Ita ut de eo scribere Trittemius non dubitaret, nec Italiam Rabano similem, nec Germaniam æqualem peperisse. Si ergo cum adhuc esset in monasterio suo, hortatu Freculfi Episcopi Lexouienfis, & monachi, necnon Ludouici, ac Lotharij Augustici cōposuit in omnes diuinas Scripturas, iuxta litteræ sensum, & spiritualem intelligentiam commentariorum libros 178. quos ex omnibus Latinis Patribus continuata, serie à Hieronymo usque ad Bedam collegit, seruatis ubique ipsorum dictis, ac sensibus: & in his locis, in quibus Patrum expositionem non inuenit, proprijs explanationibus usus est, notatis in fronte paginarum, tam suo, quam aliorum interpretum nominibus, & quid ab eo haberet, & quo in dictis singula forent legenda. Horum autem voluminum subiecta excussa sunt inter opera S. Hieronymi falso Hieronymi titulo inscripta, initijs maiori ex parte diuersis, ab his, quæ Trittemius annotauit, videlicet:

In Genesim, ad Freculfum Episcopum, lib. 4. Magnorum virorum conamen.

In Exodum, ad eundem, lib. 4. Inter cæteras scripturas.

In Numeros, ad eundem, lib. 4. Numerorum librum.

In Deuteronomion, ad eundem, lib. 4. Decursus igitur.

Hi omnes cum alijs libris. 4. in Leuiticum, excelsi sunt Colletti in anno 1532. in 8.

In Ecclesiasticum ad Oecarium Arch. lib. 10. Sciens beneuolus.

Impressi sunt Parisijs apud Simonem Colinaem.

In Ieremiam ad Lotharium Imp. lib. 18. Post commentarios; Trittemius autem libros 20. Citat in eundem Ieremiam,

miam, quos vidi excusos Basileæ, anno 1534. in folio.
 In Threnos ad eundem Imp. lib. 3. Vltimam partē Ieremiæ.
 Caterarum lucubrationum initia, nondum à nobis uisa, sunt
 apud Tritemium hoc modo;
 In Leuiticum lib. 4. Sequentis libri; qui excusi sunt Colo-
 niæ cum supradictis, anno 1532. in 8.
 In Iosue, lib. 7. Domino beatissimo.
 In Iudicum, lib. 2. Post mortem Iosue.
 In Ruth, lib. 1. Scrutantibus ergo.
 In Regum ad Hilduinum, lib. 4. Fuit uir, &c. Dicamus: sunt
 MS. Casini littera Longobarda.
 In Paralipomenon, lib. 4. Adam, &c. decimus.
 In Esdram, & Neemiam, lib. 3. In Tobiam, lib. 1.
 In Iudith, lib. 7. Domine electe, & merito.
 In Hester, lib. 1. Liber Hester quem.
 In Iob, lib. 1. In Psalmos, lib. 1. In Prouerbia, lib. 1.
 In Ecclesiasten, lib. 1. In Cantica, lib. 1.
 In Librum sapientiæ, lib. 3. Diligite, &c. Admo.
 In Esaiam Prophetam, lib. 8.
 In Ezechielem, lib. 20. Et factum est.
 In Daniele, lib. 3. In xij. Prophetas minores, lib. 12.
 In Machabeorum, lib. 3. Et factum est postquam.
 In Euangelium Matthæi lib. 8. Expectationem itaque.
 In Euangelium Luca, lib. 3.
 In Euangelium Marci, lib. 4.
 In Euangelium Ioannis lib. 1. Inter omnia diuinæ historiæ.
 In omnes Epistolas Pauli lib. 23. Venerando Fratri Lupo.
 In Epistolas Canonicas, lib. 7. In Actus, lib. 1.
 In Apocalypsin, lib. 1. Et hæc de sacris.
 De reliquis eius operibus hæc feruntur;
 De Corpore, & Sanguine Domini, lib. 1.
 De naturis rerum, lib. 5. De ortu & moribus Antichristi, lib. 1.
 Dictionarium mysticarum significationum, ad spirituales San-
 ctorum voluminum sensus intelligendos, utilissimum, lib. 1.
 De uirtutibus, uitiis, ac cæremoniis antiquæ Ecclesiæ, lib. 1.
 excusum primum Antuerpiæ, anno 1560. in 8. cum fragmen-
 tis quibusdam Caroli Magni opera Vuol. Lazii.
 De rebus gestis à Lothario, Ludouico, & Carolo Impp. Ludo-
 uici Pii filiis, carmine Heroico, libri plures, extabant Vien-
 næ

- nâ Austriæ, apud Vuolfgangum Lazium MSS.
 De Vniuerso ad Haymonē Episcopum, lib. 22. Primum apud
 Hebræos. Horum nonnulla fragmenta MS. sunt apud
 D. Constantinum.
 De uniuersali natura, lib. 1. Vniuersitatis.
 De signis Natiuitatis Domini, lib. 1.
 De uirtutibus numerorum, lib. 1.
 De origine rerum, lib. 1. Hunc uidi Casini MS. in scamno
 ad dextram.
 De computo Dialogum, lib. 1. Quia te Venerande.
 Pœnitentium liber, siue ut alii habent,
 De quæstionibus canonum, lib. 1. Qui excusus est Venetiis,
 anno 1584. in 4. cum aliis auctoribus.
 Canonum pœnitentialium. Ad Regiubaldum Episcopum,
 lib. 1.
 De benedictionibus Patriarcharum, lib. 1.
 Sermonum innumerabilium ferè, lib. 1.
 Horum unus de Festiuitate omnium Sanctorum, legitur in
 Breuiario Romano, & in Homiliario Alcuini, excusus.
 De Sacramento Eucharistiæ, lib. 1. Qui excusus est Colonie
 anno 1551.
 Epistolarum ad diuersos, lib. 1.
 De diuinis Officiis, lib. 12. Qui sunt sapius Colonie excusi,
 in 8. & in 12.
 Conuiuium Dei ad Ludonicum Imp. lib. 1. Excusus Basilee,
 anno 1557.
 De fide Christiana, lib. 4. extant Viennæ MS. in libraria La-
 ziana.
 De institutione Clericorum, lib. 3. excusi sunt primum Pho-
 cæ in Germania per Thomam Anselmum, anno 1505. deinde
 de Rômæ, cum aliis eius generis, anno 1590. in fol.
 Reuelationum lib. 1. qui est Venetiis MS. apud Hieronymum
 Porrum.
 Composuit quoque mirificum illud, & artificiosissimum opus
 duobus libris in laudem Sanctæ Crucis laboriosissimo carmine, in
 quo multa Christianæ fidei mysteria, multos mysticos numeros,
 Angelorum, uirtutum, donorum, beatitudinum, elementorum, crea-
 turarum, plagarum, mensium, uentorum, librorum Moysis, huius
 minis Adam, & aliarum nobilium rerum vim, & dignitatem, la-
 dat.

Ad Cruci conuenire, & adaptari posse demonstrat, innectens uersum uersui, ut & figuræ suos habeant uersiculos, quibus imagines diuersæ, ac variæ rerum figuræ representantur: nec tamen legitimus ordo principalis carminis, à suo cursu, uel tenore abrumptur, aut intercipitur; ita litteræ ipsæ duplici plerumque ordini quadrant. Post quodlibet etiam carmen solutus sequitur sermo, uersum admirandam profunditatem dilucide explanans. Quo ego opere nihil laboriosius, nihil ingeniosius dixerim. Dedicauit autem illud S. Petro Apostolo, & per manus Sergii Papæ, ad quem illud miserat, eidem S. Petro obtulit. Impressum est Phorce in Germania apud Thomam Anselmum, anno 1513, alij 1503. extatq; MS. in membranis in Bibliotheca Casinensi, scilicet anno 10. ad dextram. Alia autem multa scripsisse fertur, quæ nec uidi, nec ab auctoribus citantur. Cum essem in Flandria Doctissimus, & Reuerendissimus Iacobus Pamelius, Canonicus tunc Brugensis, deinde S. Audomari Episcopus, uir de re litteraria optimè meritus, & mihi amicissimus, omnia nostri Rabani opera corrigebat, quæ reperire poterat, ut ea postmodum suis Commentariis illustrata, in lucem emitteret, quod pium eius propositum & institutum, utrum perfectum fuerit habetenus ignoro.

Anno regiminis sui secundo, Christi Domini 848. in Concilio Moguntia habito Godescalcum hæreticum damnavit: & tandem de tota Ecclesia, de monastico ordine, de bonis litteris benemeritus, cum magna sanctitatis opinione, ad Dominum migravit anno 856. Episcopatus sui nono: & sepultus est primum in monasterio S. Albani, ordinis S. Benedicti prope Moguntiam, ex quo postmodum in Saxoniam translatus est, ut auctor est Tritemius, qui eandem translationem, lib. 1. retulit, & uitam eius libris tribus composuit. Affixum est autem ad eius tumulum sequens Epitaphium, ab ipso antequam moreretur compositum:

*Rabanus Maurus, in suam vitam Epicedion.
Lector honeste, meam si uis cognoscere uitam
Tempore mortali, discere sic poteris.
Urbe quidem hac genitus sum, ac sacro fonte renatus,
In Fulda, post hæc dogma sacrum didici.
Quo Monachus factus, seniorum iussa sequebar,
Norma mihi uitæ, Regula Sancta fuit.
Sed licet incaute hanc, nec fixè semper haberem
Cella tamen mihi met, mansio grata fuit.*

YYy 3 Aft

At ubi iam plures transissent temporis anni

Conuenere uiri uertere facta loci.

Me abstraxere domo inualidum, Regique tulere

Poscētis fungi Præsulis officio.

In quo nec meritum uitæ, nec dogma repertum est

Nec Pastoris opus iure beneplacitum.

Promptus erat animus, sed tardans debile corpus

Feci quod poteram, quodque Deus dederat.

Nunc rogo te ex tumultu Frater dilecte iuuando

Commendes Christo, me ut precibus Domino.

Iudicis eterni me ut gratia saluet in ænum,

Non meritum aspiciens, sed pietatis opus.

Raban nempe mihi nomen, & lectio dulcis

Diuinæ legis semper ubique fuit.

Cui Deus omnipotens tribuas caelestia regna,

Et ueram requiem semper in arce proli.

ANNOTATIO.

Ricobaldus Ferrariensis, & Prothomachus Lucensis, quod hic Rabanus discipulus Bedæ fuisse scribatur, putauerunt, imo & in scriptis suis reliquerunt, eum fuisse Anglum, & insimul Meldensem Episcopum; quos & alij nonnulli recentiores, sequuti sunt. Ad primam opinionem respondet ipse Rabanus, cum ait in præcedenti epitaphio,

Urbe quidem hac genitus sum, ac sacro fonte renatus

In Fulda, &c.

Ad secundam occurrunt Demochares de Sacris. Tomo 2. c. 19. & Ed. forestius in cosmographia sua parte 1. qui in denominatione Episcoporum Meldensium, ne unum quidem eius nominis Rabani recitant. Et ideo uidentur isti non parum hallucinati, correctioneque non modica indigere.

D. GILBERTVS EPISCOPVS:

Qui postea Syluester II. Papa.

S.E.Doctor, & Horologij, ac Organi Aquaticorum, reparator.

fecit namque,

Psalmes canentes Domino in Organis, quæ fecerat ad canendum. 1.Par.23. Cap. LXXII.

OST Rabanum, in ipsius rami superioribus, apparet Dominus Gilbertus (alij Gerebertum legunt) Archiepiscopus Remensis, is qui postea Romanus Pontifex factus, Syluester II. appellatus est. Hic ex monacho cœnobij Floriacensis, in Gallia, ordinis S.P. Benedicti, ob singularem eruditionē

Archiepiscopus Remensis factus, cum esset Philosophicis, Mathematicis, Astrologicis, Arithmeticis, & Geometricis inter omnes sui temporis instructissimis, pulcherrimis quibusdam adinventionibus nomen suum posteris manifestauit: quas inter illę fuerunt, quas Episcopi habitu gestare uideretur, dextra uidelicet Horologium, sinistra uero Organum. Quid ita? An inuentor & institutor, illarum rerum esse potuit, quæ ab initio ferè nascentis seculi reperta leguntur? Dicit enim scriptura Genes. c. 4. de Thubal, quod fuerit pater (id est inuentor) canentium Cythara, & Organo: & Esaię cap. 38. mentio expressa habetur de Horologio Achaz, patris Ezechie regis. Ita est tamen, & ut mihi fidem adhibeas, accipe non mea, sed aliorum uerba: Imprimis monachus continuator Bedę, lib. 2. c. 14. ita de eo inquit: Gerbertus monachus Floriacensis fit Archiepiscopus Remensis, ubi componit Horologium mechanicum, Organa, Hydraulica: ubi mirum in modum per aquę violentiam uentus emergens implet concanitatē barbiti, & per multiforates tractus, ærę fistulę modulatos clamores emittunt; composuit etiam sequentiam, Sancti spiritus adsit nobis gratia. Hęc ille. Vincentius etiam Beluacensis in spec. hist. lib. 2. c. 98. paulo clarius loquitur, sic inquit. Existens (scilicet Syluester) Archiepiscopus Remensis fecit arte mechanica Horologium, & Organa, ydraulica: ubi mixtum in modum per aquę calefa-

YYy 4 Eæ

ete violentiam implet uentus emergens concantatem barbiti, & per
 tisoratiles tractus, eree fistule modulatos clamores emittunt. In eandem
 ferè sententiam venit Antonius Florētius Archiepiscopus in sum
 ma histor. parte 2. Accedit his & Erfordensis monachus, cuius ver
 ba sunt. Gilbertus Remensis præfuit Organa, quæ calefactæ aquæ viole
 tia modulatos edebant sonos, fabricauit & Horologium Plures possem
 adducere, sed quia ab his tribus omnes accepisse cognoui ex in
 stria illos omitto. Cum ergo inuentorem habeamus, & res inuen
 tas, quærendum nobis de quo Horologio, & Organo loquamur hi
 auctores. De Orologio Arithmetico (quod uocant) quod in parietibus
 pingi solet, siue in tabellis, ut resplendente sole quora hora sit
 cognoscatur, non loqui certum est, cum de illo memoria extet in lo
 co præfato Esaie. De Horologio mechanico (ut dicunt) non pos
 se intelligi, in promptu est, cum simile referatur misisse Aaron Per
 sia Rex, Carolo Magno Franciæ Regi, annis fere ducentis, vel
 centum 70. ante Syluestrum. De Organo, clara res est, quod a Tu
 bale repertum sit. De aliis generibus Horologiorum, eorumque in
 uentoribus, agit M. Vitruuius, de architectura lib. 9 c. 9. qui multo
 seculis Gilbertum præcessit. Restat species illa Horologiorum, &
 Organorum Hydraulicorum siue Aquatiliū, de qua prædicti au
 ctiores loquuntur. Sed de hac agit & ipse Vitruuius loco citato,
 & lib. 10. c. 13. & de Horologio quidem sic: Item sunt ex aqua con
 quiste ab eisdem scriptoribus Horologiorum rationes, primūque a Ctes
 sibio Alexandrino, qui etiam spiritus naturales, pneumaticasque res in
 uenit: sed uti fuerunt ea exquisita dignum studiosis est agnoscere, &
 infra: Ergo Ctesibius cum animaduertisset ex tactu cæli & expressio
 nibus spiritus uocesque nasci, his principis usus, hydraulicas machinas
 primus instituit: & cætera quæ sequuntur. De organo uero sic: De
 hydraulicis autem quas habeant ratiocinationes, quam breuissime, prom
 pteque attingere potero, & scriptura consequi non prætermittam & cit
 ea finem capitis: Itaque cum primæ manibus tactæ propellant & re
 ducunt continenter regulas, alternis obturant foramina, alternis ap
 ertendo ex musicis artibus multiplicibus modulorum uarietatibus sonan
 tes excitant uoces. Hæc ille. De his igitur Horologiis & Organis
 loquutos fuisse prædictos auctores perspicuum est, quæ etsi mul
 tis seculis ante Syluestrum seu Gilbertum legantur inuenta, recte
 tamen eiusmodi inuentionis gloria illi debetur. Pluribus enim mo
 dis quis alicuius rei inuentor prædicatur, quorum duos tantum mo
 do hic attingam. Horum primus est quando quis nouiter sua in
 dustria

difficilia reperit quod ab aliis nunquam auditum nec visum, nec ante etiam inuentum; Alter quando rem quidem ante inuentam, sed postmodum, uel temporum iniuria, uel hominum ignorantia, qui re inuentæ usura per præficanæ uti nesciunt, neglectam, & deperditam, quis sua sagacitate ita redintegrat, uel auget, ut potius eius rei inuentor, quam reparator existimetur. Hoc secundo modo Gilbertus inuentor & auctor primarius horologiorum, & organorum hydraulieorum fuisse dicitur, non quod ea primus inuenierit, sed quod ingenio suo & doctrina, quomodo huiusmodi componerentur & fabricarentur demonstrauerit, quod usque ad sua tempora fuerat ignoratum; ut rectè colligi potest ex ipsius Vitruuii verbis eodem, lib. 10. c. 13. in fine, ubi sic ait: *Quantum potui niti ut obscura res per scripturam dilucide pronunciaretur contendi; Sed hæc non est facilis ratio, neque omnibus expedita ad intelligendum, præter eos, qui in his generibus habent exercitationem. Quod si qui parum intellexerint, è scriptis cum rem ipsam cognoscant, profecto inuenient curiose, & subtiliter omnia ordinata.* Hæc Vitruuius. Hanc igitur laudem promeruit noster Gilbertus, qui quæ alii à temporibus Vitruuii parum intellexerunt, subtiliter, & curiosè indagando omnia ad plenum intellexerit, & ut alii etiam intelligerent, opere demonstrauit, primusque omnium fuerit, qui similes Aquatiles machinas fecerit fabricari. Exemplum huius Organi extat Tiburi decimosexto ab Urbe lapide, in Sabinis, in hortis quondam Ill. Cardinalis Estensis: Horologii uero aquatici, siue Clopsydæ figura, est Rauennæ in Herculis regione, quam ipse idem construxit dum illic esset Archiepiscopus. Quod autem hic Gilbertus sinistra Organum commune, & dextra manu Horologium solare gesserit, hoc fuit pictoris inuentum, qui cum nesciret quomodo huiusmodi Aquatilia horologia & organa depingerentur, illa pro suo arbitrio posuit. Scripsisse etiam fertur Gilbertus sequentiam illam pulcherrimam quæ olim decantabatur die Sancto Pentecostes, & nunc etiam in quibusdam Ecclesijs obseruatur, uidelicet, *Sancti Spiritus adsit nobis gratia &c.* Quæ ideo à multis, ut Demochare de Sacrificiis Tomo 4. c. 15. ab alio Roberto Regi Franciæ attribuitur, quod discipulus huius nostri Gilberti fuerit, & opus Magistrum, ut usu euenire solet, in discipuli laudem transierit, quæ cum semel ab uno illius temporis scriptore ipsi Roberto, tanquam eius inuentum, fuerit assignata, ab aliis deinde multis, qui rem hanc discurre negligenter, etiam ipsius Roberti est credita: sed non ita esse docent tum alii, tum Monachus.

chus ille continuator, lib. 2. c. 14. supracitato. *Sequentia autem illa est huiusmodi:*

*Sancti Spiritus adsit nobis gratia,
Quæ corda nostra sibi faciat habitacula.
Expulsis inde cunctis vitijis spiritualibus,
Spiritus alme illustrator hominum,
Horridas nostræ mentis purga tenebras.
Amator Sancte sensatorum semper cogitatum
Infunde unctionem tuam clemens nostris sensibus.
In purificator omnium flagitiorum Spiritus,
Purifica nostri oculum interioris hominis,
Ut videri supremus genitor possit à nobis:
Mundi cordis, quem soli cernere possunt oculi.*

*Prophetas tu inspirasti, ut præconia Christi præcunissent inclyta.
Apostolos confortasti, uti trophæum Christi per totum mundum neberet.
Quando machinam per verbum suum fecit Deus cæli, terre, maris,
Tu super aquas sotorus eas, numen tuum expandisti Spiritus.
Tu animabus viuificandis aquas fecundas;
Tu aspirando das spirituales esse homines,
Tu diuisum per linguas mundum, & ritus adunasti Domine,
Idololatrias ad cultum Dei reuocas magistrorum optime.
Ergo nos supplicantes tibi, exaudi propitius Sancte Spiritus,
Sine quo preces omnes cassæ creduntur, & indignæ Dei auribus.
Tu qui omnium seculorum Sanctos
Tui nominis docuisti in instinctu amplectendo Spiritus.
Ipse hodie Apostolos Christi
Donans munere insolito, & cunctis inaudito seculis,
Hunc diem gloriosum fecisti. Amen.*

Sunt & eius nonnulla opera à scriptoribus citata, videlicet:

*Dialogus pulcherrimus, cuius interlocutores sunt ipse, &
& Leo Nuncius Apostolicus.*

De Arithmetica nonnulla opuscula.

De Sphæra, lib. 1.

De compositione Astrolabii, lib. 1.

Epistolarum ad discipulos, lib. 1.

Reliqua de eodem, uideto libro secundo, in Syluestro II. Papa.

S. LANFRANCUS EPISCOPUS:

S. E. Doctor, & Sanctissimi Sacramenti
Eucharistiæ defensor:*Hic est, enim, Panis, qui de cælo descendit. Ioan. 6.**Cap. LXXIII.*

ELEBRIS etiam eo tempore fuit S. Lanfranci Archiepiscopi Cantuariensis, & monachi memoria, qui Papiæ ex nobili Beccariorum familia (ut quidam tradiderunt) in Italia natus, talem in Dialecticis, & Philosophicis operam dedit, ut eorum princeps sue tempore haberetur, & lumen Magisterque Theologorum idem uocaretur & esset. Hic cum multis annis Papiæ Scholam publicam cum laude tenuisset, Gallias ingressus à latronibus spoliatus, & abductus dicitur; quod cum graviter & impatienter primo tulisset, demum in se reuersus, & seipsum dampnans, quod tot annis alios docuisset, & sacris litteris operam dedisset, nec tamen adhuc Deum in tribulatione laudare didicisset, uoto facto si ab hoc periculo liberaretur, monachari instituit, & Deo deinceps in humilitate seruire. Liberatus ergo monasterium Beccense in Normandia ingressus, & sub Herleuino Abbate monasticis disciplinis imbutus, ibidem aliquot annis se idiotam simulans, & illiteratum, incognitus mansit, gaudens abiectus esse in domo Dei, magis quam habitare in turbis peccatorum, & magnatum huius seculi. Voluntate tandem diuina, qui lucernam illam ardentem, & lucentem supra candelabrum Ecclesiæ locare constituerat, ab Italis quibusdam mercatoribus agnitus, & quis esset manifestatus; Prior statim Claustralis, & Magister Scholæ constituitur, mox Abbas Cadomensis; postremò Cantuariensis Archiepiscopus factus, Ecclesiam sibi commissam uita, & doctrina strenue gubernauit. In Concilio, quod Romæ aduersus Berengarium Diaconum Ecclesiæ Andegauensis hæreticum, a centum tredecim Episcopis sub Nicolao Papa Secundo, anno Domini 1059. celebratum est, longe clarissimus extitit, & insigni pietate motus, doctè, prudenter, celeriterque uacillantis sanctæ Ecclesiæ causam (quam uis grauissimam) in optatum portum perduxit; qua de causa Episcopi habitu

habitu, augustissimum Eucharistiæ Sacramentum sinistra tenentis depictus conspicitur, quod tanti Sacramenti maiestatem non uerbo tantum, sed etiam scripto egregiè defendit, ut ex eius libro colligere licet, qui ab eius sæcundissimo ingenio prodiit, cum refutatione diuersarum hæreseon.

De ueritate Corporis & Sanguinis Domini in Eucharistiæ Sacramento, lib. 1. Qui excusus est Basileæ, cum Philastrii catalogo de hæreticis; & iterum ibidem cum aliis ueterum Theologorum opusculis, anno 1551. item & Louanii, cum aliis de eadem materia apud Hieronymum Vuellæum, anno 1561. nouissime quoque Parisiis tomo 4. bibliothecæ SS. Patrum 1576. in fol.

Quanta etiam fuerit eius in sacris litteris, diuinis quæ, & humanis legibus scientia, satis ostendunt quos

In omnes Pauli Apostoli epistolas, lib. 14.

Et in Psalterium, lib. 1.

edidit commentarios; & ille, quem de Gestis Gulielmi Comitis fecit.

Vitam tandem mortalem, immortali commutauit, anno Do. 1089. Supplement. Chron. lib. 12. Trittemius de uir. ill. ord. S. Bened. lib. 2. c. 99. & alij infiniti.

S. R U P E R T V S A B B A S:

S. E. Doctor, & Sacræ Scripturæ, à B. Virgine Maria instructus,

Reparator, & illustrator

Qui enim ponit illam in corde suo, sapiens erit semper.
Eccles. 50. Cap. LXXIII.

LTIMO loco uidetur S. Rupertus Abbas Tuitiensis, Abbatis habitu, librum apertum manibustinentis, imagine sacratissimæ Virginis Mariæ forinsecus decoratum; cuius doctrinæ excellentiam non solum multa uolumina ab eo scripta indicant, sed etiam miraculum quo eam de cœlaminam accepit. Hic enim à iuuentute monasterium S. Laurentii in Oesbronx

Oesbrouck iuxta Traiectum, ordinis S. Benedicti, congregationis Cluniacensis, ingressus, cum in litteris quod idiota esset, parum, aut nihil proficeret, ac memoria esset tardiore, precibus apud Virginem Dei matrem institit, ut sibi à filio scripturarum intelligentiam impetraret: apparens illi Mater illa gratia, preces eius exauditas retulit, ei que postea tantum scientiæ lumen impartitum iri, ut nullus eius ætatis doctrina ei æquari posset; tantum videret ne talento sibi concessio abuteretur. Ab eoigitur tempore, usque ad uitæ ultimum, diuini amoris igne succensus, tanto intelligentiæ diuinarum scripturarum dono repletus est, easque ita legit, & exposuit, ut ab eorum studio amoueri non posset. Et intantum eas dilexit, ut cura temporalium rerum postposita, fuit enim Abbas cœnobij S. Laurentij Tuitiensis, iuxta Coloniā, & aliis idoneis commissa, ipse solis spiritualibus, & internis studiis vacabat; in quibus tantum se exercuit, ut nec dormiens quidem ab illarum meditatione, quiescere posse uideretur, quin lingua, & labra eius quasi legendo mouerentur. Eius autem omnia opera diuina, quibus sacrosanctam Christi Ecclesiam ultra omnem humanum modum iuuisse fertur, impressa sunt Coloniæ in tribus tomis, anno 1533. & 1566. & apud hæredes Birchmanni, 1577. in fol. quæ sunt

Comētarii in Matt. li. 13. separatim excusi sunt Paris. 1545. in 8
De glorificatione Trinitatis, & processione Spiritus sancti, excusi sunt Parisiis anno 1545. in 8.

Commentarii in Prophetas minores, lib. 30. qui excusi sunt, & Parisijs in 8.

De operibus sanctæ Trinitatis, lib. 42.

Commentarii in Euangelium Ioannis, lib. 14. qui excusi sunt Parisijs 1545. in 8.

In Apocalypsim eiusdem, lib. 12.

In Cantica Canticorum, lib. 7.

De diuinis officiis, lib. 12. excusi & Antuerpiæ 1593. & 1594 in 12. & alibi sæpe.

De uictoria uerbi Dei, lib. 13. excusi & Coloniæ, in 8.

Scriptis & de incendio Tuitiensi, in quo Corpus Domini à flamma circumfusa intactum remansit, libros tres.

Item de meditatione mortis, libros duos, qui excusi sunt Coloniæ 1572. in 8. simul cum auctoris uita, & præcedentibus tribus de incendio Tuitiensi.

Feruntur, & Commentariorum.

In

In Genesim, lib. 9.
 In Iob, lib. 10.
 In libros Regum, lib. 15.
 Super Regulam S. Benedicti, lib. 4.
 Apologeticum eiusdem operis, lib. 1.
 Epistolarum ad diuersos, lib. 1.
 De vita S. Hereberti Episcopi Colonienfis, stylo nouo, lib. 1.
 qui est apud Surium tomo 2.
 De vita S. Eliphii Martyris, lib. 1.
 qui est Coloniz MS.

Et alia nonnulla, quæ nondum ad manus meas peruenerunt, & utrum excusa sint ignoro.

Floruit anno Domini 1130. Obijtque sub Lothario III. Imperatore.

RAMVS SEPTIMVS,

In quo declaratur,

DISCRETIO SPIRITVVM.

Id est,

Mallei Hæreticorum, qui malum à bono spiritu
secernebant, explicantur.

S. LEANDER EPISCOPVS:

qui

Visigothos in Hispania ab Arianismo, ad fidem
Catholicam reduxit,

Ipse enim,

Renouauit imperium, & vnxit Princeps in gente sua.

Eccles. 46.

Cap. L X X V.

Ramus Rami septimi fructus, isque toti Catholi-
ca Ecclesia, Hispanica vero maxime dulcissimus,
qui in Episcopali habitu insignia Hispanica anti-
qua, leonem scilicet rubrum, cui subsunt tres Zo-
nae transuersae argenteae in campo caeruleo, in ma-
nibus gestans cernitur, est Sanctus Leander Hispa-
nus, Seueriani Ducis Carthaginensis nostrae provinciae Hispaniae, in
qua regna Valentiae, & Murciae consistunt, filius, qui Monachus pri-
mum in monasterio S. Claudij, ciuitatis Legionensis, congregatio-
nis Mauriana, siue Sirbitanae, factus, & demum ob doctrinam, &
morum sanctitatem ad Episcopatum Hispalensem provinciae Bети-
cae, promotus, in hoc unum semper incubuit, vt Visigothorum po-
pulos,

pulos, Hispaniam incoherentes, & Ariana rabe infectos ad unitatem fidei Catholica reuocaret; effecti que tandem: nam non solum Leouigildi Regis filium, suum ex sorore nepotem, Hermenigildum, patre adhuc hæretico uiuente ab Ariana hæresi ad fidem Catholicam, & ex ea ad gloriosam martyrii palmam subeundam perduxit: uerum etiam suis prædicationibus, & exhortationibus, suoque exemplo, ac industria, totam Visigothorum gentem, cum Reccaredo eorum Rege, & Badda Regina, ab eadem Ariana peruersitate, maximo Sanctissimi Gregorij Magni Papæ, totiusque matris Ecclesiæ applausu, ad fidei normam reduxit. De quorum conuersione ad fidem Catholicam, & laude Ecclesiæ, insignem, & luculentam orationem habuit ipse Leander, quam extare refert Baronius in Bibliotheca Sfortiana MS. & nondum excusam, arbitrorque eam esse quam integram suis cartis inseruit R. Ioannes Mariana Hispanus Societatis Iesuy, hist. Hispania, lib. 5. c. 15. tali exordio: *Præsentis diei* habitaque refertur ad Reccaredum Regem, nepotem suum, qui eius auspicijs, ut par erat, res priuatas, & publicas gubernabat, Patresque, & populum tunc astantes.

Missus aliquando in exilium ob Catholica fidei defensionem a Leouigildo Rege Ariano, in illa exilij sui peregrinatione composuit

Duos aduersus Hæreticorum dogmata libros, eruditione sanctarum scripturarum ditissimos.

In quibus stilo uchementi Ariane impietatis confodit, atque detegit prauitatem.

Aliud quoque laudabile opus aduersus eorundem instituta, libro uno edidit.

Ad sororem Florentiam, de institutione uirginum, & contemptu mundi, lib. 1.

Orationum, & Meditationum in totum Psalterium, additione duplici, lib. 1.

De contemptu mortis ad fratrem, lib. 1.

De Baptismo ad Gregorium I. Papam, lib. 1. Qui extare dicitur in Germania MS.

De Sacrificiorum laude, lib. 1.

Epistolarum ad diuersos, lib. 1.

Obijt miraculis clarus anno Domini 693. tertio. Calendas Martij, & in album Sanctorum, meritis debitum præmium, relictus est.

ANNO-

Tritemius noster de vir. ill. ord. S. Bened. lib. 2. c. 9. & lib. de script. eccl. lib. 4. bibliotheca sancta, & alij recentiorum qui Tritemium sequuntur, decepti equivocatione nominis Carthaginensis, nullam aliam fortassis Carthaginem scientes, præter eam quæ in Africa à Didone quondam constructa fuerat, putarunt, S. Leandrum nominatur, & pro tali posteris vendiderunt. At Hispanum fuisse docent omnes quotquot de rebus Hispanicis scripsere, qui uno consensu eum filium prædicti Seneriani, Ducis Carthaginis novæ Hispaniæ agnoscunt. Addeamus autem hoc loco, alijs pluribus omissis, solius S. Ioannis Episcopi Gerundensis de Carthagine nova, ubi sita, & quanda edificata sit testimonium, ut omnis dubitationis locus excludatur, est autem illud lib. 2. Paralipomenon Hispaniæ non longe à principio in hæc uerba: Primam omnium Urbem memorare libet veterem Carthaginem Hispaniæ, quam ex suo nomine denominarunt (lingua autem Pænorum Chartago, nova ciuitas interpretatur) quæ primo Byrsa, deinde Tyrios, tum Carthago à Cartha oppido, unde fuit Dido, uel a Cartha, id est, corio bouis in tenuissimas partes secto, quo locum urbis cinxit. Hæc in citeriori Hispania situm habuit, inter Ilarqueones secundum Claudium Ptolomæum lib. 2. quæ Lætanis, Barchinoni, & Rubricatæ propinqua erat. Nunc quoque ager Pænetensis ac prouincia dicitur, ab urbe Pænorum demolita nomen retinens. Itaque ibi urbem condiderunt, quam Carthaginem dixerunt, & a succedentibus uetus Carthago Hispaniæ dicta est, de hac meminit Claud. Ptol. lib. 2. describens Tarraconensem Hispaniam. Alia enim noua Carthago, Spartaria secundum Strabonem appellata, non est dicta noua respectu magnæ Carthaginis, sed respectu veteris (de qua diximus) quæ condita est à Carthaginensibus, secundo Punico bello, post euersam hanc veterem Carthaginem. Euersa est autem uetus Hispaniæ Carthago a duobus Scipionibus, Cornelio & Publio fratribus, post captam Saguntum à Pœnis, & in illius uindictam direpta, ut supra diximus. Secunda noua Carthago est condita ab Haldtrubale genero Amilcaris Barcæ, qui primus eidem Amilcari successit. Hæc ille. Ex cuius uerbis colligimus tres fuisse Carthagines, Africanam quam condidit Dido: Hispanicam ueterem, quam destruxerunt Scipiones: & Hispanicam nouam, in qua natus est noster Sanctus Leander, cum fratribus, ex patre Seneriano, illius ciuitatis Duce. Et hæc de eius patria contra prædictorum errores, dixisse, sufficiat.

Z Z Z

D. PA.

D. PASCHASIVS ABBAS:

Contra futuram Hæresim de S. Eucharistiæ Sa-
cramento, Propheticus Scriptor.

qui

Doctrinam quasi Prophetiam effudit. Eccles. 24.

Cap. LXXVI.

VI Leandro proximus est, Abbatis habitu, mani-
bus Augustissimi sacramenti Altaris figuram ge-
stantis, Paschasium, cognomento Rabbertum re-
præsentat: qui à primæua iuuentute in monasterio
Corbeienſi Galliæ, sub regula S.P.N. Benedicti,
& congregatione Mauriana reformata Luxoviæ,
educatus, & eiusdem cœnobij sextus postmodum Abbas effectus,
verbo, non minus quam exemplo, catholicam Ecclesiam mirabi-
liter inuit. Græco enim & Latino sermone nobiliter instructus.
De sacramento Altaris ad Placidum Abbatem, insignem librum
composuit, in quo dilucide & clare Corporis & Sanguinis Domi-
ni in Eucharistiæ Sacramento ueritatem, cum refutatione diuersa-
rum circa hoc hærescon, spiritu quasi prophetico, apertissime de-
monstrauit, & tanti Sacramenti maiestatem & dignitatem intrepide
& fideliter tutatus est, & defendit; qui liber primum, typis, ex-
cusus est Parisiis anno 1576. in folio apud Michaellem Sonnum, in
Bibliotheca SS. Patrum Margarini de la Bigne, Tomo 4. Scripsit
quoque, omnium primus (ni fallor) insignem explicationem libris
quinque, in Threnos, siue lamentationes Hieremiæ; quæ excusa
est Basileæ anno 1502. in 4. & alibi in Italia.

Vitam etiam S. Adalardi Abbatis Corbeienſis grauiſſimo ſtylo,
libro uno, qui est apud Surium, Tomo 1. die 2. Ianuarii.

Fertur quoque multa tranſtulisse de Græco in Latinum sermo-
nem, sed ea nondum uidi. Vixit an. Domini 880. sub Carolo Cral-
ſo Imperatore Auguſto: & ideo magna correctione indigent non-
nulli recentiorum, qui abſurdiſſimè anno 1480. horuisse putarunt.
Trittemins de uir. ill. ord. S. Ben. lib. 2. c. 55. & lib. de ſcript. eccl. Sigebertus de ill. eccles. ſcript. c. 98. & alij.

B.GVL

B. G V I D O A B B A S:

Hæresis Berengarianæ expugnator, & sex Notarum musicalium, ac Manus Musices inuentor.

qui

In peritia sua requisivit modos Musicos, & in sonorum dulces fecit modos. Eccles. 44. & 47.

Cap. LXXVII.

TERTIUM loco occupat Beatus Guido Aretinus, monachus & Abbas Eremitæ Sanctæ Crucis de Auellana, ordinis S. Benedicti, congregationis Columbarum, qui dextra Manum Musicalem, sinistra cartulam, sex uocum Musicalium syllabas continentem, manibus tenet. Musicæ enim studijs deditus,

audita musicæ Græcorum suauitate, vidensque Latinos ea harmonia carere, ut possent congruè exsoluere laudes Dei altissimi, ieiunijs, & orationibus aures diuinæ Maiestatis defatigabat ut aperire sibi dignaretur uiam, quomodo ipse vniuersæ ecclesiæ opem ferre posset: nec secum cogitare desinebat, quomodo sicut Græci quædam haberent syllabas, per quas Musicæ disciplina traditur, idem quoque dogma Latinis, faciliiori aliquo modo exprimi posset, quando cœlitus illi in mente ponitur, id ex initio hymni, *Ut queant Latæ resonare fibris*, S. Ioannis Baptistæ, facillimè posse desumi. Ad quem oculos conijciens, sex syllabas, *Ut, Re, Mi, Fa, Sol, La*, ex eo notans, nouam Vocum flectendarum edidit disciplinam, quæ in hunc usque diem à Musicis constantissimè obseruatur.

Manum præterea, ut vulgò vocamus, per litteras flexuris digitorum sinistra manus adiungere docuit, ex quibus omnis Musicæ perfectissima hodie redditur institutio, ut ex Musicorum omnium testimonijs, qui Guidonis Exachordum, nunquam sat mirari, atque celebrare satiantur, manifestum est. Ad hoc igitur propositum, scripsit De Musica, libros duos, qui exant in Germania nondum impressi, in Bibliotheca Georgii Fabricii.

Fuit quoque strenuus Catholicæ ecclesiæ contra Hæreticos sui temporis defensor, quemadmodum uidere est, ex libro, quem ipse conscripsit de corpore & sanguine Domini contra Berengarium Turoensem qui fuit primus, qui de Sacratissimo corpore, & sanguine

Z Z z 2 Christi

Christi male senserit: qui liber nondum, quod sciam excusus est. Claruit sub Henrico Claudio Imperatore, anno Domini millesimo vigesimo. Tritemius de vir. ill. ord. S. Ben. lib. 2. c. 74. & de script. eccl. Sigebertus de script. eccl. c. 145. Volaterranus Anthropologia, lib. 20. D. Augustinus Florent. parte 2. hist. Camald. lib. 5. c. 15. & alij infirmi.

S. RATHERIVS EPISCOPVS:
Hæresis Anthropomorphitarum extirpator, &
contra eandem scriptor.

qui

Ad iustitiam erudiuit multos. Dan. 12. Cap. LXXVIII.

QVAM anno Domini 400. Sozomenus lib. 8. c. 11. exortam refert, Anthropomorphitarum hæresim repullulantem, dicentium Deum esse corporeum, & habere humanam formam, maximo Ecclesie incremento sua eruditione & scriptis repressit S. Ratherius, qui Episcopi habitu librum oclusum sinistra tenentis, ipsi B. Guidoni est quam proximus. Hic vitam monasticam in monasterio Laubiensi in Belgio iuxta Bingham, sub institutis Diui Benedicti, & congregatione Luxoviensi professus, diuinarum scripturarum scientia maxime excelluit, & sanctitate morum suo tempore non mediocriter resplenduit: quibus mediantibus ad Episcopatus Veronensem primum, Leodiensem deinde, euectus, quorundam inuidorum perfidia, qui eius doctrinæ & sanctitati inuidebant, ab illa bis, ab ista uero semel, solido deturbatus, ad monasteriū suū redire coactus est, unde prouerbū,

Veronæ Præsul, sed ter Ratherius exul.

Scripta quibus Sacrosanctam Ecclesiā iuuat, præcipua hæc feruntur,
Contra Anthropomorphitas, lib. 1.

De corpore & Sanguine Domini, eodem quo Paschasius spiritalium, librum insignem secundus edidit, in quo corporalem Domini personam in sacramento altaris, veramque sanguinis substantiā, centum & amplius annis, antequam tanti sacramenti ueritas a Berengario in dubium reuocaretur, euidentissimis argumentis adelle demonstrauit. Agonisticon, id est, Præloquiorum, lib. 6.

De prædestinatione, lib. 2. Confessionum, lib. 1.

De vita S. Vrsuarii Episcopi, lib. 1. qui est MS. Laubiis, & alij, excusus uero apud Suriū maiori ex parte To. 2. die 18. Apr. Cum

Cum ab Episcopatu Veronensi pelleretur scripsit librum, in quo facta satis urbanitate deplorat ærumnas suas.

In secundo exilio alium composuit, Phrænesim prænotatum.

Tertium quoque exilium ornare voluit libro prænotato, Inefficax garritus. Miraculorum tandem gloria clarus, obiit in monasterio suo anno 974. & ibidem sepultus est. Sigebertus in chronico Tritemius de vir. ill. ord. S. Ben. lib. 2. cap. 57. & de script. eccles. alijsque penè infiniti.

S. BERNARDVS ABBAS:

qui

Schisma in sancta Ecclesia, mirificè remouit: & eiusdem S. Ecclesiæ contra inimicos suos pro pugnator acerrimus fuit.

scriptum est enim:

Non sint in vobis Schismata. 1. Cor. I.

Cap. LXXIX.

VINTO loco, in Pontificio habitu, cuius dextra, Hostiæ sacrosanctæ figura adornatur, S. Bernardus Clareuallensis ex Cisterciensium instituto Abbas, conspicitur: qui natione Burgundus, patria Fôtanus, nobilibus parentibus ortus, Cisterciensem ordinem anno ætatis suæ 22. Christi Domini 1113. Ordinis conditi vero 15. ingressus, cum socijs amplius quam triginta sub Stephano Abbate, & biennio post ab eodem Abbate, Fratibus monasterii Clareuallis Abbas præfectus, quod cœnobium est in territorio Lingonensi, non longe à fluuio Alba, toto vitæ suæ tempore, tantis Ecclesiam uniuersam virtutibus decorauit, monasterijs & monachis ditauit, beneficijsque cumulanit & auxit, ut uix æstimari possint. Petrum enim Abailardum in Concilio Senonensi; Gilbertum Porretanum, in Rhemeni; Henricumque, hereticos, qui Galliam uniuersam suis dogmatibus inficiebant, cum iam vix esset, qui doctrinæ eorum atque eloquentiæ retulere posset, solus ipse conuicit, fudit, fugauit, ac repressit, Franci-

ZZz 3 que

que iam aliqua hæreseos tabe infectam, ad ecclesiæ catholicæ unitatem reduxit. Burdegalem præterea ecclesiam perditorum aliquorum hominum factione agitam, oratione, miraculis, & auctoritate liberavit. Quid de peregrinationibus eius, fidei, & Sanctæ Mariæ Ecclesiæ, causa susceptis dicemus? Modo enim ad Galliam Regem, modo ad Imperatorem, aliosque Principes viros, modo Genuam, modo Mediolanum, pro arduis Ecclesiæ negotiis missus, felicissimo exitu provincias sibi demandatas terminavit. Et certe quod ad Mediolanum attinet, beneficij ab eo accepti memoria in eo, qui sequitur Archetypo, apud Mediolanenses in æde Dni Eustorgii perpetuo retinetur.

Archetypus D. Bernardi.

Delineatus, qui laborantem schismate populum Mediolanensem reconcilians Ecclesiæ, & multos demonibus oppressos curavit, inter eos hoc in templo sacrificans liberavit & matronam quandam prænobili diutissime vexatam, & iam perditis sensibus in monstrum prope conversam, tum Bernardi Monachis exstructum fuit Claraualis canoniam, tum sacer ordo Cisterciensis usque adeo fines suos promouit, ut nulla fides Christianæ tam barbare, quæ non evocauerint ad se pios Bernardi Comilitones.

In his autem itineribus, quas ubique causas deciderit, quos concursus populorum pertulerit, cum perpetuo eius domus euntem, & venientium ac sese inuicem comprimentium multitudinem compleretur, quis explicare potest? Fructus, qui ex eius concionibus ad populum prouenerint, quis cogitare, aut enarrare? Quam innumerabiles ex uitiiis, ad bonam frugem se receperint; quam multi dissidentes, eius sint oratione reconciliati, ex Satanae faucibus quam multi erepti, quis describere valeat? Tantus enim fuit, tantumque de Ecclesia bene meritus, ut cum à ciuitate populoque Genuensi in Episcopum & Pastorem electus fuisset, electionem illam Romanus Pontifex ratam non habuerit, cum negaret clarissimas tanti uiri uirtutes, vniuersæ ecclesiæ apprimè necessarias, æquum esse unius Diocesis procuracione definiri. Atque hæc quamquam sint gloriosa & honorifica, illud tamen præclarior & gloriosius, quod in illo terro Schismate aduersus Anacletum Antipapam, pro Innocentio Papa II. elaborauit: in hoc enim ita se gessit, ut nere dici possit, illius unius opera & auctoritate tandem esse sublatum. Primum enim Gallias ei solus coniunxit: Henricum Angliæ regem deinde, contradicentibus Episcopis prouincialibus idem conciliauit;

cliauit; Germaniam quoque omnem; plurimumque Cardinalium
litteris euocatus, Urbem ipsam, totamque Italiam liberauit; Ro-
gerium Siciliae regem confutauit; Petrique Leonis, qui se pro Pa-
pa gerebat, partes, sapientia & consilio in tantum debilitauit, ut
ille ab omnibus desertus, ad extremum miserrime perierit. Solius
Gulielmi Aquitanie Ducis, illius scilicet qui in numerum sancto-
rum postea relatus est, cor induratum remanebat, qui Schismatis
defensor, & auctor factus, Petri Leonis partes constantissime tue-
batur, & quicumque eius susceptioni non subscribebant, persecu-
tionibus expositi, aut damnis & proscriptionibus mulcebantur,
aut à sedibus propriis pulsi exulare compellebantur.

Ad hanc flammam extinguendam, à Gaufrido Carnotensi E-
piscopo, Innocentii II. Papae in partibus Aquitanie legato, euoca-
tus Bernardus, una cum ipso legato Aquitaniam ingressus, & sa-
pius Gulielmum Ducem allocutus, cum videret, nec exhortatio-
num unguentis, nec scripturarum diuinarum medicaminibus &
exemplis, nec postremo ultione excommunicationis, nec quod om-
nium maius est, sua & fratrum qui ei assisteant oratione, cor Du-
cis induratum emollire non posse, Christi Domini auctoritatem
apposuit, & peractis consecrationibus, paceque in populum data
& diffusa, homo Dei iam non se agens ut hominem, Corpus Do-
mini (quod ipsum gestare manu dextra cōspicitur) super patenam
ponens, & secum tollens, ignea facie, & flammeis oculis, non sup-
plicans, sed minax foras egreditur, & uerbis terribilibus Ducem ex-
tra ecclesiam expectantem, sic affatur: Rogauimus te, inquit, & spre-
uisti nos, supplicasti tibi in altero quem iam tecum habuimus conuentu,
Seruorum Dei ante te aduēta multitudo, & contempsisti. Ecce ad te
processit filius virginis, qui est caput & Dominus Ecclesiae, quem tu per-
spexeris. Adest index tuus in cuius nomine omne genu curuatur, cæ-
lestium, terrestrium, & infernorum. Adest index tuus in cuius manus il-
la tua anima deueniet. Nunquid & ipsum spernes? Nunquid & ip-
sum sicut seruos eius contemnes? Talibus verbis excitatus Dux, ac
Domini sui correptus praesentia, & Episcopis quos in exilium ege-
rare reconciliatus est, & peruersissimo schismati in manus Sancti ab-
iurauit, tantoque postmodum bonorum operum odore repletus est,
ut etiam moriens gaudium Domini sui, cuius erat reueritus prae-
sentiam, perpetuo uictus intraret. Tanto igitur malo obruto,
& Ducis schismate in cineres redacto, paceque ecclesiae reddita, vir
Dei cum gaudio Claramuallem reuersus est, ubi vitae reliquum in

Sanctimonia, & scripturarum compositione ducens, miraculis clarus decessit anno Domini 1153. ætatis 62. religionis 40. die 20. Augusti, & Canonizatus est ab Alexandro III. anno 1165.

Verbo etiam & scriptis, non minus quam exemplis, Sancti Dei Ecclesiâ admirabiliter iuuat, ut eius opera testatur, quæ undequaque ueteris ac noui testamēti sententiis distincta sunt, ceu gemis embe matibus, hisque adeo commodè & apte insertis, ut ibi nata efficerentur. Modus docendi eius, in sensibus mysticis indagandis, & in moribus formandis semper ferè versatur. Oratio ubique dulcis & ardens, ita delectat, & ardentem incendit, ut ex suauissima lingua eius mel & lac, verborum fluere, unde Doctoris Melliflui nomen promeruit, & ex ardentissimo eius pectore, ignitorum affectuum incendia erumpere videantur. Eius uero opera omnia, quæcumque hactenus inueniri potuerunt, cum floribus eorundem, inspecti sunt Antuerpiæ apud hæredes Ioannis Stelsii anno 1576. in fol. Venetijs 1549. 1568. 1575. & 1583. in 4. Lutetiæ 1586. in folio. Basileæ 1566. in fol. Parisijs 1508. & alibi sæpius. Sigillatim uero nonnulli tractatus diuersis in locis excusi, ut super Missus est, cum alijs quibusdam opusculis, Brixia 1495.

Meditationes eiusdem Venetijs 1543. & 1553. in 16.

Ad sororem, excusi Venetijs 1492. in 8.

In cantica canticorum, in quibus tanta facundia diuinæ charitatis nim, atque sublimitatem expressit, ut appareat illum omnia seipso cælestis amoris affectus, motus, & aculeos uero, ac uiuio spiritus sui experimento sensisse, quæ tamen morte præuentus finiri non potuit, nunc primum separatim ab alijs ipsius operibus edita Lugduni apud Iuntas, anno 1589. in 16.

Flores eiusdem Bernardi, item Lugduni 1546.

Præter ea uero quæ ipsi S. Bernardo attribuuntur, est apud me paruis libellus MS. sub titulo, de Doctrina religiosorum, ipsi S. Bernardo adscriptus qui sic incipit.

Religiosorum datur hic doctrina uirorum.

Alium MS. repperi in monte Casino in pulpito quinto sanctæ partis bibliothecæ, prænotatum. De operibus sex dierum, cuius prologus sic incipit, *Ultima Christi uerba*; tractatus uero hoc modo *Omnium quæ sunt, mouentur, & uiuunt.*

Tractatus eius in Septem Psalmos Penitenciales, nunc primus è tenebris erutus, impressus est cum alijs eius operibus.

Venetijs, anno 1583. in 4.

Fertur, & illius esse deuotissimus, & piissimus ille Hymnus toties in laudem Diuæ Virginis, cuius erat deuotissimus, repetitus,

*Aue Maris stella,
Dei Mater alma,
Atque semper virgo,
Felix Cæli porta, &c.*

Nec ab hac sententia dissentit R.P.D. Franciscus Costerus Societatis Iesv Theologus, qui in meditationibus quas in hunc hymnū composuit, sic in principio ait: *Hoc carmen incerti quidem auctoris est; refert tamen dulcedinem mellisui Bernardi, cui à nonnullis tribuitur.* Reliqua si quæ scripserit, ut uerisimile est, ad meam non peruenere notitiam.

S. MARTINVS EPISCOPVS:

Sueuorum in Hispania, ab Ariana peste, ad unitem fidei reductor.

Immortalis est, enim, memoria eius, quoniam & apud Deum nota est, & apud homines. Sap. 4.

Cap. LXXX.

ON minora beneficia in sacram Ecclesiam Sancti Martini Dumienfis Episcopi contulit diligentia, qui natione Pannonius, longinquis peregrinationibus Orientis prouincias lustrauit, & in studio diuinarum scripturarum magnos progressus habuit. Hic in Hispaniam delatus, in Gallicia ab imo monasterium Dumienfe extruxit, quo in Episcopatum postmodum transformato, ex Abbate, Dumienfis Episcopus factus est, deinde Bracarenfis, Dumienfi ecclesia cum Bracarenfi copulata, eique contributa. Probitatis & sapientiæ magnum specimen dedit, nam eo tempore Sueuos hæcenus Gallicię imperantes (errat Bugianus qui hos ignorans, Sueuos populos qui sunt in Germania tunc conuersos putat) ab Ariana secta, cui impense fauerant, & Catholicos modis omnibus uexarant centum ferme annorum spatio, ex quanto tempore à vera Religione deficientes prauas opiniones susceperant, ad sanitatem reuocauit Theodemiro Rege, anno Domini

Domini 565. Cuius beneficii, in ecclesiam collati, causa, eius imago n i pñus rami extremo, pontificis habitu, dextra Arma Gallicie regia, tenentis, vas scilicet aureum, sex eiusdem metalli crucibus circumdatum, in cærulea planicie, conspicitur.

Eruditionis præterea argumento, editi ab eo libri sunt, multis elegantia luminibus, & prisca sapientia copiis exornati. Extat disputatio de Ira, de Humilitate Christiana, de Moribus, & de Differentia, quatuor virtutum Cardinalium. In his quoniam crebris sententiis, & styli acumine, ad Seneca similitudinem proximè accedit, duo postremi libri, eius Philosophi nomine inter reliqua eius opera circumferuntur. Restituti autem nostro Martino excusi sunt Basileæ, sed quo anno adhuc ignoro.

Scripti & quasdam Epistolas ad mores pertinentes, quæ utrum extent nescio. Item & formulam honestæ uitæ, quæ est in tomo 3. Bibliotheca SS. Patrum. Non parvam deinde laudem promeruit ex collectione Sacrorum Canonum, inter eos enim qui eorum Collectores fuerunt, tertius in ordine a Baronio ad pridie nonarum Aprilis numeratur. Eiusmodi vero liber reperitur tomo 2. Conciliorum circa finem, statim post Concilium Bracarense secundum. De functum tandem ob eximiam sanctitatis opinionem Gallicia, & Lusitanæ pars in Diuorum numero habent, ad tertiumdecimum Calendas Aprilis festo dicato. *Ambrosius Moralus in chron. Hisp. ib. 11. c. 62. & alij in Martyrologio nostro citati.*

RAMVS OCTAVVS,

In quo explicatur

SERMO SCIENTIAE,

per quem

Intelliguntur, Iuris Pontificij Doctores.

S. BURCHARDVS
EPISCOPVS:Iuris Pontificij Doctor, & Decretorum, siue Sa-
crorum Canonum collector sextus.

Scriptum est enim,

*Ambulemus in Decretis eius, & custodiamus
mandata eius. 3. Reg. 8.*

Cap. LXXXI.

CTAVI Rami initium sumpsimus à Sancto Bur-
chardo Vuormatiensi Episcopo, quem Episcopa-
libus indutum, librum operum suorum manibus
tenentem, in superiori rami parte excrecere con-
spicis. Hic ratione Hesus, in cœnobio Laubien-
si, ordinis S. Benedicti, congregationis Cluniacen-
sis, vitam monasticam edoctus, Alberto, postmodum Abbate Gem-
blacensi, magistro usus est; cuius doctrina imbutus magnos in sa-
cro sancta Ecclesia fructus edidit: quos inter, is præcipuus fuit,
quod post Isidorum Peccatorem (errant qui hanc laudem S. Isido-
ro Hispalensi tribuunt) qui sextus sacrorum Decretorum colle-
ctor enumeratur, ex sententiis Sanctorum Patrum, & Generalium
Conciliorum, summorumq; Pontificum Decretis, magnum opus
& insigne, Decretorum videlicet libros viginti, de variis consiliis
& accidentibus, per annos amplius quam quadringentos, ab anno
scilicet

scilicet 600. ad 1020. vel circiter, occursis, magna cum sua, totiusq; monastici ordinis laude, commodis Sanctæ Ecclesiæ, composuerit, qui libri excusi sunt, Parisiis anno 1499. in 8. Colonia, an. 1548. in 8. & alibi.

Composuit item epistolarum ad diuersos, lib. 1. quarum una ad Vualterum Spirensen Episcopum, extat apud Gratianum, distinctione 73. In nomine Domini. Obiit tandem Vuormatiæ, anno Domini 1025. Episcopatus sui 29. ubi & sepultus est die 20. Augusti, in summa basilica, cum his versibus.

Robora Burchardus ex nomine denotat artis

Et quod nomen habet, maxima facta probant.

Vangio nam per eum fossas, & mœnia, turres

Aedificat rursus, depopulata prius.

Sigebertus anno 1008. Trit. de script. eccles. & alibi: innumerusque alij.

D. GRATIANVS.

Iuris Pontificii Doctor, & Decreti Pontificij, quod prænotatur Concordantia discordantium canonum, compilator.

cui dicitur.

Confirma sententiam, & scribe DECRETVM, vt non immutetur, quod statutum est. Dan. 6.

Cap. LXXXII.

Vb præcedentis imagine, altera emergit, monachi legentis, & sinistra apertum librum tenentis, habitu, per quam significatur Donnus Gratianus, natione Ethruscus, patria Clusinus, monachus monasterii S. Proculi, siue vt alij uolunt Sanctorum Felicis & Naboris, Bononiæ, ordinis S. Benedicti, congregationis Cluniacensis; qui cum esset in diuinis scripturis studiosus, & sacrorum Canonum lectione diues, exemplo Ruth Moabitidis, post terga metentium spicas colligens, & patrum sententias, conciliorumque sanctiones diligenter inquirens, Decretorum infinitum penè & nobile opus, prænotatum Concordantia discordantium Canonum, Herculeam planè audacia primus excogitauit,

tant & accuratissimè perfecit, anno Domini 1151. incredibili rei
literariæ prouentu: quo iuris Canonici professores vsque in præ-
sens in scholis utuntur, præcepto Eugenii Papæ III. qui illud sua
auctoritate probat. Diuiditur autem liber ille tres in partes, di-
stinctiones uidelicet, Causas, & de Consecratione. Harum prima, ceterum
& una. Distinctiones continet: secunda triginta sex Causas: Tertia
uero, sic nuncupata, quod a Consecratione incipiat, distinctiones
idem quinque, unde uersus,

*Ena cum centum Distinctio sit tibi prima,
Ac triginta sex causæ sunt parte secunda,
Hunc finit & complet Consecratio distinctio quinta.*

Hoc Decretorum opus commentarijs illustrarunt, Hugo, & Io-
annes Teutonicus; Apparatum quoque scripsit Archidiaconus,
quod dicitur Rosarium Decreti; & postremo emendauit, & an-
notationibus illustrauit, S. D. N. Gregorius Papa XIII. Bononiensis
Boncompagnus, & ut nullæ aliæ in scholis legantur, aut priuatim
teneantur (donec reliquæ ab aliqua Vniuersitate repurgatæ fue-
rint) diplomate suo fanciuit. Quod sic emendatum impressum est
Romæ an. 1580. in fol. Venet. an. 1514. & 1584. in 4. Lug. in 8. & 1584.
in fol. & 1591. in 4. Francof. 1590. in 8. & 1586. in 8. Paris. 1585. in fol.

Dereliquis impressionibus, quæ penè infinitæ dici possunt,
nil loquor. Emendauit illud, & Antonius Contius, quod im-
pressum est Antuerpiæ apud Plantinum 1570. in 8. & ibidem 1573.
in fol. Obiit tandè ipse Gratianus Bononiæ, & in monasterio SS. Fæ-
licis & Naboris sepultus est, ubi ad præsens sequens legitur epitaphiũ.

De Gratiano Decretorum Auctore.

Gratiani Clusini Cæsarei Iuris & Pontificij enucleatoris prope diui-
ni, qui Monachus in martyrum Felicis & Naboris eade absolutis. ibi-
dem opus Decretorum anno gratiæ M. C. LI. compilauit monumentum,
quod illic carie ruderibusque obfuduerat, hic magnificentius renoua-
tum Ioan. Franc. Aldrouandus Bononiens. II. Dictator ære publico in-
staurauit anno salutis M. CCCC. XCIX. Idib. Junij, Ioanne Bentiuolo
II. P. P. Rempublicam feliciter gubernante.

In lapide quodam, qui olim in claustro ad cubiculi eius ostium po-
situs erat, & nunc in sacrario præfati monasterij Felicis & Naboris
reternatur, sequentes uersus in sculpi leguntur:

*Hanc aule partem reuerenter lector adito,
Namque loci Monachus, Decretum hic condidit huius
Diuini Gratianus opus, quantumlibet arcto*

Con-

Contentus septo: quod iam reparando caducum
Et vetus hoc claustrum, tolli fuit inde necesse.
Id tamen Abbate constructum est Bartholomæo
Mille trecentis decies septem atque quaternis
Annis à Christo, pura de Virgine nato.

ANNOTATIO.

Contigit de Gratiani monasterio, quod olim de patria Homeri, Monachis SS. Felicis & Naboris, suum esse asserentibus; Monachus autem S. Proculi, contradicentibus, qui Gratianum, Monachum suum fuisse affirmant, & pro tali in eorum claustro, quod hortum respicit, statua marmorea cum sequenti inscriptione, ab eisdem est condecoratus, ut mihi relatum est. Gratianus Monachus S. Proculi, uir diuino ingenio præditus, qui cum alijs scriptis suis Ecclesiam illustrauit, tum insigne Decretorum uolumen confecit, quod ab Eugenio III. comprobatum, ad hæc usque tempora, maxima Ecclesie adiumento ministravit. Floruit circa annum Domini. M. L.

Et pro maiori confirmatione in hodiernum diem cubiculum ipsius Gratiani ostendunt, quod est supra cellam Abbatis, uocaturque etiam nunc cubiculum, siue cella D. Gratiani, in eoque egregio satis opere, & æt antiquo, ipsius Gratiani acta depicta uidentur.

Quibusdam etiam placet ut Monachus Classensis uocetur, cuius opinionis, præter Tritemij nostri de uir. ill. ord. S. Ben. lib. 2. cap. 3. citationem, in hæc uerba, Gratianus Monachus Bononiensis, siue Classensis, &c. uidi neminem, Hallucinationem credo Tritemium ex nomine Classis, cum accepit monasterium, pro ciuitate: constat namque Gratianum Classis natum, ut cõfirmant tum multi historici qui de eo agunt, tum maximè liber ille qui intitulatur Pomarium Ecclesie Rauennatis, qui & in Bibliotheca Vaticana MS. ubi legitur: Anno Christi 1151. Gratianus Monachus, de Classa ciuitate Tusciae natus, Decretum composuit apud Bononiam, in monasterio S. Felicis. Monachum fuisse S. Proculi, dicunt supplementum chronicorum, lib. 12. & Archidiaconus super Decreto Gratiani. Aliorum uero est sententia monachum egisse in monasterio S. Felicis, & multorum quidem citationibus omisso, duo tantum adferemus testimonia, primum legitur in Bibliotheca Vaticana in libro cui titulus est Paleas, sic: Decretum Gratiani monachi S. Felicis Bononiensis, Ordinis S. Benedicti, compilatum in dicto monasterio anno Domini 1151. tempore Eugenij Papæ Terrij. Et in duobus alijs codicibus in fine sic habetur: Explicit Decretum compilatum à Gratiano monacho monasterii S. Felicis de Bononia. Et

ha quidem Doctorum virorum sententia, rem ex se adeo suspectam red-
dunt, ut super hoc sententiam nostram uix audeamus proferre. Viden-
tur tamen mihi hoc modo omnes inter se conciliari posse, ut dicamus,
Gratianum Classis ciuitate Tuscie natum, monasticam uitam professum
fuisse in monasterio S. Proculi; deinde transiisse, fortassis maioris com-
moditatis causa, ad monasterium SS. Felicis & Naboris, ibique consti-
tutum Decretum composuisse. Cuius nostra coniectura videtur esse Carolus
Sigonius de Episcopis Bononiae, lib. 2. qui non ausus est dicere Gratianum
monachum S. Felicis fuisse, sed tantummodo Decretum in monaste-
rio S. Felicis composuisse, sic enim inquit: Millesimo centesimo quin-
quagesimo primo, Gratianus Monachus in monasterio S. Felicis
Decretum, id est, iuris Pontificii uolumen insigne, quod extat, com-
posuit. Et hac pro monasterio Gratiani dicta sint.

D. I O A N N E S A B B A S :

Iuris Pontificij Doctor, & Concordantiarum Bi-
blię, ac Canonum primus auctor,

qui

Iustitię legem in concordia disposuit. Sap. 18.

Cap. LXXXIII.

RÆCEDENTIUM gloriam æmulatus Iohannes Ab-
bas Niucellensis, Ordinis Sancti Benedicti, Con-
gregationis Cluniacensis, qui tertio loco in parti-
bus Rami superioribus Abbatibus, librum occlusum
sinistra tenentis, habitu videtur, cum esset in sacris
litteris apprimè versatus, & scientia iuris Cano-
nici nemini sui temporis inferior, Opus præclarum & insigne, &
à nullo alio tentatum, Biblię, scilicet & Canonum concordantiam,
posteris reliquit, tali principio: *In principio creauit Deus.* In quo
opere dilucidè ostendit, omnem uitę humanę perfectionem ex
sacris debere sumi litteris, nec quicquam in sacris Canonibus ad
eam acquirendam positum, quod ab illis non pendeat. Scripsit
præterea:

Sermones de tempore, lib. 1. Respicite, & leuate capita.

Ser-

Sermones de Sanctis, lib. 1. Relictis retibus S. Petrus.
Epistolas, & quæstiones varias, lib. 1.
Clauit anno Incarnationis Dominicæ 1460. & quod excurrit
Jo. Trittemius de scriptorib. Eccles. & alij nonnulli.

D. LAPVS ABBAS:

Iuris Pontificij Doctor, ac Decretalium Sexti li-
bri, & Clementinarum, primus expositor.

*Exposuit, ipse, omnes sermones, quos mandauerat
Dominus. Exo. 19.*

Cap. LXXXIII.

ON minori laude censendus est, Dominus Lapi-
Monachus & Abbas monasterij S. Miniati ad mo-
tem, Florentia, ordinis S. Benedicti, congregatio-
nis Cluniacensis; qui natione Hethruscus de Po-
dio Bonici, ex familia de Tuclis, cum inter sui co-
poris Iurisconsultos, & Philosophos, parem sibi
non inueniret, omnium primus

Super libro sexto Decretalium Bonifacii VIII. &
Super Clementinis, Clementis V.

Commentarios egregios, & eruditione plenos edidit, & se nunc
Dominicæ cultorem, non segnem demonstrauit. Hi cum per trece-
tos annos in latebris delitissent, nunc tandem opera & labore Do-
minici Tusci I. C. Regiensis, in lucem prodierunt, & excusi sunt Ro-
mæ in ædibus Pop. Romani apud Georgium Ferrarium an. 1587
in fol. in quorum exordio sic de se Lapius loquitur.

*Ego namque Lapius Abbas monasterij S. Miniati ad Montem
Florentia, inter Doctores Decretorum minimus, & indignus.
Scriptis etiam super Decreto Gratiani, prout eum citat Cald. in
conf. 46. alias 8. de consuet. circa finem: sed illum non nidi.*

Item Additiones in Friderici Petruccii librum de Pluralitate
beneficiorum.

De Hospitalariis.

De Canonica potestate, & quarta.

Concilium circa Inquisitores, & Nuncios Apostolicos, quod
sunt

sunt exempti à Iurisdictione ordinaria.

Et alia nonnulla quæ ad manus meas non peruenierunt. Fuit discipulus Ioannis Andreæ, quem uti præceptorem in arduis confulebat, ut attestantur Fed. de Senis in consi. 11. & 236. circa finem: & 291. & Cald. consi. 224. alias 3. de præbendis circa medium: citaturque eius auctoritas in summa Angelica. Floruit anno Christi 1340. ut refert. Tritemius de script. eccles. & de vir. ill. Ord. S. Ben. lib. 2. cap. 132. & alij.

A N N O T A T I O.

Diversum fuisse (quicquid nonnulli in contrarium dicant, inter quos præcipuus videtur F. Michael Pocchianus Florentinus Ord. Seruorum in catalogo scriptorum Florentinorum) ab illo Lapo de Castiglione qui fecit allegationes, impressas Venetijs 1571. in folio nulli dubium esse debet, ut ex allegatione eiusdem Lapi 6. ante num. 2. & alleg. 75. nu. 5. apparet, item & ex alleg. 101. in principio, ubi agit de patria & familia Lapi nostri. Imo hunc præceptorem, illius de Castiglione fuisse verisimile est, cum eum Dominum suum appellet, in allegat. sua 46. num. 6. & 118. col. fin. & 120. circa finem, & 121. num. 3. & alibi sæpe. Et licet senior fuerit Baldo, fuit tamen quandoque cum Baldo, ut per Lapum de Castiglione alleg. 105. Queritur: ubi apparet quod fuerunt insimul super eodem casu, Lapi Abbas, Baldus de Perusio, & Lapi de Castiglione. Hæc dixi, quia in principio huius operis, deceptus ego ex verbis Tritemij nostri & aliorum, qui Lapo nostro cognomen Castillionei tribuunt, & quorundam etiam relatione confirmatus, eum ex Illustriss. familia Castillionea originem traxisse, eius familia Arma (Leonem scilicet argenteum, turrim eiusdem metalli dextro pede, in campo rubeo, tenentem) quæ Abbatis habitu gestare conspiciatur, eidem pro trophæo attribui nec ab ea opinione potui remoueri, donec vnus Lapi, ad alterum collatione diligenti facta, errorem meum, ex aliorum tamen sententia procedentem, agnouit.

D. IOANNES TRITTEMIUS ABBAS:

Sacrae Theologiae, ac I. V. Doctor, & incomparabilis Sacrae Scripture, & bonarum litterarum, illustrator:

Qui appropinquant pedibus eius, accipient de doctrina eius. Deut. 33. Cap. LXXXV.

VELLO modo prætermittendus mihi uisus est, monasterio Ioannes Trittemius, monachus & Abbas monasterij S. Martini Spanheimensis, deinde S. Iacobi apud Herbipolim, ordinis S. P. N. Benedicti, congregationis Bursfeldensis, cuius opera, pro defensione S. Ecclesiae, contra hæreticos, aliosque eius hostes, pro Sanctorum laude & gloria, pro rei litterariae augmento, composita, tanta sunt, ut dignus omnino visus fuerit in sacris huius ramis depingi, ut conspicitur Abbatis habitu, librum apertum manibus tenentis. Quæ uero pro ecclesiae defensione & utilitate scripta, præcipua hæc feruntur.

De certis dubiis & quæstionibus in Euangelio secundum Iosephum, lib. 1. Ad preces.

De quibusdā in Psalterio dubiis, lib. 1. Cū nuper ad Coloniam.

Octo quæstionum, lib. 1. scriptum anno 1508. ad Maximilianum Cæsarem, uidelicet

1. De fide & intellectu.
2. De fide necessaria ad salutem.
3. De miraculis infidelium.
4. De scriptura sacra.
5. De reprobis atque maleficiis.
6. De potestate maleficarum, ubi de uariis Dæmonum generibus.
7. De permissione diuina.
8. De prouidentia Dei. Hic liber excusus est in Oppenheim anno 1513. in 4. & Francofurti anno 1569. in 8.

De laudibus studij diuinarum scripturarum, lib. 1.

De computo Ecclesiastico, lib. 1. Ioannes Trittemius Abbas.

Variarum quæstionum, orationum, & propositionum, lib. 1.

De prænotionibus licitis Christiano, & non licitis, lib. 1.

Contra maleficos, & omnes artes & superstitiones ab Ecclesia prohibitas, lib. 5.

De Dæmonibus & artibus profanis, maleficis, & superstitionibus, lib. 6.

sis, in quibus omnia Diabolicarum artium vafraimenta ex-
plodit, confundit, & euertit, lib. 1. 2.
Illa autem quæ pro gloria Sanctorum scripsisse fertur, hæc sunt.
De miraculis ad memoriã S. Virginis Mariæ apud Dittelbach
ostensis, lib. 2.
De miraculis eiusdẽ in Vrticeto apud Helprunnã ostensis, li. 6.
De Sanctissima matre Anna Rosarium quinquaginta distinctũ
articulis, simul & horarias preces, & missæ officium, lib. 1.
Rosaria quoque de sanctis Petro, Paulo, Maria Magdalena, col-
lectas, profas, orationes pias, & huiusmodi, sine numero: quorum
aliqua in lucem sunt edita; alia sunt in cœnobio Spånheimensi MS.
De laude S. Ioseph nutritiũ Dõmini, simul cũ Rosario 50. arti-
culorũ, officio quoq; missæ, li. 1. Magno sæpe desiderio statui.
De laude S. Annę matris B. Virginis Mariæ, li. 1. Voti, compen-
dit necessitas, hic impressam dudum Moguntia, an. D. 1494.
De laudibus S. Andræ Apostoli, lib. 1. Sequentiæ de diuersis
Sanctis, cum officiis, & missis de eisdem nu. 20.
De laudibus S. P. N. Benedicti, lib. 1.
Orationes plures supplicatoriæ ad Deum, & Sanctos.
Sermões in diebus festis ad populum, lib. 1.
De vita D. Rabani Archiepiscopi, lib. 3.
De eiusdem à Moguntia in Saxoniam translatione, lib. 1.
De uita S. Maximi Episcopi Treuirensis, lib. 1. est apud Su-
rium Tomo 6. 17. Nouembris.
De uita S. Herminæ sanctimonialis, filiæ Dagoberti Regis, &
primæ Abbatis in Horreo Treuirensi, lib. 1.
Ad requisitionem Ioachimi principis electoris, plurium san-
ctorum uitas abbreviauit lib. uno digestas, Magnum & ar-
dum opus, tui amore Princeps.
Quæ uero ad Monachismum, & pietatem sectandam perti-
nent scripsisse se meminit, ista sunt.
In Regulam S. P. N. Benedicti, lib. 2. Venite filii audite me.
Summulam uirtutum, lib. 2. Magna uirtus animæ est.
De tentationibus monachorum, lib. 2. Humanum genus.
De miseria uitę p̃sentis, li. 1. Cũ nihil sit uita: excusus est i G er.
De uitio proprietatis, lib. 1. qui excusus est Moguntia, & Pa-
ris in octauo. De cura pastoralis, lib. 1. excusus cum præced.
De modo & forma uisitationis claustralium, lib. 1. Fratres.
tuos uisitabis.

- De modo & forma celebrandi synodum ordinis, lib. 1. Quoniam in celebrando.
- Statuta Capitulorum provincialium ordinis, lib. 1. Quoniam volenti singula, quæ tres simul impressi Nureberge anno 1496. in quarto.
- Statuta annalis capituli patrum de obseruantia Bursfeldensi, lib. 1. Reuerendis in: sunt MS. Colonia in cœnobio S. Martini, & in monasterio Spanheimensi.
- De modo, & forma anuale capitulum celebrandi, lib. 1. Reuerendo patri Domino, qui est MS. in monasterio S. Marci Spanheimensis.
- Meditationes vitæ Christi, lib. 2.
- Speculum cœlestis doctrinæ, lib. 1. Salutis humanæ principium.
- De institutione vitæ sacerdotalis, lib. 1. Petis a me Nicolaus excusus est in Germania.
- De triplici regione claustralium, incipientium videlicet, proficientium, & perfectorum, lib. 3. Cùm vitæ monasticæ.
- Exercitium spirituale monachorum, lib. 1. Quoniam opusculum de triplici.
- Epitome item ipsius exercitii spiritualis, lib. 1. Et si formula spiritualis.
- Hi tres excusi sunt simul Moguntia in 4. anno, (si recte recordor) 1492. quos magno labore acquisitos, reliqui ego cum aliis libris meis in Flandria.
- Orationes in capitulis ordinis & extra habitæ, 24. quatuor nullæ sunt excusæ Moguntia, reliquæ vero latent.
- De miseria prælatorum claustralium, lib. 2. Vt de miseria prælatorum, sunt MS. Spanheimij.
- Contra perniciosum Simoniam, ac proprietatis claustralium motum, & vitium, maxime Monialium, lib. 1. Est cœnobium quoddam Monialium.
- De laudibus vitæ monasticæ, lib. 1.
- De laudibus veræ poenitentia, lib. 1.
- Monologion hominis Deo dediti ad seipsum, lib. 1.
- Sermonum siue exhortationum ad monachos 40. lib. 2. primus homiliarum, secundus sermonum: qui excusi sunt cum operibus Thomæ de Kempis in Flandria, in 8. item & Louanii apud Rutgerum Velpium cum Regulis quatuor SS. Patrum, 1575. in 12. Florentia quoque, an. 1577. in 4.

De ruina ordinis, monastici Penticon, id est, lugubrem, lib. 1.
qui coimpressus est eum precedenti Florentia, 1577. in 4.
& ante Moguntia in Germania.

Transfuit quoque de Græco in latinum sermonem, Maximū
Abbatem de Incarnatione Domini.

Anathemata S. Cyrilli Archiepiscopi Alexandrini contra Hæ-
reticos in tertia synodo Ephesina promulgata, & eiusdem
synodi epistolas nonnullas in hoc anno.

Ea autem quæ pro reilitterariæ augmento composuit, omni-
no hæc feruntur.

Chronicon monasterii sui Spanheimensis, a sua fundatione us-
que ad annum 1502. quod sic incipit, anno Domini.

Chronicon monasterii sui S. Iacobi apud Herbipolim.

Chronicon monasterii Hirsaugiensis, quod excusum est in
Germania in fol. Aliud eiusdem cœnobii chronicon.

Chronicon successionis Ducum Bauariæ, & Comitum Palati-
norum, lib. 1.

Historia, siue Annales de origine, Regibus, & gestis populi Fran-
corum, & Germanorum, incipiens a Marcomero Rege, anno ante
Christum 433. vsque ad annum Christi 1515. distincti in tres to-
mos iuxta magnitudinis: excusi sunt in Germania.

Eptome eorundem trium uoluminū, lib. 3. excusi Parisi in fol.

De origine regibus, ac Ducibus Bauatorum, simul & Comitū
Palatinorum, & Spanheimensium, lib. 4. impressos Franco-
furti 1549. in 4.

Itinerarium uitæ suæ, lib. 2.

De uarijs atq; diuersis materijs & rebus antiquitatum, lib. 14.

prænotati Panalethiam, tali exordio. Multa sunt præ-
ceptor magne.

De causis & cura morbi caduci, ac maleficorum, lib. 3.

De origine & regibus Francorum, lib. 1. diuersum ab alijs.

Hieraticum pro diuersis morbis propellendis, lib. 1. Ea quæ
rux maiestati.

Ad quæstiones Rugeri Sicambri, lib. 1.

De Ducibus & episcopis Francorum Herbipolensium, lib. 1.

De septē secundeis, id est, intelligentijs Orbem mouentib. li. 2.

qui excusi sunt Colonia, cum epist. eius decē, an. 1567. in 8.

De laude scriptorum, lib. 1. qui excusus est Moguntia.

De laude ordinis Carmelitarū, lib. 2. impressi primū Mogun-
tiæ, deinde Flor. apud Georgiū Marefcottū, an. 1593. in 4. cū

annotationibus F. Petri Lucij Belgæ Carmelitæ:
De scriptoribus Ecclesiasticis, lib. 1. qui excusus est Colo-
niæ apud Petrum Quentellium anno 1531. in 4. & item
ibidem ex officina Quenteliana anno 1546. in quarto, sed
in hac postrema editione multa inserta sunt, a quodam
sciolo, quæ Tritemii non sunt.

De viris illustribus ordinis Sancti Benedicti, lib. 4. impressi
Coloniæ, cum expositionibus Turrecrematæ, & Smar-
di Abbatis super regulam S. Benedicti, apud Getmannum
Calenium 1575. in fol.

De Luminaribus Germaniæ, lib. 1. Impressus Moguntiæ
in quarto.

Epistolarum familiarum, lib. 2. Opportune satis.

Epistolarum Spanheimensium, lib. 4.

Polygraphiæ ad Maximilianum Cæsarem, lib. 6. qui excu-
sus est Coloniæ anno 1564. in 8. cum clauæ eorundem libro-
rum; & aliquot locorum explicatione eorum præsertim
in quibus admirandi operis Steganographiæ principia
latent.

Docet autem his libris varios modos scribendi epistolas, quas
nemo alius legere possit, quam qui in his libris uersatus sit, ut cum
alii tum principes tuto res secretas litteris mandatas, quouis terri-
tum mittere audeant, & de aliorum arcanis uicissim certiores he-
ri. Vtitur autem obscuris uocabulis, nec potest intelligi quid sit
uelit, nisi quis clauem, id est, breuem interpretationem sex libris
subnexam legerit.

Steganographiæ præterea, lib. 8. Antiquissimos sapientes
quod magni & immensi laboris opus Carolus Bouillus nõ
capiens imperitissimè, & falsissimè reprehendit, magis
artium fallacissima nota doctissimum & pientissimum vi-
rum adurens, contra quem, scripta eius quæ non intelli-
gebat calumniantem, scripsit Apologeticum egregium opus
semet Tritemius.

Et hæc sunt quæ de Tritemii nostri scriptis hæcenus reperiri
potui. Natus est uero Ioannes Tritemius, in Villa Tritthenheim,
Treuirensis Diocesis, ad Mosellæ fluminis ripas, prima die Fe-
bruarii anno Domini 1462. patre Ioanne de Heidenberg, mense
uero Elisabethæ, de Longouico, & anno 1482. ætatis suæ 20. in
monasterio Sancti Martini Spanheimensis Moguntinæ Diocesis,
prima

prima uidelicet die Februarii qua olim natus fuerat, habitu secu-
lari deposito, monachalem suscepit, sub norma Dñi Benedicti, de
obseruantia Bursfeldensi, nouiter introducta. Anno autem sequen-
ti, 1483. communi fratrum electione in Abbatem præfati ceno-
bii, quarto Calendas Iulii promotus, præfuit annis 23, mense uno,
diebus, 19. Quibus euolutis non sine laboribus multis, quorun-
dam æmulorum temeritate prouocatus, Abbatiam S. Iacobi Her-
bipolensem, quæ illi offerebatur assumpsit, ubi continue lectioni,
& librorum compositioni operam dans, magno rei litterariæ de-
cremento, pie obdormiuit in Domino, circa annum Christi 1516.
& in eodem monasterio sepultus est.

Omnia desumpta, cum ex ipso Tritemio, in operibus suis, tum etiam
ex epistola fratris Ioannis Duraclusii, eius discipuli, quæ præfixa est
libris Polygraphiæ ipsius Tritemij, & alijs scriptoribus.

Epistola

In hæc sunt problemata, quæ præfixa sunt
libris Polygraphiæ ipsius Tritemij, & alijs scriptoribus.

Cap. LXXXVI.

AAAA 4 RA-

RAMVS NONVS,

In quo

P R O P H E T I A.

per quam

Uli qui spiritu Dei illustrati, futura prædixerunt,
intelliguntur, explicatur,

B. IOACHIM ABBAS

Et Profeta,

qui

*In fide sua probatus est Profeta, & cognitus est
in verbis suis fidelis. Eccles. 46.*

Cap. LXXXVI.

V i primum locum, noni Prophetarum Rami, Ab-
batis habitu occlusum librum dextra tenentis con-
spicitur, is est Beatus Ioannes Ioachimus Ce-
labe oppido Cēlico Mauri Tabellionis, & Genere
filius, qui antequam nasceretur, matri ab Angelo
prænunciatus, & anno ætatis decimo baptizatus,
postmodumque Hierosolymitica peregrinatione peracta, mo-
chalibus indumentis sub Regula S. Benedicti indutus, in monasterio
Histensienfi & Abbas monasterii Coratii effectus, congregationi de
monasterio Florenfi in Calabria nomē & initium dedit. In vita mul-
tis miraculis refulsit; abstinentiæ dono in tantum peditus fuit ut mo-
nachus, annis multis feriis quarta & sexta, & Sabbato nil prorsus
gustauerit; Abbas per totā quadragesimā, Dominicis diebus exceptis,
panē tantum & aquam sumpserit. Spiritu præterea intellectus, qui
prophético propius accedit, adeo repletus est, ut a multis, usque do-
ctissimis viris, verissimus sui temporis Profeta sit creditus, &
que

que ex scriptis eius apparet, in quibus multa de septem temporibus Ecclesie & de oneribus sexti temporis quasi futurorum præscius disseruit, multas iminiscens Prophetias ac Vaticinia de futuris temporibus, quorum multa iam impleta esse uidemus, reliqua suo tempore adimplenda, supersunt. Græciam namque ob perfidiam in Romanam Ecclesiam, Turcis dandam, & Prædicatorum, ac Minorum ordinum fundatores, SS. Dominicum scilicet & Franciscum mox futuros, quinimo iam in ianuis Ecclesie esse prædixit, non ore tantum, sed etiam pictura, ut uidere est in templo S. Marci Venetiis, ubi eorum imagines ad viuum expressæ refiguratae sunt ab ipso, antequam ipsi à mundo agnoscerentur. In cuius etiam Ecclesie pauimento, parietibusque, ac fornicibus, simulachra alia pleraque effigiata emblemata, vermiculatoque opere futura protendentia, quæ in dies exitus comprobant, formari atque effingi fecit. Victoriæ præterea de Turcis anno salutis 1571. partem gloriosissimam, quadringentis fere ante annis præuidit, & prænunciavit, ut ex libris eius in Apocalypsim optime intellexerunt, qui Triumphus Ecclesie Catholice fuerunt auctores.

Ea autem quæ ad utilitatem ecclesie cõposuisse fertur, hæc sunt:

De concordia veteris, ac noui testamenti, lib. 5. iussu Lucii, Urbani, & Clementis Rom. Pont. hoc nomine tertiorum, conscripti, in quibus de quinque sigillis agens eximia, & arcana mysteria enodauit, ostenditque ita utriusque testamenti tempora concordare, ut nihil in ueteri testamento actum sit, quod in nouo testamento non pariter geratur, aut gestum sit, aut futurum sit in nouissimis diebus. Excusati sunt hi libri Venetiis per Simonem de Luere, anno 1519. in quarto.

In Esaiam prophetam, lib. 1. Si ad hoc rotarum mysterium centrum.

In Hieremiam Prophetam, lib. 1. plurimis refertur Vaticiniis, quorum nonnulla iam euentu comprobata, certam de reliquis in posterum fidem faciunt, excusus Coloniae apud Ludovicum Alestorium an. 1577. in 8. & alibi ante, videlicet Venet. 1525. in 4. in quo tamē uidentur nonnulla corrigenda.

In Daniele Prophetam, lib. 1. ad Henricum VI. Imperat.

In Euangelium Ioannis, lib. 1. In Apocalypsim eiusdem, lib. 8. Psalterium decem chordarum, lib. 3. dedicati, primus Deo Patri, secundus Filio, tertius Spiritui sancto,

De

De septem sigillis, contra Iudæos, lib. 1. Primum tempus
Sinagoge.

Ad Henricum VI. Imper. in nonnulla capita Nahum, Aba-
cuch, Zachariæ, & Malachiæ, Prophetarum, lib. 1. Pe-
petis aliquid.

De futuris temporibus, lib. 1. Quia generale mundi.

De quindecim Pontificibus, lib. 1. Ascende calue. Hic li-
ber excusus est cum commentariis Iosephi Scaligeri in 4.

& deinde Venetiis apud Hieronymum Porrum, an. 1589.
in quarto, cum notis cuiusdam Paschalini Regiselmi.

Epistolarum ad diuerfos, lib. 1.

De consolatione, lib. 1.

Sententiarum, lib. 1.

Scriptis & in Cirilli reuelationem, in Erichream, & in Medi-
num commentaria. Composuit & tractatum contra Magistrum
sententiarum, qui ab ecclesia reprobatus est, ut patet lib. 1. Decre-
talium, de summa Trinitate, cap. *Damnatus*, cuius causa a non-
nullis tanquam Hæreticus calumniatur, sed qua ratione ipsi uideat,
patet enim ipsum in fide S. Matris Ecclesiæ uixisse, cuius iudicio
antequam moreretur omnia sua scripta submisit, ut in eodem cap.
Damnatus videre est, sic loquente Pontifice.

In nullo tamen propter hoc Florentino monasterio (cuius ipse Ioachim
extitit institutor) volumus derogari, quoniam ibi & regularis est in-
stitutio, & obseruantia salutaris: maxime, cum ipse Ioachim om-
nia scripta sua nobis adsignari mandauerit, Apostolica sedis iudicio
adprobanda, seu etiam corrigenda, dictans epistolam, quam propria
manu subscripsit, in qua firmiter confitetur se illam fidem tenere, quam
Romana tenet Ecclesia, quæ disponente Domino, cunctorum fidelium
mater est, & magistra. Hæc Innocentius III. Illa autem episto-
la B. Ioachimi, qua se & omnia opera sua tam scripta, quam in po-
sterum scribenda, S. R. E. iudicio submittit, impressa legitur in
principio Concordantiæ veteris ac noui testamenti, quæ excusa
est. Venetiis 1519. in 4.

Extat & Honorij Papæ III. epistola contra Ioachimi obrectato-
res, in eius defensionem, quæ integra inserta est in eius uita per
Paschalinum Regiselmum composita. Migravit tandem & uita in
quodam loco monasterij Florentis, qui dicitur Canalis, circa an-
num Domini 1200. cuius corpus postea ad monasterium Florentis
delatum, digno honore conditum est.

Tritte.

Tristremius de vir ill. ord. S. Ben. lib. 2. c. 117. & de script. eccles. Pascha-
linus Regifelmus & F. Leander Bononiensis in eius vita, & aly multi.
De eius uaticiniis sic cecinit Philippus Phasianus Bononiensis.

Multimodis quæcunque uides impressa figuris,
Hæc signa ambiguis, scriptaque plena notis

Cum prima faciunt certare ætate minores,
Et fidei ostendunt credere vane pie.

Defecere etenim responsa, oracula, sortes,
Ægyptus sacras liquit & ipsa notas.

Nil ultra folijs audet mandare Sybilla,
Pithia cum Delphis continere diu.

Namque Ioachina responsa in luminis auras,
Panduntur, quibus est sola adhibenda fides.

Inde videre palam quicunque arcana futura,
Quæ sunt, quæque olim facta fuere, potest.

Nam Phœbitripode, hic melius, uatisque furentis
Responsa, plenus numine uera canit.

Nulla hic ambages sunt, certa oracula lector,
Dum tibi non modo sit crassa iterua tibi.

Alius.
Tu uentura canis, tu quoque futura recludis,
Diuisus uates, uerus & Astronomus.

S. ELISABET ABBATISSA:

Et Prophetissa.

Ante tempus finis vite & seculi, testimonium præbuit.

Eccles. 46.

Cap. LXXXVII.

ON longe à B. Ioachimo, in eiusdem rami supe-
rioribus, imago cuiusdam Sanctimonialis, Abba-
tissæ habitu, librum oclusum dextra tenentis
conspicitur. Ea est Sancta Elisabeth uirgo, &
Abbatissa Schonauigienfis monasterii, in finibus
Treuirensium, non procul à Rheno in Hercinia
sua constituti, ordinis Sancti Benedicti, congregationis Clu-
niacensis.

niacensis iam reformatæ, quæ tanquam altera Elisabeth, spiritui Sancto plena, præcurrentem Domini iram in filios hominum ut diuinitus cognouit, ita & diuino quodam modo posteris manifestauit. Anno enim ætatis, suæ 23. religionis assumptæ 11. uisitata à Domino spatio annorum tredecim, tot enim superuixit, mirabiles reuelationes habuit, quæ nunc Germanico, nunc Latino sermone, cuius tamen expers erat omnino, pronuntiata, præsentiam illius, qui linguas infantium facit disertas, & aperit ora mutorum, in ea adesse demonstrabant. Eo autem quo diuinitus edocta est. Latino uidelicet, sermone, scripsit ad Ecclesiæ utilitatem, & ædificationem posterorum

Viarum Dei, opus utilissimum, lib. 4. factum est in exordio. Hi excusi sunt in Germania, & Belgio, in 8. Item & Venetiis cum libris S. Mechtildis, anno 1558. ad signum Spei.

Tertius item liber solum, translatus in linguam Italicam per Vincentium Buondi, excusus est cum libris S. Mechtildis apud Iolitos anno 1589. in 4. Venetiis.

Omnes etiam quatuor, cum subsequenter duobus libris Reuelationum diuersarum, excusi sunt Parisijs anno 1513. in fol. in libro trium virorum, & trium Spiritualium Virginum.

Reuelationum diuersarum, lib. 2. Omnes qui lecturi sunt, qui excusi sunt cum præcedentibus quatuor.

De XI. mil. Virginum Coloniensium, lib. 1. Vobis qui pios: de quibus & agit, lib. 4. Viarum, c. 2.

Ad fratrem suum S. Eckebertum Abbatem, lib. 1. Petis a me frater.

Ad S. Hildegardem Abbatissam, lib. 1.

Epistolarum ad diuersos, lib. 1. Ex Episcopatu Merensi.

Obiit tandem miraculis clara anno Domini 1165. ætatis suæ 36. die 18. Iunii, & in monasterio fratris sui, sancti Florini, in medio chori sepulta est. Cuius vitam si quis uidere optat, legat *Trutemium de vir. ill. ord. S. Ben. lib. 2. c. 120. & maxime, lib. 3. c. 335. ubi eius laudes fuisse satis enarrantur.*

S. HILDEGARDIS ABBATISSA:

Et Profetissa,

Deus enim,

*Exaltauit vocem eius de terra, in Prophetia
delere impietatem gentis. Eccles. 46.*

Cap. LXXXVIII.

PRAECEDENT I quasi colloquens aspicitur & altera Abbatissa, quae est sancta Hildegardis Elisabethae contemporanea. Haec sanctimonialis primū sub cura S. Iutge Abbatissae in monte S. Disibodi in ipso iuuentutis suae flore, sub regula Diui Benedicti, congregationis Hirsangienfis, quae Cluniacensis reformata uocabatur, effecta, in eodem usque ad finē uitae Iutae praedictae permansit; qua mortua, diuino mandato, ad montem S. Ruperti confessoris in oppido Bingenfi, ex altera Nani fluminis parte Diocesis Moguntinae, cum duodecim sacris Virginibus secedens, sibi monasterium statuit: ubi loci, cum quadraginta duorum esset annorum, tanto diuini amoris igne, tantaque Spiritus sancti gratia, visibiliter inflammata & repleta est, ut statim omnium catholicorum librorum seriem, tam veteris, quam noui testamenti, ad integrum intelligeret, cum tamen ante, praeter Psalterium, nihil didicisset. Cuius scripta & prophetiae, tantae auctoritatis fuerunt, ut agente S. Bernardo Abbate Clareuallensi, Eugenius Papa III. in concilio Treuirenfi, Cardinalibus 18. & Praelatis multis praesentibus, publica sententia confirmaret; & tam ipse, quam eius successores Anastasius, & Hadrianus quartus, Alexanderque tertius, scriptis eam crebrius uisitarint, se, ac Romanam Ecclesiam suis orationibus commendantes.

Ea autem quae scripsisse fertur, quibus nomen suum posteris manifestauit, haec sunt praecipua.

Sciuitas, id est, de scientia viarum Dei & hominis, grande volumen, & mirabile opus, lib. 1. Et factum est in anno.

Nonnulla huius libri reperiuntur in chronico Alberti Abbatis, Stadenfis, à folio 169. ad 178. Excusus est integer in librum trium uirorum, & trium spiritualium Virginum, Parisiis 1513. in folio.

De

De Sacramento Altaris contra Catharos, lib. 1. In visione.
In Euangelis Dominicalib. homil. 38. Homo quidam, qui.
Diuinorum operum, lib. 1. Et factum est in sexto anno.
Vitæ meritorum, lib. 3.

Triginta quæstionum, lib. 1. Charitas quæ cum.
In precipua capita Regulæ S. Benedicti, lib. 1. Et ego pauper.
Exhortatorium secularium, lib. 1. O turbæ hominū irascētes.
De uita S. Ruperti Ducis, lib. 1. quæ extat in fine odarum eius:
& MS.

De uita S. Disibodi Episcopi, lib. 1. Est apud Surium tomo 4.
die 8. Iulii, & inter opera eiusdem Sanctæ.

Ad sorores suas, lib. 1. O filiæ quæ uestigia.

Ad monachos Erbacenses Paregoricon, lib. 1. Ego paupercula.
Carmina diuersa, lib. 1. Qui sunt hi qui ut mites.

Ad S. Bernardum epistola 1. In spiritu mysteriorum.

Epistolarum ad diuersos 135. lib. 1. O mitis pater, ego paup.

Hæc omnia pro maiori parte excusa sunt Coloniæ, anno 1566.
in quarto.

Scriptit item de Pingua Phisicorum, lib. 4. id est, de elemento-
rum, fluminum aliquot Germaniæ, metallorum, leguminum, fru-
ctuum, herbarum, arborum, arbustorum, piscium, uolatilium, &
animantium terræ, naturis, & operationibus: excusi sunt Argen-
tinz, anno Domini 1544.

Ad Clerū Coloniensem de futuris periculis in Ecclesia, lib. 1.

Qui erat, &c.

Ad Treuirenses de eadem re, lib. 1. Ego paupercula forma.

Inquirentibus autem illis, & maxime Sacerdotibus, quibus de-
meritis tantam Dei iram incurrissent, quæ eis ab illa præsentia
denunciabatur, notabile uerbum respondit, Spiritus sanctus non
confundit, ut prædixerat tamen, omnia euenerunt anno Domini 1544.

In his, & aliis omnibus quæ scripsit, Catholica doctrina, quæ uel
fidem confirmet, uel instruat mores, in tantum relucet, ut nihil un-
quam dixerit, aut scripserit, quod in dubium possit uocari. Et cum
Latini sermonis esset ignara, tamen reuelante spiritu Dei, omnia
Latinè, & congruè dictauit, notariis excipientibus. Testatur Tri-
temius se uidisse epistolas Cunradi III. & FridERICI I. Imp. ac Epi-
scoporum electorum, Bremensis, & Hierosolymitani, & aliorū in-
finitorum, qui ex diuersis mundi regionibus fama sanctitatis, & re-
uelationum eius prouocati, se scriptis orationibus ipsius commen-
dabant,

dabant, & diuersarum questionum solutiones querebant. Obiit tandem sanctitatis, & Prophetiae spiritu clara, anno Domini 1180. ætatis suæ 82. die 15. Calend. Octob. & pro meritis in Sanctorum numerum relata est. *Theodoricus Abbas in eius uita apud Surium Tomo 5. Tit. de uir. ill. Ord. S. Ben. lib. 2. c. 119. & lib. 3. c. 334. & alij innumeri.*

S. GERTRUDA ABBATISSA:

Et Profetissa,

quæ

Spiritu magno uidit ultima, Eccles. 48.

Cap. LXXXIX.

VARTVS qui ex huius Rami superioribus fructus pullular sanctimonialis imagine, cuius sinistra libro recluso repletur, Sanctam Gertrudem representat. Hæc natione Germana, nobilib. natalibus, Pater enim eius Hakebornensis Dominus fuisse perhibetur, à prima ætate uitam monasticam elegit in cœnobio Rodardes dorffensi, Ordinis S. Benedicti, Congregationis Hirsaugiensis reformatæ Cluniacensis, in quo ob uitæ meritum immaculatæ, in matrem, & Abbatissam, an. 1251. electa, sequenti ad monasterium Helstæ (quo loci monasteriū Rodardesdorffense translatum est) ubi soror eius Mechtildis sanctimonialē agebat, transmigrans, eximie sanctitatis perfectione Deo familiariter cōiuncta, & cœlestibus reuelationibus assueta, ex instinctu Spiritus sancti, à quo fuerat edocta, magno Ecclesiæ fructu, piarumq; mentium salute, & consolatione, composuit nonnullos libros, qui Latinitate donati sunt à F. Ioanne Lanspergio Carthusiano, simul cum exercitiis spiritualibus eiusdem: Primus est,

De uita S. Gertrudis, siue, Insinuationum diuinæ pietatis, libri quinque: qui excusi sunt Louanii, in 8. annus tamen impressionis è mente iam excidit: translatusq; postea in Italicum sermonem per Vincentium Buondi, impressi sunt Venetiis apud Iolitos, 1588. in 4.

Exercitiorum spiritualium eiusdem, lib. 1. excusus est cum præcedentibus apud Iolitos.

Defunctam deinde anno Christi 1290. in prædicto cœnobio, miracula, quæ ad sepulchrum eius sunt creberrima, quanti apud Deum meriti fuerit manifestant.

ANNO

Additio secunda ad Tritemium, de script. eccles. Genealogia aliam Germanicæ, & vita eiusdem libris suis preposita, a Ioanne Lanspergo composita, huius Virginis meminerunt. Ex his autem Genealogis germanicis, quæ tardè satis ad nos pervenerunt, Arbore iam fere ad finem perducta, & sanguinis nobilitatem, & dignitatis Abbatialis gradum, huius sanctæ Virginis cognovimus: quæ cum antea nobis esset neglecta, causam dederunt cur similis dignitatis Symbolo, Pædo scilicet pastorali, careat.

S. M E C T I L D I S:

Sanctimonialis, & Prophetissa:

quæ

Ostendit futura, & abscondita, antequam evenirent.

Eccles. 48. Cap. X C.

ON minori sanctitate resplenduit ea, quæ in huius Rami extremis in sanctimonialis habitu crescere cernitur, sancta, videlicet Mechtildis, præfata S. Gertrudis soror, non tantum carnis, sed & spiritus, & professione: vitam namque monasticam in monasterio Helffæ, in Eislobio oppido

Comitatus Mansfeldensis, sub Divi Patri Benedicti institutis, & congregatione reformata Cluniacensi, ab ipsa sua infantia professæ, & spiritus, qui sororem suam repleuerat, particeps effecta, quo edocta, & familiari amicitia sponso suo Cœlesti unita, divinisq; revelationibus clara, librum edidit suarum Revelationum spiritualis gratiæ Divinæ dulcedinis multo abunde plenum, sub titulo

De spiritali gratia, & revelatione: Qui aliquoties cum in Germania, tum in Belgio latinus excusus, & præcipue Parisiensi, in fol. & Venetian. 1558. paucis ab hinc annis etiam Italicè loqui incipit, & Longobardus factus impressus est Mantuæ sub tutela Serenissimæ Ducissæ Leonoræ Austriacæ. Et item Venet. apud Iulios anno 1589. in 4. Obiit tandem miraculis, & sanctitate, ac Prophetia spiritu clara, anno Domini circiter 1300. Auctores idem quibus Gertrude citantur.

RAMVS DECIMVS,

Continet

EVANGELISTAS.

id est,

Diaconij tantum officio præditos.

B. PAVLVS DIACONVS:

Hymni, Vt queant laxis, & aliorum
vtilium auctor.

Honorauit eum, de quo scriptum est,

*Inter natos mulierum, non surrexit maior Ioanne**Baptista. Matt. II.**Cap. XCI.*

AVDARE Dominum in Sanctis eius iubemur a
Regio Propheta: quod opus quam sit Deo gra-
tum, & acceptum, quam toti Ecclesie honorificū,
quam hominibus salutare, ex hoc uno probatur,
quod honor qui illis exhibetur, Deo exhibetur,
nam, ut ait D. Gregorius, qui honorat missos, siue
sanctos, sanctificantem, & mittentem reputatur honorare. Hoc præ-
ceptum quam strenuè & indefesse semper adimpleuerint Mona-
chi, ex huius Arboris lectione, lector, ut puto, iam satis superflue-
que didicit: discerque in posterum si non mentis solum, sed cor-
poris etiam oculos, ad primos huius decimi Rami fructus attollat.
In eius enim superioribus conspiciet, & ut credo, admirabitur,
quid sibi uelit & significet flos ille pulcherrimus Monachi habitu,
imaginem Præcuroris Domini in tabula depictam, manibus tenen-
tis, laurea que redimitus corona. Admirabitur inquam, sed myste-
rium

BB b b rium

rium intelligens, benedicens benediceret Dominum, qui Benedic-
tum suorum semina benedictionibus preueniens, & sua replens be-
nedictione, tanta per eos dignatus sit operari magnalia, & Ecclesiam
suam sanctam eorum adiuventionibus sanctis, in tantum exaltare,
honorificare, ac reddere gloriosam. Representat enim nobis lau-
reatus ille, & ter, quaterque beatus fructus Benedictinus, Poetam
illum inter sui temporis Poetas, non contemnendum, Diuum Pau-
lum Diaconum, monasterii sacri Casinensis monachum, qui inter
alia quæ ad Dei, & sanctorum eius laudem, ecclesiæ quæ matris de-
corem gloriose operatus est, illud inter minima non reputatur,
quod deuotissimum, & doctissimum illum Hymnum Domini Pre-
carioris, cuius tenebatur deuotione, pulcherrimo merito, pedum-
que consonantia admirabili composuerit, quem ob eius elegan-
tiam, & ab Ecclesia approbatum uidemus, & insuper in omnibus
Orbis partibus, eius iussu etiam decantatum: eius autem incipit
sic se habet.

*Vt queant laxis resonare fibris,
Mira gestorum famuli tuorum,
Solue polluti labij reatum,*

Sancte Ioannes, &c.

Ad eorundem etiam Sanctorum laudem iussu Caroli Magni
Imp. vitas Sanctorum conscripsit, & unicuique Festo totius anni,
conuenientem lectionem, quæ in Ecclesia legeretur assignauit: quæ
eius dispositio ab Ecclesia tota obseruata est, & usq; ad hæc nostra
tempora inuiolabiliter custodita. De eius vero ordinatione sic lo-
quitur Carolus Imperator in sua epistola, quæ homiliario Aleui
preponitur.

Denique qui ad nocturnale Officium copulatas quorundam cassolaba-
re, licet recto intuitu, minus tamen idoneo, reperimus lectiones, quæ
quæ, & sine auctorum suorum vocabulis essent posite, & infinitis viti-
rum anfractibus scaterent, non sumus passi nostris in diebus, in diuinis
lectionibus, inter sacra Officia, in consonantes perstrepere soleamus, &
que eandem lectionum in melius reformare tramitem, mentem intrin-
mus, idq; opus Paulo Diacono familiari clientulo nostro eliminandum iuxta-
ximus: Sicut, ut studiosè Catholicorum patrum dicta percurrere, & in
è latissimis eorum pratis, certos quosque flosculos legeret, & in manu,
queque essent uilia, quasi sertum aptaret. Qui nostre celsitudinis deu-
te parere desiderans, tractatus atque sermones diuersorum Catholico-
rum patrum perlegens, & optima quæque decerpens, in duobus vo-
minibus,

minibus, per totius anni circulum, congruentes cuiq; festiuitati, distincte, & absque uitijs, nobis obtulit lectiones. Quam omnium extum nostra sagacitate perpendentes, nostra eadem volumina auctoritate constabilimus, uestreque religioni in Christi Ecclesijs tradimus ad legendum, Hec Imperator.

Reliqua quæ ad rei literariæ ornatû cõposuisse fertur, hæc sunt:

De uita S. Gregorij Papæ 1. lib. 3. qui extant MS.

De uita S. P. N. Benedicti,

lib. 1.

De uita S. Mauri Abbatis,

lib. 1.

De uita S. Scholasticæ Vir-

ginis, lib. 1.

Qui tres nobis procurantibus, nunc excusi sunt Romæ an. 1590. in tertio poematum volumine D. Prosperi Martinengij.

De eadem Virgine versus nonnulli; qui reperiuntur impressi in Martyrologio nostro, ad diem 10. Februarij.

De uita S. Arnulphi Metensis Episcopi, lib. 1. excusus apud Surium tomo 4. die 16. Augusti; & apud Bedam tomo 3. falso ipsi Bedæ attributus.

Hymnorum de pluribus Sanctis diuerso metro, lib. 1.

Carminum diuersorum, lib. 1.

De gestis Episcoporum Metensium, lib. 1. qui extat MS. ut Molanus refert.

De gestis Episcoporum Papiensium, lib. 1. Quem se uidisse testatur Galesinius.

Homiliarium quinquaginta, lib. 1.

In Regulam S. P. N. Benedicti, lib. 1. hic extat MS. littera Longobardica in bibliotheca Casinensi, Scanno 12. ad finem; & item littera Italica in bibliotheca nostra S. Benedicti Mantuani.

Ad Carolum Imper. epistola una, quæ est in monte Casino MS. loco citato.

De gestis Longobardorum, lib. 6. excusi sæpius in folio, & 8. & item idiomate Italico.

De uita S. Cypriani Episcopi, & Martyris, lib. 1. qui est in prolegomenis Iacobi Pamelij ad Cypriani opera.

Ad historiam Eutropij, lib. 2. idest, Cæsares à Valentiniano, ad Leonem Imp. qui excusi sæpius cum Eutropio, & item separatim, nouissimè verò correcti editi sunt Basileæ, anno 1569. in 8.

B B b b 2 Epi-

Epistolarum ad diuersos, lib. 1. Et alia, quæ nondum vidi.
Fuit autem Paulus, natione Longobardus, Varnefridi, & Theodelindæ filius, deinde Aquilegiensis Ecclesiæ Diaconus; capiti vero cum Desiderio Rege, à Carolo Rege aliquo tempore in magno pretio habitus, nonnullorum emulatione ipsius iram incurrit, & in Diomedisinsulam, quæ hodie Tremiti uocatur, exilio relegatus, ex ea ad Arichim Beneuentanum Principem, ac Desiderij Regis generum aufugit; quo defuncto ex hoc mundina fragoso pelago se recipiens, ad salutis portum Montem Casinum confugit, ubi monachus effectus, plures ibidem annos operum, & sanctis operibus plenus in senectute bona in pace quiescit, sepultus in eodem cœnobio iuxta Ecclesiam S. Benedicti, ante Capitulum. Floruit temporibus prædictorum Regum, anno Domini 770. & quod excurrit.

Chronica Cas. lib. 1. ca. 17. Petrus Diac. de Sanctis Mont. Cas. c. 24. de script. eiusd. cap. 8. Tritemius de uir. ill. ord. S. Ben. lib. 2. cap. 3. o. 11. Paulus de seipso multis in locis, & alij innumeri.

S. ALCVINVS ABBAS:
Et Diaconus, S. T. Doctor, & Officiorum S. Trinitatis, & S. Stephani, compositor: & almæ vniuersitatis Parisiensis primarius fundator.

Hic

*In omnibus magnificauit populum (Ordinem) suum,
& honorauit. Sapient. ult.*

Cap. CXII.

ON minori forsità admiratione admirabitur quis, secumquæ cogitabit, quid denotent, tabulæ illæ duæ lapideæ, quarum vna manus secundi huius Rami fructus replet, altera ipsius dorso adhaerere videtur; in ista cuiusdam formine vultus, in illa Sanctissimæ Trinitatis, & S. Stephani Prothomartyris imagines conspiciuntur: qui eas gestat in ipsius Rami

mi inferioribus Abbatis nobis speciem exhibet, extititque & Sanctissimus, Sanctus nidelicet Alcuinus qui & Albinus, cognomento Flaccus. Hic natione Anglus, patria Eboracensis, monachus primum S. Petri Londini, & Bedæ Venerabilis discipulus, ordinis S. Benedicti, congregationis Giribennæ: Fuldenfis deinde postquam a Carolo magno Rege in Galliam fuisset euocatus, ubi clarissimos & doctissimos enutrit discipulos, Haymonem scilicet, & Rabanum monachos, & Episcopos, ac Vsuardum item Monachum; mox promotione ipsius Caroli Abbas Monasterij S. Martini in civitate Turo-nensi effectus, doctrina quidem, & sanctitate ordini monastico gloriam, sibiq; nomen æternum peperit, adimentionibus tamen suis gloriosis, quas secum tanquam munera Domino terræ offerenda defert, multo gloriosius refulsit, de quib. modo per singula dicēdū.

Emblema I. Primæ Tabulæ.

Scriptum est enim,

Benedicamus Patrem, & Filium, cum Sancto Spiritu. Cant. Ecclesie.

BRMVM tabulæ quam manibus gestat, symbolum, est Sanctissimæ Trinitatis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti imago, hac ratione illi attributa, quod suis temporibus pullulantibus hæresibus Sanctissimam Trinitatem oppugnantibus, ipse instinctu, & deprecatione Sancti Bonifacij Archiepiscopi Moguntini, & Monachi, Missas uarias per septimanam decantandas composuerit, & sic compositas unicuique feræ propriam assignauerit; quarum prima fuit illa, quæ usque in hodiernum à Sacrosancta Ecclesia in solennitate eiusdem Sanctissimæ Trinitatis quotannis deuotissime decantatur, quæ incipit:

Benedicta sit sancta Trinitas, atque indiuisa unitas, confitebimur ei, quia fecit nobiscum misericordiam suam. Et cætera, quæ sequuntur.

Cuius etiam rei causa de eadem Sanctissima Trinitate, & fide Catholica tres libros doctissimos conscripsit, qui excusi sunt simul cum suo Homiliario, ex quibus postmodum materiam sumens, integrum, tam nocturnum, quàm diurnum, officium Ecclesiasticum illius diei coadunauit, quod sic ab eo institutum, ab Ecclesia sacro-

B B b 3 sancta

sancta etiam approbata fuit, & ut solennitati Sanctissimæ Trinitatis perpetuis temporibus deferuieret, præceptum. Alijs autem ferijs, ex eius institutione, tali ordine missæ votivæ decantabantur.

Feria 2. de Sapientia, Feria 3. de Spiritu sancto. Feria 4. de Charitate.

Feria 5. de Angelis, Feria 6. de Cruce, Sabbato de Virgine Maria. Causa autem illa non longè post cessante, institutum, ut Feria prima, idest Dominica, proprio missæ uteretur officio, & illa S. Trinitatis festo propria esset, qui non multis post annis à Ludouico Pio Imp. concedente Rom. Pont. Gregorio III. monacho, Alcuini exemplo institutus est; Secunda uerò feria diceretur de Angelis; Tertia pro peccatis; Quarta pro pace; Quinta pro tribulatione; Sexta, & Sabbato, ut supra.

Non me latet uotivas has missas à doctissimo uiro Iacobo Pamelio in tertio suo, qui est huius Alcuini, Sacramentorum libro, qui excusus est Colonia, cū Antiphonario S. Gregorij an. 1571. in 4. aliter distribui uidehæret.

Dominica die de S. Trinitate, & de Spiritu sancto.

Feria 2. Pro peccatis; & Pro petitione lachrymarum.

Feria 3. de Angelis; & Pro tentationibus cogitationum.

Feria 4. de Sapientia; & pro humilitate.

Feria 5. de Caritate; & Contra tentationes carnis.

Feria 6. De Cruce; & Pro tribulatione.

Sabbato, de S. Maria; & eiusdem Commemoratione.

At in iis, quæ diximus, Gulielmi Durandi Mimarensis Episcopi, in rationali suo diuinorum officiorum lib. 4. c. 1. & lib. 6. c. 14. auctoritatem sequimur; quæ ut antiquior, ita & nobis probabilior uisa est, opinioni tamen Pamelij non derogantes; parum enim refert quò ordine dici iussæ, cum de auctore Monacho constet. Recensentur, & ab eodem aliæ undecim Missæ ab eodem Alcuino composite, & ab Ecclesia approbatæ, uidelicet, De uno Apostolo; De pluribus Martyribus; De uno Martyre; De uno Apostolo, Martyre, uel Confessore; De pluribus Martyribus; De iis, qui requiescunt in Ecclesia Sanctis; De Sanctis, quorum aliquæ reliquæ ibi requiescunt; De omnibus Sanctis; Pro inimicis; Pro confitente peccata sua; & Pro salute uiuorum, uel requie mortuorum. Quæ omnes cum in Missalibus Monachorum, tum etiam in Romano impressæ leguntur, quamuis ibidem nomine auctoris careant.

Em-

Emblema II. Primæ Tabulæ.

Vir timoratus.

*Curauit Stephanum, & fecit planctum magnum
super eum. Act. 8.*

Idem Tabulæ depicta uidetur, & S. Stephani Pro-
thomartyris effigies, cuius historiam, idest Lectio-
nes nocturnas, & Officium tam diurnum, quàm
nocturnum, quousque in præsens Sancta Roma-
na Ecclesia in Breuariis suis utitur, composuit hic
Alcuinus noster pro sua in eum deuotione, ut re-
fert Rat. diuin. offic. lib. 7. c. 42. & alij nonnulli. Et licet, & aliorum
multorum Sanctorum officia, ac cantus fecerit (torum enim of-
ficium Ecclesiasticum, per Attilam in multis Germaniæ, & Galliæ
partibus igni traditum, ipse in melius restituit, quod à Concilio Mo-
guntini Patribus approbatum Ecclesiæ Germanicæ præsertim, &
Gallicæ, inseruiuit, usque ad Concilii Tridentini tempora) nullum
tamen eorum apponendum iudicauimus, quod de nullo quoquam
præterquam de S. Stephano particularis fiat memoria. Tribuitur
hæc laus à nonnullis Stephano Episcopo Leodiensi X. sed is. In-
uentionis tantum Responsoria fecit, ut cum Demochare de sacrifi-
Missæ, tomo 2. c. 37. narrant *Rationalia diuinorum.*

Emblema Tabulæ, quæ post tergum visitur,

Ipse enim,

Sub ipsa Arce Gymnasium constituit. 2. Mac. 4.

VM autem esset in omni scientiarum genere suo
tempore celebratissimus, Carolique Magni præ-
ceptor, qui eum magistrum suum delictolium uo-
cabat, ad sacrosanctæ Ecclesiæ laudem, rei que lit-
terariæ commodum, Studium Parisiense, quod in
Symbolo fœminæ denotatur, à Roma transla-
tum, primum omnium instituit, primosque Magistros mona-
chos omnes, Rabanum uidelicet, Ioannem, & Clementem, ad
iuuentutem litteris disciplinisque imbuendam, ordinauit. Vnde
facile est uidere, quod ab aliis multis memoriæ proditum est,
quicquid, uel politioris litteraturæ, uel solidioris doctrinæ, in

Bbb 4 illa

illa Academia, & tribus aliis de quibus mox agemus, iam niger, ex schola Benedictina tanquam ex fonte emanasse. Quantum vero his artibus melioribus instaurandis, litterarumque seminibus per Galliam, & Germaniam, profeminandis, sibi laudis meruit, duo Germani Poetæ his versibus docent;

Quid non Alcuino sacunda Lutetia debes?

Instaurare bonas ibi qui feliciter artes,

Barbariemque procul solus depellere cœpit.

Et alius.

Ecce senex quidam varijs agitatus ab austris

Attulit optatos in loca Gallia pedes.

Nomen adhuc meminit quamvis cariota vetustas.

Alouinus meritum posteritatis habet.

Quas posuere scholas superare palatia regum,

Structuris, spatio, sumptibus, arte putes.

Centum mygdonio collegia stantia saxo

Magnificas cingunt conspicienda domos

Singula mille strepunt post tintinabula linguis,

Inceptum vario, murmure feruet opus.

Hactenus Eustachius Prutenus de Parisiorum laude.

Scripturatum quoque compositione non mediocriter Ecclesie profuit: Scripsit enim.

Interpolata expositionis ex Patrum sententiis in Genesim breue commentarium, forma dialogistica: qui excusus

est Parisius, in tomo 7. Bib. SS. Patrum Marg. de la Bigne.

In quindecim Cantica graduum, id est, a Psalmo 119. vsque ad 133. morales annotationes.

In Psalmum 118.

In septem Psalmos Pœnitentiales.

In Cantica Canticorum, lib. 1.

In Ecclesiasten, lib. 1. excusus Basileæ per Bebelium, anno 1531.

In Ioannis Euangelium, lib. 7.

In omnes Pauli epistolas, lib. 14.

In Apocalypsim, lib. 1.

De uita S. Vedasti Episcopi, lib. 1. excusus Tomo 1. Surij die 6. Februarii.

De uita S. Richarii Abbatis, lib. 1. qui excusus est Tomo 2. Surij 26. Aprilis.

De

De vita S. Vuillibrordi Episcopi, metro, & ptofa, lib. 2. pro-
fam addit Surius Tomo 6. die 7. Nouembris: Metricam
item extare MS. didici.

Ad quaestiones Friderigii, lib. 1.

Ad Guidonem, De virtutibus & uitiis, lib. 1. excusus Ha-
ganoæ, 1529.

Confessionem fidei, siue doctrinam de Deo, lib. 1.

De Sancta Trinitate, lib. 3.

De adoptione filiorum Dei, lib. 1.

De Ecclesiasticis dogmatibus, lib. 1.

Speculum paruulorum, lib. 1.

Quaestiones in Genesim, lib. 1. excusus

Haganoæ anno 1529. per Ioannem

Secerium.

De nominum Dei proprietate, lib. 1.

Dialogorum ad discipulos, lib. 1.

De septem artibus liberalibus, lib. 1.

Enchiridion, in quibusdam Psal. lib. 1.

De Benedictionibus Patriarcharum,

lib. 1.

Sententiarum, lib. 1.

Ad Eulaliæ, de natura & immortalitate animæ, lib. 1.

Prognosticon de futuro seculo, lib. 1.

Epistolarum ad diuersos, lib. 1.

Hæc fere omnia, aut
saltem pro maiori
parte, excusa sunt
Parisiis in Tomo se-
ptimo Bibliothecæ
Sanctorum Patrum,
Margarini de la bi-
gne, Doctoris Sor-
bonici: & nonnulla
in Homiliario.

Rhetoricæ, & Dialecticæ eius, institutiones politicæ, imperiales,
& uerè heroicæ, cum scholiis Matthæi Galeni, excusa sunt Dua-
ci, anno 1568. in 8. & Haganoæ, 1529. Omnia autem eius opera,
pro maiori parte, impressa sunt Parisiis, Colonia, & Basilea: Col-
legit etiam & in ordinem redegit iussu Caroli Magni præstantissi-
morum Ecclesiæ Doctorum Homilias in Euangelia, quæ per anni
circulum publicè in templis leguntur: uidelicet, Augustini 48.
Hieronymi, 6. Ambrosii 10. Hilarii 1. Fulgentii 2. Origenis 4. Ma-
ximi 17. Chrysostomi 11. Seueriani 1. Leonis 21. Gregorii 39. Bedæ
43. & Isidori 1. Reliquæ quæ nunc in eius homiliario leguntur, adie-
cit sunt à D. Laurentio Surio Carthusiano. Excusum est huius-
modi homiliare sæpius diuersis in locis, ut Colonia apud Mater-
num Cholinum anno 1557. in folio, & ibidem 1539. in fol. itemque
1569. in fol. Parisijs, 1535.

Claruit

Claruit hic vir sanctissimus, & doctissimus temporibus Caroli Magni Regis Galliarum anno Domini 760. & quod excurrit, & tandem meritorum laude cumulatus, de Ecclesia, monastico ordine, & litteraria bene meritus, non sacerdos, sed Diaconus tantum, & tonis in Domino obdormiuit die 14. Calendas Iunii.

D. STRABVS DIACONVS:

Et S. T. Doctor, Glossæ Ordinariæ
auctor.

In medio Ecclesie aperuit os eius. . Eccles. 11.

Cap. XCIII.

N non admiranda quoque videtur illius qui nachi legentis habitu tertium huius rami locum ornate conspicitur, diligentia? qui cum esset in humanis litteris apprimè eruditus, & sanctarum scripturarum lectione diues, ex opusculis & scriptis Sanctorum Patrum, omnium primus in uis comportauit, Glossam, quam uocamus, ordinariam, super totam Bibliam; opus tantæ utilitatis, ut omnem procul excedat laudem. Quis autem ille fuerit liber eius quem præ manibus habet, edoceat, Frater scilicet Strabus monachus Fuldensis ordinis S. Benedicti congregationis Luxouiensis, & Rabani Episcopi quondam discipulus, & scriba; qui doctrinæ suæ memoriâ posteris reliquit, cum præfato opere, quod sæpius diuersis in locis priuatim, & alijs eorum patrum sententiis auctum, excusus est: tum etiam in alijs suis cubrationibus quas edidit, quæ fuerunt,

In Genesim, lib. 1. In Exodum, lib. 1. In Leuiticum, lib. 1.

Claruit anno Domini octingentesimo quadragesimo, & quod excurrit, Trittemius de script. eccles. & de uir. ill. Ord. S. Ben. lib. 3. cap. 41. Sixtus Senensis lib. 4. Bib. Sa. & alij.

S. NEO.

S. NEOTVS DIACONVS:

& Doctor, Vniuersitatis, Oxoniensis

fundator,

qui

Segregauit discipulos, quotidie disputans in Schola.

Act. 19.

Cap. XCIIII.

EQVITVR deinde alter, Monachi item habitu, dextra tabulam lapideam in qua magistri legentis imago, flagellum uerò sinistra tenentis, presentis Rami fructus. isque est Sanctus Neotus Diaconus, Anglus Monachus Benedictinus in Harmstoke, qui in propaganda Christi religione omne uitæ studium consumpsit; & eximiam eruditionem cum pietate coniunctam habens, sciens nihil esse hominibus ornameto, ac litteras, Alfredo Rege permittente Scholas Oxoniæ, Athenæ Anglorum nobilissimæ, omnium primus posuit, ut pueri ab ineunte statim ætate erudirentur; qua re breuit multæ mortales doctissimi euaserunt, floruitque deinde Oxoniæ Gymnasium bonarum omnium disciplinarum perpetuò; unde à quodam præteriti temporis uocatur, Sol, oculus, & anima litterarum, & sapientiæ clarissima officina, unde religio, humanitas, & doctrina in omnes regni partes uberrime distributæ sunt. Quamobrem Anglia quod postea clarò semper doctrina uiros tulerit, haud dubie nostro Neoto. ob eamque Benedicto nostro Sanctissimo Patriarchæ, cum primis acceptum referre debet, utpote, qui in ea litterarum fundamentum primus iecerit. Fuit is annus salutis 895. Principio tria constructa collegia, Grammaticis unum, alterum Philosophis, & Theologis tertium.

Hanc autem felicitatem quamuis paucis post annis una, & altera calamitas excepisset, ob Danorum incursiones, & Harald regis immanitatem, ut tristissimum studioforum exilium sub-

se-

sequutum fuerit, & Academia luctuoso spectaculo quasi inter-
morta ad Gulielmi Normannici vsque tempora iacuerit: co-
men intervallo, hanc Studiorum sedem a monachis incorrupte co-
seruatam fuisse ex sequentibus Ingulphi Abbatis verbis, qui ea
tate floruit, intelligimus: *Ego inquit, Indulphus constitutus primus
Vuestmonasterio, postmodum Oxoniensi studio traditus, cum in An-
stotele arripiendo supra multos coetaneos profecissem, &c.* Tanta au-
tem in ea eruditorum copia fuit, vt innumeri diuinis, humanisque
artibus instructissimi, cum in Ecclesiam, tum Rempubicam hinc
fuerint propagati, Mattheusque Pariensis, Vniuersitatem Oxonia-
sem secundam à Lutetia Ecclesie scholam, imo Ecclesie fundamen-
tum, disertè appellarit. Vniuersitatis enim nomine iam antea ho-
norant Pontifices Romani, quo titulo non aliam præter Parisien-
sem, & Patavinam, in suis decretis eo tempore dignati fuerunt.
Schola autem illa sic constituta, reliquum quod superfuit vite in li-
milibus pietatis operibus ad Ecclesie laudem ducens Neothus no-
ster, doctrinæ & miraculorum laude clarus uitam finit anno ciuita-
ter Domini. 900. die ultimo Iulij, & in catalogum sanctorum, meri-
tis debitum præmium, adscriptus, in Neostoke Cornouallie oppi-
do sepultus, a quo ad Ainulphsburie locum, qui ex eius nomine,
cænobio constructo in eius honorem ab Alfrico Comite, S. Ne-
tus vocatur, translatus, ibidem digno honore reconditus est.

*Mattheus Vuestm. in Florent. Hist. ad annum 866. Chorograph. Brit.
fol. 394. Polydorus lib. 5. Georgius Lilins Britannus in chron. anglo-
rum, & alij.*

De quatuor Monachis, Studij Cantabrigien- fundatoribus, nullo Emblemate comprehensis.

NON minima etiam laude caret, quod Studij Can-
tabrigien- se, eodem Georgio Lilio, & aliis refe-
rentibus, institutum primum noscatur anno Do-
mini 630. a Sigiberto Anglorum Orientalium Re-
ge, qui postmodum purpuram in cucullum com-
mutauit: quamuis non desint aliqui, qui multo
ante Christum annos, eam Academiam institutam dicant. Hoc
men

men certum est, quocumque tempore primum instituta fuit, regnante Henrico primo, bonarum litterarum sedes, monachis in ea legentibus, denuo esse coepit: sic enim in appendice uetusta ad Ingulphum legitur:

Transmisit Abbas Jofredus ad Manerium suum de Cotenham iuxta Cantabrigiam Gislebertum commonachum, & Sacre Theologie professorem, cum alijs tribus monachis, qui sequuti sunt eum in Angliam Philosophicis theorematibus, & alijs scientijs primitivis instructissimi, quotidie Cantabrigiam adeuntes, & conducto quodam horreo publico, suas scientias palam profitentes, in breui temporis excursu grandem discipulorum numerum contraxerunt. Anno uero secundo aduentus illorum, in tantum accreuit discipulorum numerus, tam ex tota patria, quam ex oppido, quod quaelibet domus maxima, horreum, nec ulla ecclesia sufficeret eorum receptaculo. Vnde diuersis in locis a se diuisi, & formam Aurelianensis studij sequuti, summo mane frater Odo grammaticus, & Satyrus singularis, pueris & iunioribus sibi assignatis legebat grammaticam iuxta Prisciani doctrinam, & Remigij in eundem.

Ad horam uero primam Terricus acutissimus sophista logicam Aristotelis iuxta Porphyrij & Auerrois Isagogas, & commenta adolescentioribus tradebat. Ad horam uero tertiam frater Vuilhelmus Rhetoricam Tullij, Quintilianique flores perorabat: Magister uero Gislebertus omnibus Dominicis diebus, & Sanctorum festis, verbum Dei ad populum predicabat. Ex isto itaque fonte paruo, qui creuit in fluium magnum, uidemus nunc letificatam ciuitatem Dei, & totam Angliam factam frugiferam, per plurimos magistros, Doctoresq; de Cantabrigia exeuntes ad similitudinem sancti Paradisi. Hec ille.

Quo autem tempore facta sit vniuersitas, Robertus de Remington, his prodit verbis: Regnante Eduuardo primo de studio Grantbrig (id est Cantabrigia) facta est vniuersitas, sicut est Oxonia, per curiam Romanam.

Hæ uero prædictæ scholæ, & Vniuersitates, statim a principio tum diuinarum humanarumque litterarum studijs, tum mira hominum in doctrinas incunbentium frequentia, multo celeberrimæ esse coeperunt, deincepsque eo vsq; floruerunt, ut iam facile cum quouis alio studio orbis de nominis gloria certare possint: in quibus discipuli ipsi, tanquam monachi, & a monachis eruditi, ut cuiusdam religionis obseruatione a primo imbuti, neuiquam minus animos bonis moribus, quam litteris excolebant: habebant enim cœnobio (collegia nunc vocant) magnifico apparatu constructa, multorum-

torumque cum Episcoporum, tum Regum, muneribus opulentissima, quorum magistri erant uiri doctrina in primis probati, & honesti, aut monachi, aut saltem monachis subditi, (ut etiamnum uenit in Collegiis Aquileiensi, & Marchianensi in uniuersitate, natiuitatis meæ, Duacensi, in quibus usque in hodiernam uentus ipsa à Monachis Benedictinis coercetur, & regitur, in quibus cum eis abunde suppeditarentur facultates, communiter uerbant, ac quotidie summo mane, aut rem diuinam faciebant, aut sacris intererant, prius quam ad rem litterariam aggredierentur: atque ita Deum cum primis uenerantes, sese in castissimo simul uicendi genere, & doctrinarum omnium studiis exercebant, unde uigenter singulari pietate & eruditione uiri, uelut ex quibusdam totius orbis amplissimis disciplinarum theatris, extiterunt, qui tam pie, quam utiliter nunc docendo, nunc scribendo, mirum in modum Christianam inuauerunt, celebrarunt, & tutari sunt. Adeo ut nonnulli scriptis etiam suis reliquerint, Cantabrigiensem scholam gloriari interdum solitam, se nunquam alumnos habuisse, qui de religione Catholica sacrosancta male sensissent.

A N N O T A T I O.

Notandum quod loquens appendicis ille auctor de horis quibus ipsæ lectiones legebantur, more patrio loquitur, alio enim modo Ultramontani, alio Cismontani in horis suis distribuendis utuntur. Hora enim prima ipsi fratri Terrico attributa, illa hora est quæ prima est post meridiem, tertia uero, quæ post meridiem tertia est. Pulsantibus namque anni tempore anni tam media nocte, quam meridie duodecim horis, illa quæ duodecimam sequitur prima hora uocatur, tum quod prima sit post meridiem, tum etiam quod unico sonitu seipsam insinuet; secunda uero duplici sono, secunda; tertia, quæ triplici, tertia, & sic de singulis. Summo autem mane, quo tempore frater Odo legebat, hora est apud nos sexta, sic dicta, tum quod sex pulsus edat, tum etiam quod sexta sit post noctis medium, & sexta ante meridiem. Illum autem docendi morem, quasi per manus traditum, & a Monachis acceptum, constantissime nunc obseruant, Reuerendi societatis Iesu Patres, qui in mensuris & labores nostros introeuntes, & docendi methodum, & uiuendi genus, Deumque antequam ad studium accedant inuocandi, officiosissime usurparunt.

D. IOANNES SCOTVS:
Diaconus, & Doctor, ac Academia Pa-
piensis fundator.

Hic

*Aedificauit Gymnasium secundum leges. 1. Mac. 1.
Cap. XCV.*

B eo tempore quo S. Neotus noster, scholas Oxoniae collocarat, deinceps fuere viri semper, praesertim vero Monachi, in insula Angliae disertissimi, & eruditissimi, qui tanquam doctrinarum riuuli, ab illo fonte perpetuo decurrentes, non modo Angliam, sed Galliam quoque ac Italiam, mellifluis disciplinarum genere irrigarunt. Nam Carolus Magnus Alchuinum ab Offa Merciorum Rege in Galliam missum, conciliandae amicitiae causa, cum uideret in homine plurimas esse litteras, quamobrem merito ei honor esset habendus, ex legato hospitem fecit suum, ex hospite praecceptorem, uti alibi est expositum: uetus Atheniensium, credo, imitatus exemplum, qui Gorgiam a Leontinis publice ad se missum, legationis munere defunctum, Athenis detinuerunt, eius capti eloquentia. Alchuinus itaque homo Anglus, in Gallia deinde moratus, Lutetiae Parisiorum bonas litteras profiteri cepit, eoque auctore non multo post ipse Carolus in ea Urbe primum Gymnasium collocauit, & in Italia Ticini, quae nunc Papiam nuncupatur, alterum. Fuit is annus salutis nostrae circiter 792. Alchuino iam defuncto, cum duos ferunt Monachos ex Scotia in Galliam delatos, se sapientiam venalem habere, magna uoce testantes, mercedis loco cibaria & uestiaria duntaxat petiisse: & istorum alterum qui Clemens nominabatur, a Carolo Lutetiae retentum, eique ex omni ordine ciuitatis traditos iuuenes in disciplinam; Alterum vero (isque est qui Monachi habitu, tabulam lapideam sapientiae imagine decoratam, manibus tenentis, praesentem Ramum claudere conspicitur) Ioannem uidelicet, Scotum, monachum Londinensem, ordinis D. Benedicti, congregationis Giribennae, Bedaeque Venerabilis discipulum, in Italiam transisse, ac Ticini docuisse, primaque Almae illius Vniuersitatis fundamenta iecisse, quae in eum, quem nunc uidemus splendorem, postea excreuit:

creuit: Vnde iure monastico Benedictino ordini gratiæ reddenda, quod per eius alumnos tantus litterarum fructus in Italiam vsque promanarit. Cum autem esset hic Ioannes uir doctissimus, scripsit mira eruditione,

In Euangelium Matthæi, lib. 4.

De officiis humanis, lib. 1.

De diuisione naturæ, lib. 1.

Hic proculdubio est ille Ioannes Scotus, cognomento Erigena, Abbas Vercellensis (licet Trittemius noster aliter sentire videatur, de vir. ill. Ord. S. Ben. lib. 2. c. 27. & 46.) cui primæua librorum Sacratissimi Dionysii Areopagitæ translatio adscribitur, quos iussu Ludouici Pii, siue ut alii uolunt, Caroli eius filii, Imperatoris, ex Græco, Latinos fecit, eosque suis etiam commentariis primus omnium explanauit, qui cum Dionysii Carthusiani operibus excusi sunt Colonia anno 1536. in folio.

RAMVS VNDECIMVS,

Explicat

GENERA LINGVARVM.

id est,

De ijs qui in diuersis linguis excellentes sunt
habiti, agit.

¶

DIONYSIVS ABBAS:

Exiguus cognomento,

Cycli Paschalis auctor, & rationis numerandi
ab annis Domini inuentor:

qui

Inscriptus est in iudicijs temporum. Eccles. 48.

Cap. XCVI.

RAMVM vndecimi Rami locum, sibi vendicat,
Dionysius Romanus, cognomento Paruus, cum
temporis, tum etiam officij ratione; Abbas enim
cum fuerit, vii ex figura apparet, quæ in manibus
tabulam Paschalem, cum huiusmodi suprascri-
pto, *Annus à Natiuitate Christi*, gestat, alios mi-
noris dignitatis præcedere iure debuit, quos omnes sicut dignita-
te, ita & doctrina antecelluit. Fuit enim calculator, & computi-
sta temporum egregius, uti constat ex eius Cyclo magno Paschali
perpetuo, qui præ manibus eius est, quem de ratione Paschatis cõ-
posuit, continens annos 532. quibus completis, iterum à capite re-
petitur, & sic semel exactus in eundem semper reuertitur. Hunc
circa annum Do. 540. incæptum, septimo Iustini Iunioris anno,
qui erat à Natiuitate Domini 572. complevit: & morem compu-
tandorum annorum à Natiuitate Domini nostri IESV Christi in
CCc Eccle-

Ecclesiam primus inuexit; auctorque fuit Christianis notandorum ita temporum, ut ex epistolis Bedæ Venerabilis colligimus quo memoria Diocletiani tyranni, hostis nominis Christiani precipui, ab Ecclesia tolleretur, & expungeretur. Item ut qui Christianismum profitentur, scirent sibi Christi Domini memoriam in temporibus, quorum est auctor, & quibus nobis salutem aeternam, esse usurpandam. Diocletianus enim, cuius præter cæteros in Ecclesia Christi nobilitata fuit crudelitas, cauerat edicto, ut anni in posterum à primo sui principatus anno numerarentur, & signarentur: sublata priore in consignandis temporibus obseruatione. Quod ab illo factum fuisse uidetur, quia Christiani Romanos negligebant fastos, nec Consules, aut Imperatores admodum curabant, de quorum nominibus signabantur in Orbe Romano tempora: Suam propterea memoriam perpetuam in terris esse cupiebat nefarius ille, & immanis tyrannus, quod ea constitutione consecuturum se esse existimabat. Et certè ualuit illud impuri hominis, qui se Iouium cognominaret, decretum, per annos 248. Quæ eius Aera quæadmodum nostri loquuntur computistæ, siue numerandi ratio, sublata fuit anno Domini 532. Quod quidem ita habere ex Beda intelligimus, qui in Iustiniano ita inquit:

Dionysius Paschales scribit circulos, incipiens ab Anno Domini Incarnationis 532. qui est annus Diocletiani 248. post Consulatum Lampadij, & Orestis, quo anno Codex Iustinianus orbi promulgatus est. De more autem isto sic orbi inuecto, sic loquitur idem Beda. Primo decemnouennalis circuli versu, temporum ordo præfigitur, quem Greci calculatores à Diocletiani principis annis obseruauere. Sed Dionysius venerabilis Abbas Romane urbis, & vtriusque lingua Graecæ & Latinæ, non ignobili præditus scientia, Paschales scribit circulos, noluit eis, sicut ipse testatur, memoriam impij, & persecutoris innectere, sed magis elegit ab Incarnatione Domini Nostri IESU Christi annorum tempora prenotare, quatenus exordium spei nostræ, & tunc nobis existeret, & causa reparationis humanæ, id est, Passio Redemptoris nostri euidentius educeret.

Hæc Beda. A Passione uerò Domini Romanam Ecclesiam numerare annos consueuisse, præcis interim 33. annis qui ab eius Natiuitate ad Passionem decurrunt, à multis memoriam præditum est: qui uidentur ita sensisse, quia morte Domini completa fuerit omnia, quæ Christo Domino perferenda erant pro nostra expiatione, temporum felicitum ibi principium statui oportere. Hunc sequuntur

sunt morem Hieronymus in Sophoniam. c. 1. & 17. Isidorus, multis in locis. Gregorius Turonensis qui annos modo à passione, modo à resurrectione enumerat. Beda de nat. rer. c. 47. & alij. Quem morem etiam observare videntur populi diversì, cum in Gallia, tum etiam in Italia, ut Serenissima Venetum Republica, quæ annum incipit die 25. Martij, quo Christus Passus est; quamvis non desint, qui illam computationem ad Incarnationem referant, eo enim incarnatum etiam fuisse fide Catholica tenemus. Scripsit ergo Dionysius noster,

Cyclum magnum Paschalem,	lib. 1.
De ratione festi Paschalis,	lib. 1.
Epistolarum,	lib. 1.

Quæ ferè omnia excusa sunt Basileæ in Antidoro contra Hæreses, an. 1528. extantque nonnulla eiusdem tomo 4. bibliothecæ SS. Patrum, Margarini de la Bigne. Cum autem esset, & linguæ Græcæ sciētia clarus, transtulit de illa in Latinam, Vitam S. Pachomij Abbatis: Gregorium Emisenum, de conditione hominis: quæ excusa est eū eius Regula inter vitas Patrum; & scripta Protherij Alexandrini Episcopi; & alia quæ nondum vidi.

ANNOTATIO.

Floruit circa annum Christi 540. ut testatur Tritemius de script. eccles. pervenitque usque ad annum eiusdem 572. & amplius, ut colligitur ex eius cyclo paschali quem perfecit eodem anno, ut refert Ivo in vita Iuliani iunioris. Fallitur autem in hoc Gilbertus Genebrardus, vir nostri seculi litterarum Hæbraicarum profundissimus, qui lib. 3. chronol. hunc sub Leone 1. Papa, circa annum domini 460. collocat, deceptus ambiguitate verborum nostri Tritemij, qui in lib. de script. Eccles. & lib. 2. c. 4. de vir. ill. ord. S. Ben. ait hunc Dionysium transtulisse scripta Protherij Alexandrini ad Leonem Papam, de paschate celebrando: quæ Tritemij verba, non eo sensu accipienda sunt, ut dicamus Dionysium librum illum Leoni 1. Papa obtulisse, ut non recte interpretatur Genebrardus, sed quod transtulerit illum de ratione paschatis librum, quem Protherius Leoni Papæ 1. dedicaverat, ut ipsemet Tritemius testatur eodem libro de script. Eccles. in Protherio, his verbis: Scripsit (Protherius videlicet) inter cetera ad S. Leonem Papam de celebratione Paschæ epistolas 3. circa annos Domini 460. Caueatur ergo hic Genebrardi scrupulus.

CCcc 2 D. NI.

D. NICOLAUS DE DONIS:
Tabularum Ptolomei, & totius Cos-
mographiæ reparator:

qui

*Scriptit, & explanauit super Tabulas, ut percurrat
qui legerit eas. Habacuc 2.*

Cap. XCVII.

VB præcedentis imagine, collocatus visitur, Or-
bem in manibus gestas, Dominus Nicolaus de Do-
nis Germanus, Monachus Richenbacensis, ordinis
Sancti Benedicti, Congregat. nouæ Bursfelde nris
diuinarum Scripturarum non ignarus, & Græco,
Latinoque eloquio doctus, Philosophus etiam,
Mathematicus, ac Cosmographus nulli suo tem-
pore secundus, qui cum sua vigilantia Ptolemæi tabulas Cosmo-
graphicas, multis ante sæculis deperditas reperisset, sagacitate sua
eas ita instaurauit, & admirando opere, cum picturis, & nouis ta-
bulis elegantissimè ordinato, sic diligentissimè correxit, ut noui ope-
ris potius compositor, quam reparator existimeretur; quod in septem
partes, seu libros diuisum, Paulo II. Pont. Max. dedicauit. Sicque
factum est, ut non Musica tantummodo, Iurisprudentia, Pontificia
maximè, aliæque liberales artes à Monachis Benedictinis, reperi-
re, auctæ, & meliorem in modum ordinatæ fuerint: verumetiam Cos-
mographia ipsa, quæ ad diuinam Scripturam intelligendam perue-
nientia est, ut nunc uidemus, necnon & Medicina, ac eloquentia, et
mox exponemus, ab iisdem in tantum illustratæ, ut auctores earum,
magis quam illustratores, meritò dici queant. Floruit hic Nicolaus
anno Do. 1470. scripsitque, ad Paulum Papam secundum, qui se-
pius excusi sunt,

In Cosmographiam Ptolemæi, lib. 7. Non me fugit beatissime:

De locis mirandis, lib. 1. Quoniam, ut ait Augustinus.

Epistolarum ad diuersos, lib. 1.

*Tritemius de script. eccles. & de uir. ill. ord. S. Benedicti, lib. 2. c. 147.
& alij nonnulli recentiorum.*

D. CON-

D. CONSTANTINVS A FER:
Totius Medicinæ artis illustrator:

Scriptum est enim,
*Disciplina Medici exaltabit caput illius, & in conspe-
ctu magnatorum collaudabitur. Eccles. 38.*

Cap. XC VIII.

ERTIA huius Rami effigies, cuius in manibus liber apertus cerpitur, Donnum Constantinum Africanum, monachum sacri Casini montis, virum perfectò omnium doctrinarum genere præditum, Hebream præterea linguam, Syram, Chaldaicam, Græcam, Persicam, Arabicam, Egyptiacam, Ethiopicam, Indicam, & Latinam, addo & Italicam, perfectè callentem, totiusque Medicinæ artis illustratorem, siue alterum Galenum, representat. Hic Philosophicis studiis plenissimè eruditus, Orientalis, & Occidentis magister, nouusque effulgens Hippocras, de Carthagine, ex qua oriundus erat, egrediens, Babiloniam petijt, in qua Grammatica, Dialectica, Rethorica, Geometria, Arithmetica, Mathematica, Astronomia, Musica, Phisicaque Chaldæorum, Arabum, Persarum, Saracenorum ad perfectum edoctus est: indeque discedens Indiam adiit, eorumque se studiis erudiendum tradidit; quorum artibus imbutus, Ethiopiam petijt, vbi rursus Ethiopis discipulis eruditur: exinde in Egyptum profectus, Egyptiorum quoque artibus informatus est. Completis igitur in ediscendis istiusmodi studiis triginta & nonem annorum curriculis, ad Africam reuersus est: quem ita eruditum omnium linguis, & litteris, intermere Afri cogitabant. Quod ille ubi didicit, clam fugiens, Salernum venit, ibique in habitu mendici aliquandiu latuit. Inde à fratre Babyloniorum regis, qui eò tunc venerat, agnitus, Robertoque Duci magnificè est commendatus. Postmodum verò relictis omnibus, Casinense cœnobium petens, monachus effectus est, sub Desiderio, qui postea Victor Papa III. tunc Abbate. In eo autem cœnobio positus, transtulit ex diuersarum gentium linguis plurimos libros, aliosque ipse composuit ad rem medicam pertinentes, qui apud Medicos magno in precio habentur. Eius autem opera excussa sunt Basileæ tomis 2. an. 1536. In quorum primo hæc continetur:

CCcc 3 De

De morborum cognitione, & curatione, à capite usque ad pedes, lib. 7.

De remediorum, & ægritudinum cognitione, liber aureus, qui est quasi compendium septem præcedentium.

De urinis, lib. 1.

De stomachi affectionibus naturalibus, & præter naturam ad Alpharium Episcopum, lib. 1.

De victus ratione variorum morborum, lib. 1.

De melancholia, lib. 2.

De coitu, lib. 1.

De animæ, & spiritus discrimine, lib. 1.

Epistola una de incantationibus.

De passionibus mulierum & matricis, lib. 1.

De Chirurgia, lib. 1.

De gradibus simplicium medicamentorum, &c. lib. 1.

Tomo 2. hæc sunt: De humana natura. De elephantia.

De remedijs ex animalibus. Viaticum medicina, lib. 1.

Pantechni, lib. 12.

De communibus Medico cogniti necessariis locis, ad Desiderium Abbatem (qui propriè Theorices sunt) libri decem, excusi sunt Basileæ anno 1539. in folio.

Translulit de Græco, & Arabico in Latinū, Diætas uniuersales, li. 5.

Diætas particulares, lib. 3. De ponderibus medicinalibus, lib. 1.

Aliquot Galeni in Hippocratem libros.

Isaaci librum Hæbraicum de Diætis.

De Arabico, librum de febribus.

Disputationem Platonis, & Hippocratis in sententijs.

Composuit etiā expositionem Tegni, Magategni, Microtegni, Antidotarium. Prognostica quoque. De experimentis.

Glosam herbarum, & sperierum. De medicamine oculorum. Et alia multa, quæ nec uidi, nec ab alijs prolixitatis euitandæ gratia non recensentur. Nouissimè tandem senex, & plenus dierum, de monastico Ordine, ac disciplina Medicea bene meritus, migravit ad Dominum in monasterio montis Casini, ubi & sepultus est anno Do. 1080. uel circiter. *Chronicon Cas. lib. 3. c. 34. Pet. Diac. de script. mont. Cas. c. 23. Tritt. de script. Eccles. & de uir. ill. ord. S. Bened. c. 70. & alij nonnulli.*

D. ROSVIDIS

Sanctimonialis, & Poetissa; Græco, & Latino
eloquio docta.

*Omnium Dominus dilexit illam, Doctrix enim
est disciplina Dei. Sapient. 8.*

Cap. XCIX.

ON immerito quartum huius generis linguarum
Rami locum sibi uendicat, Rosuvidis, quæ nō pro-
cul à Constantino in habitu sanctimonialis depicta
cernitur, cuius caput laurea ornatur corona, & ma-
nus libro aperto, per quem opera eius signantur,
repleti sunt. Hæc natione, Saxonica, & nobili pro-
pagata sanguine, in monasterio SS. Anastasij, & Innocentij Ponti-
ficum in ciuitate Gadesrheimensi, non procul ab Hildeshem ciuita-
te, ordinis Diui Benedicti, Congregationis Cluniacensis, uitam Re-
ligiosam professâ, & Linguarum Græcæ uidelicet, & Latine, cogni-
tione clara, miro ingenio, & doctrina ad miraculum usque resplen-
duit, & in utroque scribendi genere, metro scilicet, & prosa admi-
rabilis exitit. Oratores enim dicendi arte supergressa, Poetarum
quoque sui temporis nulli inferior fuit, ut eius opera testantur,
quæ sicut multa sunt, ita & tantæ virginis famam immortalē red-
dunt: Sunt enim

De laudibus B. Virginis Mariæ, elegiaco, & Hexametro ver-
su, lib. 1. Unica spes.

Passio S. Dionysij Episcopi, & Martyris, carmine elegiaco, li. 1.

De S. Gangulpho, & aliis Sanctis plura, lib. 1.

Passio S. Pelagij Hispani Martyris, carmine, lib. 1. Inclyte Pe-
lagi Martyr fortissime Christi.

De gestis Orthonum Imp. panegyricū versu Hexametro, li. 1.
qui excusis est Frâcofurti, cum aliis rerum Germanicarum
scriptoribus, an. 1584. in fol.

Ad virgines sacratas, castitatem & continentiam hortando,
comœdias sex.

Omnia hæc eius opera, cū aliis quibusdā, ut laudes D. Annæ, &c.
impressa sunt simul Norimbergæ à Contado Celte, an. Domini, 1501.

C Ccc 4 Flo-

Floruit Rosuvidis circa annum Dom. 990. ut patet ex eius libro quem de gestis Othonum scripsit, obijt enim Otho. III. Imp. an. Do. 1001. de quibus agere non potuisset, si ut ait Tritt. li. de scrip. eccl. & alij eius sequaci, centum, & amplius annis ante floruisset, id est temporibus Leonis III. Papæ, uel paulò post, an. Do. circiter 860. Et certe in eodem Tritt. in ebor. Hirsaugie rectissime collocata cerneretur ad annos Dom. 980. quo tempore ueraciter claruit, nisi uerba in fine uitæ eius apposita, in lib. de scrip. eccl. cum dicit Coetanea Ioannis Anglici fuit, qui doctrina sua Papatum meruit, errorem indicarent: quæ tamen uerba, alterius potius, quam Trittemij esse certo certius teneo. Impositores enim nostri temporis, huiusmodi multa in scriptis Catholicorum Doctorum affigunt, ut uet. natam doctrinam suam, eorum quasi auctoritate roborent, ut etiam diximus in Trittemio, de secunda impressione huius libri de scrip. eccl. in qua penè infinita adiuncta sunt, quæ Tritt. nunquam excogitauit.

D. IOACHIMVS PERIONIVS:
Latinæ Eloquentiæ Tullianæ, restitutor.

*Hic adinuenit omnem uiam discipline. Baruc. 3.
Cap. C.*

VLTIMO loco; monachi habitu, speciem legentis refigurantis, & librum apertum manibus gestantis, conspicitur Dñus Ioachimus Perionius, natione Gallus, patria Cormariacenus, & monasterij S. Pauli apud Cormariacum, ordinis S. Benedicti, Congregationis Cluniacensis monachus, cuius in rem litterariam beneficia adeò magna sunt, ut omnem humanam mentem excedant. Philosophiæ namque Aristotelicæ curriculum, necnon, & aliquot ueterum scripta ex Græco in linguam Latinam, eo nitore, & elegantia styli Ciceronis æmuli conuertit, ut nemo ei hanc laudem præripuisse uideatur; factumque est ut deinceps philosophi Latine loqui cœperint, qui antea erant infantes, & paulatim dediscere barbariem, qua eorum disciplinæ, & libri erant fœdari, repudiatis ueterum uersionibus, & formulis. Quod diuinum beneficium manauit longius, nam eius exemplo, Theologi, Medici, Iurisperiti, certatim sese ad eius imitationem componentes,

nentes, antiquam Cypriani, Arnobii, Hieronymi, & aliorum simi-
lium, elegantiam reuocauerunt, uelut postliminio, impuritatem lo-
quendi e suis scholis & libris depulerunt, nostrumq; hoc sæculum
adeo facundum reddiderunt, ut cum quouis, de ea laude, facile pos-
sit contendere.

Conuertit primo Aristotelem de moribus, quæ Ethica nomi-
natur, ad filium Nicomachum, lib. 10. Ita nunc denuo la-
tinitate donati, ut superior omnis horum conuersio præ
hac, in plerisque ridicula, ac barbara videatur. Excusi sunt
Basileæ, in 8.

Eiusdem commentarii in eosdem libros, in quibus & de opti-
ma imitandi ratione, & de conuertendis coniungendisque
Græcis cum latinis præcepta traduntur, ad utriusque lin-
guæ proprietatem & copiam parandam mirè accommoda-
ta. Basileæ impressi, in 8.

Translulit & Aristotelem de Republica, id est, Politicorum
lib. 8. & obseruationes in eosdem fecit.

Eiusdem Categorias, & de interpretatione, lib. 1.

Item de reprehensionibus fallacibus & captiosis,

Porphirii institutiones quoque, & Axiochum Platonis, la-
tinitate donauit, & annotationibus illustrauit: excusi cum
aliis auctoribus Colonie, 1568. & 1580. in 4.

Conuertit & Aristotelis Topicorum, lib. 8. cum commenta-
tionibus in eosdem: & eiusdem Aristotelis postmodum
omnia opera, latina fecit, & annotationibus auxit: quæ pro
maiori parte excusa sunt Duaci apud Bogardum, 1590. in
quarto, & Vuitebergæ 1585. in 8.

Composuit & topicorum Theologicorum, lib. 1. Qui excusus
est Colonie apud Birchmannum anno 1559. in 8.

Translatio eius cum obseruationibus in Arati sphaeram, ex-
cusa est Parisiis 1540. in 4.

De Dialectica, lib. 3. excusi Basileæ, 1549. in 8.

Pro Aristotele in Petrum Ramum, orationes duas pulcher-
rimas, quæ impressæ sunt cum præcedenti.

Physicorum libros omnes, excusos 1564. in 4.

De origine linguæ Gallicæ ad Henricum 2. Regem lib. 4. ex-
cusi Parisiis, in 8.

Et cum esset etiam sacrarum litterarum non ignarus, & inter Theo-
logos Parisienses primus, scripsit elegantissimo dicendi genere.

De di-

De dictis & factis Prophetarum, & Patriarcharum, lib. 1. Excusus Lucetia 1554. in 16. & Colonia 1555. in 8.

De vita IESU Christi, ex quatuor Euangeliiis desumpta, lib. 1.

De uita Beatæ Virginis Mariæ, ex sacris monumentis, lib. 1.

De uita S. Ioannis Baptistæ, ex Euangelistis, lib. 1.

De uita duodecim Apostolorum, ex iisdem, lib. 12. excusi Colonia, 1569. in 12.

Qui omnes sæpius excusi sunt in Gallia, & Flandria, in 8. & 16. sed locorum, & annorum iam memoriam non teneo. De magistratibus Græcorum. Parisijs 1560. in 4. S. Iustini Martyris opera, eodem interprete excusa sunt Parisijs anno 1554. in fol. in quibus eiusdem S. Iustini uita egregio stylo ab eodem composita legitur.

Et hæc sunt quæ hæcenus de eius operibus uidi; de reliquis, composuit enim & alia multa, nec libri, nec tituli librorum ad me perlati sunt. Migravit e uita, Musarum iste parens, circa annum Domini, ut intellexi, 1570. Franciscus Belforestius Tomo 1. cosmographia. Additio secunda ad Tritemium de script. eccles. Gilbertus Genebrardus, lib. 4. chronologia, & alij Neotherici.

RAMVS DVODECIMVS.

Habet

GVBERNATIONES.

id est,

Minoris Ordinis Prælatos, & Viros.

¶

S. VENERABILIS BEDA,
Presbyter, S. E. Doctor, & totius Sacrae
Scripturae pijssimus interpres.

qui

*Proposuit in animo suo querere, & inuestigare sapien-
ter de omnibus quæ sunt sub Sole. Eccl. c. 1.*

Cap. CI.

N inferioribus huius duodecimi, & ultimi Rami
folijs, Monachi contemplantis habitu, oclusum
Librum sinistra tenentis, depictus cernitur San-
ctus Beda Venerabilis, qui de tota Ecclesia Dei,
de Monachismo, de Musis, & re Litteraria, to-
taque posteritare, ita promeritus est, ut a quo
principio eius encomia celebrare debeam, non inueniam. Hic
enim natione Britannus, genere Anglosaxo, patria Cantabrigien-
sis, cum adhuc puerulus esset, & necdum septimum teneræ eta-
tis annum expleisset, cœnobium Beatorum Apostolorum Petri, &
Pauli, in Anglia situm, ad octium. Vixit annis in loco Ingiruum ap-
pellato, ordinis Diui Benedicti, congregationis Giribennæ ingres-
sus, & sub cura SS. Benedicti primum, & postea Ceolfredi eius
monasterii Abbatum, monasticis institutis disciplinis, & omni-
genarum scientiarum eruditione instructus, breui admodum tempo-
re, & quod mirabilius est, inter assiduas monasticæ disciplinæ exer-
citationes, & continuam diu, noctuque orandi, psallendi legendi
in templo curam, tantum profecit, ut Grammaticus, Græcè non
minus

minus quam latinè peritus, poeta, rhetor, historicus, astronomus, arithmeticus, chronographus, cosmographus, philosophus, & Theologus euaserit in tantum illis temporibus admirandus, ut apud eius sæculi doctiores prouerbum de eo diceretur, Hominem, in extremo orbis angulo natum, uniuersum orbem suo ingenio perstrinxisse. Opera eius, adhuc eo uiuente, & semper noua scribente, tanto in pretio habita sunt, ut ex ordinatione Episcoporum Britanniae in ecclesiis publicè legerentur. Cumque in lectione homilium, eius nomen ex more auctoris Venerabilis Bedae presbyteri praefigerent, aliter eum, cum uiueret, praedicare non ualentes, obtinuit usque in hodiernum diem titulus, semel a principio attributus, ut Beda Venerabilis potius dicatur, quam Sanctus, uiuentem enim aliter nuncupare, quamquam uitae sanctitate claret, fas non erat. Quamuis non desint aliqui, qui alias huius denominationis causas effingant, aliis obsecrationis eius causam adferentibus, alii vero fabulam Leonini uersus ad eius sepulchrum a discipulo positi, proferentibus. Qui iure redarguuntur falsitatis à Tritemio lib. 3. de uir. ill. ord. S. Ben. cap. 155. Vincentio in speculo, lib. 23. cap. 150. Continuatore Bedae, lib. 1. c. 7. & Baronio in martyrologio in notis ad diem 27. Maii. Huius sancti uici doctrina tanto pretio digna habita est, ut Sergius Papa ab Vrbe Roma Ceolfrido Abbati eius scripserit in Angliam, petens eum & exhortans, ut sine omni contradictione Dei famulum Bedam, ad limina destinaret Apostolorum, eo quod eius praesentia in arduis causis fidei, Ecclesiae Dei ualde utilis esset, & necessaria; cuius epistolae tenor extat apud Monachum continuatorem Bedae, lib. 1. c. 6. qui tamen utrum in Italiam uenerit asseuerare non audet, uti diximus in martyrologio nostro ad diem 10. Aprilis. Et quid multis immorer? talis ac tantus fuit uir iste doctissimus, ut omnis laus eius uirtutibus sit procul inferior; ut rectè insinuat Anglicus quidam Poeta, sic inquitens.

*Quid tibi diuinumq; Bedam, doctissimus olim,
Tam uarias unus benè qui cognouerat artes,
Debemus.*

Catalogum operum eius hic inserere superfluum iudicauimus, cum omnia reperiantur simul excusa Parisiis an. 1545. trib. tomis in fol. & ibid. in fol. Tom. octo. an. 1554. Basileae quoq; an. 1563. in fol. Tom. 8.

Historia eius gentis Anglorum excusa est Antuerpia, anno 1566. in 12. separatim. Martyrol. ibid. an. 1565. in 16.

De remediis peccatorum, lib. 1. excusus Venetiis cum auctoribus

ribus Canonum penitentialium, anno 1384. in quarto.
Homiliae aethiuae, & hyemales, Parisijs & Louanij, duobus
Tomis in 8.

Axiomata Philosophica ex Aristotele, & alijs Philosophis col-
lecta, & eius commentarijs illustrata, excusa sunt Ingolsta-
dii anno 1593. in 8.

Vita S. Cuthberti Episcopi, impressa est apud Surium Tomo
2 die 20. Martii.

Aliaque eius opera multa sunt separatim edita, quorum titu-
los nondum uidi.

In operibus autem eius multa inserta sunt, quae a Tritemio, &
Sixto Senensi sunt ignorata; Scripsit etiā ultra ea quae hactenus im-
pressa leguntur, Vitam & actus S. Andreae Apostoli, & miracula
eius quae apud Scotos perpetravit, ut notat catalogus scripto-
rum Britanniae.

Inter eius lucubrationes inuenitur quaedam Rota uitae, & mor-
tis, ad cuius intelligentiam, pernecessaria est scientia, quantum
scilicet olim ualebat unaquaeque littera Alphabetica latina, alio-
quin Rota illa nemini fieri penetrabilis. Huiusmodi uero littera-
rum ualorem & numerum, aliquando reperi MS. in Bibliotheca
nostra S. Benedicti Mantuani, in quodam peruetusto codice qui
pro antiquitate uix erat legibilis, quem quidem tunc ut erat, ex
quodam potius curiositate, quam quod sperarem aliquando usui
futurum, integrum descripsi: & tunc primum me rem utilem fe-
cisse intellexi, cum in Rotae praefata lectionem incidissem; quae ut
ab omnibus etiam possit intelligi. eiusmodi litterarum numerum
& ualorem hic apponere non piguit, qui talis erat;

A	Possidet A, numerum quingentis ordine recto.	500
B	Et B, tercentum per se retinere conatur.	300
C	Non plus quam centum C, constat habere connexum.	100
D	Alphæ D. compar, duo & tria nomina portat.	500
E	E quoque ducenti, seu quinquaginta tenetur.	250
F	Sexta quater decem gerit F, quod distat ab Alpha.	40
G	G, quater centum, quod nunc audita reseruat.	400
H	Littera H, quondam duocentum, notaque quondam.	200
I	I, retinens centum, uocalibus una tenetur.	100
K	K centenarium medium, conseruat & unum.	151
L	Quinquies L, decem monstrat numeralibus ecce.	50

M Ca-

M	M caput est numeri, quem scimus mille tenere.	1000
N	N nonaginta capit, quæ sic caput esse uidetur.	90
O	O numerum gestat, qui nunc undecimus extat.	11
P	P similis quoque P, numerum monstratur habere.	400
Q	Q sicut D, sequitur numerum similemque tenendo.	500
R	R Octoginta facit numerum quæ dicitur hic R.	80
S	S Hebdomadæ diem species S, suscipit ordine septem.	7
T	T centum cum sexaginta tollit bicornis.	160
V	V uero perfundans non plus quam quinque redundat.	5
X	X duplex solito decem iam morte putatur.	10
Y	Y Argolicum callem graditur K, Yque character.	150
Z	Z Vltima Z, canit finem bis mille tenere.	2000

Omnes autem præfati litterarum numeri, aptissime conveniunt numeris in Rota Bedæ citatis, una S, littera tantummodo dempta, quam hic auctor ualere ait numerum 7. verum numeris Bedæ non concordat; supergredi enim uidetur numerum sibi affixum, ualereque non ut ait noster hic auctor 7. sed 26. si numeris Bedæ conuenire uelimus. Omnia tamen, ut erant reliquimus, sed ne aliquid intactum præterire uideamur, hanc discussionem nostram lectori manifestare æquum reputauimus, & necessarium.

Moritur tandem hic tantus uir, anno, ut meæ & aliorum est sententia, Christi Domini 762. uel 763. die 26. uel 27. mensis Maij, ætatis suæ anno 90. quorum 83. exegit in monasterio, septenis enim, ut ipse scribit, traditus est S. Benedicto Abbati; & sepultus est primum in monasterio suo, ipso die Ascensionis Domini, quo ex hac uita migrauerat, Missarum solenniis prius peractis, ad cuius sepulchrum sequens Epitaphium appositum;

Presbyter hic Beda requiescit carne sepultus,

Dona Christe animam in cælis gaudere per æuum;

Daque sophiæ illum debriari fonte, cui iam

Suspirauit ouans, intento semper amore.

Translatatus est deinde, & cum S. Cuthberto Lindisfarnensi Archiepiscopo conditus, ad ciuitatem Dunelmensem, eiusque sarcophago ad hæc usque nostra tempora, huiusmodi legebantur uersus;

Beda Dei famulus, Monachorum nobile fydus,

Finibus è terre, profuit Ecclesiæ.

Soles iste Patrum scrutando per omnia sensum,

Eloquio uiguit, plurima composuit.

Annos in hac uita ter duxit uite triginta,

Presby-

Presbyter officio, utilis ingenio.

Iunij septenis viduatus carne Kalendis,

Angligena, Angelicam commernit patriam.

Ex quo Epitaphio refelluntur illi qui anno ætatis 60. 62. 72. uel 94. & die 24. uel ultimo Maij, idque anno 729. 731. 732. 733. 734. 735. 736. uel 766. mortuum tradunt, uti infra uidebimus.

ANNOTATIO.

S. Marianus Scotus in chronico Bedam nostrum obiisse refert anno Domini 729. pridie Calendas Iunij: cui assentitur Tritemius noster de script. eccles. de die mortis, sed in anno dissentit quem numerat 732. & sue ætatis 72. Ind. 15. At de vir. ill. or. S. Ben. lib. 2. c. 21. & lib. 3. c. 155. de ætate quidem eadem dicit, sed annum, & diem mutat, hunc in 26. Maij, illum in 733. Alterum idq. paulo verisimilius, adiungunt, Monachus continuator Bedæ, annum ætatis 60. addens, lib. 1. c. 6. & 7. Mathæus Vuestm. in Flor. bist. ad an. 734. Supplementum chron. lib. 10. Heflor Boetius, lib. 9. & Ioannes Lesleus, lib. 4. de reb. Scot. Polydorus Virg. de gest. Anglorum, lib. 4. Syxtus Senensis Bibliotheca sanctæ, lib. 4. annum ætatis 62. similiter addens. & Sigebertus de ill. eccles. script. c. 68. In chronico vero eius mortem anno 731. accidisse scribit: quem sequuntur Hermannus Contractus in chron. recentiori, die 7. Cal. Iunij, & Ioannes Lucidus de emendat. temporum; In Epitome Bedæ, excuso Antuerpiæ anno 1566. in 12. apud Hieronymum Vuellæum, anno 735. reponitur: sed cum ibidem in fine dicatur accidisse anno 127. a morte S. Gregorij Papæ, manifesto errore id factum conuincitur; Gregorius enim Papa obiit anno 604. quibus si adiungantur anni 127. non iam 735. sed 731. annus erit. Lambertus Scafnaburgensis, cui suffragatur cuiusdam Anonymi compilatio chronologica, quæ cum eodem excusa est Francofurti anno 1583. in fol. anno eam 736. successisse refert. Sed cum ab omnibus qui S. Bedæ Venerabilis actus recitant, dicatur & asseratur ipse S. Beda ex hac uita migrasse die Ascensionis Domini, nemine penitus discrepante, argumento euidentissimo omnes ferè hallucinatos esse ostendimus. Quatuor enim diuersi dies, a diuersis, mortis Bedæ assignantur: uidelicet 24. Maij a Godefrido Viterbiensi in chron. parte 17. qui tamen annum mortis reticet: 26. a Contracto, Tritemio, & sequacibus: 27. ab Ecclesia Romana, Petro in catalogo, Maurolyco, & alijs: & ultimus eiusdem mensis à Mariano Scoto, & Tritemio in uno loco. Ab his vero omnium opinione reijciuntur dies 24. & ultimus, cum eorum qui illud dicunt singulares sint opiniones. Et opinionem Mariani stare non posse in promptu est, anno namque 729. littera Dominicalis erat;

B, &

B, & per consequens ultimus dies Maij occurrebat die Martis, cum Beda obisset noscatur die Iouis. Similiter dicendum de reliquis annis, nam 731. anno, littera Dominicalis erat G: & dies 26. uel 27. Maij ueniebat diebus Sabbati, & Dominice: Anno bissextili 732. littera Dominicalis erat G, & F, & tunc prefati dies erant Dominicus & Luna: Anno 733. littera Dominicalis erat D, & 26. ac 27. Maij erant diebus Lune, & Martis: Anno autem 736. bissextili, littera Dominicalis erat B, & A, & illi duo dies 26. & 27. occurrebant diebus Veneris, & Sabbati. Soli auctores annorum 734. & 735. uidentur rectius dixisse: in enim anno littera Dominicalis erat D, & tunc 26. Maij apud definebat in diem Iouis: illo uero littera Dominicalis erat C, & per consequens dies Iouis in 27. Maij ueniebat. At hi licet diem mortis eius uideantur recte intellexisse, optima tamen coniectura emendantur à Baronio in notis sui martyrologij ad diem 27. Maij, de mortis anno, quem accidisse refert, non anno 734. uel 735. aut alijs supracitatis, sed anno 766. coniecturam suam ex Epitomis ipsius Bedæ Venerabilis ad annum usque 765. peracti approbans: nam cum Bedam anno ætatis 94. obisset testetur, & anno 731. ipsum ætatis 59. annos habuisse; ut annus 94. impleatur anni 59. iungendi sunt; qui ad 31. similiter adiuncti, rectissime in annum 766. desinunt. Tanti uiri coniectura uerisimilis quidem, si prefatum Epitome consideremus, præ foribus uidetur, at in duobus castigatione indigere mihi uisa est. Videlicet in annis uitæ, qui putantur ab ipso fuisse 94. cum non nisi 90. uixerit, ut liquet ex supracitato secundo Epitaphio quod erat Dunelmie, ibi enim legitur,

Annos in hac vita ter duxit vitæ triginta:
ter autem triginta, nonaginta efficiunt: Deinde in anno mortis qui 766. assignatur, cum illo anno mori minime potuerit die 27. Maij, ut in Martyrologio suo annotatum reliquit, existente littera Dominicali E, & 27. Maij die Martis, & non die Iouis, occurrente: nec etiam die 26. qui occurrit illo anno die Lune. Hac igitur consideratione habita, & prefatorum omnium opinionibus diligenter, quoad fieri potuit, inter se collatis, dicimus cum auctore prefati epitaphij secundi, sanctum Bedam nostrum obisse anno ætatis sue 90. uel anno Christi 763. si ipso die Assensionis 29. Maij, id est septimo Calendas Iunij, cum predicto auctore, mortuum uelimus, illo enim anno littera Dominicalis erat B, & 26. Maij ueniebat die Iouis: uel certè anno 762. si sexto Calendas Iunij, ut Martyrologium Romanum tradit, id est 27. Maij mortem eius accidisse putemus, fuit enim illo anno littera Dominicalis, C, & 27. Maij in diem Iouis incidit. Nam si Beda anno 731. ut uult Baronius, & alij quidam,

quidam, agebat etatis annum 59. uel ut alij volunt anno 732. non potuit alio anno obijisse, quam uno ex prefatis, uidelicet 762. uel 763. in utroque enim rectissime dies 26. aut 27. Maij inuenitur in diem Iouis incidere, & annus 90. etatis compleri: ad iunctis namque ad 59. uel 731. aut 732. annis 31. omnino annorum predictorum uidelicet etatis 90. & Christi 762. siue 763. numerus insurget. Nec obstat quod Epitome Bedæ ad annum usque 765. perductum legatur, cum ea quæ ibidem leguntur ab anno 762. uel 763. potuerint ab aliquo alio adiungi, ut uidetur in uulgi Epitome anno 1566. Antuerpiæ excuso, quod sic incipit; Epitome, siue Breuiarium, totius præcedentis historiæ Anglorum, per eundem Venerabilem Bedam Anglosaxonem; cum Auctario cuiusdam alterius; & in eodem adiuncta similiter sint a quodam Anonymo ad annum 735. uerba illa. Et Beda Presbyter obiit; quæ tamen uerba in alijs exemplaribus non reperiuntur. Et hæc quantum ad annum Christi, & etatis, diemque mortis Bedæ, dicta sufficiant. Illud uero quod Dunelmiam postmodum translatus refertur, causam erroris dedit Hæctori Boetio, lib. 9. de gest. Scot. ut dixerit eum Dunelmie defunctum, sic inquit: Quippe, qui senio confectus, uti pientissimus uixit in Deum, & homines, ita medijs discipulorum amplexibus felicissimum Dunelmie (est id oppidum in Northumbria, nunc Episcopalis sedes) sortitus est exitum. Sed eum errare patet, tum ex superius citatis, & alijs auctoribus, qui uno consensu mortem obijisse asseruerant in monasterio suo SS. Petri & Pauli non longe a Londinio: tum etiam ex uerbis ipsius Boetij, cum enim dicat eum migrasse in medijs discipulorum amplexibus, manifestum est alibi non potuisse mori, quam in monasterio suo, ubi omnes eius aderant discipuli. Fabulam de eius obsecratione, & Epitaphio quod ad sepulchrum eius appositam ferebatur scilicet,

Hæc sunt in fossa Bedæ Venerabilis ossa.
resutato, uideto apud Baronium, in martyrologio ad diem 27. Maij. Aliam namque de Beda Genuensi fictam historiam, satis superque refutauimus in notis nostris ad diem decimum Aprilis, ad quas Lectorem remittimus.

DDdd VS.

D. VSVARDVS MONACHVS:
Martyrologij Sanctorum Scriptor.

Qui scripsit,

*Singula gesta actus Sanctorum, quæque gesta sunt ab
eis. 3. Esd. 1. Cap. C II.*

SECUNDVS huius Rami fructus, qui supra præce-
dentis caput, monachi habitu librum apertum
tenentis conspicitur, est Donnus Vsvardus,
sive, ut alij legunt Isuardus, natione Gallus, profes-
sione monachus in cœnobio Fuldenſi, Ord. S. Be-
nedicti, Congreg. Luxouienſis, & S. Alcuini Ab-
batis auditor. Hic apparere in conspectu Domini vacuus nolens,
iussu Caroli Magni Imp. post Sanctos Hieronymum, & Bedam, et
scripturis veterum, gesta & passiones Martyrum, Confessorum, Vir-
ginumq; Sacrarum in unum uolumen comportauit, quod opus Mar-
tyrologium Vsvardi vocatum, & ab Ecclesia approbatum, usque in
hunc diem perseuerat, & in Rom. Eccl. aliquando, ac in alijs multis
Gallicanis præsertim, Germanicis, Hispanicis, & Anglicis, necnon
Monachorum, & Religiosorum domibus, legi consuevit post Pri-
mam: ut titulus eius libri in editione Molani indicat, qui sic legitur,
Vsvardi Martyrologium, quo Romana Ecclesia, ac permulta aliæ utuntur,
iussu Caroli Magni conscriptum. Confirmat, id & Maurolycus Abbas in
prologo sui Martyrologij sic inquit: *Vsvardus enim monachus &*
ligerentissimus, Caroli Magni Imperatoris piissimi hortatu, ut ipse in episto-
la fatetur, quæcunque in eo libello à D. Hieronymo, ac Bedæ, et Floro tra-
dita recepit, assatim suppleuit, ac in ordinem congruum digessit; &
& paulo post: Vsvus tamen Ecclesiæ Romanæ, ut ego conijcio, Vsvardi Bre-
uiarium, ut potè quotidianæ lectioni magis congruum resumpsit: & quoniam
ita consuetudo inoleuit, ut in Ecclesijs Cathedralibus, & monasticis colle-
gijs recepto iam statuto, ea lectio post Primam, in choro recitetur, ut scilicet
pridie notescat, quicquid post uesperas celebrandum sit, idcirco factum
est, ut diuersi homines, nunc addentes, nunc immutantes, dum peculiari-
bus potius memorijs, quam Ecclesiæ Vniuersalis decoro attendunt, ordi-
nem omnem turbarint. Hæc ille. Videtur tamen Baronius in prole-
gomenis ad Martyrolog. Rom. c. 9. Molanum carpere, quasi nullum
aliud Martyrologium Rom. putarit, quam Vsvardi; asserereq; om-
nia alia Martyrologia non eorum esse quorum nominibus sunt in-
scripta,

scripta, sed Romanæ Ecclesiæ, quæ ideo huic, vel illi attributa sunt, quod ab illis diuersis temporibus, sint aucta, & emendata. Hanc Baronij opinionem, sacrosancto diplomate S. D. N. Gregorij Papæ XIII. roboratam, & ab Ecclesia multis ante sæculis receptam, & comprobata (in cuius gremio ut nati sumus, sic, & mori optamus, & volumus, ac omnia nostra quam humillimè eius iudicio (submittimus) non improbamus, cum veritati subnixæ sit: arbitramur tamen cum Maurolyco, quod postquam Romani Martyrologij diuersa esse ceperunt exemplaria (ex diuersis sanctorum Martyrum, & Confessorum additionibus, qui ita sunt additi, ut quot essent Ecclesiæ, totidè ferè haberetur Romani Martyrologij exemplaria) & piorum nonnullorum studio præsertim Caroli Magni Imp. huiusmodi exemplaria ad pristinam reuocarentur lectionem, solius Vsuarii Monachi exemplar, sic correctum, sit ab Ecclesia Rom. reassumptum, & approbatum, tanquam cæteris omnib. perfectius, & exemplari Rom. magis consonum: sicq; factum sit, ut Martyrologij Rom. nomine deleti, Vsuarii Monachi, qui illud correxerat, & emendarat, illius loco, additum fuerit; quo exemplari Ecclesiæ supra descriptæ usæ sunt usque ad hæc nostra tempora, quibus præceptum est, ut omnibus quibuscunque alijs Martyrologiis relictis, solum Romanum in Ecclesiis, & Capitulis, tam secularibus, quàm regularibus publicè legatur. Excusus est autem huiusmodi Vsuarii Martyrol. sæpius, ut Lubecæ an. 1475. Coloniae 1521. in 8. item in Gallia, & alibi frequentius. Nouissime autem cū additionibus doctissimi uiri Ioannis Molani Doctoris Lonanienensis, Louanii 1568. & 1573. in 8. & secundo Antuerpiæ, 1583. in 8. Scripsisse fertur, & alia, sed de ijs nihil uidi. Floruit an. D. 800. & quod excurrit, ut ex eius epist. ad Carolū Magnum Imp. considerare est, non enim creatus est Carolus Imp. usq; ad an. 800. prædictū. *Tritt. de scrip. eccl. & de uir. ill. ord. S. Ben. lib. 2. c. 29. Molanus de Martyrol. c. 4. & alibi. Maurolycus, ipse Vsuarius in epist. sua, & alij.* Notandum etiam quod Inter omnes qui Martyrologia scripserunt, Monachorum præcipuè diligentia admirabilis extitit, ut ijs exceptis uix aliorum nomina reperiatur, qui in hoc piissimo, & salutifero scribendi genere manus apposuerint; hos inter præcipui fuerunt, Beda Venerabilis, de quo mox egimus, an. Domini 720. Florus Monachus Monasterii S. Trudonis, an. circiter Domini 760. Vuandelbertus Diaconus. Monachus Prumiensis, an. Do. 850. metrice. Egidius de Dammis, Monachus Dunensis, Ord. Cisterciensis, Et alij, qui me fugerunt, qui pro Eccles. Dei infatigabiliter desudarunt.

DDd d 2 S. A N-

S. ANSELMVS PRIOR:

Post Archiepiscopus Cantuariensis,

Festiuitatis Conceptionis S. Marię Virg. institutor:

Dicit enim Maria,

Necdum erant abyssi, et ego iam concepta eram. Prou. 8.

Cap. CIII.

ERTIO loco sub Vsuardi imagine refiguratus con-
nitur S. Anselmus, qui postea fuit Cantuariensis
Archiepis. sed ideo hic in Monachi simplicis ha-
bitu adpictus, quod Prior claustralis existens Co-
ceptionis Festiuitatis, cuius prototypum in mani-
bus gestat, in suis monasteriis primus fuerit insti-
tutor. Instituta autem legitur hac de causa. Dum enim quadā de
pro quibusdam monasteriis Beccensis (quod est in Normandia, et
cuius tunc Prioris uices agebat) negotiis in Angliam adnauigasse,
rebusque bene compositis ad patriam reuerteretur, repente tempe-
state exorta periclitabatur. In tanto igitur periculo positus, una cum
alijs, qui erant in nauī, humano destitutus auxilio, ad Diuinum con-
fugit, & B. Virginis Matris aures, cuius ipse maxima tenebat
deuotione, interpellare incipit. Voto facto, uisus est uir uenerando
uultu. Pontificalibus indutus, nauem uersus super aquas deambulando
venire. Qui ut appropinquauit, euocato Anselmo, exponit sibi
illo periculo liberari, & saluo corpore, & mercibus in patriam redire
desiderat, iureiurando promittat singulis annis se Conceptionis Di-
uę Virginis Festum diem celebraturum, & quotquot poterit ut ce-
lebrēt suum. Interrogatus autem Pontifex ab Anselmo de die,
de officio, & postremo de ipsius nomine; accepit Officium Nati-
uitatis eiusdem, uocabulo Natiuitatis in Conceptionis mutato huius
diei festo quod sexto Idus Decembris occurrit aptari oportere; se
verò Nicolaum Pontificem esse, ab eadem Dei Genitrice translatum,
ut & tantę solennitatis reuelatione recrearet, & tempestatem
exortam sedaret. Vix Anselmus quod perebatur promiserat, cum
ecce subito tranquillitate redeunte, prosperè ad propria remeant.
Communicato igitur cum Abbate suo consilio, quod promiserat
deuotus in monasterio suo tunc impleuit, & ut ab alijs etiam mona-
chis

chis, quotannis tantæ festiuitatis dies solennius recoletetur inpe-
trauit. Factus autem postmodum Archiepiscopus Cantuariensis,
per totam Angliam eandem solennitatem celebrari præcepto suo
mandauit, & de Conceptu Virginali, egregium commentarium
edidit. Recepit eam postmodum Lugdunensis Ecclesia anno domini
1145. sed non sine controuersia, impugnabar enim eam S. Bernar-
dus Abbas. vt patet ex eius epistola 174. ad canonicos Lugdunenses,
indignatus quod absque auctoritate Catholicæ Romanæ Ecclesiæ
nouam indicerent celebritatem, obtentu cuiusdam supernæ reuela-
tionis, cum tamen de his omnibus se iudicium Romanæ ecclesiæ
expectare profiteatur. Accessit demum Romanæ Ecclesiæ assen-
sus atque decretum, extatque de hac re Sixti quarti extrauagans
communis, titulo de reliquiis & ueneratione Sanctorum, capitulo
Cum præexcelsa. Nouissime vero Sacrosanctum Concilium Tri-
dentinum, ac Pius Papa. V. obseruandam esse constituerunt. Baro-
nius in notis suis ad 6. d. Decembris Iacobum deuoragine, & Clau-
dium de rota cap. 185. legendæ Sanctorum sequens, & auctoritate
etiam MS. cuiusdam exemplaris, dicit hoc festum institutum fuisse
non ab Anselmo, sed ab Elfino, qui ab alijs Elpinus & Helismus uo-
catur, Abbate Remensi Benedictino, tempore Gulielmi Conquesto-
ris Angliæ Regis anno circiter domini 1070. Fauiore tamen Ansel-
mi Archiepiscopi Cantuariensis receptam huius festi consuetudi-
nem in Anglia refert. Alij vt Dionysius Carthusianus, in sermone de
Conceptione B. Mariæ, & F. Franciscus yuanez in compendio vir.
ill. ord. S. Ben. huius institutionem reducunt ad quendam Mona-
chum Ordinis S. Benedicti, Patriarcham Aquilegiensem, & Lotha-
rij ac Carlomanni, filiorum Caroli Calui Imp. Fratrem; qui a non-
nullis vocatur Fortunatus, diciturque fuisse Regis Hungariæ filius;
ab alijs, & rectius, Fridericus nominatur, monachusque Fuldensis
agnoscitur, qui præsidere cepit Aquilegiæ anno 884. præfuitque in
omni sanctitate annis 13. Dionysius, & Franciscus opinionis suæ te-
stem citant S. Anselmum Archiepiscopum Cantuariensem, in qua-
dam epistola; at in epistolis eiusdem Anselmi quæ excusæ sunt, ni-
hil huiusmodi inueni, quamuis attente eas legerim. Ideoque se-
quimur hac in parte opinionem a pluribus receptam, D. Petri E-
quilini Episcopi qui lib. 1. c. 42. Catalogi Sanctorum, eandem ab
Anselmo Priore institutam primum, & deinde factò Archiepisco-
po auctam, & roboratam tenet. Habemus & nos in monasterio no-
stro codicem MS. in quo primaria huius festi institutio Anselmo

tribuitur. Sed quid moror? Ab Anselmo, aut ab Elfino Abbate, nel Friderico Patriarcha instituta fuerit hæc solennitas quid refero, cum hæc laus debeat Benedictinis? Constat enim, & Elpinum, Abbatem Remensem, Fridericum, Fuldensem Monachum, & Anselmum, Beccensem Priorem, omnes Benedictinos fuisse, natione enim Italus, patria Taurinensis, siue ut alii habent Politianus, monachus primum, Prior deinde, mox Abbas monasterii Beccensis in Normandia, ordinis S. Benedicti, congregationis Cluniacensis, sanctitate, & doctrina sedem Cantuariensem promeruit, & tandem miraculis clarus in Domino quieuit, 11. cal. Maii, anno Do. 1109. ætatis 76. Vir doctissimus cum esset, scriptis suis non mediocriter ecclesiæ profuit, & libertatem Ecclesiasticam, cuius causa etiam in exilium actus est, acriter defendit. Eius opera omnia, quæ multa sunt, & pia, Parisiis sunt excusa an. Christi 1549. & Coloniae tribus distincta tomis, in fol. an. 1573. & quædam ibidem separatim an. 1533.

In Euang. commentaria, excusa Venetiis 1568.

In Epistolas Pauli, ibidem 1549. Et Coloniae primum tunc reperta, cum annis ferè 400. & 50. latuissent, 1533.

Meditationes eius ibidem, 1553.

Opuscula eiusdem, Venetiis excusa, 1568:

Opera uerò eiusdem de pace, & concordia, & de octo Beatitudinibus, nondum quod sciam excusa sunt.

S. PETRVS MONACHVS:

Primus Coronæ Marianæ, alias Rosarij, seu potius modi Beatissimam Virginem per lapillos deprecandi, inuentor.

In die illa, erit Corona gloriæ, & Sertum exultationis residuo populi. Isa. 28. Cap. CIIII.

N T E R omnes salutandi modos, quibus Virgo Deipara Maria salutari, & venerari solet, nullus ei acceptior, & gratior illo, qui in eius honorem, & venerationem post recitationem Angelicæ salutationis, & Orationis Dominicæ pronunciationem institutus est: tot enim, ut ait Diuus Bernardus, oscula ei imprimuntur, quot Salutationibus Angelicis salutatur. Hanc cele-

celeberrimam, ac summis perpetuò dignam præconijs, per Globulos, siue lapillos Deum, Virginemque Matrem colendi, salutandique rationem (Coronas, & Rosaria, nunc uocant) Sanctus Petrus, monachus Ordinis S. Benedicti, qui quarto loco monachi habitu, coronam in tabula depictam manibus tenētis uisitur, tempore belli sacri, cuius ipse præcipuus auctor, & acerrimus hortator fuit, primus omnium instituit. Cum enim typographorum arte nondum reperta, librorum non omnibus facultas esset, quibus continentur preces, laudesque Diuinæ, ad commemorationem annorum Vitæ Sacratissimæ huius Virginis, sexaginta tres salutationes Angelicas, & pro recordatione gaudiorum eiusdem, septem orationes Dominicas, ex mente persoluendas excogitauit, tot lapillos, seu globulos in manibus tenendos præcipiens, quot Angelicis salutationibus hic deprecandi modus constituebatur, ut ex eorum denominatione, huius orationis cursus absolutus agnosceretur. Qui deprecandi modus maximo apud Magnates, ceterosque omnes in precio habetur, ac deuoto, pioque desiderio recitatur; eo etiam magis, quod Corona Mariana, siue ut aiunt Rosarium ter repetitum, in memoriam triplicis generis Gaudiorum eiusdem Virginis à Sanctissimo Dominico Hispano, Ordinis Prædicatorum institutore, postmodum excogitatum fuerit, & à Summis Pontificibus, Pio V. maxime comprobatum: quod pie, religioseque persoluentibus, magna ex preciosissimo Ecclesiæ thesauro Indulgentiarum munera concesserunt, ut ex impressis earum diplomatibus, ac Scripturis latè patet. Coronam autem sic dictam arbitror duabus ex causis, prima, quod deinde hi globuli, siue lapilli, diametro torno perforati, funiculo transfixi connexique, formam quandam Coronæ representate uiderentur. Altera, quæ & Rosarii denominationem dedit, quod cum quidam iuuenis, qui beatissimæ Virginis deuotione tenebatur, in manus quorundam Larronum incidisset, & Coronam paruum, quam uocant, eiusdem Virginis maxima cum deuotione genibus etiam flexis, antequam ab eis occideretur, recitaret (constat autem hæc duodecim salutationibus Angelicis, & tribus Dominicis Orationibus) uisa est ipsa Beata Virgo, duabus comitata Virginibus, ante iuuenem stare, & per manus duarum Virginum ex iuuenis ore duodecim rosas albas, & tres rubras colligere, ex quibus Coronam confecit Roseam, quam cum capiti iuuenis præfati imposuisset, confestim disparuit, & ex miraculo, Coronæ, & Rosarii, denominationem reliquit.

ANNOTATIO.

Agnoscitur hic Petrus à Paulo Aemilio de reb. gest. Franc. in Philippo 1. Rege, & ijs qui eum sequuntur; necnon, & ab auctore Chronici Hierosolymitani, lib. 1. c. 2. & aliis plurimis historicis, homo Gallus in ciuitate Ambianensi natus, & Eremita. Ab aliis uerò Hispanus fuisse dicitur, & Monachus, inter quos primus est Albertus Abbas Stadenfis, qui in Chronico suo ad annum 1096. sic de eo loquitur:

Eodem anno Petrus quidam, genere Hispanus, professione Monachus, ingressus fines Romani Imperii, uocem prædicationis etiam sit in uniuerso regno, adhortans populum ire Hierosolymam pro liberatione ciuitatis sanctæ, quæ tenebatur à Barbaris, &c. Hunc sequitur Helmoldus Presb. li. 1. c. 31. Chro. Slauorum, ita inquit: Petrus quidam genere Hispanus, professione monachus, prædicat cruciatam. Accedunt, & Genebrardus, lib. 4. Chronologia, cum ait: Post orationem Urbani in Cōcilio Claromontensi, instigatore Petro Hispano Eremita, an. 1096. expeditio maxima facta est contra Turcas, & Saracenos militum 600000 ad Hierosol. recuperandam, &c.

Item & Trit. noster in Chronico Hirsaugiæ, in tractatu de Gebhardi Abbate, ubi dicit: Petrus inclusus ex partibus Hispaniæ claustrum egressus prædicat cruciatam. Non desunt etiam, qui quamuis Petrum Gallum affirmant, monachum tamen antequam Eremitam fuisse in partibus Ambianensibus ingenuè profitentur, in hoc tamen corrigendum est illorum unus, sine nomine, & anno impressus Basileæ in 8. Titulus autem libri Chronicon ab initio mundi præse fert, qui Petrum, monachum Cælestinum fuisse scribit, cum annis serè à Petro ducentis, Cælestini nomen mundo primum innotuerit. Nos, in tanta enim rerum, & scriptorum uarietate, quid sequendum ignorabamus, Petrum nostrum, nec Gallum, nec Hispanum fecimus, ut unusquisque in suo abundans sensu, utramuis uoluerit partem sequi possit. Posset tamen dici Petrum Ambianis Galliæ natum, post Monasticæ uitæ exercitationem, ad Eremitandem rigorem accessisse, ut liberius Deo vacare posset, & deinde Hierosolymitica peregrinatione peracta, per Hispanias redentem, ab quanto tempore contemplationi Diuinorum in quodam canobio Benedictino (alia enim tunc temporis per totam Hispaniam non reperiuntur) inclusum uacasse, tandemq; Diuino monitu inde egressum, ut Pontificis, & Potentum animos ad Terræ Sanctæ recuperationem accenderet, occasionem dedisse Helmoldo, & Alberro Abbati Hispanum inspicandi, longè enim positi, & auctoribus forsitan probatis deservire, decipi facile potuerunt; quod non euenit Tritemio nostro, qui ne in

eorum

eorum etiam errorem incideret; Hispanum affirmare ausus non est, sed ex partibus tantum Hispaniæ egressum. Hec de patria breuiter diximus; de monachismo eius omnes consentiunt, licet aliqui priorem uitam reticentes, posterioris, Eremiticæ videlicet, solum meminerint. Auctorem uerò, & Inuentorem primum huius formulæ Deum per lapillos orandi fuisse, affirmant. Pontacus in Chronologia; Polydorus Virgilius de inuent. rer. lib. 5. Frater Ioannes de Pineda, ord. S. Francisci monarchiæ Ecclesiasticæ, lib. 20. cap. 2. §. 4. & alii nonnulli.

D. HERMANNVS CONTRACTVS
Monachus: antiphonarum Salue Regina,
& Alma Redemptoris, pius auctor;
Astrolabijque illustrator,
præcipuus.

*Qui cum adhuc iunior esset, priusquam oberraret, quasi-
uit Sapientiam palam in oratione sua. Eccles. 51.*

Cap. CV.

T tempore & loco, sic professione & ingenio, proximus Petro est Donnus Hermannus cognomento Contractus: Hic enim non longe ab eo in monachali veste, tabulam lapideam bipartitam, in superiori parte Imagine Diuæ Mariæ, in inferiori autem Astrolabio decoratam, in manibus tenens positus, eodem cum eo seculo clauit, & ut in propositi monachalis, sic & in inuentionis genere socius fuit, cuius doctrina eo mirabilior fuit, quod eam insigni miraculo adeptus est. Natus enim in Sueuia, ex illustri Veringensium comitum sanguine, ab ipsa incunte ætate omnib. mēbris ita captus est, ut ab illo mēbrorū uitio, nomen, qđ prædiximus, Contracti acceperit: quā fortè ob causā monasticæ vitæ in monasterio diuitis Augiæ (in quod olim non nisi principum, comitum, atque magnatum liberi recipiebantur, exclusis ingenuis, & humilioris gradus hominibus) ordinis Diui Benedicti, congregationis Cluniacensis, traditus; cum natura hebeti ingenio esset, multis precibus, meritis Beatæ Virginis a Deo optionem impetrauit, vel sani & inuiolati corporis, uel membris omnibus præter

præter linguam inualidi, ingenii tamen sapientia & eruditione ex-
culti: quod posterius cum delegisset, ab eo tempore tales ac tan-
tos progressus in omni litterarum genere facere coepit, & linguas
latinæ, Græcæ, Hæbraicæ, & Arabicæ (quas ita callebat ut in his na-
tus putaretur) artibusque, ac disciplinis tanto fideliorem nauavit
operam, ut neminem in his superiorem nædum æqualem habere
crederetur, adeo ut corporis sui defectum, mentis uiribus opibus-
que sarciret. Sanè in infelici corporis structura, felicissimum inge-
nium delituisse, lucubrationibus suis testatum fecit: ita ut Bertol-
dus eius continuator, & contemporaneus, de eo scribere non dubi-
tet, omnes illum sui temporis viros, sapientia & virtutibus præcel-
luisse. Scripsit carmine, & prosa multa præclara volumina, de qui-
bus ista feruntur,

De sex mundi ætatibus Chronicorum, lib. 1. qui excusus est
Basileæ cum Eusebio, anno 1536. in fol. & denuo cum no-
uo quodam alio Chronico, cum Othone Frisingensi, & a-
lijs, Francofurti, anno 1585. in fol. ante uerò ibidem cum
alijs Scriptoribus Germaniæ anno 1583. in fol.

De Musica, lib. 1. De quadratura circuli, lib. 1.
De Monochordo, lib. 1. In consideranda. De Eclipsibus, lib. 1.
De cõputo, lib. 1. De Phisionomia, li. 1. Clari uiri, & prudentis.
De conflictu Rithmomachia, lib. 1.
De vitis plurium Sanctorum, lib. 1.

Hymni, & prosæ variæ, inter quas *Aue præclara*. De S. Ma-
ria quæ cantabatur olim: In eiusdem Assumptione & *Rex*
omnipotens, quæ dicebatur in Ascensione Domini. Anti-
phona, *O gloriosum lumen*.

Historiæ, siue officia Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis;
& S. Mariæ Magdalene: & Responsorium, *Simon Bariona*.
Transulit, & de Arabica in latinam linguam, Rhetoricam,
& Poësiam Aristotelis; & item de Astronomia, quantum
ad rationem computi Ecclesiastici pertinet, uaria.

Composuit & de Cõpositione Astrolabii lib. 3. In metienda.
De utilitate Astrolabii, lib. 1. Quicumque Astronomicæ.

Horum librorum ratione, Astrolabium in tabula depictum ge-
stat; eos enim tanta maiestate composuit, & quæ de Astrolabio
scripsit, tantæ utilitatis fuere, ut a multis, inter quos sunt Duran-
dus de diuinis officiis lib. 4. c. 22. & Antonius Demochares de sa-
cris, missa, Tomo 4. c. 15. auctor ipsius Astrolabii fuisse reputetur,
sic

ſic enim loquuntur; *Sed & Hermannus Contractus Theutonicus inuentor Aſtrolabij, &c.* quæ eorum uerba non eo ſenſu accipienda iudico, quem præ ſe ferunt, ſed ſic intelligenda, ut dicamus Hermannum noſtrum, qualiter componatur Aſtrolabium (quod uſq; ad ſua tempora ſi non ex toto, ſaltem ex parte occultum erat) docuiſſe, & multa noua in eo reperiſſe, quæ intelligentiam eius faciliorem reddebant; nam Aſtrolabium multis ante ſæculis, quam ipſe uiueret, fuiſſe repertum, legentibus hiſtorias manifeſtum eſt.

Ex ſententia eiſdem Demochariſ eodem loco, eius eſt & ſequentia illa quæ quotannis in ſolemnitate Pentecoſtes, & per eius octauam, ab Eccleſia ſacroſancta in Miſſæ officio ſolemniter decantatur, uidelicet;

Veni ſancte Spiritus, & emitte cœlitus, lucis tuæ radium.

Veni Pater pauperum, Veni dator munerum, Veni lumen cordium, Conſolator optime, dulcis hospes animæ, dulce refrigerium.

In labore requies, in æſtu temperies, in fletu ſolacium.

O lux Beatiffima, reple cordis intima, tuorum fidelium.

Sine tuo Numine, nihil eſt in lumine, nihil eſt innoxium.

Laua quod eſt ſordidum, riga quod eſt aridum, ſana quod eſt ſanctum.

Flecte quod eſt rigidum, ſoue quod eſt frigidum, rege quod eſt denum.

Da tuis fidelibus, in te confidentibus, ſacrum ſeptenarium.

Da virtutis meritum, da ſalutis exitum, da perenne gaudium.

Amen.

Inter omnia autem quæ ſcripſit & compoſuit, nihil ita reſplendet, ac ſacroſanctæ Eccleſiæ matri utiliſ, & monaſtico Ordini glorioſius fuit, Antiphoniſ illis dulci, & regulari melodia ab eo inuentis & compoſitis, quibus ipſa Dei mater toties ſalutatur, & ueneratur, uidelicet,

Salue Regina, Mater miſericordiæ; Vita dulcedo & ſpes noſtra, Salue.

Ad te clamamus exules filij Euæ.

Ad te ſuſpiramus gementes & flentes, in hac lachrymarum ualle.

Eya ergo aduocata noſtra, illos tuos miſericordes oculos ad nos conuerte.

Et Ieſum benedictum fructum ventris tui, nobis poſt hoc exilium oſtende.

Quod

Quod Canticum (ut narrat R. P. Franciscus Costerus in præfatione meditationum huius canticæ) usque adeo statim Ecclesiæ proceribus & Episcopis probatum fuit, ut cum priuatim illud recitandum populis sibi creditis commendarent, tam in templis passim decantandum proponerent. Auxit deinde rem eandem Beati Bernardi Clareuallensis Abbatis in Virginem MARIAM præclara deuotio, qui aliquot concionibus ad Monachos suos, hoc Canticum mitis præconiis enarrauit, in eoque nihil ipse reperit, quod iniuriæ afferret Christo, nihil quod indignum Virgine, nihil quod a ueritate uideretur alienum: sic enim inter cætera de eo loquitur, ferm. 1. de Salue Regina: *Dulce canticum, ac nobilissimum melos, a summis labijs effusum uenit, a sanctis compositum, a sanctis institutum, digne frequentabitur etiam à sanctis; & uere nisi a Religiosis, & affectione sancta feruentibus, nec subtiliter intelligi, nec efficaciter poterit decantari, tam est suaue ad gratiam, tam fecundum ad sensum, tam profundum ad mysteria. Tale enim est, quod a nobis considerari & discuti, prout dignum est, non ualeat. Ex eo autem quod suauiter sonat, mulcet affectum, & de sensuum ubertate mentem impinguat, & in sanctam sanctorum, Aduocatam scilicet nostram, dum eam quasi præsentem salutat, omnia interiora nostra medullitus inflammat. Oportet enim ut nobis præsentem esse dicamus, quam præsentem salutamus, & totam animæ nostræ trinitatem in eam dirigamus, quam tam deuotis precibus exoramus. Agnoscit certe, & diligit diligentes se, & prope est in ueritate inuocantibus se. Hæc Bernardus. Quem cum palam omnes singularem Virginis MARIÆ haberent cultorem, eoque delectatum Cantico Spirensis clerus audisset, cum forte apud eos diuersaretur, ad templum cathedrale sanctissimum uirum inuitauit, eoque maxima populi septo multitudinem in Ecclesiam Virginis Matris ingrediente, hoc Carmen in Dei Matris laudem elata uoce decantauit, ipsomet B. Bernardo ter positis genibus succinente,*

O CLEMENS,

O PIA,

O DVLCIS VIRGO MARIA.

In cuius rei memoriam hæc ipsa uerba, tribus æneis incisa laminis, iisdem locis humi positæ, etiamnum Spiræ uisuntur. B. Bonauentura ducentis annis post primum huius Carminis auctorem, idem Carmen pijs uersibus, aut rhythmis celebrauit; alique deinceps eruditi sanctique uiri, cum tot in carmine isto affectus uiderent,

rent, insignesque laudes Matris Dei scripturis non repugnantes, sed tanta Virgine dignas, illud Canticum tanquam diuino spiritu datum, ubique per Romanam Ecclesiam approbarunt, prædicarunt, receperunt, totisque quingentis annis magno consensu in templis usurparunt, & nihil in eo nisi sanctum, uerum, pium, religiosum obseruauerunt. Quibus motus Gregorius IX. ex familia Camaldulensi, Romanus Pontifex, qui anno 200. ab huius sacrae antiphonæ compositione mortuus est, auctoritate Pontificia Canticum illud approbavit, & quod tunc in Germania & Gallia tantum, ceteris diuinitæ rei horis, ut auctor est Abbas Vrspergensis, præsertim post Completorium, per omnes Orbis totius Ecclesias decantari præcepit. Cui adiunctum & sequens, ab eodem Hermanno compositum, a prima Dominica Aduentus, usque ad Purificationem decantandum, quod est huiusmodi:

Alma redemptoris mater, quæ per uia cœli
Porta manes, & Stella maris, succurre cadenti
Surgere qui curat populo: tu quæ genuisti
Natura mirante tuum sanctum genitorem.
Virgo prius, ac posterius, Gabrielis ab ore
Sumens illud Aue; peccatorum miserere. Alleluia.

Fuit autem Hermannus Vuolferadi, & Hiltrudis Comitum filius, obiitque doctrina & pietate clarus anno Domini 1054. in prædio suo Aleshufen, ibique sepultus est.

A N N O T A T I O.

Auctores præcipui qui de Hermanno tractant, quique Inuentorem, & auctorem eorum quæ diximus, assenerant, sunt F. Iacobus Philippus Bergomensis Ord. Eremitarum S. Aug. in suppl. chron. lib. 12. ubi inter cetera sic loquitur: Immo composuit dulci melodia diuersos cantus, atque in honorem beatissimæ Virginis Mariæ, pulcherrimas ac plurimas edidit & decantauit laudes, quas inter illa celeberrima habetur, quæ incipit, Salue Regina Misericordiæ, & Alma redemptoris Mater. Item Tritemius de script. eccles. in hæc uerba: Composuit etiam dulci & regulari melodia cantus & profas pulcherrimas, è quibus est illa de Beata Virgine Maria dulcissima, Salue Regina, & Alma redemptoris mater. Et de uir. ill. ord. S. Ben. lib. 2. c. 84. Hymnos quoque, antiphonas, & cantus, dulces uariosque edidit, quos in Ecclesia Dei cantari ex parte conspiciamus. Hic Hermannus composuit

suit deuotam illam antiphonam in laudem Beatæ Dei genitricis Mariæ, uidelicet; Salue Regina Misericordiæ, &c. Quam ad eius honorem uniuersa frequentat Ecclesia. Idem confirmat & in chron. Hirsaugie, & lib. de luminaribus Germaniæ. Accedit & F. Paulus de Ruado Ordinis Prædicatorum, in conuiuio animæ, sic inquit, Venerabilis Hermannus Contracti Monachi, dulcis ad Reginam misericordiæ salutatio siue Antiphona, Salue Regina mater misericordiæ. Gilbertus etiam Genebrardus Gallus lib. 4. chron. sic ait, Hymnos etiam dulci melodîa composuit (scilicet Hermannus de quo loquitur) ut Salue Regina misericordiæ, & alia multa. Necnon & F. Petrus Cratophilus Minorita hoc de eo encomiū refert, Eius studio Ecclesia toties, Salue Regina, ad Dei matrem congeninat. Postremo, ut centum alius omittam, id cōfirmat R. P. Franciscus Costerus societatis Iesv loco supradicto, sic inquit; Nobilis quidam, & religiosus uir, sacratissime Virginis cultui comprimis addictus, Hermannus Contractus, Comes de Veringen, monasticam uitam professus ad regulam S. Benedicti, in monasterio S. Galli, conscripsit Canticum, seu Antiphonam in Virginis Dei Matris honorem, sub an. D. millesimum quadragensimum, cuius initium est, Salue Regina Mater Misericordiæ, &c. Consentit & Gulielmus Durandus lib. 4. c. 22. de diu. off. de Sequentiis, & antiphona, Alma redemptoris, tantum: nam de Salue dissensit, dicit enim Petrum Episcopum Compostellanum eius fuisse auctorem; cuius opinionis sunt & Iacobus de Voragine, ac frater Claudius de Rota in legendario sanctorum, c. 177. Horum tamen sententiæ contradicunt, communis Ecclesiæ Catholice consensus, & præfatorum historiographorum auctoritas, à quibus, & a permultis alijs præsertim recentioribus, quos breuitatis causa prætereo, Hermannus noster eius agnoscitur antiphonæ inuentor, non verborum tantum, sed etiam notarum, & modulationis ipsius cantus dulcissimi. Et licet Petrus ipse Compostellanus auctor ipsius antiphonæ creditur, nihil inde gloriæ Benedictino ordini minuitur. Duos enim, monachos ambo, lego in Ecclesia Compostellana Episcopos huius nominis: unum de Monforio dictum, monachum & Abbatem monasterij quod Ante Altaria vocatur, creatum anno 981. alterum, monachum & Abbatem S. Petri de Cardena, factum anno 1095. & cum in præfata Ecclesia alij huius nominis non reperiuntur (nisi forte sint aliqui recentiores, & nostri seculi) necessario sequitur, ut ab eorum vno composita dicatur; quod cum ita sit, ut reuera fatendum est, certum sit, quod siue a Petro, siue ab Hermanno, Salue regina, antiphona, composita fuerit, a monacho Benedictino edita cognoscatur, ita ut monastico Benedictino ordini hanc laudem tribuat.

lus subripere possit, quæ talis est ac tanta, ut parem ferè in terris non habeat, ob suauissimos fructus qui ex huius deuotissime Antiphonæ recitatione, & decantatione, in Ecclesia sancta Deinati sunt: ut legere est in historiis RR. PP. Prædicatorum Ord. S. Dominici; speculo exemplorum; Martialis & aliis miraculorum S. Mariæ Virginis libris. Putatur à Trutemio, & aliis suis sequacibus fuisse monachus sancti Galli, quorum opinionem nequaquam admitto: in MSS. enim, & ultimo chronico excuso an. 1385. monachus Augiensis ubique vocatur, & ex eiusdem Chronici locis aliquot recte colligi, ac comprobari id posse uidetur; Ut sub anno Domini 1048. ubi ait, Imperator Augiam nostram ingressus: nouam s. Marci Euangelistæ patroni nostri basilicam: & infra, festo S. Marci apud nos actò, & c. item sub anno 1053. ait, Vuerinharius frater meus Augiensis monachus, & c. Sunt & alia, quæ Augiensem monachum, et non Sangallensem, fuisse testantur, sed hæc dixisse sufficiat.

D. ABBAS S. NICOLAI:

Festiuitatis Præsentationis S. Mariæ Virginis,
institutor primus.

qui

Constituit diem solemnem in mense octauo, in similitudinem solemnitatis. 3. Reg. 12. Cap. CVI.

NON prætermittendus mihi uisus est, licet nomine careat, Abbas ille cœnobij S. Nicolai in Normandia, ordinis Diui Patris Benedicti, qui Abbatis habitu, Præsentationem Diuæ Virginis Mariæ in tabula depictam manibus tenentis, cuius festi auctor primarius extitit, ultimo huius Rami, necnō & totius Arboris loco conspicitur. Instituta autem fertur temporibus Caroli quinti Francorum Regis, anno Domini 1375. eadem ferè de causa, & eodem miraculi genere, quo Conceptionis eiusdē festum diem ab Anselmo Priore, in superioribus institutum diximus. Recepta igitur hæc festiuitas ex huius Reuerendi Abbatis instituto primum in Galliis, ad Saxones postmodum transiit; mox ad Siculos: demum & a summis Pontificibus approbata, etiam his nostris temporibus an. 1585. a Sixto V. an. sui Pontificatus primo, diplomate roborata est, & ut ubiq; terrarum obseruaretur præceptū. Hæc ex legenda hist. Præsentationis, quæ extat apud nos MS. per manū fratris Aegidii Bethuniensis, quodā mei in monastica disciplina præceptoris.

EPI-

POST multos tandem labores, & uigilias, opere nostro ad finem optatum perducto, restat, ut illi a quo bona cuncta procedunt, & cuius fauore quicquid habemus, quamuis etiam modicum, accepisse fateamur, de accepto munere gratias debitas reddamus. Gratias igitur agimus, quas possumus maximas, omnium Creatori Deo Patri omnipotenti, Filioque eris Iesu Christo humani generis saluatori, summeque donorum omnium Largitori Spiritui sancto: quin etiam & Beatissima Virgini Maria, dei genitrici, eiusque diuina maiestatis propitiatrici, cui nostra omnia ut accepta serimus, ita etiam & offerimus. Tibi etiam, qui post beatam Virginem supernam spes mea es, & dulce solatium, Sanctissime Pater Benedicte, hoc quodcumque munus humiliter offero & repræsentō, quod ad honorem tuum, & tuique Orânis exaltationem factum dignoscis, ut illud tua Benedictione sancta Benedicere, & Seruum tuum (Filii appellatione indignum) in bonum digneris suscipere propositum, illum cum omni grege tuo assidue custodire & gubernare, & cum gaudio post hoc exilium in medio representare domino. Vos quoque, d. Sanctissimi Patres, Matresque sacratissime, qui beatissima nunc Dei uisione gaudetis, & quorum sanctis nominibus, sanctitate, doctrina, scriptis, & dignitatibus, hoc præfens nostrum opus exornatur, rogo, ut si uerè, si iuste, si dignè, si denique græte de uobis scripsimus, uestrarum precum intercessionem, ablato culparum impedimento, sanctum in nobis propositum confirmetur, illuminetur intellectus, affectus purificetur, animaque tandem gaudiorum uestrorum particeps efficiatur. Quod si minus quid meritis uestris in nonnullis posuerimus, ueniam nobis o. sacratissimi, donate, quod enim erratum est, ignorantia fuit, non uoluntate. Tu etiam quicumque es humanissime Lector, in Domino obtestamur, ut præfatum tractatum, ea mente & uoluntate legas, qua compositum agnoscis, ne uel annotationem contra nos mouearis, facile enim & libenter, ut in prologo dictum, correctionem cuiuscumque beniuoli lectoris, nos supplicamus, modo ueritatem, cum caritate syncretis curam, solidam adferat. Si enim tamen hoc opus nostrum forsitan displicuerit, fuit uelim, quod sicut amulis & malivolis displicere existimamus gloriosum; ita bonis & eruditis uiris placuisse multo gloriosius reputamus. Veniam amor. scripturam impetrabit, pro quibus, hoc graue onus, & hactenus incenitum, humerisque nostris impar, intrepida ceruice subiimus.

Tandem ad Matrem meam Ecclesiam Sacrosanctam, Romanam, & Apostolicam suppliciter me conuertens, hoc scriptum (et quacumque alia, uel scripta, seu scribenda, præ manibus enim est magnum et immensum quoddam opus de temporum, seculorum, et aliorum in historiis dubiorum emendatione, quod propositum Deo fauente, in lucem emittetur) eius iudicio et examini humiliter submitto, ut illud sua dignitate trutinetur, doctrina corrigatur, et auctoritate approbetur. Si quid uero (quod absque eo dictum reperiet, quod eius doctrina Sacrosancta, uel bonis moribus aduersetur, illud omne, tanquam non dictum sit, nunc pro tunc libentissime retrahito.

Deus Optimus Maximus, meritis illorum me consociare dignetur, quorum precibus, et sanctitatem, et si minus quam debui, excolere optaui.

Ad S. Patrem BENEDICTVM, auctoris supplicatio.

Arboris hanc dixi tibi qui Pater Alme figuram,

Adque imos teneor, mole grauantem pedes.

Vnum oro quando superos me attollere Ramos

Non ualeo, extremis fas sit habere locum.

FINIS LIBRI QVINTI.